

Meritxell MARTÍNEZ NOVAU

ESTUDI SOBRE LA POSSIBLE ADEQUACIÓ
TURÍSTICA DE LA CARRERADA ENTRE CUNIT I
SANTA COLOMA DE QUERALT.

TREBALL DE FINAL DE MÀSTER

dirigit pel Dr. Jordi Blay Boqué i pel tutor professional Sergi
Cuartiella Hernández

Màster interuniversitari en Planificació, Governança i Lideratge
Territorial

Vila-seca

2020

Agraïments.

Vull agrair al tutor acadèmic i al tutor professional del meu treball per haver-me ensenyat a perfeccionar, a millorar, i a conèixer noves eines per a desenvolupar el meu projecte i per a ser una millor professional. També vull agrair al Sr. Jaume Casañas Carballido per haver-me donat a conèixer aquest camí i per haver-me ajudat i assessorat sempre que ho he necessitat, i finalment a totes aquelles persones que de manera voluntària han volgut participar en el meu projecte a través de les entrevistes i d'altres maneres.

Índex

1. Introducció.....	2
2. Metodologia.....	3
3. Les carrerades i el seu paper en el desenvolupament dels entorns rurals.....	6
3.1. Els nous usos de les carrerades.....	7
3.2. Exemples de camins transhumants utilitzats per al turisme.....	11
3.3. Normativa de les carrerades.....	14
3.4. Carrerades a Catalunya.....	16
3.5. Criteris per activar un producte turístic basat en la transhumància.....	22
4. Anàlisi del context territorial.....	28
4.1. Història de la Carrerada de Santa Coloma.....	29
4.2. Unitats paisatgístiques i altres zones naturals o antròpiques per on passa la carrerada.....	30
4.3. Infraestructures de Comunicació.....	51
4.3.1. Xarxa Ferroviària.....	51
4.3.2. Xarxa Viària.....	54
4.3.3. Transport públic rodat.....	65
5. Anàlisi d'infraestructures del camí.....	69
6. Anàlisi del sector turístic.....	106
6.1. Classificació de recursos i productes turístics.....	106
6.2. Oferta d'allotjaments turístics.....	113
6.3. Restauració.....	120
7. Anàlisi DAFO.....	122
8. Estratègies i principals propostes d'actuació.....	128
9. Conclusions.....	137
10. Índex de mapes i imatges.....	138
11. Annexos.....	144
12. Bibliografia.....	265

1. Introducció.

Aquest treball s'emmarca dins l'assignatura Treball de Final de Màster, del màster en Planificació, Governança i Lideratge Territorial impartit en la Facultat de Turisme i Geografia de la Universitat Rovira i Virgili. La temàtica principal se centra a conèixer l'entorn i la història de l'antiga via de transhumància que uneix els municipis de Cunit i Santa Coloma de Queralt, i d'aquesta manera realitzar estratègies i propostes d'actuació per tal de crear un producte turístic.

En l'actualitat les vies pecuàries han pres nous usos diferents als dels seus inicis. Molts territoris que disposen d'aquests tipus d'itineraris han valorat i creat la possibilitat d'utilitzar-los amb una finalitat turística per tal de poder dinamitzar àmbits rurals i així crear un progrés socioeconòmic d'aquests entorns que a poc a poc han anat perdent població a causa de la manca d'oportunitats laborals que tenen.

És important explicar què és una via pecuària, aquestes rutes són itineraris per on discorre o ha vingut discorrent tradicionalment el trànsit ramader. Són bens de domini públic, és a dir, ningú pot negar el dret de pas als ramats transhumants de les diferents Comunitats Autònomes, i com a conseqüència, són inalienables, imprescindibles i inembargables (Trepal, E. Borrell, M. 2009).

Amb l'aparició de noves maneres d'explotar els ramats, algunes de les vies han anat quedant obsoletes. En aquest treball es tractarà concretament el cas de la Carrerada de Santa Coloma, via que uneix el municipi costaner de Cunit amb Santa Coloma de Queralt amb un total de 60 km passant pels municipis de Cunit, Clariana (entitat municipal de Castellet i la Gornal), l'Arboç, Lletger (entitat municipal de Sant Jaume dels Domenys), Sant Marçal (nucli del municipi de Castellet i la Gornal), Castellví de la Marca, Sant Martí Sarroca, Torrelles de Foix, Pontons, per la frontera entre els municipis de Querol i La Llacuna, Valldeperes (nucli del municipi de Pontils), Bellprat i finalment, Santa Coloma de Queralt.

Aquesta ruta enllaça l'eix de transhumància del Pirineu Oriental amb les pastures litorals del Penedès, per tant, es permetia traslladar el ramat a la zona costanera a la tardor i portar-lo a la Baixa Segarra a principis de la primavera.

Com ja s'ha dit anteriorment, actualment moltes vies pecuàries i en aquest cas, concretament, la Carrerada de Santa Coloma, ja no està caracteritzada pel pas del ramat a causa dels canvis en el factor de producció d'aquesta indústria. Tot i aquest punt negatiu, és molt important mantenir la història dels territoris, coneixent les experiències d'aquells que van viure els moments on la transhumància era una

activitat essencial i a la vegada evitar que aquestes històries quedin en l'oblit i les generacions futures sàpiguen i puguin mantenir i gestionar aquests camins de manera correcta com un entorn d'interès cultural, natural i històric.

Parlant ja explícitament del trajecte en si, aquesta carrerada té un gran valor històric, cultural i natural.

El camí passa per una gran quantitat d'elements i edificis de gran valor cultural i històric, i també entorns naturals d'interès com el paisatge mediterrani costaner, les zones de vinya, tan típiques de l'entorn del Penedès, salts d'aigua i altres unitats paisatgístiques de gran valor i bellesa. Però no només això, les carrerades tenen una gran funció social que permetien connectar famílies de diferents municipis per on passava i crear relacions també d'amistat entre els pastors i els habitants de cada un d'ells.

L'objectiu principal del treball es basa en analitzar en profunditat les característiques de la carrerada per tal de poder orientar les actuacions necessàries per a crear la proposta d'un producte turístic, valorant els seus punts forts i solucionant els seus punts febles. D'aquí en pegen diferents subobjectius:

- Dinamitzar turísticament municipis rurals.
- Buscar altres usos turístics en municipis amb una clara i única especialització turística.
- Crear una cooperació entre els diferents municipis per ajudar-se i poder crear dinàmiques de desenvolupament local a través del turisme.
- Avaluar els principals recursos turístics de l'àmbit d'estudi.
- Conèixer els principals serveis que es troben en la trama del camí.
- Determinar estratègies i propostes d'actuació per tal de poder crear de manera coherent, justa, sostenible i eficient la ruta turística.

2. Metodologia.

La metodologia d'aquest treball es basa en el procés utilitzat per a realitzar estudis territorials d'anàlisi, diagnòstic i finalment estratègies i propostes d'actuació.

En primer lloc es realitzarà una introducció per explicar de manera sintètica en què consisteix el treball, explicant aspectes del mateix i determinant quina és la seva importància i a la vegada la meua motivació per a realitzar-lo, en el mateix apartat, també s'ha determinat l'objectiu principal i els subobjectius.

En segon lloc es realitzarà un marc teòric, el qual consisteix en una recerca bibliogràfica a través d'internet sobre estudis ja realitzats de carrerades, carrerades com a recurs turístic i també una recerca dins del *Boletín Oficial del Estado Español*, per conèixer la normativa d'aquestes vies. A més es realitzarà una sèrie d'entrevistes a experts i consumidors sobre les carrerades i l'activació de productes turístics. Aquest apartat incorpora els nous usos de les carrerades, exemples de camins transhumants utilitzats per al turisme, la normativa de les carrerades, les carrerades a Catalunya i els criteris per activar un producte turístic basat en la transhumància i representacions cartogràfiques de les carrerades de Catalunya.

En segon lloc, es realitzarà l'apartat d'anàlisi per conèixer quin és l'estat actual de la carrerada. Aquest apartat incorpora diferents subapartats.

El primer és l'anàlisi del context territorial per tal de conèixer la Carrerada de Santa Coloma, on a través de cartografia s'han identificat els municipis i les comarques per on passa el camí, aquesta cartografia és d'elaboració pròpia gràcies a capes extretes de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC) i del track realitzat per Soler, J. del camí ramader.

En el mateix apartat i a través de les entrevistes realitzades a experts, s'ha fet una descripció de la història de la Carrerada de Santa Coloma. Seguidament s'ha realitzat una anàlisi de les unitats paisatgístiques i d'altres zones naturals o antròpiques per on passa la carrerada, la informació s'ha extret principalment de l'Observatori de Paisatge de Catalunya, a través del qual s'ha fet una descripció de cada paisatge i un mapa que per a realitzar-lo, a més d'utilitzar aquesta font té com a base capes extretes del ICGC i el track de Soler, J. Altres fonts utilitzades per a la descripció dels paisatges són, el Catàleg de Paisatge del Penedès, el Catàleg de Paisatge del Garraf, la web de l'Ajuntament de Cunit, el Catàleg de Paisatge de la Plana del Penedès, L'eix Diari, el Catàleg de Paisatge del Montmell, de la Serra d'Ancosa, de l'Alt Gaià i de la Baixa Segarra, i finalment l'ICGC. A més en aquest apartat també s'ha realitzat un treball de camp per a fer un inventari fotogràfic de diferents punts del camí per conèixer-lo i veure el seu estat.

Per altra banda, en el mateix apartat, s'ha analitzat les infraestructures de comunicació, tant la xarxa ferroviària, com la viària i la de transport públic. En els dos primers casos, s'han realitzat per a cada una d'elles 3 representacions cartogràfiques d'elaboració pròpia dividint la zona sud, la zona central i la zona nord, les capes s'han extret de l'ICGC i del Departament de Territori i Sostenibilitat de Catalunya. Pel que fa als horaris de tren i autobús s'ha realitzat una recerca per internet i s'han incorporat les

taules amb els horaris als annexos i comentats a l'apartat d'anàlisi. Altres fonts utilitzades són el Google Maps, per veure ortofotos de possibles zones d'aparcaments, i l'ICGC per veure les vies de comunicació. També s'ha realitzat una representació cartogràfica dels municipis que disposen de parades d'autobús tenint com a base capes del ICGC i modificant-les a través de la digitalització.

Ja en un nou apartat es realitzarà una anàlisi de la infraestructura del camí on la font principal és el treball de camp i l'inventari fotogràfic fet en el mateix.

Seguidament es realitzarà una anàlisi del sector turístic. El primer pas consisteix a conèixer i classificar els recursos i productes turístics, on s'han realitzat unes fitxes per a cada recurs, les fonts utilitzades són imatges d'elaboració pròpia i recerca per internet, en pàgines com la Diputació de Tarragona, Pobles de Catalunya, Viulafesta.cat, i en alguns casos, les pàgines web personals de cada recurs. A més, per fer el seguiment per a conèixer la seva localització s'ha utilitzat el Google Maps i l'ICGC.

En segon lloc i en el mateix apartat s'ha analitzat l'oferta d'allotjaments turístics on s'han elaborat unes representacions cartogràfiques per conèixer la localització dels hotels, les cases rurals i els càmpings amb dades extretes del ICGC i de l'Instamaps. Per a conèixer les categories de les cases rurals, s'ha extret informació de l'Agència Catalana de Turisme de la Generalitat de Catalunya i per a conèixer característiques de cada establiment s'ha buscat la pàgina web de cada un d'ells. Per a conèixer les categories dels càmpings, s'ha fet una recerca per internet i s'ha extret del Blog Alannia Resort. Finalment, pel que fa als restaurants, tenint com a base el Google Maps, s'ha realitzat una representació cartogràfica dels mateixos sobre les capes extretes del ICGC i digitalitzant punt per punt la localització exacta de cada restaurant. Per conèixer les seves característiques, com en els casos anteriors s'han buscat les pàgines web de cadascun. A més, i en termes generals, s'han realitzat una sèrie d'entrevistes, tant als hotels, com a les cases rurals i als restaurants per conèixer si podrien afavorir el projecte en qüestió d'estudi, conèixer la seva opinió i també el que ofereixen i estan disposats a fer.

Una vegada s'ha finalitzat l'apartat d'anàlisi, es passarà a l'apartat de diagnòstic amb una anàlisi DAFO (Debilitats – Amenaces – Fortaleses – Oportunitat), per conèixer quines són les fortaleses i les debilitats internes i les amenaces i oportunitats externes. A partir d'aquí, es realitzarà un comentari d'aquest. Gràcies a aquest apartat, es pot veure amb claredat que és allò que necessita el camí per poder arribar a ser un

producte turístic i ajudar a identificar correctament les estratègies i propostes d'actuació.

Finalment i després d'haver realitzat tots els passos anteriors es realitzaran una sèrie d'estratègies amb diferents exemples de propostes d'actuació per tal de poder activar la carrerada com un producte turístic.

3. Les carrerades i el seu paper en el desenvolupament dels entorns rurals.

Desenvolupament rural i transhumància conformen un binomi encara plausible en diferents regions espanyoles com a contribució a un model de desenvolupament rural sostenible, en el que el turisme monogràfic motivat per aquesta activitat pot suposar un element més en el suport i la continuïtat temporal (Antón, F.J. 2007).

Existeixen institucions com per exemple, la Fundació del Món Rural que treballen per tal de poder divulgar accions per a trobar models de desenvolupament que entenguin la ruralitat com un espai amb activitat econòmica dinàmica i diversificada, impulsant les infraestructures i els serveis necessaris tenint cura i preservant la riquesa natural i cultural de l'entorn (Trepal, E. Borrell, M. 2009).

Aquest mateix organisme ha tirat endavant el projecte dels *Camins ramaders i transhumància a Catalunya* per tal d'assolir aquests reptes. En el present treball s'analitzaran els aspectes o conclusions principals del projecte per tal de poder comprendre de millor manera els mecanismes que es poden utilitzar per a dinamitzar les carrerades.

Els camins ramaders tenen un gran valor, per tant, és necessari preservar-los. Conformen entorns amb patrimoni econòmic, cultural, històric, arqueològic, paisatgístic i ecològic. Tot i tenir aspectes valuosos, en l'actualitat la seva gestió encara és deficitària. Per altra banda la fundació destaca la importància que tenen els camins en l'ordenació i gestió del sòl, ja que connecten diferents espais o entorns del territori, afavorint la generació d'activitats en aquests indrets que no generen la impossibilitat de complementar-se amb altres tipus d'activitats, és a dir, l'activitat ramadera es pot complementar amb altres com la recreativa, cultural o mediambiental. Tot i que un dels problemes principals que destaquen en l'informe és la falta d'homogeneïtzació de fonts, tant estadístiques com cartogràfiques (Trepal, E. Borrell, M. 2009).

3.1. Els nous usos de les carrerades.

Els camins ramaders no són simples traçats que podem dibuixar en un mapa, són camins que durant segles han proporcionat al territori un valor natural i ecològic, a més de fomentar la biodiversitat. Els camins necessiten una gestió i ordenació del territori i de l'aigua, i que a través d'aquesta gestió es pugui mantenir el mosaic agroforestal típic del paisatge mediterrani. Els ramats s'alimenten de rostolls, camps en guaret i erms, fet que fa que tinguin un paper fonamental en la prevenció d'incendis.

Segons Pablo Vidal (Trepal, E. 2019) *els camins ramaders no van ser només utilitzats pels ramats, sinó que també van ser connectors culturals. És ben conegut el paper d'alcauot que feien els pastors, connectant famílies de poblacions diverses, però també el de portadors de notícies.* Els camins ramaders són una eina de desenvolupament rural i turístic molt potent, ja que es poden especialitzar en diferents àmbits, sigui el museístic, l'excursionista o el sociocultural a través d'elements folklòrics o fires. I la història que porten al darrere és creada per molts anys de transhumància al territori català.

Aquestes rutes tenen infraestructures d'emmagatzematge i abastiment d'aigua com les basses, les fonts, els pous, les cisternes, els aljubs, els cóms i les piques, altres elements per poder generar un atractiu (Trepal, E. 2019).

En aquest apartat se segueix analitzant també, *L'Informe dels Camins Ramaders i Transhumància de Catalunya*, on es destaca que s'ha de facilitar el desenvolupament del senderisme o d'itineraris culturals per aquestes vies, la seva senyalització i difusió com la seva pràctica. La seva part propositiva analitza els dèficits per després buscar solucions, seguidament es descriuran de manera sintètica punt per punt.

En primer lloc parlen sobre **turisme i infraestructures associades**, alguns dels principals dèficits són la manca de senyalització dels camins; la manca d'una estratègia turística integral, com a mínim en l'àmbit comarcal; la manca d'educació i sensibilització vers al respecte de la naturalesa i el patrimoni rural; i la manca de coneixement de la professió de pastor. Per tal de combatre aquests dèficits proposen diferents accions com avaluar els costos de senyalització i estratègia de difusió de senyalització cartogràfica; dinamització de l'administració / associacions de turisme rural i estratègies turístiques innovadores; fer difusió dels camins ramaders de la zona als allotjaments i enfocar aquest turisme com un turisme cultural.

En segon lloc es pretén fer una **revaloració de productes**, és a dir, l'elaboració i comercialització de productes alimentaris i artesanals de qualitat. El principal problema

és que aquest tipus de producció té un cost més elevat que la producció lligada a la ramaderia intensiva, i a més cada vegada es perd més el valor que té la ramaderia extensiva. Per altra banda, els canvis d'alimentació del ramat també han contribuït a l'abandonament progressiu de vies pecuàries i a la seva posterior decadència (Sánchez, M.A. 2019). Per tant, com a propostes d'actuació es pretén fer estratègies comercials; realitzar marques de qualitat i per tant, crear una cooperació entre els ramaders i finalment promocionar i difondre aquests productes.

En la mateixa línia pretenen difondre els productes artesanals no alimentaris com la llana, on la competència amb la ramaderia intensiva segueix sent el principal repte. A més, existeix una manca d'estratègies, per tant, com a propostes es pretén dissenyar estratègies de producció tot dissenyant marques de qualitat.

Englobant els dos apartats anteriors, és molt important la **venda directa** donant un valor al territori i fent que els compradors s'interessin per l'elaboració del producte, l'activitat i l'entorn que hi ha al darrere. I d'aquesta manera poder realitzar pacs de visites per entendre aquesta pràctica i el seu entorn.

Per tal de poder conèixer experiències d'altres vies pecuàries, s'han analitzat alguns treballs sobre l'adequació turística d'aquestes carrerades. La transhumància ha passat de tenir un paper molt destacat a un més aviat testimonial lligada a un poc interès d'aquesta activitat per part de les autoritats sectorials (Antón, F.J. 2007).

En el cas de Sánchez, M.A (2019), en el seu article, tracta sobre les vies pecuàries de Múrcia i la manera en la qual es poden dinamitzar turísticament. Un dels factors importants que tenen aquestes carrerades, és que són indrets amb un patrimoni cultural i natural tant material com immaterial. És a dir, en aquesta regió aquests camins passen per Espais Naturals Protegits (ENP) o per Xarxes Natura 2000, indrets naturals de gran valor natural i paisatgístic.

La transhumància té un interès turístic gràcies a l'evolució històrica; a les infraestructures associades com corrals, abeuradors, cabanyes, entre altres; per la seva riquesa etnològica, fomentant el coneixement de la tradició i la cultura popular de la zona; pel coneixement del medi físic; pels valors culturals i paisatgístics dels espais on es desenvolupa aquesta activitat i finalment per l'aportació que l'activitat turística comporta al medi rural (Anton F.J, 2007). Les vies pecuàries transcorren pel territori connectant paisatges fet que genera un atractiu per al turisme (Sánchez, M.A. 2019).

Per tal de mantenir la transhumància dins de la història s'han fet museus monogràfics com el "Museo del Pueblo Español", fires de ramats, fires de transhumància,

publicacions monogràfiques, congressos i seminaris especialitzats sobre geografia, història, etnologia o economia de la transhumància. On també s'ha valorat la seva perspectiva ambiental, sociocultural i educativa (Antón, F.J. 2007). És a dir, existeix un interès per mantenir la història d'aquests indrets perquè no quedin en l'oblit.

Els tres articles consultats, tant el de Antón, F.J. (2007), com el de Jurado, C. et al. (2010) i el de Sánchez, M.A. (2019) on les carrerades són un recurs turístic, tenen molts punts en comú, principalment perquè el fet que aquestes vies en l'actualitat siguin un recurs turístic, han contribuït positivament a l'economia local de la zona, afavorint a reduir la pèrdua de llocs de treball i de població resident en aquests indrets, com diu Antón, F.J. (2007), l'activitat turística ha revitalitzat aquests espais.

En el cas de Jurado, C. et al. (2010), s'analitzen els impactes de l'afluència turística en les carrerades. La primera va molt lligada a l'apartat anterior, ja que han permès un desenvolupament econòmic local per l'interès, en aquest cas, del visitant a la gastronomia típica de la zona.

Altres impactes analitzats són el social lligat amb la millora de les condicions laborals, del transport públic, de les infraestructures de comunicació i l'increment dels serveis públics. I també en els impactes ambientals, s'ha observat que la relació de l'ésser humà amb l'entorn no ha sigut de manera harmònica, tot i que les persones coneixen el gran valor paisatgístic de l'entorn realment hi ha un poc respecte per al medi ambient. Aquests problemes han vingut lligats principalment per l'acumulació de brossa, l'augment de trànsit de vianants i de vehicles i finalment l'augment de deixalles residuals a fonts d'aigua. Per altra banda i en el cas de *La Vereda de Gallinazo*, s'ha vist intensificada la producció animal de la carrerada, fet que provoca més generació de residus orgànics i inorgànics, afectant la qualitat tant de l'aire com de l'aigua i a la disminució de la biomassa local.

És molt important que en el moment en què el turisme creix en aquestes vies pecuàries sigui el més sostenible possible i el més controlat i gestionat, ja que la població autòctona, com és en el cas anterior, ho ha vist com una manera de generar riquesa fins al punt de sobreexplotar la producció animal, fet que va lligat a un deteriorament del territori.

Existeix una consciència col·lectiva per part de l'administració a protegir aquestes vies, principalment en el Ministeri de Medi Ambient, fet que fa que en l'actualitat es disposi d'un Fons Documental de Vies Pecuàries, compost per un Arxiu General de Vies Pecuàries i altres Arxius relatius a la Xarxa Nacional de Vies Pecuàries. El ministeri ja ha promogut la senyalització d'aquestes vies en altres comunitats autònomes i en el

cas de Catalunya existeix una gran motivació per identificar totes les vies pecuàries del territori català (Antón, F.J. 2007).

Al voltant dels anys 1770 viatjar a peu era una activitat que feien els indigents, els lladres i la gent de no molt bona reputació. Però William Wordsworth, un dels més importants poetes romàntics anglesos, i la seva colla, van fer que el fet de caminar fos alguna cosa diferent i innovadora i d'aquesta manera canviar aquella antiga percepció. Actualment les persones senten el desig de caminar i estar plenament en contacte amb la naturalesa i a la vegada poder gaudir dels paisatges. El que actualment motiva a la població ha sortir a caminar és fruit de tres segles d'evolució de la percepció i els valors d'aquesta activitat¹.

L'Oci a l'aire lliure cada vegada és més important per a la societat actual, motiu pel qual el turisme rural està guanyant un pes important (Jurado, C. et al. 2010). Les vies pecuàries transcorren pel territori connectant paisatges, fet que genera un atractiu per al turisme (Antón, F.J. 2007).

Les principals modalitats de turisme rural lligat a les carrerades són, el turisme gastronòmic, el turisme d'aventura, l'eco turisme i el turisme de salut, ja que, trobem activitats que van des de l'observació paisatgística, gaudir d'espais lliures, la possibilitat de connectar amb els animals i poder gaudir de les aigües termals. També trobem el turisme lligat a la comercialització d'artesanía i altres objectes elaborats pels habitants propis del turisme cultural (Jurado, C. et al. 2010). Per altra banda algunes de les activitats turístiques s'han vist motivades per conèixer la història de la transhumància i a la vegada poder participar en activitats com, per exemple, acompanyar al ramat en els seus desplaçaments o visitar àrees de pasturatge. A Espanya els principals usos que se'ls hi dona a les vies pecuàries són el senderisme, el transit a cavall i/o en bicicleta. Tot i que cal destacar que els conservacionistes defensen que en aquestes vies hi ha un turisme esportiu com el senderisme i també un turisme cultural, tenint una funció formativa o lúdica (Antón, F.J. 2007).

Pel que fa al cas de Múrcia, el turisme lligat a les vies pecuàries és complementari al de sol i platja (Sánchez, M.A. 2019). El que pot implicar una manera de descentralitzar i desestacionalitzar el turisme de la costa, ja que l'època idònia per realitzar aquestes rutes és sobretot, la tardor i la primavera i en alguns casos fins i tot l'hivern, ja que en el Mediterrani les temperatures als mesos d'hivern no són suaus.

---

¹ López, R. (16 de maig de 2020) El camí de Mestral, algo más que caminar. Kamaleon. Recuperat de: <http://kamaleon.viajes/el-cami-de-mestral-algo-mas-que-caminar/>.

El turisme cultural ha anat guanyant pes en els últims anys per tal de mantenir la identitat territorial a través de la història que amaga cada ruta, han augmentat la creació de productes turístics com ara: museus a l'aire lliure, centres d'interpretació de patrimoni i rutes i itineraris culturals que com ja hem vist en apartats anteriors, han contribuït a dinamitzar les economies locals. L'important en aquests casos és aconseguir un equilibri entre la preservació de l'entorn i els interessos del mercat turístic (Antón, S. 1998).

3.2. Exemples de camins transhumants utilitzats per al turisme.

A Catalunya existeixen alguns exemples d'antics camins ramaders que avui s'utilitzen per a l'explotació turística. Per tant, en aquest apartat veurem tres exemples d'aquest tipus de camins i alguns dels criteris, característiques i activitats que realitzen.

Un exemple de ruta que ens pot ser útil per elaborar aquest treball és el Camí de Mestral, aquest camí recorre gran part de les serres situades entre el Baix Camp i la Ribera d'Ebre, passant per diferents pobles amb un total de 68 quilòmetres. És recomanar fer la ruta al voltant de quatre dies, i a la vegada s'informa que a causa de la morfologia accidentada del terreny és important tenir un mínim d'experiència de senderisme per endinsar-se en aquest camí.

Aquest, no es caracteritza per tenir paisatges verges, sinó pels seus paisatges modificats per l'ésser humà al llarg de la història per poder mantenir a les seves famílies. Això permet conèixer les zones rurals, la seva gent i els seus costums. Els pobles pels quals passa el camí tenen la seva història i les seves singularitats, per exemple a Vandellòs s'han preservat els molins d'oli. En definitiva, el que es pretén és que les històries i tradicions d'aquest camí, no quedin en l'oblit de les noves generacions.

Una altra ruta que ens pot servir d'exemple per aquest treball, és la del Cinquè Llac, aquesta ruta es troba en les muntanyes del Pirineu de Lleida i també es tracta d'un camí transhumant. Per a poder realitzar la ruta es divideix en cinc etapes.

La ruta està dissenyada per diferents modalitats turístiques, la primera anomenada "Slow", aquesta modalitat va dirigida a aquelles persones que volen caminar migdia, entre 4 i 6 hores, i fer entre 16 i 18 km diaris, per tant aquesta modalitat permet fer fotografies, trobar a gent local i gaudir d'un bon pícnic, i d'una bona caminada.

També es pot realitzar la ruta amb guies experts, i que són coneixedors de temes ornitològics, geològics, històrics, etc. Segons les preferències dels consumidors se'ls hi dóna un guia o un altre, el contracte de guia inclou assegurança d'accident i RC (Responsabilitat Civil). L'encant d'anar amb guia és que el paquet inclou nits en Cases Rurals amb encant, 6 begudes de benvinguda als allotjaments, 6 règims de mitja pensió, 6 dinars proporcionats amb carmanyola i tovalló de roba per evitar el màxim de residus, transport d'equipatge d'allotjament a allotjament, assegurança, documentació i fulls de ruta amb tota mena d'informació sobre l'entorn, la natura i la cultura, telèfon 24 hores per qualsevol urgència i un regal final si es realitzen totes les tapes.

Per altra banda la ruta es pot fer amb modalitat de BTT o bicicleta elèctrica, on et faciliten el mapa de la ruta, el track en GPS i el llibre de la ruta; també s'ofereix la reserva a tots els allotjaments i es porten els equipatges de casa rural a casa rural.

Finalment trobem la modalitat a pas de ruc, on la ruta es fa acompanyada d'un ruc i d'aquesta manera es pot ajudar a contribuir a la defensa d'aquest animal en perill d'extinció, en aquesta modalitat la ruta es fa de forma tranquil·la, poden gaudir del paisatge i de l'entorn.

Als visitants se'ls hi dóna el mateix bastó que porten els pastors si han assolit les 5 etapes, aquest bastó, és de fusta d'avellaner i molt lleuger.

Per altra banda és un camí amb responsabilitat mediambiental fomentant l'arribada amb transport públic amb el tren dels llacs, generant el mínim de residus, incentivant als visitants que no deixin cap mena de traça al paisatge, deixant al seu lloc el que trobin, respectant la vida silvestre i respectant els pagesos i les seves eines de treball.

Un altre criteri de responsabilitat és el social on els propietaris han de tenir cura de conservar el seu entorn, s'han creat mitjans de col·laboració entre particulars, entitats, empreses i ajuntaments per crear una cohesió local, s'ha fomentat un turisme d'autenticitat amb la conservació dels camins i és molt important informar sobre la riquesa del patrimoni natural i cultural del territori.

I finalment, el criteri econòmic, proporcionant i valorant els productes locals, dinamitzar i diversificar l'economia local involucrant el màxim d'empreses possibles i apostar per productes de qualitat.

Per altra banda la gestió del Cinquè Llac ha creat una unió entre allotjaments i agències de viatges anomenada Associació Marques de Pastor. Els objectius principals han estat, recuperar el patrimoni històric i etnogràfic relacionat amb la vida pastoral, transmetre i comunicar els valor relacionats amb els pastors, valorar els

antics camins utilitzats pels pastos recuperant-los i rehabilitant-los, fomentar les economies locals mitjançant productes agroalimentaris artesanals i finalment crear una activitat turística que fomenti el coneixement dels valors patrimonials i etnogràfics².

Per últim, un altre exemple és el Camí de la Marina, camí transhumant que uneix la Cerdanya amb el Penedès, també s'anomena Carrerada Reial de la Cerdanya, històricament comunica el Gran Penedès i el litoral vilanoví amb la Cerdanya. El camí s'ha recuperat en tot el seu tram, i connecta els Pirineus amb el mar de Vilanova i la Geltrú al Garraf, passant per la Cerdanya, l'Alt Berguedà, el Lluçanès, el Bages, Montserrat, l'Alt Penedès i el Garraf³. Algunes de les propostes que pensen tenir en compte per a elaborar el seu producte, resumides pel seu gestor, són:

Pensem en la possibilitat de fer una ruta gastronòmica del camí ramader, és a dir, parlar també amb tots els restaurants i fer com una mena de segell on indiqui que està dins del Camí Ramader de La Marina i que la gent que estigui fent el camí sàpiga que pot anar a aquell restaurant en concret i tenir algun tipus de menús vinculat al món pastoral. També hem de donar facilitats al grup excursionista, si la gent va en bicicleta que tinguin un lloc on guardar-les o rentar-les. A nivell de col·laboració amb els municipis, pensem a anar potenciant fires i mercats a cada municipi i que tingui com a eix el Camí Ramader de la Marina, també que hi hagi una sèrie d'intercanvi de productes locals per dinamitzar l'economia local de cada territori, és a dir, si es fa una fira per la zona de la Cerdanya doncs que hi pugui haver producte local del Penedès. Després, evidentment, ve tot el tema de la senyalització de rutes perquè la gent que vulgui fer la ruta sàpiga per on pot anar, i també fer plafons informatius amb explicacions del camí i així la gent sàpiga perquè està fent el camí. Nosaltres vam fer una mena de passaport del camí que bàsicament és tenir com una mena de credencial que demostrï que has passat pel camí i quan et pares als establiments te'l val segellant, d'aquesta manera pots ajudar a gent que no pot fer tot el camí de cop i puguin tenir un paper que determini que l'has fet.

Nosaltres també pensàvem a fer pacs d'un cap de setmana a la zona del Lluçanès amb un sopar a tal lloc i un hotel per conèixer les experiències ramaderes, com fer un acompanyament a un pastor a més de fomentar el producte KMO i que tingui la marca Camí Ramader de la Marina, és a dir, poder comprar una ampolla de vi del Penedès amb la línia concreta del Camí de la Marina (Avendaño, X. Vegeu annex 1)

---

² El Cinquè Llac (16 de maig de 2020). Recuperat de: <http://www.elcinquellac.com/es/la-ruta/situacio-geografica/>.

³ Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. Camí Ramader de Marina (26 de maig de 2020). Recuperat de: <https://www.vilanova.cat/ciutat-verda/cami-ramader-de-marina>.

3.3. Normativa de les carrerades.

L'any 1273 Alfonso X el Sabio va promulgar un decret real mitjançant el qual les carrerades utilitzades tradicionalment per la transhumància pesaven a denominar-se "Cañadas Reales", aquest decret és el primer de la història que pretén regular, ordenar i protegir alguns dels camins ramaders per la seva importància d'ús o ubicació, ja que mereixien ser preservats per possibles violacions (Sánchez, M.A. 2019).

Actualment existeix la Llei 3/1995, de 23 de març, de Vies Pecuàries basada en regular el règim jurídic d'aquests camins, aquesta llei defensa que els camins ramaders són de domini públic i cap persona pot negar el dret de pas dels ramats. Tot i això, cal remarcar que aquestes vies poden ser destinades per altres usos compatibles i complementaris amb aspectes relacionats amb la seva naturalesa i les seves finalitats, donant prioritats als trànsits ramaders i altres usos rurals (Trepal, E. Borrell, M. 2009).

Per tant, les Comunitats Autònomes actuen sobre les vies pecuàries regulant-ne l'ús d'acord amb la normativa bàsica estatal; exercir la potestat administrativa en defensa de la integritat de les vies pecuàries; garantir l'ús públic de les mateixes pel que fa al trànsit ramader i per altres usos compatibles o complementaris; i finalment assegurar l'adequada conservació de les vies pecuàries i dels elements ambientals o culturals valuosos, directament vinculats a elles, mitjançant mesures de protecció o restauració (Trepal, E. Borrell, M. 2009).

Segons la Llei 3/1995, de 23 de març, de Vies Pecuàries, els camins ramaders han d'estar classificats, fitats i senyalitzats.

En aquest apartat s'exposaran els criteris que hi ha dins la Llei 3/1995, de 23 de març, de Vies Pecuàries, per conèixer quines són aquelles actuacions compatibles o no compatibles en aquests indrets. Com la mateixa exposa, és la llei encarregada d'establir el règim jurídic de les vies pecuàries.

L'Article 1 de la llei, determina l'objecte i la definició. En objecte d'aquesta llei, de conformitat amb el que disposa l'article 149.1.23a de la Constitució, l'establiment de la normativa bàsica aplicable en les vies pecuàries. S'entén per vies pecuàries les rutes o itineraris per on circula o ha circulat tradicionalment el trànsit ramader. Com ja s'ha dit anteriorment les vies pecuàries es poden destinar a altres usos compatibles i complementaris en termes coincidents amb la seva naturalesa i la seva finalitat, donant prioritats al trànsit ramader i altres usos rurals, i inspirant-se en el

desenvolupament sostenible i el respecte al medi ambient, al paisatge i al patrimoni natural i cultural.

En l'article 4, es determinen els tipus de vies pecuàries, amb caràcter general es denominen: canyades, carrerades i viaranys:

- Les carrerades són les vies l'amplada de les quals no excedeix els 75 metres.
- Les carrerades són aquelles on l'amplada no sobrepassa els 37,5 metres.
- Els viaranys són les vies que tenen una amplada no superior als 20 metres.

Tot i que aquestes denominacions són compatibles amb altres d'índole consuetudinària, com ara azagadores, cabañeras, camins ramaders, carrerades, galianas, ramals, travesses i altres que rebin en les altres llengües espanyoles oficials.

L'Article 5, determina que la conservació i defensa de les vies pecuàries correspon a les Comunitats Autònomes. És a dir, tenen el dret i el deure d'investigar la situació dels terrenys que es presumeixin pertanyents a les vies pecuàries, a la seva classificació (acte administratiu on es determina l'existència, amplada, traçat i altres característiques físiques generals de cada via pecuària), delimitació, amollonament (procediment administratiu en virtut del qual, una vegada aprovada la delimitació, es determinen els límits de la via pecuària i se senyalitzen amb caràcter permanent sobre el terreny), desafectació i qualsevol altres actes relacionats amb aquestes.

En el Títol II de la llei, s'especifiquen els usos compatibles i complementaris de les vies pecuàries.

En l'Article 16 en concret, es determinen els usos compatibles, fet que es consideren compatibles amb l'activitat pecuària els usos tradicionals que, tot i no ser de caràcter agrícola i no tenir naturalesa jurídica de l'ocupació, es puguin exercir en harmonia amb el trànsit ramader. Les comunicacions rurals i el desplaçament de maquinària agrícola han de respectar la prioritat del pas dels ramats, i evitar el desviament o la interrupció prolongada de la seva marxa. Per altra, banda les Comunitats Autònomes (CCAA) poden autoritzar en alguns casos el transit de vehicles motoritzats sempre que no afectin el transit del ramat.

En l'article 17, es determinen els usos complementaris. On es determina que es consideren usos complementaris de les vies pecuàries el passeig, la pràctica del senderisme, la cavalcada i altres formes de desplaçament esportiu sobre vehicles no motoritzats sempre que respectin la prioritat del transit ramader. A més es poden establir sobre terrenys de vies pecuàries instal·lacions desmuntables que siguin necessàries per a l'exercici d'aquestes activitats conforme amb el que estableix l'article

14, basat en les ocupacions temporals, on determina que per raons d'interès públic i, excepcional i de manera motivada, per raons d'interès partícules és poder autoritzar ocupacions de caràcter temporal. Tot i que per això és necessari l'informe de l'ajuntament i l'autorització de la CCAA.

Per altra banda aquest article determina que quan alguns usos en terrenys de vies pecuàries puguin suposar una incompatibilitat amb els ecosistemes sensibles, masses forestals amb alt risc d'incendi, espècies protegides i pràctiques esportives tradicionals, les administracions competents poden establir determinades restriccions temporals dels usos complementaris.

Per tant, aquesta normativa afecta el desenvolupament de l'ús turístic en aquestes vies, ja que en primer lloc s'ha de prioritzar el transit ramader per sobre de qualsevol altre, a més són indrets que s'han de conservar inspirant-se en un desenvolupament sostenible que respecti l'entorn. Tots aquests factors són determinants per veure quines activitats turístiques hi podem fer i quines no, és a dir, principalment la ruta no es pot fer en vehicles motoritzats, per tant, l'oferta se centra a fer-la a peu o en bicicleta, però a la vegada una massificació de les dues activitats citades anteriorment pot suposar una degradació de l'entorn.

Per altra banda sempre que es vulguin realitzar paquets turístics per aquestes vies s'han de tenir en compte els dies i les hores en les quals transitarà el ramat per evitar fer qualsevol activitat en aquests intervals de temps.

Finalment, s'ha de tenir en compte que aquestes rutes passen per entorns naturals vulnerables, fet que fa que qualsevol cosa que si vol realitzar en elles hagi de ser molt ben analitzada per evitar incidències en les vies.

3.4. Carrerades a Catalunya.

La transhumància a Catalunya, ens ha deixat infraestructures que actualment són clares eines de desenvolupament rural. L'origen dels ramats a Catalunya se situa sobre l'edat mitjana, aproximadament al segle XII, l'aparició és degut a la dificultat que tenien els grans propietaris de bestiar, els monestirs, per pasturar els ramats depenent de l'època de l'any. Així doncs, el problema sorgeix de la dificultat dels monestirs de muntanya a pasturar els seus ramats en èpoques d'hivern, a causa de la neu permanent, i en el cas dels monestirs de la plana, sorgeix per les dificultats de pasturar els seus ramats a l'estiu per les altes temperatures i les sequeres. El fet que es

desenvolupés una activitat transhumant va afavorir en aquella època a aspectes socials, econòmics, culturals i territorials (Trepal, E. 2019).

Els camins ramaders de Catalunya, també anomenats carrerades, cabaneres o lligallos, formen una gran xarxa de vies pecuàries que tot i haver estat classificades en un nombre limitat de municipis i haver estat objecte d'estudi amb deteniment per part d'iniciatives locals i personals, no han estat ni definides ni avaluades globalment encara avui en dia. Per tant, en l'actualitat només es pot disposar d'un recull cartogràfic diversificat sense poder comptar amb un mapa o catàleg complet a escala catalana del nombre de vies pecuàries existents a Catalunya al segle XXI. El darrer mapa de camins ramaders a Catalunya és de l'any 1951 i el va elaborar el geògraf Joan Vilà-Valentí. Existeixen mapes dels camins més moderns dels anys 1959 i 1960 però només mostren la meitat oriental de Catalunya, alguns exemples són els mapes de Ricard Vives i Sabaté i Lluís Solé i Sabarís (Trepal, E. Borrell, M. 2009).

Mapa 1. Inventari de les vies pecuàries de Catalunya fet pel Sr. Joan Vilà-Valentí l'any 1951.

Font: Camins ramaders i transhumància a Catalunya.

Mapa 2. Inventari de les vies pecuàries de la meitat oriental de Catalunya fet pel Sr. Lluís Solé Sabarís l'any 1959.

Font: Camins ramaders i transhumància a Catalunya.

classificar i senyalitzar els camins, tot i que Catalunya pateix un fort endarreriment (Trepal, E. Vilaseca, A. 2011).

Segons Trepal, E. Vilaseca, A. (2011), en aquest mateix any hi havia un total de 121 municipis amb camins ramaders classificats de forma oficial, que suposen al voltant de 2.400 km. A més determinen que s'ha de prioritzar la delimitació i classificació dels grans eixos.

En el mapa 1 podem observar que l'any 1951 hi havia una gran quantitat de camins ramaders a Catalunya. La part sud de Catalunya connecta els seus camins amb el nord per dos punts diferents, un en direcció Lleida i l'altre en direcció Barcelona i en alguns casos els camins d'aquesta zona no segueixen el seu itinerari cap al nord de Catalunya. En general en el mapa podem observar que la majoria de camins es troben a les províncies de Barcelona, Girona i Lleida. En el cas de Barcelona i Girona connecten la zona costanera amb el Pirineu, i en el cas de Lleida, es connecta el Pla de Lleida també amb el Pirineu. La zona amb menys camins ramaders seria tota la part del Camp de Tarragona, on trobem alguns que uneixen les Terres de l'Ebre amb Falset, Riudoms, Prades i Rodonyà. I alguns altres camins de trams més curts a la zona de Roda de Berà, el Vendrell, Calafell i Cunit. Tot i que cal dir que sí que hi apareix una de les primeres variants de camins de transhumància que uneix Calafell quasi amb Santa Coloma de Queralt, cal remarcar que tot i no estar representada la carrerada que uneix Cunit amb Santa Coloma de Queralt ja existia quan es va realitzar aquest mapa.

En el mapa 2, surten representats els camins ramaders de la meitat oriental de Catalunya, amb el riu Llobregat com a límit natural de l'any 1959. Principalment surten de la zona del Baix Llobregat, del Baix Empordà i de l'Alt Empordà. La majoria d'aquests camins acaben a la zona del Pirineu Gironí i en un cas al Lleidatà.

Finalment en el mapa 3, apareixen representats els antics camins ramaders del centre de Catalunya entre els anys 1950 i 1960, la majoria apareixen representats en el mapa 2, tot i que en aquest últim podem trobar altres camins diferents al del mapa 2 i en el mapa 2 hi podem veure camins diferents als del mapa 3.

En definitiva la zona menys cartografiada de camins ramaders de Catalunya seria la part occidental, sobretot la zona sud, i més concretament la província de Tarragona, ja que només apareixen representats els camins d'aquest àmbit territorial en el mapa 1 fet l'any 1951.

Amb la davallada de l'activitat ramadera extensiva, l'activitat transhumant ha anat desapareixent a poc a poc de les terres catalanes, per exemple, la ramaderia ovina entre l'any 2000 i l'any 2015 es va passar de 730.000 ovelles a 324.000, un 55% menys. La tendència ha estat causada per diferents motius, en primer lloc perquè cada vegada es consumeix menys carn de corder o pel poc valor que té la llana en l'actualitat, per altra banda també existeix una dificultat per part dels pastors per a combinar la seva vida laboral amb l'oci. A més el moviment transhumant s'ha vist afectat directament pel tall de camins a causa de nuclis de població o carreteres, també el menor cost de realitzar el desplaçament del bestiar de manera motoritzada, i la dificultat que tenen els pastors per trobar zones de pastura en les zones baixes a causa de la intensificació de l'agricultura. En tot cas, si aquests inconvenients s'haguessin solucionat, alguns experts pensen que en l'actualitat encara se seguiria mantenint de forma adequada aquesta activitat (Trepal, E. 2019).

3.5. Criteris per activar un producte turístic basat en la transhumància.

Segons indica la Fundació del Món Rural els principals problemes o dèficits de les carrerades són:

- La manca d'adequació del context legal estatal a la realitat catalana. La realitat territorial, i per tant, les característiques dels camins, sobretot l'amplada, són diferents i calen eines legislatives adequades a aquesta realitat.
- La problemàtica que implica l'oposició de gent del territori, en cas de concentració parcel·laria, a reconèixer els camins ramaders: "No voler hipotecar el present i el futur per un vestigi del passat".
- La inoperància d'alguns ajuntaments per a resoldre els conflictes que presenta la recuperació d'alguns camins ramaders.
- La manca d'entitat responsable explícita pel manteniment d'un camí ramader (Generalitat o Administració Local).
- La multifuncionalitat dels camins ramaders, implica també una aproximació integral i transversal, que s'ha de regular de la mateixa manera.

Per tant, aquesta fundació davant d'aquests dèficits va presentar diferents propostes d'actuació dins de les quals, cal emmarcar la feina que es planteja en aquest treball. Algunes de les propostes impliquen que Catalunya tingui un reglament propi que desenvolupi l'aplicació de la llei estatal, utilitzant, per un procés consultiu i participatiu dels diferents agents territorials. També, es pretén millorar la cartografia i conèixer la

manera de pas dels animals sempre tenint en compte una bona sanitat de l'animal i del camí.

A la vegada es vol donar nous usos com són: la senyalització dels camins, realitzar estratègies de turisme innovadores, sempre tenint en compte la necessitat de realitzar campanyes de sensibilització realistes i respectuoses, oferir els camins per a usos tant de senderisme com de BTT o cavall, donar a conèixer els camins ramaders de la zona als allotjaments de turisme rural perquè en facin difusió i enfocar l'ús turístic d'aquests camins com a turisme cultural. Per aconseguir això, determinen, que és important oferir productes relacionats amb la ramaderia (Trepal, E. Borrell, M. 2009).

Per a desenvolupar rutes o itineraris turístics és molt important realitzar una interpretació cultural del territori pel qual pesen. Per a fer aquests itineraris s'ha de tenir en compte la realització de plans que incorporin els agents, les professions i el finançament per tal de dur a terme el projecte. A més, s'han de poder fer propostes realistes i creatives amb una prèvia anàlisi que permeti que aquestes siguin de qualitat, per tal que el producte pugui ser competent i tenir tot allò que s'esperava. Per altra banda a l'hora de realitzar itineraris turístics culturals s'ha de tenir en compte que els equipaments culturals oferts poden atendre als visitants (Antón, S. 1998).

Segons Antón, S. (1998) perquè una ruta pugui ser un itinerari cultural s'han de tenir en compte diversos factors:

1. Poder realitzar actuacions o accions d'intervenció sobre la ruta per mantenir una bona conservació dels recursos i a la vegada tenir la possibilitat que aquests recursos puguin ser visitats.
2. Plantejar una adequada estratègia d'identificació i valorització dels diferents productes que trobem en la ruta. És a dir, poder comercialitzar productes típics de l'itinerari cultural.
3. Crear una cooperació entre els diferents agents públics i privats de l'itinerari, ja que és molt important que existeixi una motivació per part de la demanda a crear un producte turístic. Aquests agents han d'estar en contacte constant per a poder realitzar noves estratègies a causa dels canvis del mercat.
4. És necessari assolir un equilibri entre una correcta conservació dels valors, l'autenticitat i la identitat i els interessos del mercat turístic. És a dir, aconseguir una sostenibilitat social, econòmica i territorial.

Altres factors per a dissenyar una ruta turística:

1. La temàtica de la ruta i la jerarquia dels recursos definiran una major o menor atractivitat turística.
2. Analitzar correctament les connexions a la ruta.
3. Saber quin tipus de turisme hi va, és a dir, si és turisme de proximitat o turisme de destí, ja que generen diferents tipus de visites i comportaments.
4. És necessari crear una indústria de serveis per comercialitzar paquets actius amb infraestructures adequades i capital humà format.
5. Mantenir el turisme com a factor de desenvolupament local.
6. Cal entendre que els recursos de la ruta es poden visitar de manera individual sense realitzar l'itinerari cultural, és a dir, cada un dels seus nodes s'ha d'entendre com a un producte cultural per si mateix.
7. Buscar sistemes de finançament per mantenir la ruta com programes europeus, nacionals o autonòmics, convenis amb empreses privades, acords amb propietaris, entre altres.
8. Crear un sistema de voluntaris que puguin conservar i mantenir el patrimoni de la ruta.
9. Respectar el paisatge i la comunitat local creant productes que siguin favorables tant pels habitants com pels turistes, a més de mantenir la identitat del territori.
10. Cal realitzar una bona informació del producte per tal d'aconseguir l'atenció dels visitants i l'interès per realitzar la ruta.
11. Durant la ruta és necessari tenir suports comunicatius i explicatiu de tots els recursos visitats, també aconseguir que els visitants se sentin segurs i aconseguir una disponibilitat temporal o permanent d'un guia.
12. Els itineraris culturals necessiten fortes inversions, per tant, és important donar a conèixer els beneficis obtinguts per part dels visitants.

Per altra banda Trepal, E. (Vegeu annex 1); remarca que:

Un criteri molt important és que els camins tenen al darrere un discurs i una història per la qual van ser creats, fet que fa que siguin potencialment turístics. Però determina que el que haurien de reunir tècnicament per ha ser un producte turístic ja no és el camí ramader, és la gestió i la feina que hi posin al darrere entitats, associacions o administració per generar aquests productes turístics a partir d'aquests camins ramaders.

Un altre factor a tenir en compte és aconseguir una bona senyalització del camí lligat al punt número 11, ja que dóna una sensació de seguretat al visitant i a la vegada ajuda a conèixer en quin punt es troben i quins recursos poden visitar.

Des de la Generalitat de Catalunya existies el *Manual de senyalització de camins per a la mobilitat no motoritzada*. A partir d'aquest manual es fan dues distincions entre els termes camí o itinerari, per una banda, un camí és aquella infraestructura viària, un camí estret per on pot transita només una persona. Pel que fa a l'itinerari és aquell camí senyalitzat i numerat basat en la tipologia de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC), en aquest cas l'itinerari és utilitzat com a un camí de lleure per a practicar senderisme o ciclisme.

Gràcies a les associacions d'excursionistes i al suport de l'administració pública es va iniciar el marcatge de camins, tot i que no va ser fins als anys vuitanta que amb la creixuda del turisme rural es van començar a senyalitzar de manera molt més accelerada tots els camins que es podien fer a peu, en bici o a cavall.

Segons el manual, a Catalunya els itineraris marquen rutes de propostes concretes d'excursió a peu o en vehicles no motoritzats, és a dir, la ruta té un inici i un final i sempre pel mateix recorregut. En el present treball es pretén tenir en compte la xarxa de camins, és a dir, que pugui està senyalitzat l'itinerari, però a la vegada tots els camins que creuen la Carrerada de Santa Coloma per tal de facilitar la mobilitat de les persones que vulguin realitzar el camí i no vulguin acabar-lo per complet o es vulguin desviar en algun punt.

Si bé, és necessari indicar quin és l'itinerari complet des de Cunit fins a Santa Coloma de Queralt a través de senyalitzacions, però la ruta pot ser flexible i modificar-se amb altres senyalitzacions d'altres camins propers i així incentivar tota la xarxa de camins que tenim en el territori.

Segons els experts consultats, i ja dit anteriorment pel manual de senyalització, un element a tenir en compte és que s'ha de deixar enrere la tradició de senyalitzar itineraris i passar a senyalitzar xarxes de camins (Vegeu annex 1) d'aquesta manera, les persones poden seguir la carrerada i a la vegada desviar-se de la trajectòria en el moment que ho desitgin a través d'una bona senyalització que permeti fer aquestes accions. López, R determina que:

És la mateixa idea que les carreteres, tu quan entres en una xarxa de carreteres vas on vols, no han senyalitzat l'itinerari només per arribar en un lloc concret. Les carreteres tenen un codi i en el cas dels camins un nom, i el que fem és utilitzar aquesta idea de xarxa de comunicació, que cadascú vagi on vol, serveix perquè

gent amb itineraris molt diferents puguin utilitzar aquesta xarxa. Dins d'aquesta xarxa de camins i de la seva senyalització de pals direccionals es pot indicar a través de xapes quin camí has de seguir per continuar fent la ruta de la Carrerada de Santa Coloma (Vegeu a annex 1).

En referència a l'activació d'un producte turístic, el mateix expert destaca que és un error tenir en compte només la transhumància, és a dir, primer has de conèixer bé quines són les característiques del camí, i així tenir una idea de com es vol muntar o elaborar el producte, coneixent la història i els recursos d'aquest. Considero que perquè una antiga cabanera sigui atractiva, és important conèixer quin és el seu valor cultural per donar-lo a conèixer, ja que, tots els territoris tenen una història per mostrar a les persones, sobretot territoris com aquest, que al llarg dels anys han estat transformats per l'activitat humana.

El camí en qüestió d'estudi, consta d'un total de 60 quilòmetres, per tant, a l'hora d'elaborar un producte turístic és molt important conèixer quins serveis es poden trobar al llarg del recorregut que permetin als visitants facilitar la trajectòria. Tot i que cada visitant pot tenir gustos o necessitats diferents podem trobar persones que no necessitin pràcticament serveis, ja que, prefereixen dormir en la seva pròpia tenda de campanya i fer-se el seu propi menjar, o tenir persones que sí que busquin zones on poder dinar, sopar, passar la nit, i fins i tot conèixer l'entorn on estan allotjant-se. Com determina López, R. (Vegeu annex 1).

Tenir o no tenir allotjaments et farà pensar en diferents públics. Si no tens cap allotjament, estàs pensant en un públic que ha de dormir en tendes de campanya, per tant, això ja et marca cap a qui anirà destinat el producte. Si és un públic de tipus explorador o aventurer no cal ni marcar la ruta, ja que, serà més interessant que no estigui marcada que marcant-la. Quan crees un producte turístic has de tenir molt clar per a qui va dirigit.

Per exemple el públic senderista que compra vacances per caminar són persones de 50 anys o més, són els que estan disposats a pagar per un allotjament i per serveis. Si vas pel teu compte, amb el teu propi dinar, pot ser una activitat de lleure o cultural, però no una activitat turística. Si parlem de turisme estem parlant de pernoctacions, estem parlant d'una activitat que ha de deixar una economia, ha de deixar uns diners en el territori. No dic que lo altre no sigui interessant, pot ser igual o més però no confonguem els termes. Un públic amb més diners per exemple, et pot contractar un servei de trasllat d'equipatge i paga perquè cada dia li portin les maletes d'un allotjament a l'altre i ell camina pràcticament sense pes. Això és molt interessant des del punt de vista turístic perquè incorpores valor afegit al producte, perquè caminar és gratis (López, R. Vegeu annex 1).

Segons Monfort, R (Vegeu annex 2) en alguns casos es fan grups amb guia però ja seria un altre tipus de turista. Com a consumidor i guia d'aquest tipus de camins, determina que una ruta on ningú t'expliqui res del territori, on no el puguis palpar ni sentir res no li crida l'atenció.

S'ha de fugir de la idea que si marquem un camí, una antiga cabanera, això ja es converteix en un producte turístic i ja ve la gent, perquè no és així i estem plens de fracassos en aquest país. Per últim, destaca que si la ruta es fa caminant, has de pensar primer com tornaran i segon que aquest tipus de producte no ha de durar més de 5 dies i 6 nits (López, R. Vegeu annex 1).

Altres experts com Avendaño, X. també tenen molt en compte la necessitat de poder trobar serveis al llarg del recorregut. Fet que penso que a part que sigui important per temes de comoditat també pot ser important per temes de competitivitat, un camí que disposi de serveis de qualitat pot generar un atractiu des d'un servei en concret, com pot ser una casa rural, i a partir d'aquí conèixer que per la zona hi passa un antic camí ramader amb una gran història i ple de recursos amb encant, i finalment inspirar al visitant a realitzar una part de la ruta en la seva estança. Per tal d'aconseguir tot això, és important que els municipis del camí coneguin els seus recursos i puguin oferir als seus serveis informació per tal de millorar en competitivitat.

També és molt important tenir serveis perquè la gent hi pugui fer ús, i de manera repartida per evitar que t'estiguis 20 km sense trobar res, i d'altra banda ha d'haver-hi certa implicació dels municipis per on passa el camí, perquè al final són els que ens ajuden també a promocionar-ho com a producte turístic (Avendaño, X. Vegeu annex 1).

L'Actual oferta de camins a Catalunya és molt elevada, per tant, quan es vol activar un producte turístic considero que és necessari buscar un tret distintiu d'aquests, per tal que tingui un encant diferent i generi una atracció per als visitants, la curiositat per conèixer perquè està aquest camí, quina és la seva història i quin és el seu patrimoni, fet que ha remarcat tant per López, R; com Casañas, J.

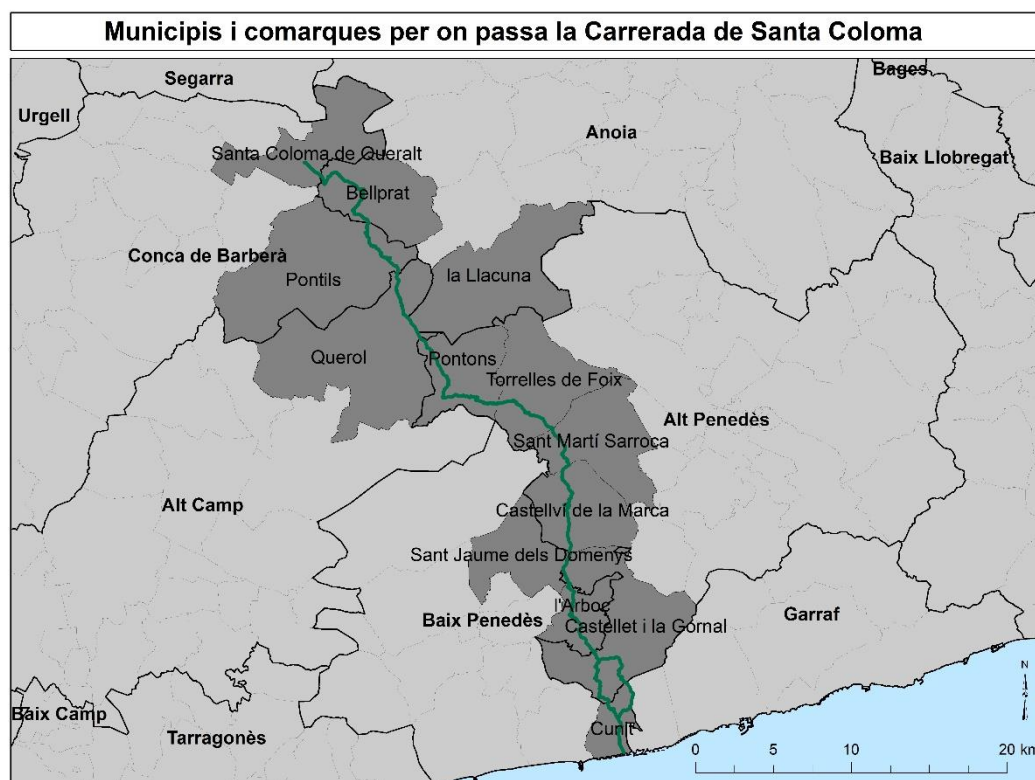
Com determina Casañas, J (vegeu annex 1):

Els criteris depenen de com entenguis el turisme, jo crec que hi ha d'haver elements de patrimoni, elements paisatgístics, elements gastronòmics, elements que et permetin fer un relat atractiu.

4. Anàlisi del context territorial.

En aquest apartat, es realitzarà una anàlisi del context territorial del camí ramader que uneix els municipis de Cunit i Santa Coloma de Queralt, per tal de conèixer millor tant el camí com el seu entorn.

Mapa 4. Municipis i recorregut de la carrerada de Santa Coloma.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes del ICGC i del track realitzat per Soler, J.

El camí passa per dues províncies, la de Tarragona i la de Barcelona, per 5 comarques, el Baix Penedès, l'Alt Penedès, l'Alt Camp, l'Anoia i la Conca de Barberà, i per 13 municipis que són, Cunit, Clariana (entitat municipal de Castellet i la Gornal), l'Arboç, Sant Jaume dels Domenys, Sant Marçal (nucli del municipi de Castellet i la Gornal), Castellví de la Marca, Sant Martí de Sarroca, Torrelles de Foix, Pontons, Querol, La Llacuna, Valldeperes (nucli del municipi de Pontils), Bellprat i finalment Santa Coloma de Queralt.

Per a conèixer millor l'àrea d'estudi, es realitzarà una contextualització territorial tant del conjunt del camí com dels municipis en qüestió d'estudi. Aquesta anàlisi s'iniciarà pel municipi de Cunit, acabant a Santa Coloma de Queralt, és a dir, de sud a nord.

4.1. Història de la Carrerada de Santa Coloma.

La carrerada de Santa Coloma és una de les vies pecuàries més singulars de Catalunya. Segons Rovira, J. (Vegeu a annex 1), la carrerada té tres funcions principals, primer perquè forma part dels grans eixos ramaders que unien les calmes del Pirineu Oriental amb la zona marina, més concretament les terres del Penedès i del Tarragonès, per tant, a la tardor es baixaven els ramats cap a la zona de marina i a la primavera els pastors tornaven a traslladar els seus ramats a les pastures pirinenques. En segon lloc, té la funció de la transtermitància (desplaçaments de curta distància estacionals adaptats a altres factors i no només al climàtic ni a l'altitudinal, es basen en la complementació de diferents estrats vegetatius, i sobretot de conreus, és a dir, complementats agrícolament), aquesta funció es basa en el fet que quan a les vinyes del Penedès, al juny, ja no hi havia espai per al bestiar, i poca massa vegetal digerible, s'encaminaven cap a la Segarra històrica a rostollar els grans camps de cereal que s'havien acabat de segar. Finalment trobem la tercera funció, aquesta se centra en la fira de Santa Coloma de Queralt, aquesta fira és molt importat històricament, sent un dels esdeveniments econòmics i culturals més importants d'aquesta part de Catalunya. Rovira, J. (Vegeu annex 1) determina que pocs camins de Catalunya tenen aquesta triple funció.

També, parla de transtermitància referint-se que la relació entre la Segarra i el Penedès es complementa agrícolament, al Penedès el cultiu majoritari és la vinya i a la Segarra és el cereal. Quan la vinya brota o brotava cap als mesos de maig i juny, ja no eren terres aptes per la pastura, al juny el gra de la Segarra s'ha de segar i es converteixen en milers d'hectàrees aptes per la pastura on els ramats rostollaven el que quedava de la sega. Al setembre, al Penedès es veremava i una altra vegada milers d'hectàrees eren aptes per la pastura.

Això succeeix quan un conreu predominant en una comarca és una oportunitat per un altre tipus d'activitat com és la ramadera. Al final la transhumància és una manera d'aprofitar-se de les oportunitats que ens dona la terra. A Catalunya existia un pacte entre els ramaders i els pagesos, ja que es necessitaven mútuament. És a dir, l'agricultura depenia de la ramaderia quan no hi havia recursos de fertilitzants químics com els que tenim ara, que les ovelles passessin i deixessin els seus excrements als prats era molt positiu, i a la vegada la ramaderia depenia de l'agricultura per alimentar al bestiar.

Com ja s'ha dit anteriorment, la carrerada de Santa Coloma era una gran ruta socioeconòmica, ja que es duia a terme un dels més grans esdeveniments rurals de

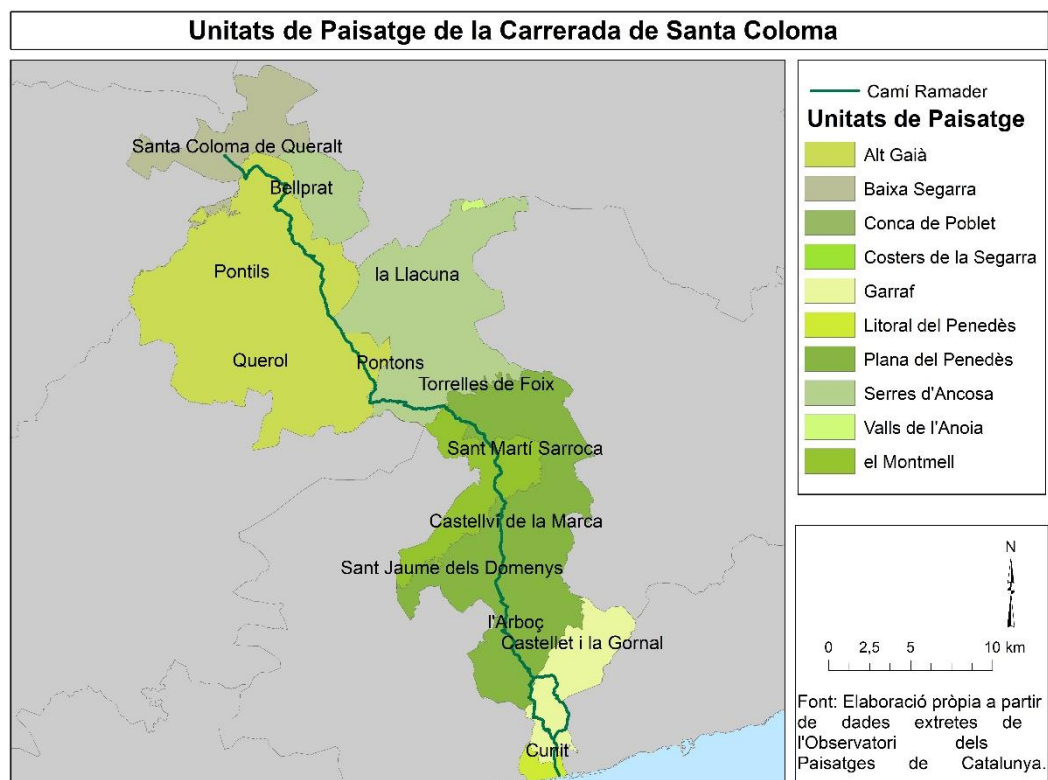
Catalunya, la fira de Santa Coloma de Queralt, una de les fires més importants de la Baixa Segarra que atreïa pastors d'altres parts de Catalunya. Va arribar a ser tan important que l'any 1312 el rei Jaume II li atorga el permís i la protecció reial per dur-la a terme als voltants del mes de setembre i amb una durada de quinze dies, aquesta fira va mantenir certa vitalitat fins a la primera meitat del segle XX. A l'Arboç, municipi per on passa la carrerada també es realitzava una gran fira.

Per altra banda aquest camí no es caracteritza per ser verge, més aviat és un camí modelat per l'activitat humana; al nord hi podem trobar conreus de cereals i prats esteparis; al centre un mosaic agroforestal amb boscos de clima mediterrani barrejats amb els conreus de vinya; i a la vora del mar una varietat de cultius fins a arribar a la sorra de la platja amb un gran escenari urbà (Rovira, J. 2019).

4.2. Unitats paisatgístiques i altres zones naturals o antròpiques per on passa la carrerada.

Un dels trets més distintius d'aquest camí, és que passa per una gran quantitat de paisatges, des de primera línia de costa fins a la Baixa Segarra. Per tant, en aquest apartat s'analitzaran i es coneixeran quines unitats paisatgístiques es troben en el transcurs del camí, i es realitzarà una breu explicació de les característiques de cada una, a més, també s'analitzaran algunes parts del camí més enllà de les unitats paisatgístiques com són les principals serres, urbanitzacions, nuclis de població, infraestructures de comunicació, entre altres.

Mapa 5. Unitats paisatgístiques que es troben en la Carrerada de Santa Coloma.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'ICGC, de l'Observatori dels Paisatges de Catalunya i del track de Soler, J.

En el municipi de Cunit, trobem dos tipus de paisatge, el Litoral del Penedès i el Garraf. El Litoral del Penedès està caracteritzat per un continu urbà⁴, característica que segueix el municipi de Cunit, on el camí neix des de la mateixa sorra endinsant-se cap a la trama urbana i topant-se amb diferents infraestructures de comunicació que fragmenten el territori, i generen la necessitat de crear altres infraestructures, com ponts o túnels per travessar-les, com és en el cas de la C-31 o també coneguda com l'Autopista Pau Casal. En aquelles zones no edificades, la vegetació predominant de la zona és el pi blanc, fragments de garrigues i de màquies de margalló.

Pel que fa a l'activitat agrícola, en el cas concret de Cunit és molt limitada pel fort creixement urbanístic, però en algunes zones podem trobar garrofers, oliveres i ametlles i en una petita parcel·la compartida amb el municipi veí un camp de vinya⁵.

⁴ Observatori dels Paisatges de Catalunya (4 de juny de 2020). Recuperat de: http://www.catpaisatge.net/cat/catalegs_cercador.php

⁵ Catàleg de paisatge del Penedès (4 de juny de 2020). Recuperat de: <http://paisatgepenedes.cat/project/litoral-del-penedes/>

Respecte a unitats de valor històric podem trobar zones de cabanyes de pedra seca, restes d'assentaments ibers i l'Avenc de Sant Antoni.

Com ja s'ha dit anteriorment, a Cunit també hi trobem un altre tipus de paisatge, el del Garraf, juntament amb el municipi de Castellet i la Gornal a la zona est. Aquest paisatge es configura per serres baixes mediterrànies properes al mar on existeix una combinació d'urbanitzacions, pinedes de pi blanc, màquies i brolles mediterrànies. Els cursos d'aigua no són gaire importants però hi podem destacar la Riera de Cunit. El tret més característic de la zona són les urbanitzacions i el seu paper en la fragmentació de la continuïtat de les masses forestals⁶.

Més concretament, a Cunit, el camí neix des de la mateixa sorra de la platja (**imatge 1**) i a poc a poc s'endinsa cap a la urbanització Cunidor, havent de travessar la primera frontera física de la trajectòria, les vies del tren, per sort, en aquest punt existeix un pont per al pas de vehicles i persones (**imatge 2**), més endavant i seguint la trama urbana ha de travessar la C-31 a través d'un pas de vianants (**imatge 3**). En aquest moment passa a estar en la urbanització Plademar seguint la trama urbana.

Imatge 1. Inici del camí ramader entre Cunit i Santa Coloma de Queralt, amb el seu panell informatiu i l'indicador de km0 de la ruta.

Font: Elaboració pròpia.

⁶ Unitat paisatgística del Garraf (4 de juny de 2020). Recuperat de: http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalogs/CT/Memoria2/Unitats/M2_U29.pdf

Imatge 2. Pont que travessa les vies del tren permeten tant el pas del ramat com de les persones i vehicles en el municipi de Cunit.

Font: Elaboració pròpia.

Imatge 3. Pas de vianants que travessa la C-31 al municipi de Cunit, zona per on passa la carrerada.

Font: Elaboració pròpia.

Finalment, en acabar el carrer, s'endinsa en la Serra de Sant Antoni amb un desnivell de 160 metres i una altra màxima de 142 metres, aquesta serra es tracta d'un carener que parteix la part interior de la Serra de Puig i Tiula. Parteix del Turó de la Garsa i segueix paral·lela a l'anterior en sentit NE-SW⁷. En aquest punt, el camí passa al per al costat del Torrent de les Borges i es torna a trobar amb una altra infraestructura viària com a obstacle, la C-32 (Autopista Pau Casals), per tant, existeixen opcions de pas, un subterrani a través de la construcció d'un túnel que passa per sota de l'autopista i un pont.

Imatge 4. Vistes a les masies de Sant Antoni i Cal Pla des de la Serra de Sant Antoni.

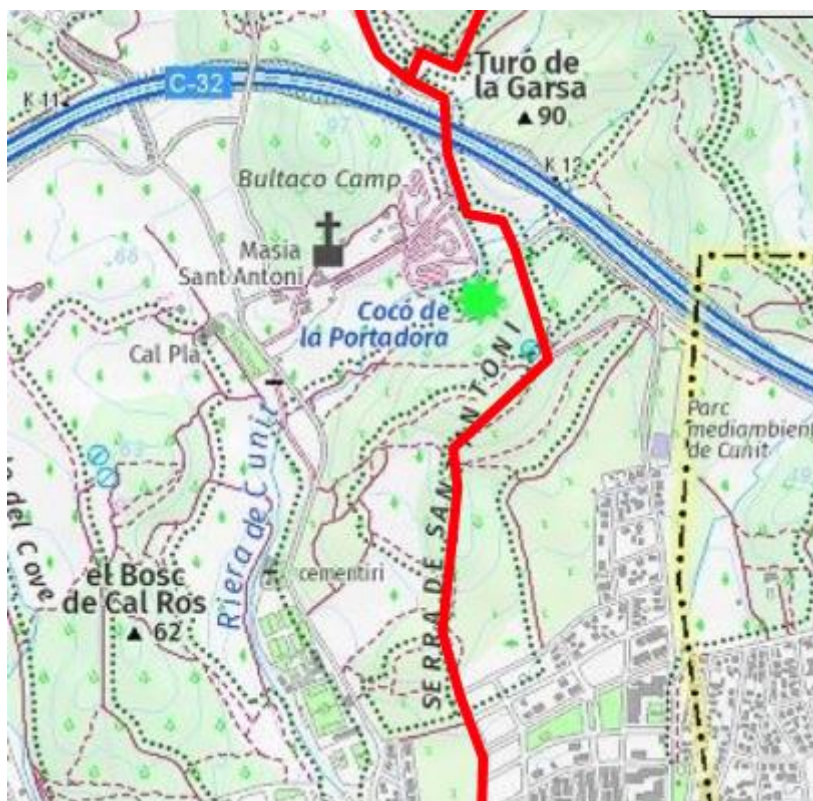

Font: Elaboració pròpia.

---

⁷ Ajuntament de Cunit. El relleu (19 de maig de 2020). Recuperat de: <https://www.cunit.cat/descobreix-cunit/el-municipi/el-medi-fisic/el-relleu/>

Mapa 6: Pas de la carrerada per la serra de Sant Antoni, la C-32 i el Turó de la Garsa.

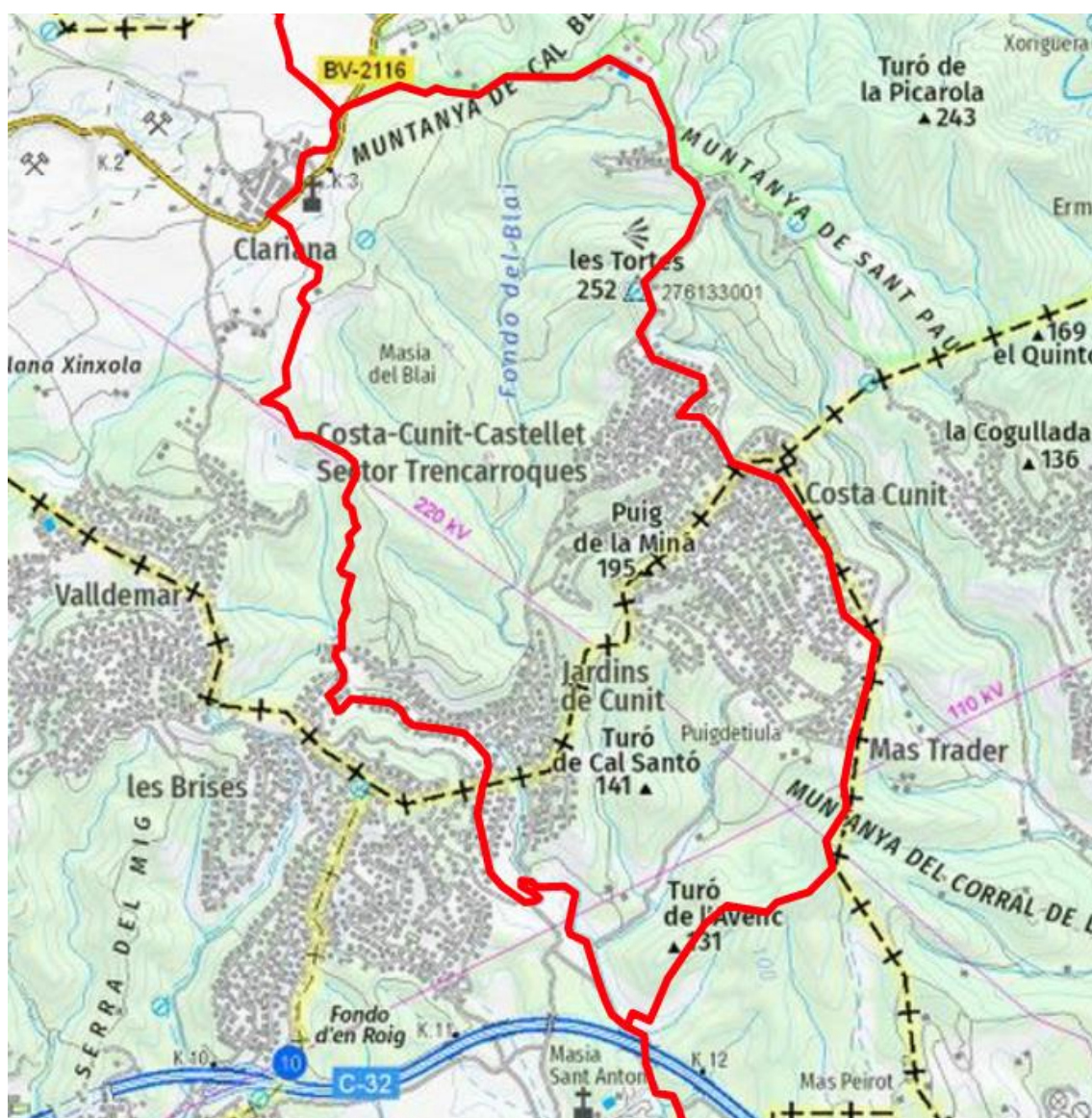

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

En el moment en què travessa aquesta infraestructura el camí es pot fer per dos itineraris diferents, el primer va direcció nord-oest, passant pel Fondo de Sant Antoni i tornant-se a endinsar per la urbanització dels Jardins i dels Rosers, passant pel Font del Molet i molt pròxim a la urbanització Valldemar, del municipi de Calafell però sense entrar-hi, i finalment arriba a Clariana (entitat municipal de Castellet i la Gornal).

El segon itinerari, va direcció nord-est passant pel Turó de l'Avenc, situat a 131 metres respecte al nivell del mar, seguidament transcorre per la Muntanya del Corral de l'Almirall i pel Fongo de Puig de Tiula, abans d'endinsar-se a la urbanització Costa Cunit. Per un tram passa per la Muntanya de Cal Bladet declarada PEIN i Xarxa Natura 2000, és a dir, una zona d'interès natural i per Parc Natural del Foix, també dins de la xarxa d'espais naturals protegits.

Mapa 7: Divisió del camí per dos itineraris diferents.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

Per altra banda, Castellet i la Gornal, l'Arboç, Sant Jaume dels Domenys, Castellví de la Marca, Sant Martí Sarroca i Torrelles d'en Foix, pertanyen a la Plana del Penedès. Un dels principals aspectes distintius d'aquest paisatge, és que forma part del Paisatge d'Atenció Especial Vinyes del Penedès⁸. Els paisatges d'atenció especial són aquells que necessiten una atenció especial, o bé per la seva singularitat o bé pel fet de necessitar mesures de gestió i planificació específiques. El paisatge de vinyes del

⁸ Plana del Penedès (4 de juny de 2020). Recuperat de: http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalogs/RMB/Memoria2/Unitats/M2_U3.pdf

Penedès té un patró agrícola molt definit i una estructura de xarxa de camins rurals, a més d'una llarga història⁹.

Aquesta zona, per tant, es caracteritza per tenir un relleu planer entre les muntanyes de les serralades Prelitorals i Litorals. Com ja s'ha dit anteriorment, el paisatge de vinya és el predominant, fet que ha generat la creació d'una indústria del vi i del cava generant un teixit socioeconòmic peculiar. Per altra banda, en mig de les vinyes trobem clapes de vegetació natural. En aquest paisatge podem trobar nombroses mostres d'arquitectura rural, com ara masies, barraques, vinya i murs de pedra seca, i també caves i cellers. Finalment, també, s'hi conforma una xarxa de camins amb una gran bellesa paisatgística.

Imatge 5. Paisatge de vinya en la Plana del Penedès, més concretament a Clariana, entitat municipal de Castellet i la Gornal.

Font: Elaboració pròpia.

També cal destacar que el camí en aquesta unitat, és on s'uneix les dues variants fetes la primera passa per la zona urbana de Clariana (Entitat Municipal de Castellet i la Gornal), havent de travessar la BV-2116 a través d'un pas de vianants endinsant-se

---

⁹ Les vinyes del Penedès, paisatge d'especial atenció per a la Generalitat. EixDiari. (4 de juny de 2020). Recuperat de: <https://www.eixdiari.cat/territori/doc/47906/les-vinyes-del-penedes-paisatge-despecial-atencio-per-a-la-generalitat.html>

pel nucli de població. En aquest moment segueix passant pel camí rodejat de camps de conreu de vinya.

Imatge 6. Nucli de Clariana.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

Com s'ha vist anteriorment, el camí té dues variants, i en el moment en què s'uneixen, aquest passa per camps de conreu de vinya i olivera, rodejant una pedrera (**Imatge 7**) fins a arribar al nucli poblacional de l'Arboç havent de travessar la N-340 amb un pas de vianants. En aquest punt el camí s'endinsa pels carrers del nucli poblacional fins al moment en el qual a través d'un pont, travessa la línia ferroviària que uneix Barcelona amb Sant Vicenç de Calders.

Imatge 7. Pedrera entre Castellet i la Gornal i l'Arboç per on antigament passava la Carrerada.

Font: Elaboració pròpia.

En aquest moment el camí segueix pel municipi per camps de vinya i olivera, entre altres, seguidament passa per la bora de la Riera de Marmellar fins a arribar a la carretera E-15 (AP-7) on el camí transcorre per sota l'autopista. En aquesta zona segueix passant per camp de conreu com la vinya, olivera i altres camps, i per la bora de la riera (**Imatge 8**).

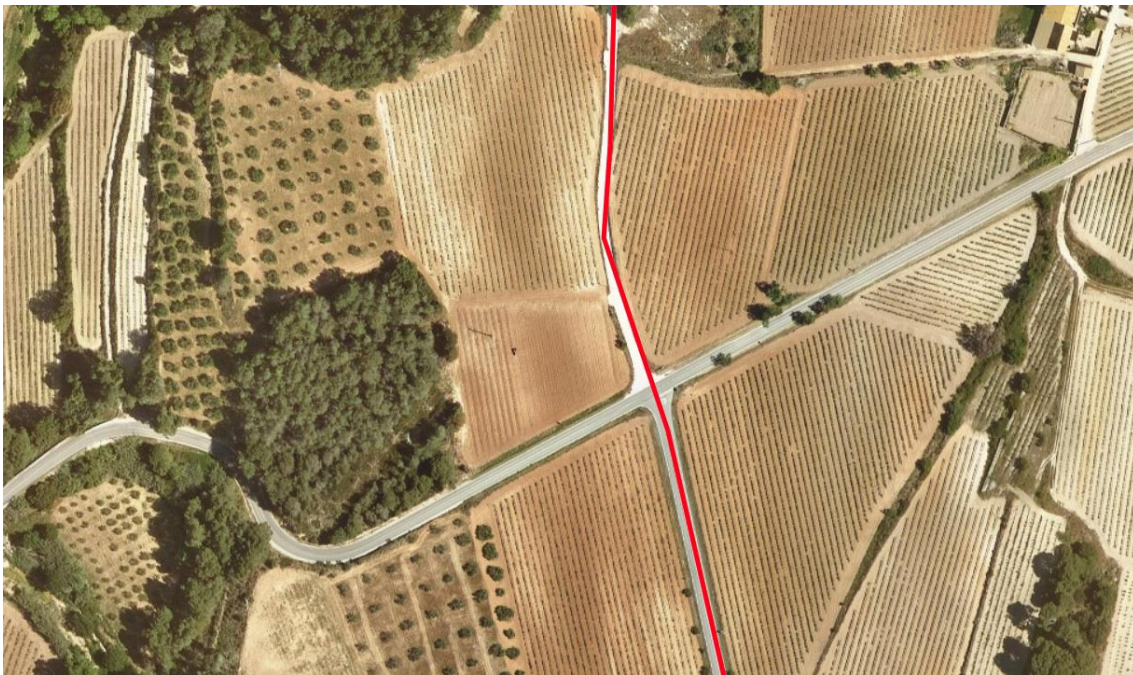
Imatge 8. Camps de conreus de vinya, olivera i altres i la Riera de Marmellar.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

En aquest punt, el camí passa per algunes edificacions disperses i vies de comunicació secundàries on no hi ha cap infraestructura de pas com per exemple, pont o pas subterrani. A Castellví de la Marca, el camí segueix per la carretera BV-2117, en el transcurs de la ruta per aquesta carretera, el camí ha de travessar una altra via de comunicació, la B-212. Cal destacar que el paisatge en aquesta zona segueix sent de camps de vinya, olivera, entre altres i algunes petites zones boscoses **(Imatge 9)**.

Imatge 9. Ortofoto del creuament del camí a la carretera B-212.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

També en aquest moment finalitza la via de comunicació BV-2117 i segueix un camí sense asfaltar (**Imatge 10**).

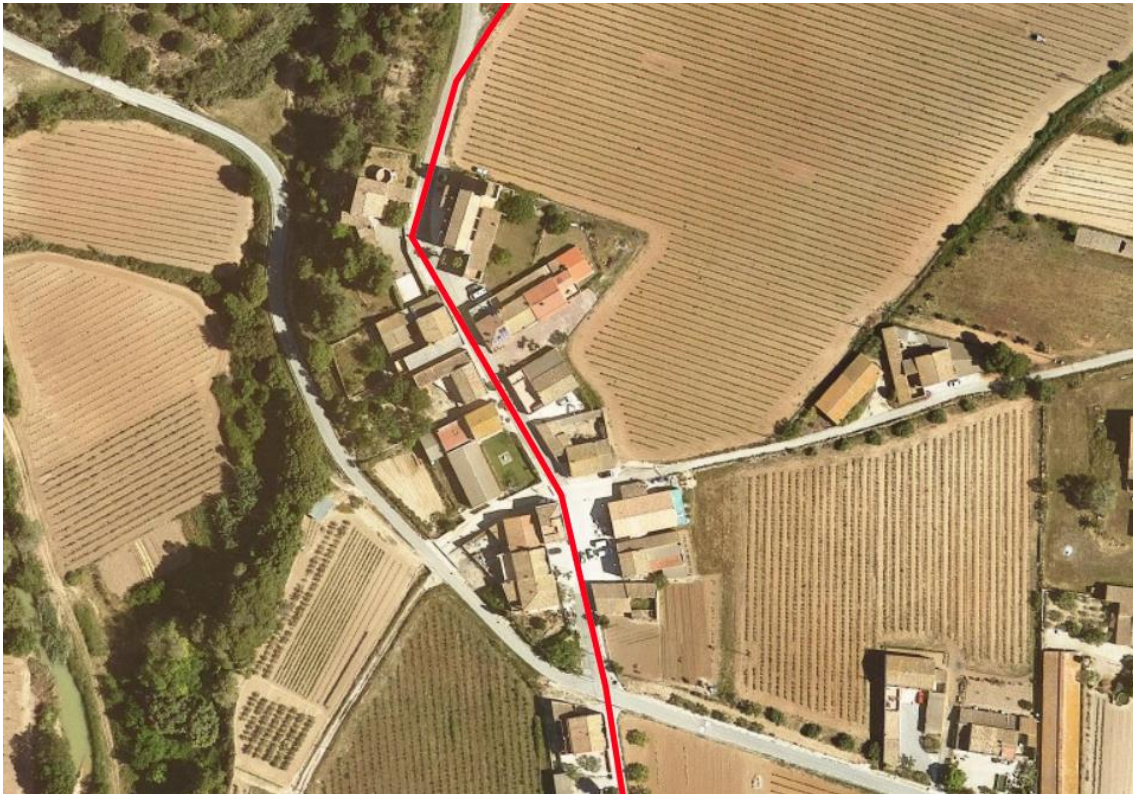
Imatge 10. Final de la BV-2117 i inici del camí.

Font: Elaboració Pròpia.

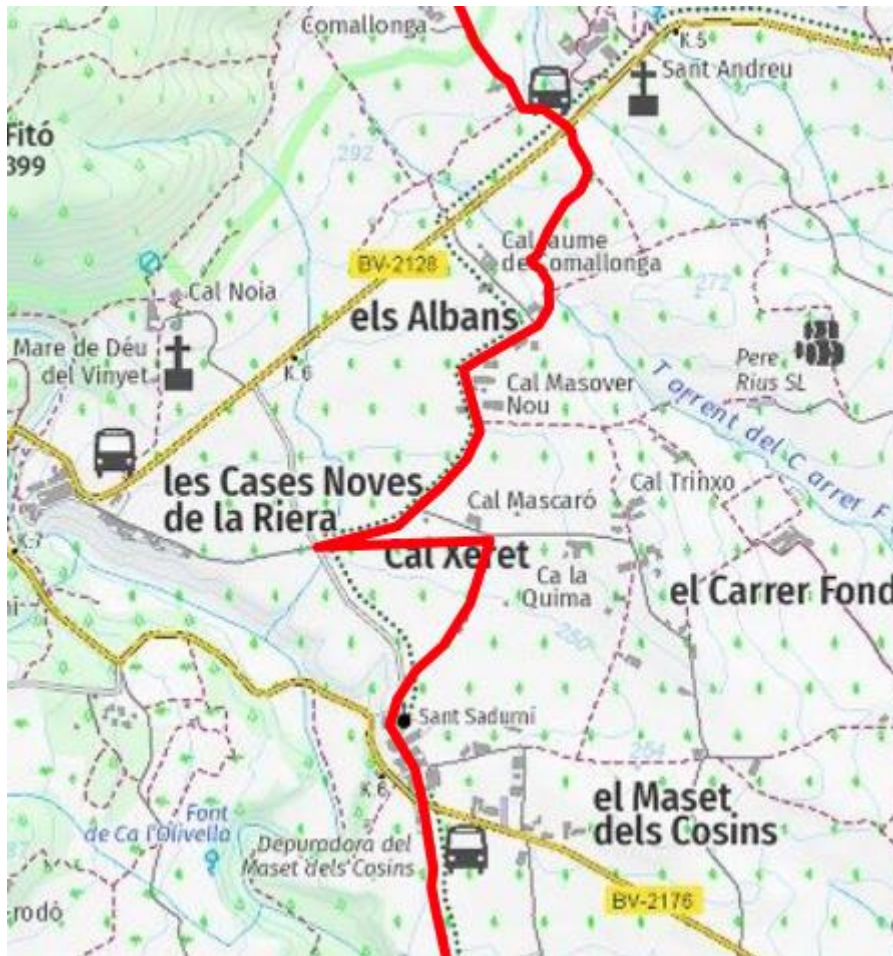
En aquesta mateixa unitat paisatgística i en acabar el tros de camí que es pot observar en la **imatge 10**, la carretera torna a creuar una via de comunicació, la BV-2176 i travessar el nucli de població de Castellví de la Marca, en sortir en sentit oest s'hi troba la Cova de la Font del Ferro. El camí segueix passant pel mateix paisatge de camps de vinya i olivera dits anteriorment, i per edificacions disperses. Travessa el Torrent del Fondo i més endavant per la BV-2128.

Imatge 11. Nucli de Castellví de la Marca.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

Mapa 8. Trams del camí en el municipi de Castellví de la Marca per on la carretera passa per diverses urbanitzacions disperses i per les vies de comunicació BV-2176 i BV-2178.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya.

Imatge 12. Cova de la Font del Ferro.

Font: Geb.cat.

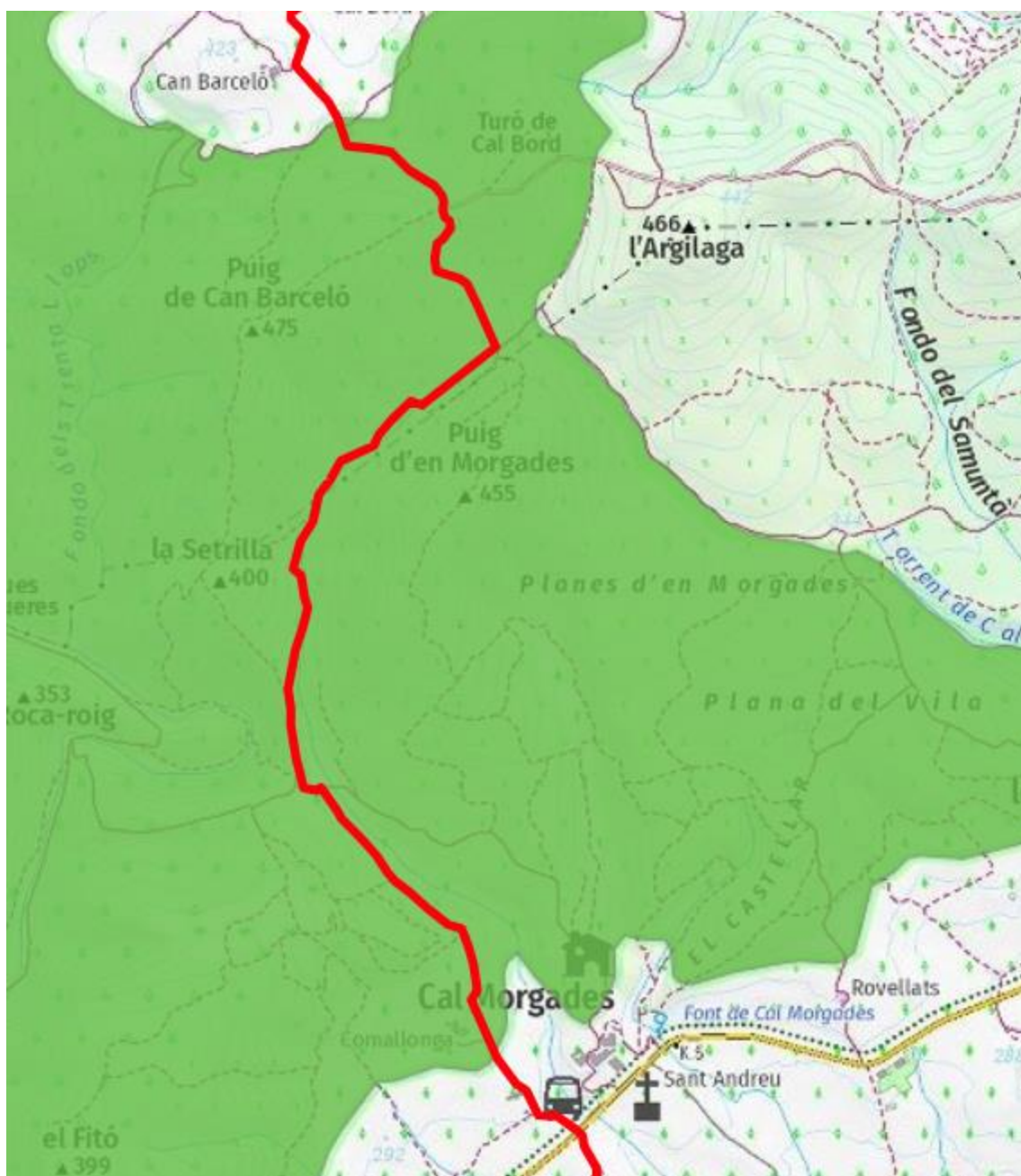
A Sant Jaume dels Domenys, tot i que el camí en aquest municipi no passa per aquesta unitat paisatgística, al nord de Castellví de la Marca, a l'oest de Sant Martí Sarroca i de Torrelles de Foix trobem el paisatge típic del Montmell. En aquesta modalitat paisatgística, la vegetació natural ocupa el 85% de l'espai disponible, en la zona en què passa el camí ramader el cultiu de vinya és el tipus de conreu predominant. Pel que fa al patrimoni històric, hi trobem restes de castells, masies i nuclis, molts d'ells abandonats i en perill de desaparèixer. Pel que fa a les urbanitzacions, estan disperses pel territori¹⁰.

En aquesta unitat, el camí passa per diferents camps de conreus, i per les muntanyes de La Serrilla, el Puig d'en Morgades, el Puig de Can Barceló i el Turo de Cl BORD, tots ells declarats PEIN i Zona Xarxa Natura 2000 (**Mapa 9**), l'últim, ja en el municipi de Sant Martí de Sarroca. Si bé, és cert que el camí no passa pel nucli d'aquest municipi. Una vegada finalitza aquesta zona forestal, tornem a passar per camps de conreu, pel bosc de Can Grau i una altra vegada per camps de conreu.

---

¹⁰ Unitat Paisatgística del Montmell (4 de juny de 2020) Recuperat de: http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CT/Memoria2/Unitats/M2_U26.pdf

Mapa 9. Zones PEIN de la carretera.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

Pel que fa a Torrelles de Foix, el nucli de població i les seves zones més pròximes pertanyen a la Plana del Penedès (**Mapa 10**), i la resta al Montmell en la zona sud-oest i a la Serra d'Ancosa en la zona nord.

Mapa 10. Pas del camí ramader pel municipi de Torrelles de Foix.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

A Torrelles de Foix, Pontons i La Llacuna, trobem la serra d'Ancosa, zona de muntanya baixa, que enllaça la serralada Prelitoral amb la Depressió Central. La unitat es conforma amb tres serres en disposició paral·lela, la serra d'Ancosa, la de Queralt-Miralles i la serra de la Nou, amb el cim de Clariana, separades per àmplies valls. És una zona amb una gran quantitat de rieres. Pel que fa a la vegetació, hi predominen els boscos densos de pi blanc i existeixen camps de secà a les zones més planeres i a les depressions. Per altra banda existeixen castells i fortificacions medievals en els munts més elevats, com el castell de Queralt o el de Miralles, a més de construccions de pedra seca, sobretot a la zona sud¹¹.

Pel que fa a Pontils, Querol i Bellprat trobem la unitat paisatgística de l'Alt Gaià, és un paisatge de caràcter muntanyós, quant a la vegetació hi predominen les pinedes de pi blanc i brolles de romaní. A Pontils si conreen cereals de secà, tot i que les vinyes estan guanyant terreny. Pel que fa al flux hídric trobem el riu Gaià. És una zona on també hi ha una proliferació de les urbanitzacions i les infraestructures viàries. A més, s'hi troben diferents castells com el de Querol, declarat Bé d'Interès Cultural¹².

¹¹ Unitat Paisatgística de la Serra d'Ancosa (4 de juny de 2020). Recuperat de: http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CC/Memoria2/Unitats/M2_U25.pdf

¹² Unitat Paisatgística de l'Alt Gaià (4 de juny de 2020) Recuperat de: http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CT/Memoria2/Unitats/M2_U1.pdf

Imatge 13. Castell de Querol.

Font: Elaboració pròpia.

Quan se surt del nucli municipal de Torrelles de Foix, el camí s'endinsa cap a la zona muntanyosa del municipi passant per la Font de les Dous. Seguidament, altra vegada s'endinsa per la Plana Pintella, el Coll de l'Enclusa i el Coll de la Creu de Sopera, zona declarada també, PEIN i Xarxa Natura 2000. En aquest moment, ja es passa a estar al municipi de Pontons, passant per la Muntanya de Ferreres i la Serra de Can Soler de Solet. En aquest cas, el camí ramader no passa per dins del nucli poblacional del municipi. Seguint el camí, passa per la Plana de Matania, travessa la via de comunicació BV-2441 fins a arribar a la urbanització de La Ponderosa del municipi de Pontons, en aquest moment ja s'està dins la unitat paisatgística de l'Alt Gaià.

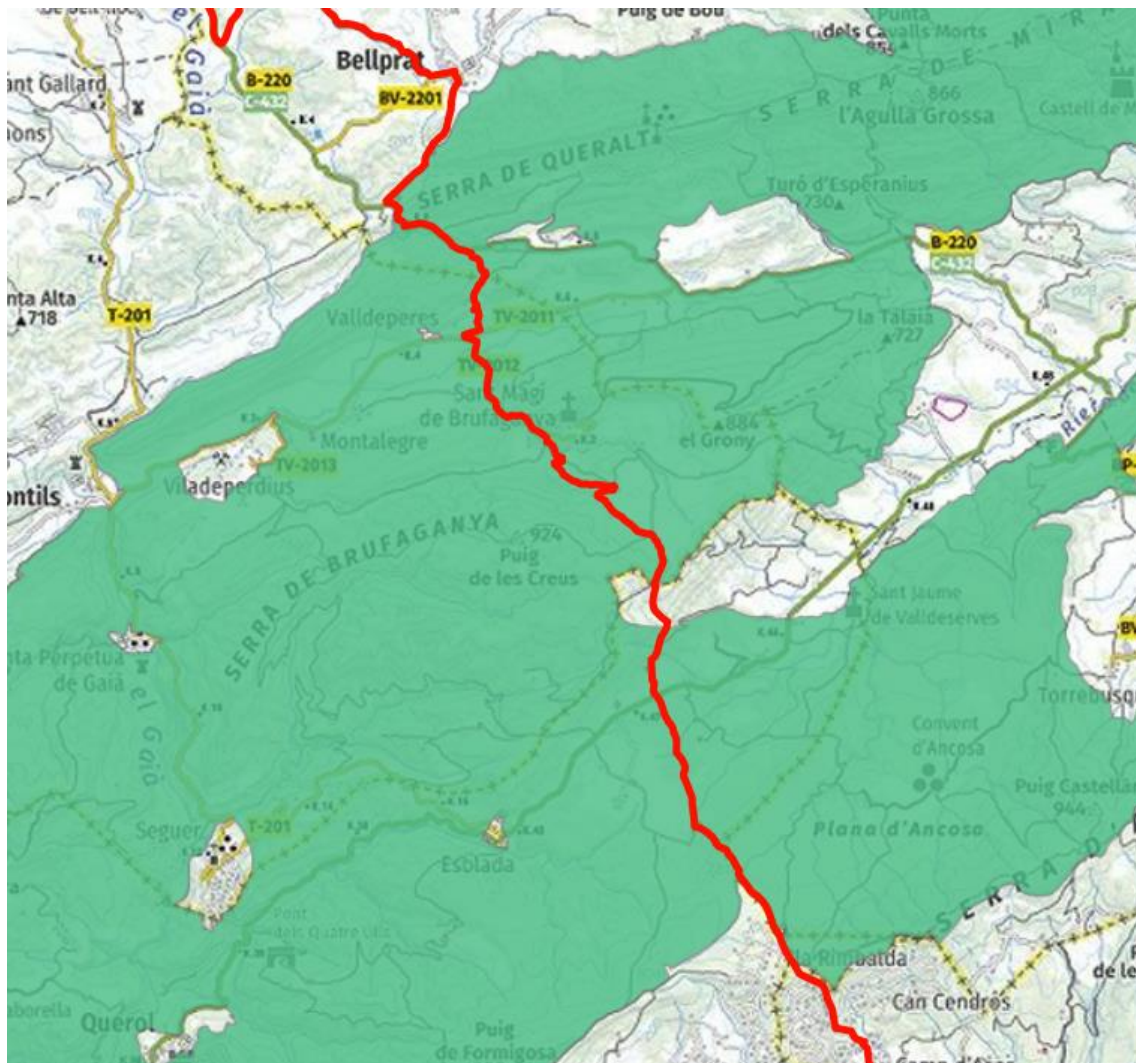
Mapa 11. Urbanització La Ponderosa de Pontons.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler,J.

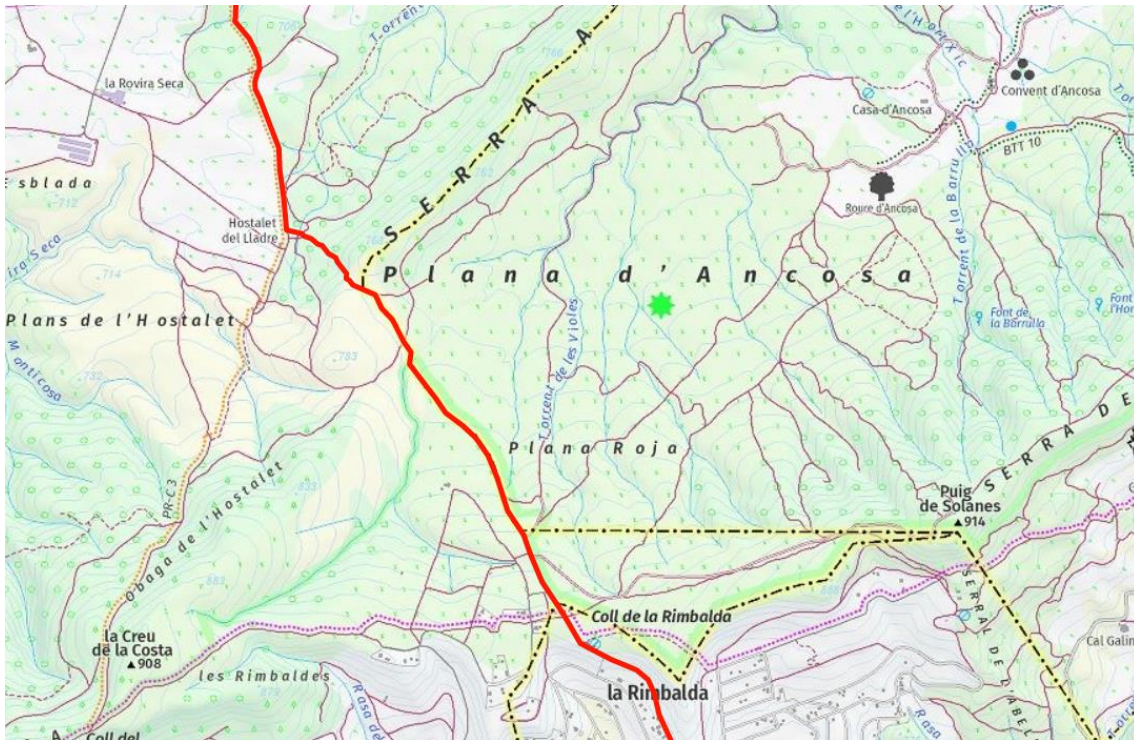
Torna a passar per una petita urbanització dispersa del municipi de La Llacuna, anomenada La Rimbalda i altra vegada s'endinsa cap al bosc passant per la Plana d'Ancosa i el Sistema Prelitoral Central, els dos indrets declarats zona PEIN i Xarxa Natura 2000 fins després de la Serra de Queralt (**Mapa 12 i 13**).

Mapa 12. Zona PEIN i Xarxa Natura 2000 des de la Plana d'Ancosa fins a la Serra de Queralt.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

Mapa 13. Urbanització La Rimbalda, nuclis de La Llacuna i la Plana d'Ancosa.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

En aquesta zona el camí entra i surt dels municipis de La Llacuna i Querol. En l'últim municipi, el camí passa per la C-37 (**imatge 14**), en aquest punt, el camí passa per la carretera sense cap mena de pas de vianants, pont o pas subterrani.

imatge 14. Pas del camí a la C-37.

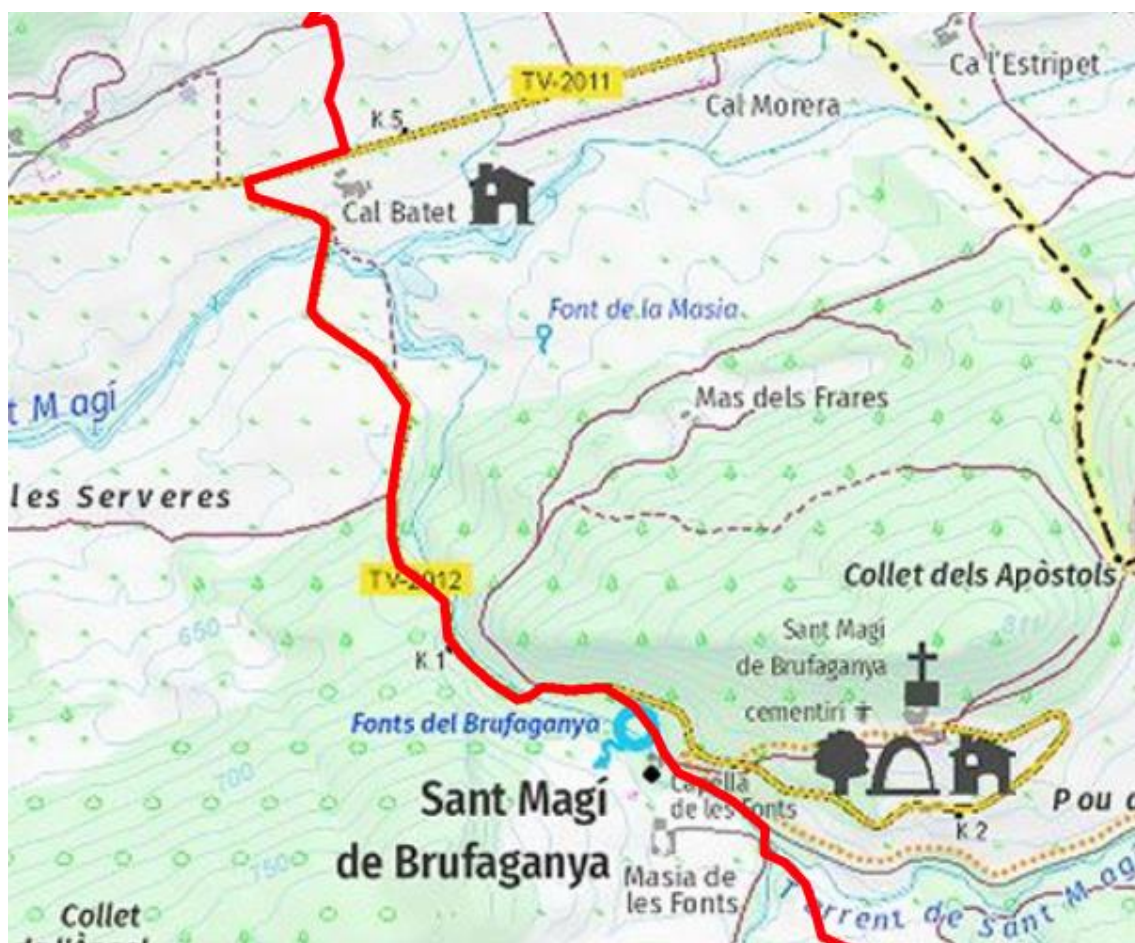

Font: Google Maps.

El camí, segueix per diferents camps de conreu, de vinya i blat. Passant pel costat del cim de La Talaia, la Font de Cal Pilot i el Coll del Llop.

Ja en el municipi de Pontils, passa pel Santuari Sant Magí de Brufaganya, els Plans de Rocamora, pel Barranc de la Fou i pel Torrent de Sant Magí fins a arribar a altres edificacions de Sant Magí de Brufaganya. Segueix en direcció a les Fonts de Brufaganya i el Solà de Sant Magí. En un tram passa per la TV-2012 i travessa la TV-2011, també per la mateixa via, sense cap pas habilitat (**Mapa 14**).

Mapa 14. Tram de la carrerada que passa per Sant Magí de Brufaganya i per la via de comunicació TV-2011.

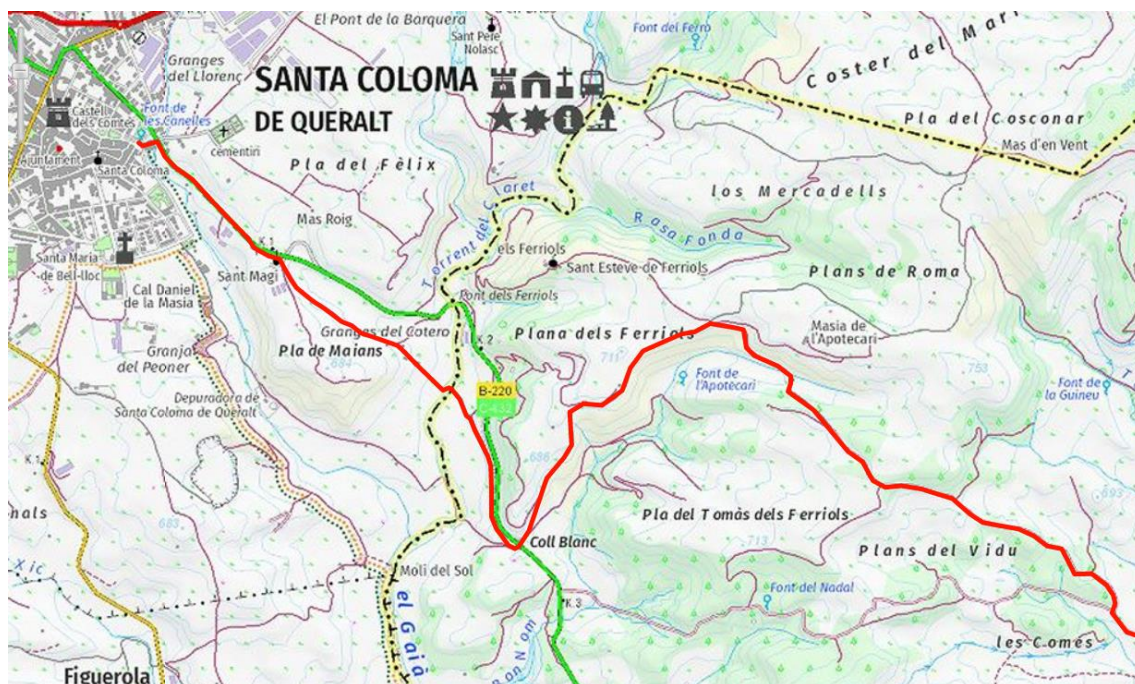

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

Seguint el camí, passa pel Coll de la Garsa, la Serra de Queralt, on finalitza la zona PEIN, travessa el Torrent de les Fontetes i arriba al nucli municipal de Bellprat. Sortint de la trama urbana la carrerada segueix la BV-2201 i es torna a endinsar cap a zones boscoses i de conreu, passant per Les Comes, els Plans del Vidu, la Font de l'Apotecari, la Plana de Ferriols, el Coll Blanc travessant la B-220. Arriba al Pla de Maians i finalment al nucli municipal de Santa Coloma de Queralt, ja dins de la unitat paisatgística de la Baixa Segarra, zona on predominen els conreus herbacis de secà, ja que hi ha una gran quantitat de zones planeres. S'hi poden trobar algunes pinedes

de pi blanc i pinassa, i en algunes obagues i fons de vall hi apareixen rouredes i roure valencià. En aquesta zona, la ramaderia establuda té un paper importat, el que ha comportat la proliferació d'equipaments agrícoles en les proximitats dels nuclis urbans¹³.

Mapa 15. Última part del trajecte en arribar a Santa Coloma de Queralt.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

4.3. Infraestructures de Comunicació.

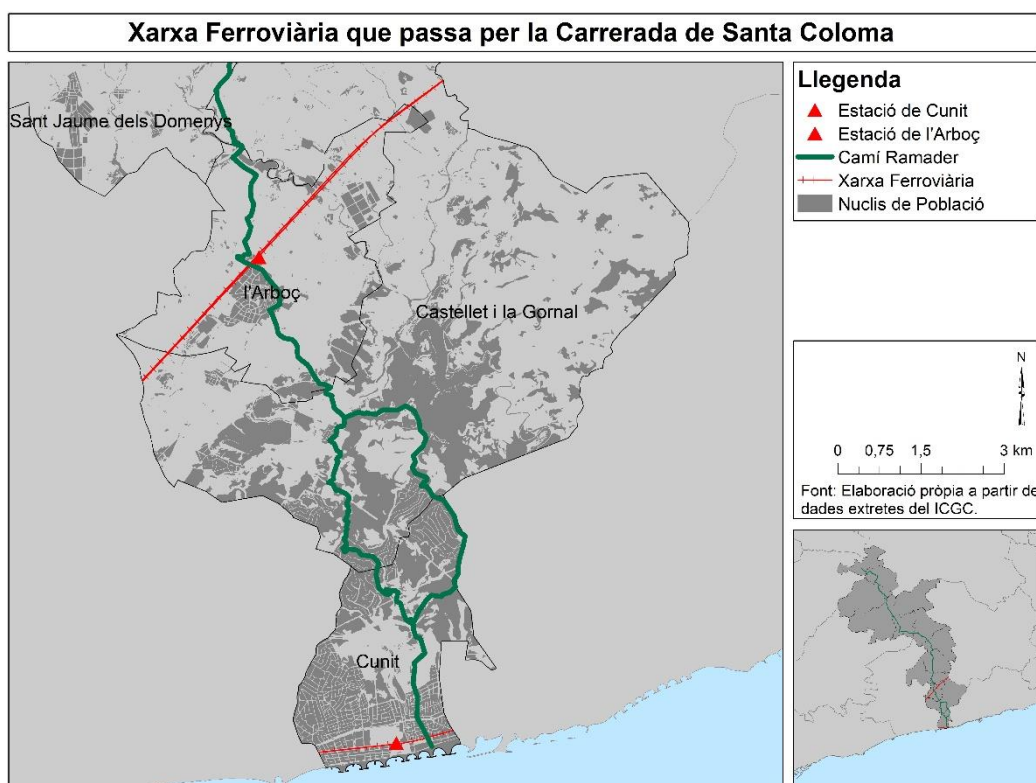
És de gran interès per a l'objectiu del treball, conèixer quines són les infraestructures de comunicació que poden fer la ruta més accessible per als visitants. Per tant, en aquest apartat s'analitzarà la xarxa viària la ferroviària i el transport públic rodat pròxim al camí per veure, comprendre i analitzar les possibles alternatives d'accessibilitat de la carrerada.

4.3.1. Xarxa Ferroviària.

Com es pot observar en el mapa següent, els únics punts on hi ha accés ferroviari i estació en tot el camí, és en el municipi de Cunit i de l'Arboç, concretament en la zona sud del recorregut.

¹³ Unitat Paisatgística de la Baixa Segarra (4 de juny de 2020) Recuperat de: http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalogs/CT/Memoria2/Unitats/M2_U2.pdf

Mapa 16. Xarxa ferroviària i estacions del camí ramader de Santa Coloma de Queralt.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes del ICGC i del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya i del track de Soler, J.

Si bé, és cert que no existeix una connexió directa entre les dues estacions, és a dir, en el cas que algú vulgues fer el camí des de Cunit fins a l'Arboç no podria tornar directament a l'estació de tren de Cunit des d'aquests municipis. El trajecte que hauria de fer és, anar fins a Sant Vicenç de Calders i d'aquí a Cunit.

Pel que fa a l'Arboç passen les línies R4 i RT2. La primera uneix Sant Vicenç de Calders amb Manresa, i passa per Sant Vicenç de Calders, El Vendrell, l'Arboç, els Monjos, Vilafranca del Penedès, la Granada, Lavern - Subirats, Sant Sadurn d'Anoia, Gelida, Martorell, Castellbisbal, El Papiol, Molins de Rei, Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí, Cornellà, L'Hospitalet de Llobregat, Barcelona-Sants, Barcelona-Plaça Catalunya, Barcelona-Arc de Triomf, Barcelona - La Sagrera-Meridiana, Barcelona-Sant Andreu Arenal, Barcelona-Torre del Baró, Montcada Bifurcació, Montcada i Reixac-Manresa, Montcada i Reixac-Santa Maria, Cerdanyola del Vallès, Barberà del Vallès, Sabadell Sud, Sabadell Centre, Sabadell Nord, Terrassa Est, Terrassa, Sant Miquel de Gonerres - Viladecavalls, Viladecavalls, Vacarisses-Torreblanca,

Vacarisses, Castellbell i el Vilar-Monistrol del Mont, Sant Vicenç de Castellet i Manresa; en aquest cas les estacions comuniquen amb altres línies tant de tren com d'autobús, tot i que no totes estan habilitades per a persones discapacitades.

La segona uneix l'Arboç amb l'Hospitalet de l'Infant, s'inicia a l'Arboç i passa pel Vendrell, Sant Vicenç de Calders Torredembarra, Altafulla – Tamarit, Tarragona, Port Aventura, Cambrils i l'Hospitalet de l'Infant. Com en el cas anterior hi ha estacions habilitades per discapacitats i possibilitat d'intermodalitat tant amb altres línies com amb autobus.

La línia que passa per Cunit, és l'R2 sud, que uneix Barcelona Estació de França amb Sant Vicenç de Calders. Aquesta línia passa per Sant Vicenç de Calders, Calafell, Segur de Calafell, Cunit, Cubelles, Vilanova i la Geltrú, Sitges, Garraf, Platja de Castelldefels, Castelldefels, Gavà, Viladecans, El Prat de Llobregat, Bellvitge, Barcelona-Sant, Barcelona-Passeig de Gràcia i finalment Barcelona-Estació de França. Totes les estacions permeten el transbord amb altres línies tant de tren com d'autobús i a la vegada estan habilitades per a persones discapacitades.

Pel que fa als horaris de les línies, en el cas de la RT2 en l'annex 4, s'han representat els horaris en què el tren para a totes les estacions, amb els canvis de la realitat ferroviària del Camp de Tarragona, actualment aquesta línia ja no s'atura ni a Salou, ni a Cambrils, ni a Mont-roig del Camp, ni a Hospitalet de l'Infant. El principal inconvenient d'aquesta línia per a l'estudi és que només circula en dies feiners, a més, només s'atura en les estacions corresponents 5 hores durant tot el dia, en el cas d'anada començant per l'Arboç només surten trens a les 7:00, a les 9:55, a les 11:55, a les 14:50 i a les 18:55. I les arribades al municipi són a les 8:50, a les 11:42, a les 13:42, a les 17:06 i a les 21:13. Per tant, existeix la possibilitat que entre setmana els visitants puguin arribar, per exemple, a les 8:50 al municipi de l'Arboç, fer la ruta o un tros i tornar a marxar a les 18:55.

Per complementar aquesta línia, també passa per l'Arboç l'R4, aquesta té un horari estipulat, tant per dies feiners, com per caps de setmana i festius. En l'annex número 5 s'ha fet una llista dels horaris d'aquesta línia en les seves parades al municipi de Sant Vicenç de Calders i Manresa, sent els dos municipis, punts d'inici i final de la línia, també de Terrassa, ja que, en alguns casos el tren només arriba fins aquest municipi, i del municipi d'interès, és a dir, de l'Arboç.

Aquesta línia, en dies feiners para a l'Arboç en totes les hores d'entre les 5:30 fins a les 21:48 en direcció a Manresa, i en direcció Sant Vicenç de Calders des de les 6:34 fins a les 0:23. Quant a caps de setmana i festius, a l'Arboç s'aturen els trens

procedents de Sant Vicenç de Calders en direcció a Manresa, totes les hores del dia entre les 6:29 i les 21:23 i de Manresa a Sant Vicenç de Calders des de les 7:48 a les 0:24.

Per últim, s'hi pot accedir a la ruta per la R2 Sud a través del municipi de Cunit, en aquest cas en els annexos no s'han tingut en compte tampoc totes les estacions per les quals para la línia, s'han tingut en compte les principals. Aquesta, com l'anterior té horaris diferents per als dies feiners i caps de setmana i festius. En dies feiners para aproximadament cada 30 minuts per l'estació de Cunit des de les 6:54 fins a les 23:54 procedent d'Estació de França amb direcció a Sant Vicenç de Calders, i en el cas contrari, des de les 5:29 fins a les 22:10.

Pel que fa als caps de setmana i festius els horaris són pràcticament iguals que als dies feines, amb petites variacions, com per exemple, en el cas de trens procedents de Sant Vicenç de Calders, el primer para a Cunit a les 7:04 i l'últim a les 22:04.

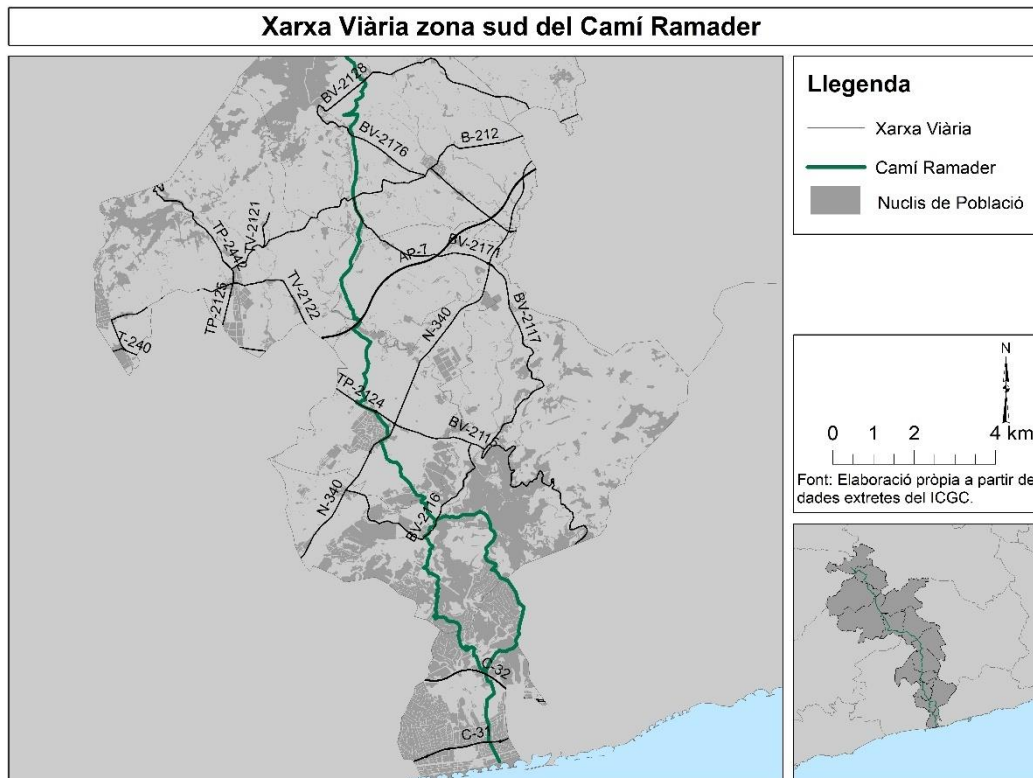
En termes generals, l'única possible combinació ferroviària que existeix per a la ruta en qüestió d'estudi és entre els municipis de l'Arboç i Cunit, és a dir, per exemple, fer el tram de Cunit a l'Arboç i tornar amb el tren fent transbord a Sant Vicenç de Calders i viceversa amb poc temps d'espera entre tren i tren (**vegeu annexos 5 i 6**).

4.3.2. Xarxa Viària.

La xarxa viària, és un dels principals modes de transport que permet accedir al camí ramader, ja que, com s'ha vist anteriorment, la xarxa ferroviària es concentra principalment a la zona sud del camí. En aquesta anàlisi s'ha partit la carrerada en 3 trams diferents on s'explicaran els possibles llocs d'aparcament de vehicles per als visitants.

En la zona sud de la xarxa viària es troben els municipis de Cunit, Castellet i la Gornal, l'Arboç, Sant Jaume dels Domenys i Castellví de la Marca.

Mapa 17. Xarxa viària zona sud del camí ramader.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes del ICGC, del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, i del track de Soler, J.

Pel municipi de Cunit hi passa la C-31 i la C-32, l'última és l'autopista Pau Casal i no té sortida al mateix municipi, aquesta es troba a Cubelles i enllaça amb la C-31 direcció a Cunit. En aquesta zona les zones d'aparcament són fàcils de trobar en l'avinguda de Tarragona i altres carrers propers (**Imatge 15**), a més hi trobem zones d'aparcament de caravanes properes a la zona d'inici de la ruta.

Imatge 15. Zones d'aparcament a l'inici de la Carrerada de Santa Coloma en el municipi de Cunit.

Font: Google Maps.

En el moment que el camí s'endinsa pel municipi de Castellet i la Gornal, passa exactament per Clariana, entitat municipal de l'anterior. En aquest tram trobem la BV-2116 a l'alçada del nucli poblacional de Clariana (**Mapa 18**), en aquesta zona poblacional es poden trobar també zones on hi ha possibilitat d'aparcament de vehicles per començar la ruta des d'aquest punt.

Mapa 18. BV-2116 a l'altura de Clariana en l'encreuament amb el camí ramader de Santa Coloma de Queralt.

Font: Google Maps i track de Soler, J.

Ja en l'Arboç, en la zona sud-est del municipi, hi travessa l'N-340, via que uneix Cadis amb Barcelona circulant per tota la zona costanera de l'estat Espanyol, per tant, una

via de gran importància. En la qual, el camí hi ha de travessar a través d'un pas de vianants.

Per la zona nord-est del municipi i també travessant la carrerada i passa la TP-2124, carretera secundària que uneix municipis veïns com Banyeres del Penedès. En els dos casos, existeix la possibilitat d'aparcar en qualsevol zona d'aparcament del municipi per iniciar la ruta.

Seguint la ruta en direcció nord, i entre els dos municipis vists anteriorment passa l'A-P7, no té sortides en aquest municipi però si en municipis propers com Vilafranca del Penedès o el Vendrell, fet que fa que a través d'altres vies secundàries o amb l'N-340, les persones puguin accedir anant a l'Arboç, a la ruta.

Mapa 19. N-340 i TP-2124 en el municipi de l'Arboç.

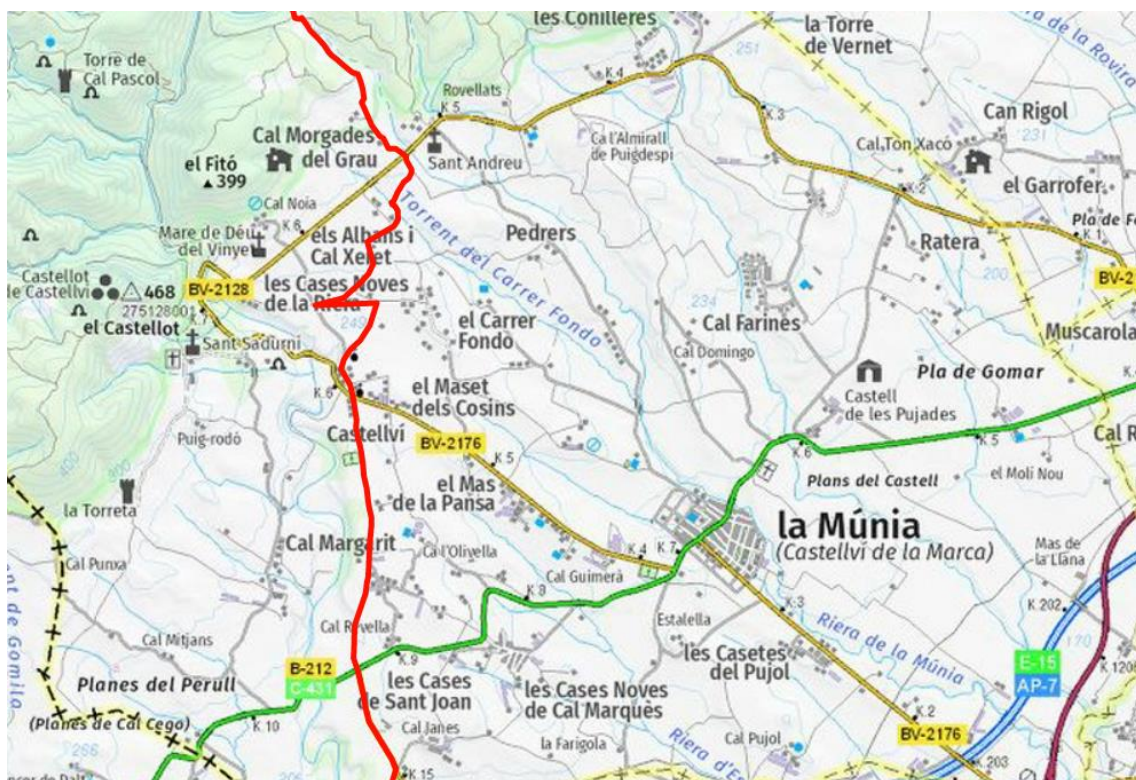

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

Per Castellví de la Marca i passa la B-212 travessant el camí ramader, seguint aquest tram passa per la BV-2117. Pròxim a aquesta zona es pot estacionar tant al municipi de Castellví de la Marca, com a la Munia, entitat municipal de Castellví de la Marca.

Més endavant, en el mateix municipi i també creuant la carrerada creuen la BV-2176 que comunica amb la B-212, i la BV-2128. L'Aparcament en aquesta zona és limitat, es pot trobar algun lloc a la urbanització Cases Noves de la Riera, o a altres petites zones urbanitzades de forma dispersa properes a aquest tram.

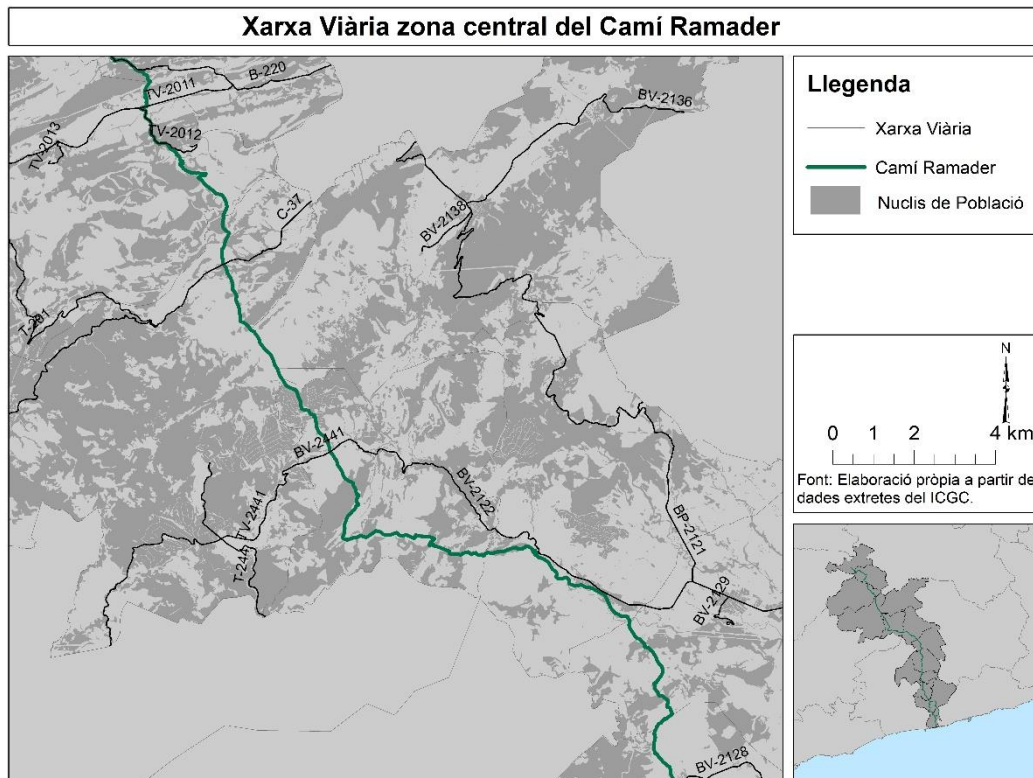
Mapa 20. Zona on el camí creua per la BV-2176 i la BC-2128, amb les zones urbanitzades properes a la carrerada per tal de poder estacionar vehicles.

Font: Google Maps i track de Soler, J.

Per la zona central del camí ramader, es parlarà de la xarxa viària dels municipis de, Sant Martí Sarroca, Torrelles de Foix, Pontons, Querol, La Llacuna, Pontils i una part de Bellprat.

Mapa 21. Xarxa viària zona central del camí ramader.

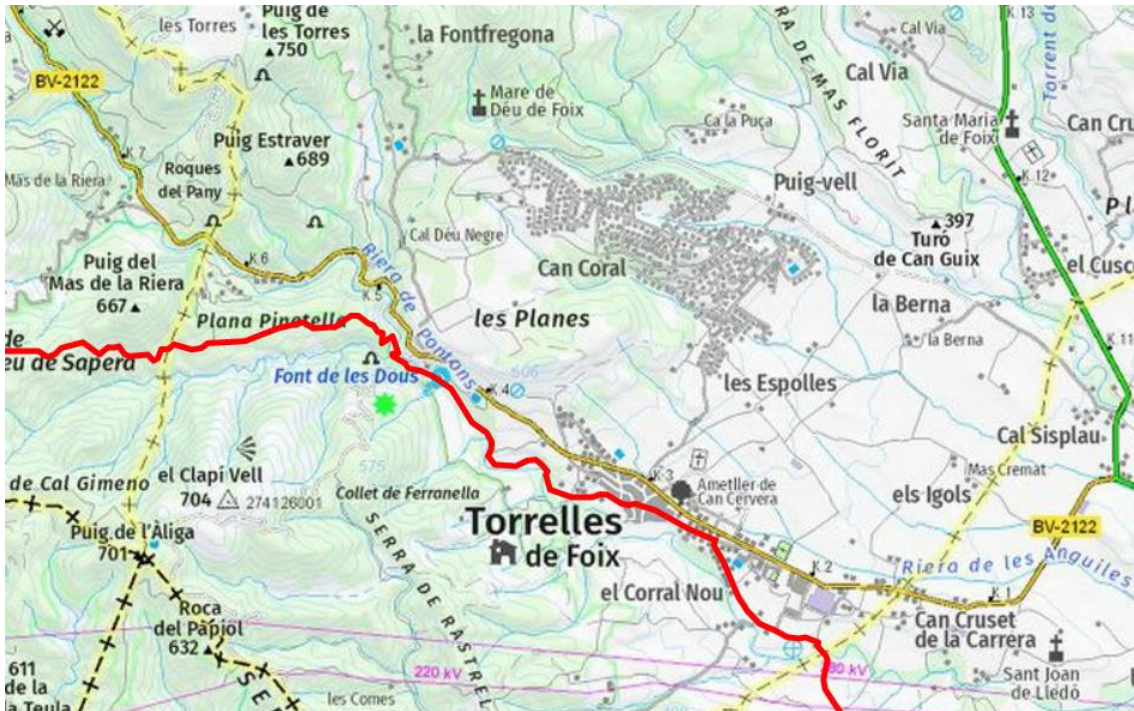

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes del ICGC i del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

En el municipi de Sant Martí Sarroca la carretera més pròxima es troba a uns 800 metres del camí, i és la B-2122 que segueix la seva trajectòria passant pel nucli municipal de Torrelles de Foix.

En el municipi de Sant Martí Sarroca, l'única possibilitat de trobar aparcament per a realitzar la ruta és al nucli de Can Cruset de la Carrera.

Mapa 22. B-2122 entre Can Cruset de la Carrera (Entitat municipal de Sant Martí Sarroca) i Torrelles de Foix.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

La via de comunicació BV-2122, passa per dins del nucli municipal de Torrelles de Foix, fet que facilita als visitants poder buscar llocs d'aparcament, ja que hi podem trobar zones d'aparcament municipals (**imatge 16**).

Imatge 16. Zones d'aparcament municipal al municipi de Torrelles de Foix.

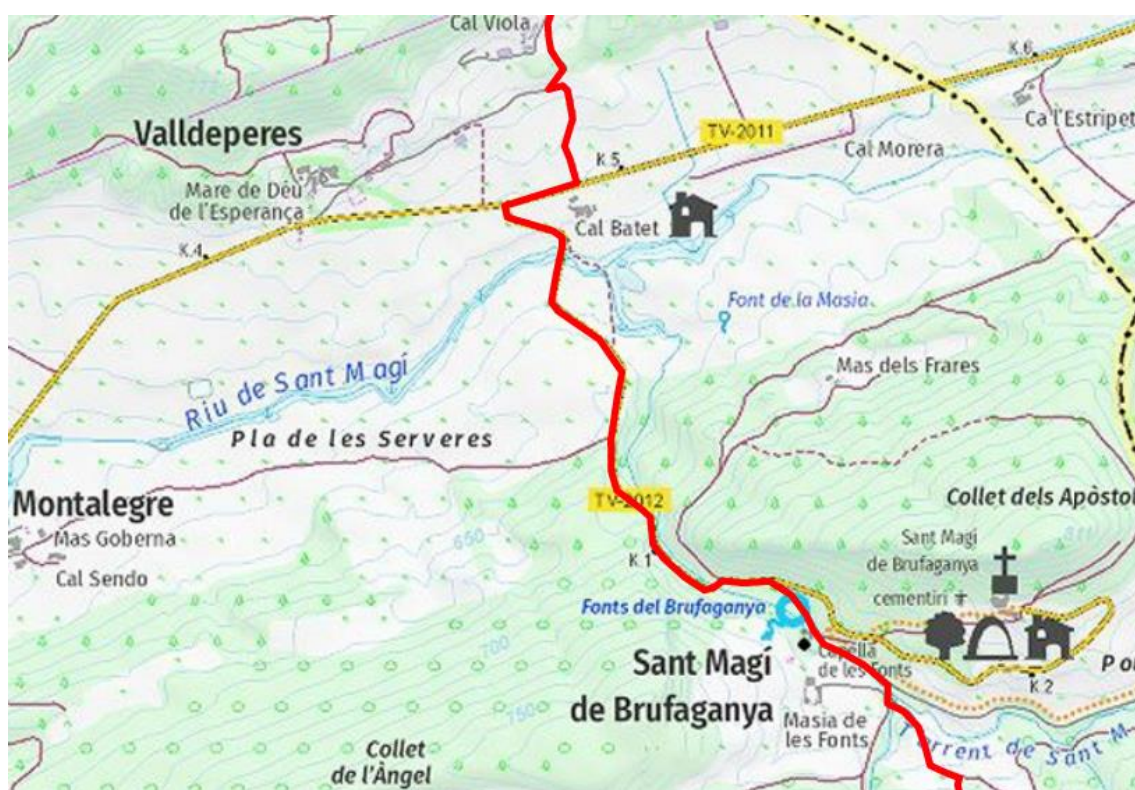
Font: Google Maps.

En el transcurs del camí hi ha urbanitzacions com La Rimbalda o La Ponderosa amb les seves vies d'accés que permeten, també, trobar llocs d'aparcament. En el municipi

de Querol, el camí travessa per la C-37, tot i que en aquest punt no hi ha cap zona d'aparcament.

Ja en el municipi de Pontils, el camí surt de Sant Magí de Brufaganya per la TV-2012 fins a arribar i travessar la TV-2011, en una zona pròxima al nucli poblacional de Valldeperes (Entitat municipal de Pontils) (**Mapa 23**). En aquests dos punts no hi ha cap zona d'aparcament habilitat però si bé, és cert que per a un o dos vehicles es pot arribar a aparcar, sigui per visitar el monestir, el nucli, o per fer un petit tram de la carrerada.

Mapa 23. TV-2012 i TV-2011 en el santuari de Sant Magí de Brufaganya i el nucli de Valldeperes.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

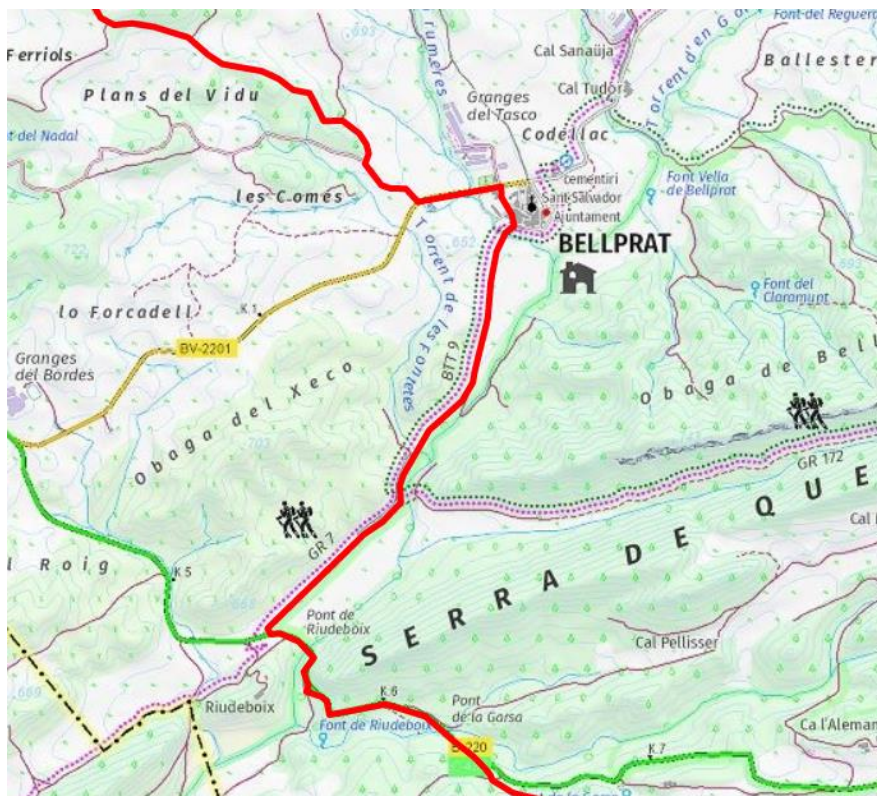
Seguidament, el camí passa per la B-220 ja en el municipi de Bellprat, però no hi ha cap zona per aparcar (**imatge 17**), l'única opció d'aparcament es troba més endavant, quan el camí passa pel municipi de Bellprat, accedint a través de la B-220 i la B-2201 (**Mapa 24**).

Imatge 17. Estat de la carretera B-220.

Font. Google Maps.

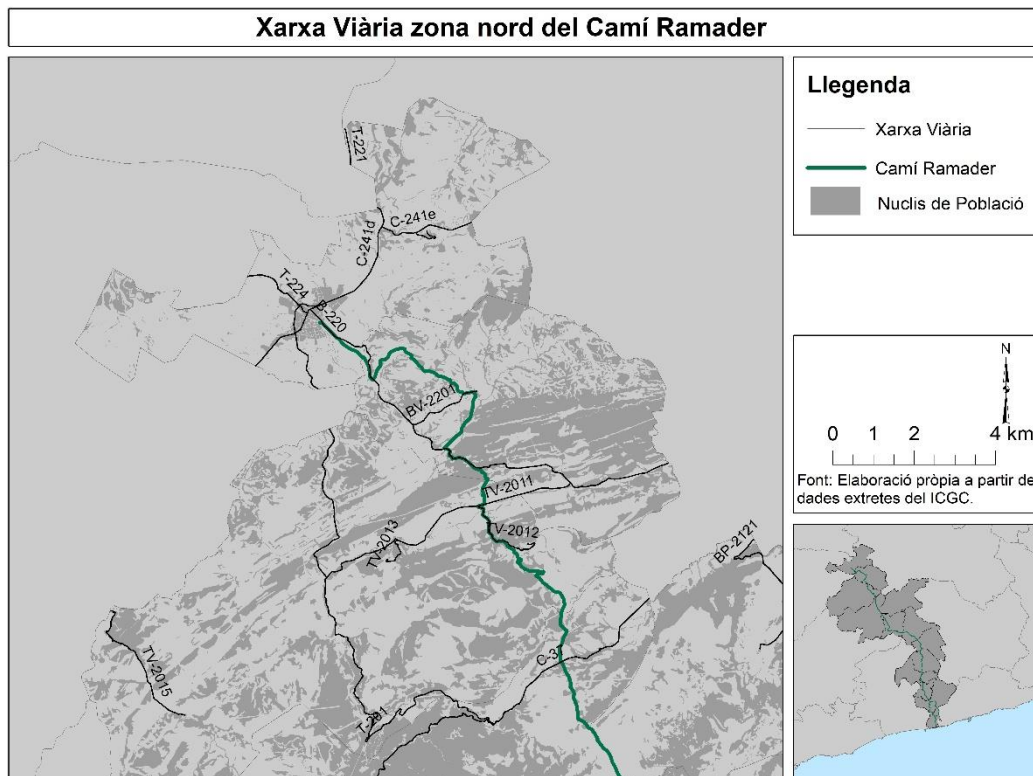
Mapa 24. Zona d'aparcament a Bellprat.

Font: Institut Cartogràfic de Catalunya i track de Soler, J.

Finalment, i com podem veure en el **mapa 9** de la xarxa viària de la carrerada, arribem al municipi de Santa Coloma de Queralt, zona on podem trobar diferents zones d'aparcament, tant de vehicles com una zona per autocaravanes, fet que permet als visitants poder deixar el seu vehicle accedint per la C-241D o per la T-224 entre d'altres.

Mapa 25. Xarxa viària zona nord del camí ramader.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes del ICGC, del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya i del track de Soler, J.

Imatge 18. Zona d'aparcament a Santa Coloma de Queralt.

Font: Google maps.

Imatge 19. Zona d'aparcament a Santa Coloma de Queralt.

Font: Elaboració Pròpia.

Mapa 26. Zona d'aparcament d'autocaravanes a Santa Coloma de Queralt.

Font: Google Maps.

4.3.3. Transport públic rodat.

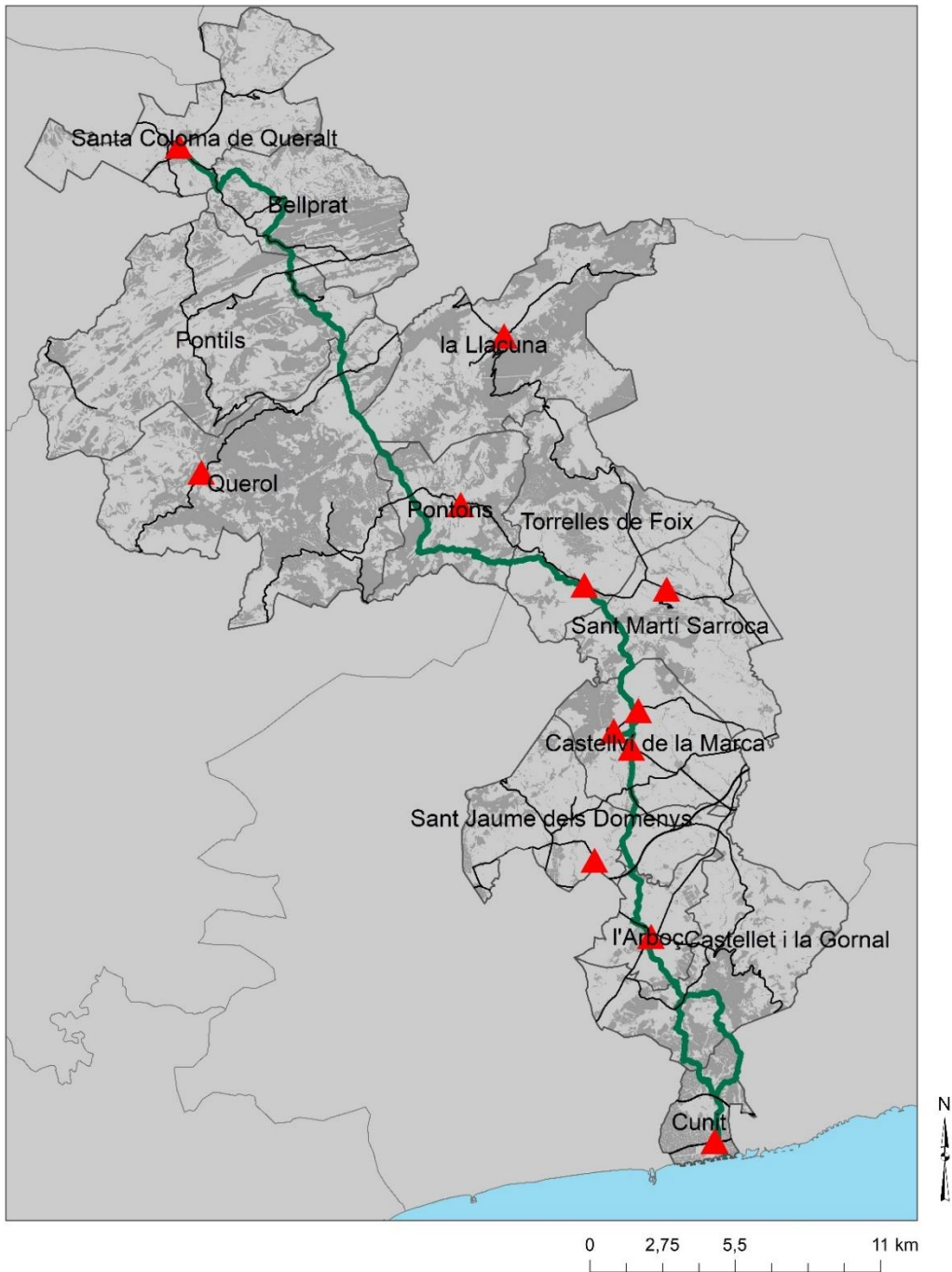
Per tal de complementar la possibilitat d'arribar amb un transport més sostenible, com és el ferroviari, també es realitzarà una representació cartogràfica per veure quins municipis disposen de parada d'autobús, i a més s'analitzaran les línies d'autobús que passen pels diferents municipis de la carrerada, d'aquesta manera, es podrà conèixer els horaris de les diferents línies i veure la possibilitat d'utilització de les mateixes per als visitants del camí.

Com es pot observar en el següent mapa les parades estan representades en triangles vermells, en negre trobem les principals vies de comunicació i en gris els nuclis de població. Els municipis que disposen de parada d'autobús són, Cunit, L'Arboç, Lletger (Nucli poblacional de Sant Jaume dels Domenys), Castellví de la Marca, Sant Martí Sarroca, Torrelles de Foix, Pontons, Querol, La Llacuna i Santa Coloma de Queralt.

Un dels principals problemes és que entre La Llacuna i Querol a Santa Coloma de Queralt, en els municipis de Pontils i Bellprat, no hi ha cap parada ni línia d'autobús.

Un altre fet a destacar és que la carrerada no passa pels nuclis de La Llacuna ni Querol, fet que fa que si els visitants es desplacen fins aquests, per a fer el camí hagin de caminar aproximadament uns 10 km fins a arribar-hi. Tampoc hi ha una línia a Castellet i la Gornal tot i que està molt pròxim a L'Arboç.

Mapa 27. Representació cartogràfica dels municipis que disposen de parada d'autobús.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes del ICGC i del track realitzat per Soler, J.

Al municipi de Cunit trobem dues línies, la línia que va de l'estació d'autobusos de Vilanova i la Geltrú a l'estació del Vendrell i la línia L1655 que uneix l'estació d'autobusos de Vilanova i la Geltrú a l'estació d'autobusos de Tarragona. La primera, no opera els caps de setmana, i entre setmana es troba operativa des de les 6:00 fins a les 18:10 per les companyies MonBus i Plana, les quals disposen d'una aplicació anomenada Movid app que permet conèixer a temps real la localització de l'autobús i les parades, els represos o les possibles desviacions. L'estació es troba a la C-31 a pocs metres de l'inici de la carretera.

La segona, s'atura als municipis de Cubelles, Cunit i Calafell i després va de manera directa, sense parades, fins a l'estació d'autobusos de Tarragona. Aquest servei comença a les 7:30 i finalitza a les 19:30, i com l'anterior, no opera els caps de setmana.

Per connectar Cunit amb l'Arboç, l'única possibilitat és fer-ho des del Vendrell a través de la companyia Poch, companyia que també uneix el Vendrell amb Sant Jaume dels Domenys.

Per altra banda, trobem el servei Vilafranca – El Vendrell que passa en dies feiners per l'Arboç i para en tres parades, l'horari és de les 6:00 a les 19:00 aproximadament. A més, la mateixa línia té la possibilitat d'enllaçar de manera directa o amb transbord amb la que arriba fins a Tarragona. (Vegeu annex 7).

També, existeix la línia Vilafranca – El Vendrell – Tarragona, que també para els dissabtes per l'Arboç¹⁴, tot i que aquest dia, direcció Vilafranca – Tarragona, per l'Arboç només s'hi atura a la N-340 a les 8:25 i a les 12:43 i a la Plaça Catalunya, a les 8:30 i 12:45; i direcció Tarragona – Vilafranca a les 7:38 i a les 11:42 a la Plaça Catalunya, i a les 7:39 i 11:43 a la N-340, fet que limita molt la mobilitat de les persones per aquest medi en caps de setmana.

Com ja s'ha vist anteriorment, la companyia Poch permet connectar via transport públic alguns municipis de la carretera, en l'annex 8 es poden observar una sèrie de taules amb els horaris d'aquestes línies. Pel que fa als dies feiners, es pot observar que paren autobusos a l'Arboç i a Lletger en direcció al Vendrell on l'últim és a les 21:27 a l'Arboç i 21:36 a Lletger, i el primer aproximadament a les 7 del matí en els dos casos, tot i que la freqüència és reduïda. Encara és més reduïda els caps de setmana, ja que només hi para dos vegades una a les 9 i l'altra a les 13:30 en els dos municipis aproximadament.

---

¹⁴ Autocars del Penedès. Línia regular Vilafranca – El Vendrell – Tarragona. (13 de juliol de 2020) Recuperat de: <http://autocarsdelpenedes.com/horarios/06-09-19/L.Tgn%202019.pdf>

També es pot accedir per la línia L0568 que uneix els municipis de Pontons i Vilafranca del Penedès i a partir de Vilafranca, poder fer connexions amb les línies que s'han vist anteriorment (Vegeu annex 9).

Per causa de la situació actual de Covid-19, i acompanyat per la temporada d'estiu, aquesta línia redueix la seva freqüència i només circula entre setmana. Des de Pontons, passa per Mas Gassons, Can Lanés (Querol), La Ponderosa, Pontons, Can Coral, Torrelles de Foix, Can Croset, Sant Martí Sarroca, Can Soguer, Pacs del Penedès (Nucli), Pacs del Penedès i Vilafranca del Penedès. De Vilafranca a Pontons, també s'han reduït els horaris i no arriba fins a Querol.

Quan es reactiva els dissabtes, encara és més reduïda sortint 3 vegades al dia de Pontons, i una ja a partir de Torrelles de Foix sense passar ni per Sant Martí Sarroca ni per Pontons.

Els dissabtes, de Vilafranca a Pontons, arriben 4 autobusos, i un que arriba només fins a Torrelles de Foix.

Els diumenges, aquest itinerari encara és més reduït, tenint dues sortides des de les dues direccions.

Cal destacar, que durant tot l'any, deixant, de banda l'estiu, els horaris canvien i s'amplien les freqüències sobretot els caps de setmana, els dissabtes des de Pontons, surten 3 autobusos en direcció a Vilafranca del Penedès, i des de Torrelles de Foix, i Sant Martí Sarroca en surten 5. El mateix passa dels diumenges, ampliant-se a 3 vegades a partir de Torrelles de Foix, A més també s'amplien les arribades a Querol entre setmana.

De la Llacuna a Vilafranca del Penedès, només hi surt un el dissabte a les 7:30 d'anada i a les 12:30 de tornada¹⁵. També existeix la línia que va de la Llacuna a Barcelona i de la Llacuna a Igualada, amb més freqüències, de dilluns a divendres en els dos casos i en el primer no hi ha servei al mes d'agost ¹⁶, tot i que cal destacar que la carrerada no passa pel nucli de La Llacuna.

Pel que fa a Santa Coloma de Queralt, i trobem dues línies, la línia Santa Coloma de Queralt – Barcelona, i la línia Santa Coloma de Queralt igualada (Vegeu annexos número 10 i 11).

---

¹⁵ Ajuntament de la Llacuna (Transport Públic). (7 d'agost del 2020). Recuperat de: <http://hillsabus.com/Webnova/pdf/MercatVilafranca.jpg>

¹⁶ Ajuntament de la Llacuna (Transport Públic). (7 d'agost del 2020). Recuperat de: <https://www.lallacuna.cat/el-municipi/guia-del-municipi/transport-public.html>

Pel que fa a la línia Barcelona – Santa Coloma de Queralt, hi ha dues arribades els dilluns, dimecres i divendres feiners, els dimarts i dijous feiners excepte agost, dues de dilluns a divendres feiners amb agost inclòs i una dissabtes diumenges i festius.

La línia Santa Coloma de Queralt – Igualada, té 4 sortides al dia des de Santa Coloma fins a igualada, la primera a les 6:10 i l'última a les 22:15 en dies feiners i d'Igualada a Santa Coloma de Queralt, també, en dies feiners, 9 arribades a Santa Coloma entre les 6:10 i les 22:05. Els dissabtes i festius, la freqüència es redueix a tres arribades i sortides del municipi de Santa Coloma de Queralt.

Per altra banda, i també per Santa Coloma de Queralt hi passa la línia Lleida – Tarragona Reus, tot i que només s'hi atura a Santa Coloma en direcció Tarragona – Reus a les 6:15 i a les 15:45; i en direcció Lleida a les 12:50 i a les 19:25. Operat també per Hispano Igualadina.

Finalment pel que fa al municipi de Bellprat i de Pontils, no hi ha cap línia d'autobús.

5. Anàlisi d'infraestructures del camí.

En aquest apartat, s'analitzarà l'estat actual del camí ramader començant per Cunit i acabant per Santa Coloma de Queralt, a més, es coneixerà si existeix algun tipus de senyalització, algun obstacle que impedeixi el pas a les persones, o altres aspectes característics del camí.

Com ja s'ha vist en apartats anteriors, el camí neix des de la mateixa sorra de la platja del municipi de Cunit on es pot trobar un panell informatiu (**Imatge 21**), en aquest panell, hi apareix un mapa de l'itinerari del camí, informació sobre els principals elements culturals o patrimonials dels diferents municipis pels quals passa la carrerada i una breu explicació de la història d'aquesta.

Imatge 20. Inici de la carrerada de Santa Coloma en el municipi de Cunit.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 21. Panell informatiu de la Carrerada.

Font: Elaboració Pròpia.

En aquest moment, el camí, segueix per la trama urbana del municipi (**Imatge 22**) fins que finalment s'endinsa a la zona boscosa del Turó de Sant Antoni on en aquest punt, és força estret i només permet el pas de com a màxim dues persones seguides (**Imatge 23**).

Imatge 22. Transcurs del camí per la trama urbana de Cunit.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 23. Inici del camí per la zona boscosa del turó de Sant Antoni.

Font: Elaboració Pròpia.

Cal destacar, que en la **imatge 38**, es pot observar el Càmping Mar de Cunit, que permetria l'estacionament d'autocaravanes en aquest punt i poder començar la ruta. Seguint hi podem veure dos edificis emblemàtics del municipi, la Masia de Sant Antoni, i Cal Santó, també cal destacar, que en la imatge es pot observar la urbanització dels Rosers (**Imatge 24**).

Imatge 24. Masia de Sant Antoni a la dreta i Cal Santó a l'esquerra.

Font: Elaboració Pròpia.

En aquest tram del camí, i gràcies a la diferència latitudinal que existeix en aquest punt en referència a la zona de la costa, també, s'hi poden observar bones vistes de tota la costa de Cunit i Cubelles, el municipi veí (**Imatge 25**).

Imatge 25. Vistes des del Turó de Sant Antoni.

Font: Elaboració Pròpia.

Avançant pel camí, en el mateix municipi, arriba un punt on ens trobem dues infraestructures poc agradables paisatgísticament, per una banda una deixalleria i per l'altra un dipòsit d'aigua.

Imatge 26. Deixalleria.

Font: Elaboració Pròpia

Imatge 27. Dipòsit d'aigua.

Font: Elaboració Pròpia

Com ja s'ha vist en apartats anteriors, el camí es troba amb un gran obstacle, la C-32 i un dels passos possibles és fer-ho a través d'un pont que hi ha al municipi de Cubelles i que permet la connexió amb una masia que hi ha a l'altra banda de la carretera **(Imatge 28)**.

Imatge 28. Pont que permet el pas per la C-32.

Font: Elaboració Pròpia

Per acabar en el tram del municipi de Cunit, el camí és bastant més ample, i hi podem veure un mur de pedra seca tan típic de la zona. **(Imatge 29)**.

Imatge 29. Final del camí al municipi de Cunit.

Font: Elaboració Pròpia

Seguidament ja es passa a estar al municipi de Castellet i la Gornal, on el camí es torna a endinsar a la trama urbana per la urbanització Trencarroques (**Imatge 30**), i on podem observar també bones vistes a la part costanera gràcies al fort desnivell del trajecte (**Imatge 31**). En aquest moment, deixa d'haver-hi cap senyalització que permeti seguir la ruta.

Imatge 30. Pas del camí per la urbanització Trencarroques de Castellet i la Gornal.

Font: Elaboració Pròpia

Imatge 31. Vistes des de la urbanització Trencarroques.

Font: Elaboració Pròpia

Seguint el camí, es passa per dins del Parc Natural del Foix, en aquest tram hi ha trams asfaltats com el que es veu en la **imatge 32** i on també s'indica que des d'aquest moment ens trobem dins del parc.

Imatge 32. Tram del camí dins del Parc Natural del Foix.

Font: Elaboració Pròpia

Seguidament, el camí travessa la carretera, i torna a fer-se estret passant entre camps de vinya (**Imatge 33**) i amb vistes cap a tota la Plana del Penedès (**Imatge 34**).

Imatge 33. Transcurs del camí pel municipi de Castellet i la Gornal.

Font: Elaboració Pròpia

Imatge 34. Vistes a la Plana del Penedès.

Font: Elaboració Pròpia

En el mateix punt, el camí segueix pels camps de vinya i s'hi pot observar la pedrera que trenca amb el continu de la carrerada (**imatge 35**).

Imatge 35. Carrerada de Santa Coloma i vistes a la pedrera de Clariana.

Font: Elaboració Pròpia

Com es pot observar en les **imatges 36 i 37**, la pedrera no ha respectat la llei de vies pecuàries, ja que a tallat per complet la carrerada i fa que el pas per aquest punt del camí, pugui arribar a ser fins i tot perillós per als usuaris que vulguin fer la ruta. En les imatges, amb una fletxa es representa per on haurà de passar el camí.

Imatge 36. Pedrera de Clariana.

Font: Elaboració Pròpia

Imatge 37. Pedrera de Clariana.

Font: Elaboració Pròpia

Seguint el camí, aquest passa per dins del nucli de l'Arboç, travessant l'N-340, i de Lletger, entitat municipal de Sant Jaume dels Domenys. Ja en el municipi de Castellví de la Marca, el camí segueix passant per un paisatge de vinya, la infraestructura en si, és ampla i té alguns trams enquitranats.

Imatge 38. Tram del camí al municipi de Castellví de la Marca.

Font: Elaboració Pròpia.

Més endavant, la carrerada fa un petit recorregut per la BV-2171, en aquest punt hi pot haver un grau de perillositat, ja que no existeix cap voravia que permeti el pas segur de persones, i altra vegada s'endinsa per un camí de terra, de dimensions bastant amples (**Imatge 39**).

Imatge 39. Tram de la carrerada que passa per la BV-2171 i es torna a endinsar per un camí.

Font: Elaboració Pròpia.

En acabar el camí anterior, s'endinsa per la trama urbana de Castellví de la Marca passant per l'església. En aquest tram la carrerada s'endinsa pels carrers de la trama urbana.

Imatge 40. Nucli de Castellví de la Marca.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 41. Església nova de Sant Sadurní (Castellví de la Marca).

Font: Elaboració Pròpia.

La carrerada segueix la seva trajectòria en direcció al municipi de Sant Martí Sarroca, en aquest tram, el camí passa d'estar envoltat per camps de vinya i olivera, a endinsar-se cap a una zona més boscosa. Pel que fa a la infraestructura, es tracta d'un camí de terra força ample amb alguns pendents (**Imatge 42**).

Imatge 42. Estat del camí al municipi de Sant Martí Sarroca.

Font: Elaboració Pròpia.

Una mica més endavant, ens trobem amb una creu que amaga una llegenda al darrere (**Imatge 43**), la qual diu que si li lences una pedra i demanes un desig, aquest set complirà, en aquest punt, el camí, segueix tenint les mateixes característiques que en les dues imatges anteriors.

Imatge 43. Creu en el camí de la carrerada dins del municipi de Sant Martí Sarroca.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 44. Estat del camí en el municipi de Sant Martí Sarroca.

Font: Elaboració Pròpia.

Com veiem en la **imatge 42**, el camí en aquest tram segueix sent força ample, amb el sòl de terra, i amb vegetació pel seu voltant.

Més endavant la carrerada s'endinsa en el municipi de Torrelles de Foix, com es pot observar en la **imatge 45**, el camí en aquest punt també es força ample, i a en haver-hi masies fins i tot i transiten vehicles, fet que fa que es mantingui. Quant a les vistes, es torna a estar en una zona caracteritzada pel paisatge de vinya.

Imatge 45. Estat del camí i vistes al municipi de Torrelles de Foix.

Font: Elaboració Pròpia.

En el mateix municipi, el camí torna a endinsar-se pel bosc havent de travessar la riera de Pontons, com a símil de les imatges anteriors, la infraestructura segueix sent força ampla per on passen diferents vehicles, ja que són camins que porten cap a algunes masies.

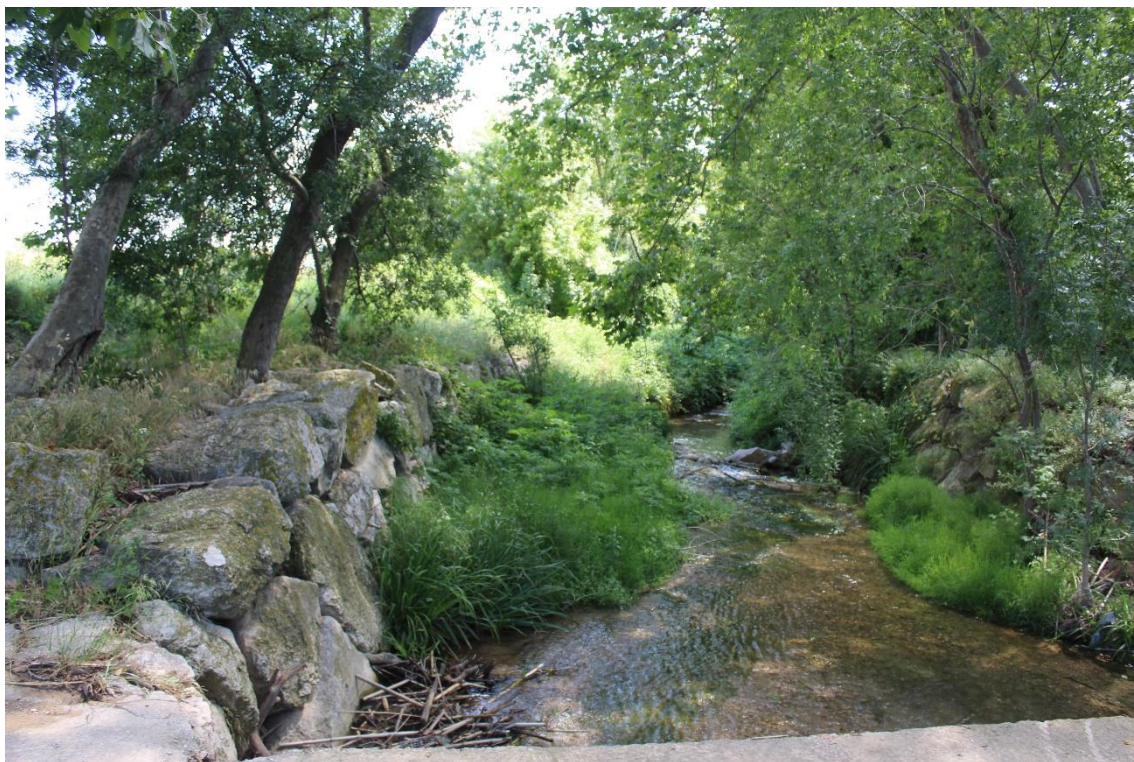
En el transcurs del camí, es poden veure alguns testimonis dels antics murs de pedra seca i edificacions properes al mateix, on en aquest punt, el camí es troba enquitranat (**imatge 49**). En la **imatge 50**, es pot observar que el camí no és de terra i ha estat tractat, no enquitranat com una carretera normal, és a dir amb asfalt, però sí que està tractat. Finalment, en la **imatge 51**, es poden veure les vistes que hi ha des d'aquest punt de la carrerada.

Imatge 46. Estat del camí al municipi de Torrelles de Foix.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 47. Pas per la Riera de Pontons a Torrelles de Foix.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 48. Camí i mur de pedra seca a Torrelles de Foix.

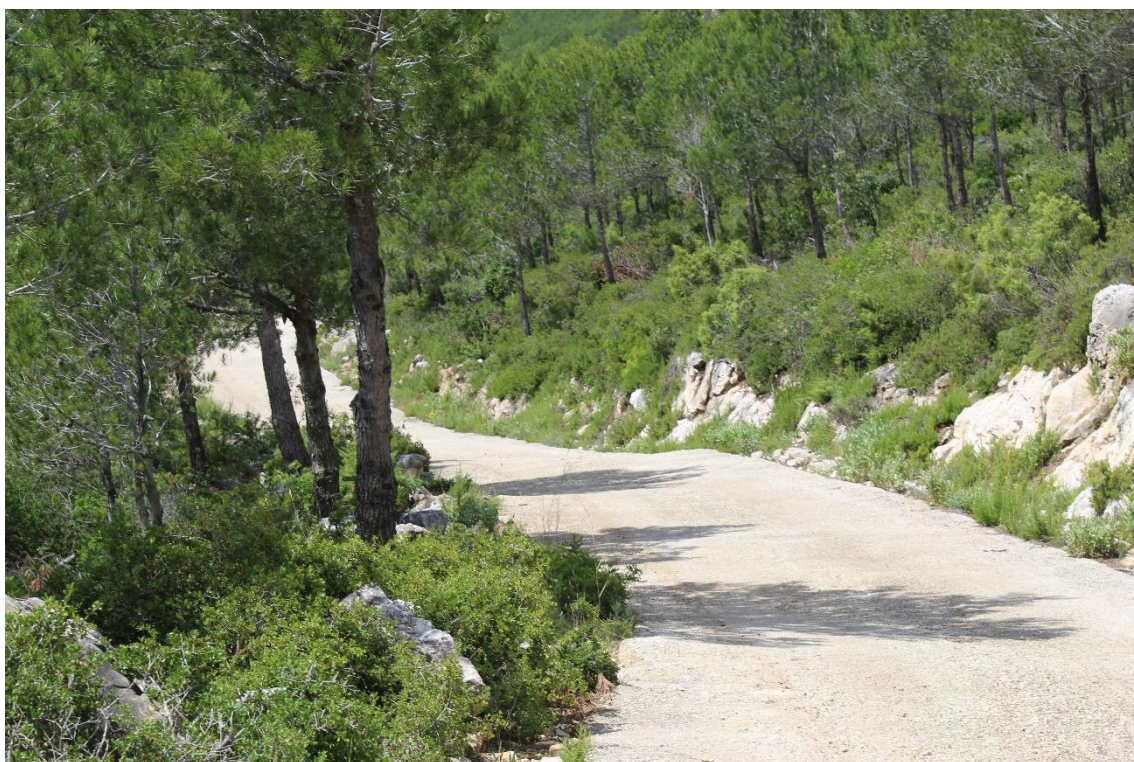
Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 49. Edificacions pròximes a la carrerada.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 50. Camí.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 51. Vistes des de la carrerada en el municipi de Torrelles de Foix.

Font: Elaboració Pròpia.

A partir d'aquí s'analitzaran imatges del municipi de Pontons. En aquest punt, el camí segueix sent ample i amb el sòl de terra i pedra, i gràcies a la seva alçada es poden observar unes vistes espectaculars de la Plana del Penedès.

Imatge 52. Estat del camí a Pontons, i vistes a la Plana del Penedès.

Font: Elaboració Pròpia.

Com es pot observar en les imatges següents, el camí és ample, ja que, arriba a la masia Mas Fonoll on hi ha un paisatge compartit entre la vinya i el bosc o zona forestal. El principal problema d'aquest indret, és que la carrerada passa per dins de la masia, en la qual hi ha diversos gossos sense vigilància i solts, fet que pot ser un punt

negatiu per a les persones que vulguin realitzar el camí. Fins i tot, en la **imatge 54**, s'hi pot veure un senyal de gossos perillosos, però clar, es tracta d'una carrerada que és de domini públic, per tant, no se li pot negar ni dificultar el pas a cap persona que la vulgui realitzar.

Imatge 53. Estat del camí a Pontons i vistes des d'aquest.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 54. Senyal de Gossos Perillosos.

Font: Elaboració Pròpia.

Seguidament, en la **imatge 55**, es poden observar vistes a Montserrat i a la diversitat de conreus, entre els quals, trobem els dos conreus més importants d'aquesta carrerada, la vinya i el blat.

Imatge 55. Vistes a Montserrat, i camps de vinya i blat.

Font: Elaboració Pròpia.

En aquest moment, hi ha un altre inconvenient a la ruta, però que el mateix propietari ha solucionat. El propietari de Mas Fonoll, va decidir no permetre el pas de cap persona per les seves terres i per evitar-ho, i com es pot veure en la **imatge 56**, va fer un camí alternatiu, aquest camí, es troba enquitranat i en bones condicions, tot i que no és el recorregut original de la carrerada.

Imatge 56. Camí alternatiu de la carrerada, en el seu pas pel Mas Fonoll.

Font: Elaboració Pròpia.

Seguint el camí, aquest segueix sent força ample, envoltat per massa forestal (**Imatge 57**).

Imatge 57. Tram de la carrerada.

Font: Elaboració Pròpia.

La carrerada actualment passa per la urbanització Can Cendrós de Pontons, fet que fa que es trobi totalment enquitranada pels camins que accedeixen a les diferents cases. En aquest punt també, s'hi poden trobar diferents contenidors per a les escombraries que podrien facilitar que els turistes llencessin el que necessitessin (**Imatge 58**).

Imatge 58. Urbanització Can Cendrós.

Font: Elaboració Pròpia.

Ja a Querol, i com podem veure en les imatges següents, el camí segueix sent ample tot i que amb el sòl una mica més accidentat i envoltat per vegetació que a poc a poc va guanyant territori al mateix camí amb vistes a la Plana d'Ancosa.

Imatge 59. Tram de la carrerada al municipi de Querol.

Font: Elaboració Pròpia.

Per altra banda, en el transcurs de la carrerada, ens seguim trobant amb testimonis de murs de pedra seca com el de la **imatge 60**, i que deixen en evidència que es troben en desús, ja que la vegetació s'està infiltrant i trencant-los o camuflant-los.

Imatge 60. Murs de Pedra Seca.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 61. Carrerada a l'alçada del municipi de Querol.

Font: Elaboració Pròpia.

En el municipi de Pontils, des de la carrerada, es pot observar encara restes del poble de Sant Jaume, on actualment ja no viu ningú i es troba abandonat (**Imatge 62**).

Imatge 62. Poble de Sant Joan, al municipi de Pontils.

Font: Elaboració Pròpia.

Per altra banda, més endavant està el Monestir de Sant Magí de Brufaganya (**Imatge 63**).

Imatge 63. Monestir de Sant Magí de Brufaganya.

Font: Elaboració Pròpia.

Seguint per la carrerada, s'hi troba la Capella de les Fonts (**Imatge 64**), punt on el bestiar s'aturava per beure i on actualment, algunes persones que fan algun tram de la carrerada, utilitzen la zona com a pícnic, en la zona hi ha un contenidor per a escombraries. També, en el mateix punt, hi trobem dos panells informatius, un sobre el camí ramader de la Segarra i el Penedès en un dels seus trams, explicant per quins municipis passa la carrerada, amb un mapa adjunt i amb una sèrie d'imatges d'alguns llocs emblemàtics del tram (**Imatge 65**); i l'altre sobre la Salamandra del Riu Gaià, actualment Territori Protegit del Sistema Prelitoral Central (**Imatge 66**).

Imatge 64. Capella de les Fonts.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 65. Panell informatiu en la carrerada sobre el camí entre la Bisbal del Penedès i Sant Magí de Brufaganya.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 66. Panell informatiu sobre l'Espai Natural Protegit del Sistema Prelitoral Central a la Capella de les Fonts.

Font: Elaboració Pròpia.

En aquest municipi, hi trobem una sèrie d'inconvenients. El primer és que un mas, Mas Batet, ha tallat el pas de la carrerada, havent de desviar-se de la ruta originària; i en el segon cas, sortint d'aquest mas, la carrerada segueix per un tram on la vegetació domina pràcticament tot el camí dificultant que els visitants, sense cap mena de senyalització, sàpiguen que per allà és per on segueix el camí (**Imatge 68**). Per altra banda, aquest mas, actualment és una casa rural, i en la carretera s'hi troben dos contenidors, un per la resta i l'altre pel vidre, de manera que els turistes poden utilitzar-lo per llençar possibles escombraries que han generat durant el trajecte.

Imatge 67. Tall del camí a causa del Mas Batet.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 68. Tram de la carretera a la sortida de Mas Batet.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 69. Mas Batet vist des d'una zona més elevada de la carretera.

Font: Elaboració Pròpia.

Passant ja Mas Batet, ens trobem en el municipi de Bellprat, on el primer tram del camí es troba totalment asfaltat, tot i que aquest tram dura poc i el camí torna a ser de terra (**imatge 70**). A més, en la imatge de la dreta es pot observar ja el paisatge tan típic de camps de blat de la baixa Segarra.

Imatge 70. Estat del camí en el municipi de Bellprat.

Font: Elaboració Pròpia.

Per altra banda, hi ha zones del camí que poden tenir una major dificultat com seria el tram que es pot veure en la **imatge 71**.

Imatge 71. Tram del camí amb dificultat pel creixement de la vegetació i la massa forestal densa.

Font: Elaboració Pròpia.

Finalment, ens endinsem en el municipi de Santa Coloma de Queralt, aquí, la carrerada acaba dins de la trama urbana. Encara s'hi poden veure els abeuradors per als animals i també la plaça on se celebrava la tan coneguda fira de Santa Coloma.

Imatge 72. Naixement del Riu Gaià a Santa Coloma de Queralt i abeuradors per als animals.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 73. Naixement del Riu Gaià a Santa Coloma de Queralt.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 74. Carrer on finalitzava la carrerada de Santa Coloma.

Font: Elaboració Pròpia.

Imatge 75. Plaça on se celebrava la fira.

Font: Elaboració Pròpia.

Com a comentari final d'aquest inventari fotogràfic, cal destacar que les dues úniques zones on existeix senyalització de la carrerada són al municipi de Cunit i a Sant Magí de Brufaganya, i en aquesta última, no està representat el total del camí ramader d'entre Cunit i Santa Coloma de Queralt.

Per altra banda, alguns aspectes negatius que hi trobo, és que en el transcurs de la carrerada i com s'ha vist anteriorment, en alguns masos hi ha gossos solts que poden generar un inconvenient per als senderistes, ja que no sabem com poden reaccionar amb altres gossos o amb les persones. També en alguns punts es passa per indrets de caça, fet que fa que s'hauria de saber en quina època hi ha caçadors per la zona, per evitar mals majors a les persones i transmetre seguretat.

El camí en la seva totalitat, ha estat transformat per l'ésser humà al llarg dels temps i a mesura que la transhumància ha anat desapareixent la natura ha anat guanyat territori a la carrerada.

Cal destacar, que a causa de les circumstàncies en les quals ens trobem actualment per la pandèmia hi ha zones que no he pogut explorar, com seria la baixada de Llop, un tram de la ruta conegut per tenir un fort pendent.

6. Anàlisi del sector turístic.

En aquest apartat, s'explicaran els principals recursos turístics que s'hi poden trobar en la carrerada, a més de conèixer els allotjaments i els restaurants.

6.1. Classificació de recursos i productes turístics.

En aquest apartat, s'ha analitzat i realitzat un total de 55 fitxes per a cada recurs, on apareix el nom del recurs, la seva localització, el tipus de recurs, és a dir, si és natural, cultural, gastronòmic o un esdeveniment, la jerarquia del recurs, una breu descripció, l'estat actual, si és possible visitar-lo i finalment imatges d'aquest. Cal remarcar, que aquestes fitxes es troben als annexos.

En primer lloc cal explicar, que és la jerarquia dels recursos. La jerarquia, depèn del grau d'atracció del recurs per a públics de llocs més propers o més allunyats; existeixen 5 nivells, el nivell 1, es tracta d'aquell recurs que és atractiu per a un públic o visitant internacional; el nivell 2, és aquell recurs atractiu per a un públic nacional; el nivell 3 seria l'atractiu per a visitants, en aquest cas, de la Comunitat Autònoma; el nivell 4, un visitant més de caràcter regional i finalment, el nivell 5, que seria ja un visitant local.

Per altra banda, cal destacar que la carrerada contempla tres recursos molt importants, aquests són el recurs paisatgístic, gastronòmics i històric. Es podria dir, que el paisatgístic va lligat amb el gastronòmic, per exemple, tota la Plana del Penedès està caracteritzada per un paisatge de vinya, fet que fa que hi puguem trobar cellers, o restaurants que permetin degustar els vins de la terra acompanyats amb plats típics del seu entorn. Tanmateix, aquesta carrerada, i com s'ha vist en apartats anteriors, té un gran valor històric, ja que la importància tant funcional, com social i cultural de la mateixa era molt important.

Com s'ha dit al principi, s'han dividit els recursos entre naturals, culturals, gastronòmics i esdeveniments. En alguns casos són tant naturals com culturals. En primer lloc, s'analitzaran els naturals.

Començant pel municipi de Cunit, hi trobem la Serra i l'Avenc de Sant Antoni, la seva jerarquia seria de nivell 4, és a dir, regional, es troba en bon estat i es pot visitar; en el mateix municipi també hi trobem el Puig de la Tiula, també de nivell 4 i en bon estat, amb possibilitat de visitar els seus encants.

Un dels recursos naturals més important de la carrerada és el Parc Natural del Foix, a l'altura de Castellet i la Gornal, la seva jerarquia és de nivell 3, es troba en un estat excel·lent, i es pot visitar.

Un altre Espai Natural Protegit, és El Montmell. La carrerada passa per aquesta zona pels municipis de Castellví de la Marca i Sant Martí Sarroca, on la jerarquia, com en el cas anterior, és de nivell 3, és a dir, comunitària.

Un dels recursos que seria tant natural com cultural és la Font de les Dous, de nivell 4, amb un estat excel·lent i on es pot gaudir d'un paisatge atípic de la seva zona.

Per altra banda trobem la Serra d'Ancosa i la Plana d'Ancosa en els municipis de Bellprat, La Llacuna, Pontons i Torrelles de Foix entre altres municipis pels quals no passa la carrerada, la seva jerarquia, seria de nivell 4 i en aquest punt s'hi troba el Santuari de Sant Magí de Brufaganya, un recurs cultural i arquitectònic important de la carrerada.

També trobem la serra de Queralt, altre Espai d'Interès Natural gràcies a la seva singularitat geològica, per tant la seva jerarquia seria de nivell 3 i es troba en un estat excel·lent. Finalment tenim el Gaià, que neix al municipi de Santa Coloma de Queralt, passant per Pontils i Querol, entre altres municipis que no es troben en la carrerada, gràcies al seu valor natural la seva jerarquia és de nivell 3 i el seu estat és bo.

Una vegada analitzats els recursos naturals, es veuran els culturals, amb un total de 32 recursos.

En el municipi de Cunit trobem un total de 2 recursos, a Castellet i la Gornal 3, a l'Arboç 8, a Sant Jaume dels Domenys 1, a Castellví de la Marca 4, a Sant Martí Sarroca 1, a Torrelles de Foix 4, a Pontils 3, a Bellprat 3 i finalment a Santa Coloma de Queralt 3, cal destacar que pels nuclis de Clariana, Sant Martí Sarroca, Torrelles de Foix i Santa Coloma de Queralt s'hi ha fet una fitxa explicant un conjunt de recursos.

Pel que fa a la jerarquia, 10 són de nivell 3, 9 de nivell 4 i 13 de nivell 5. Quasi la meitat dels recursos es poden visitar, tot i que en molts casos, amb visites concertades i organitzades, o en els casos de les esglésies, en dies de culte. Moltes masies, són de propietat privada, fet que no es permet l'entrada de visitats, un dels principals problemes dels recursos de la carrerada. Per altra banda, els mateixos nuclis de població tenen el seu grau d'atracció i encant pels seus carrers, places i edificacions.

Per altra banda, tot i els recursos esmentats en les fitxes, la majoria de municipis disposen d'una gran quantitat de recursos que es troben com a molt a un quilòmetre de la carrerada, fet que es podria valorar la desviació de la ruta per a visitar-los.

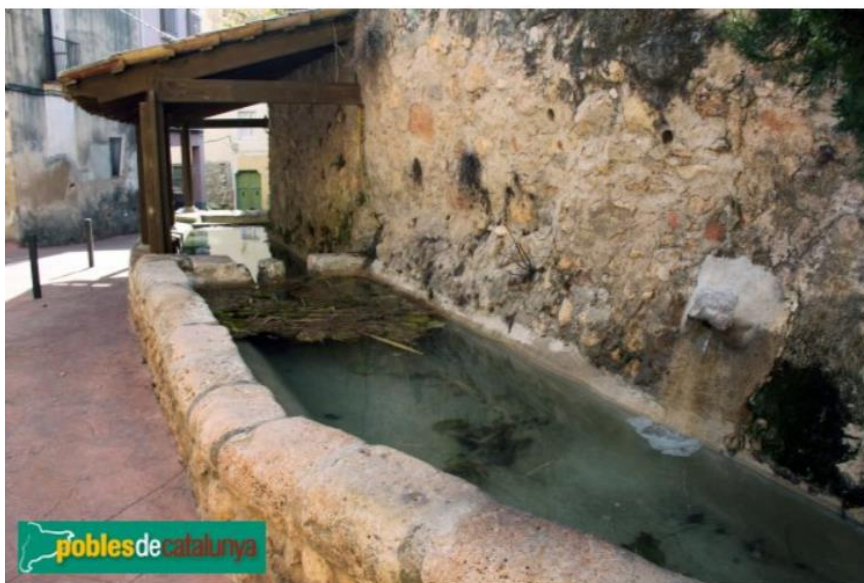
Com a elements de la transhumància, els testimonis que resten en la carrerada i que encara es conserven són els abeuradors i també les cabanyes de pedra seca. Pel que fa als abeuradors, en podem trobar a Torrelles de Foix, amb la Font de les Dous (**Imatge 76**), dins del nucli de Torrelles de Foix, els antics abeuradors (**Imatge 77**), la Capella de la Font de Brufaganya (**Imatge 78**), i finalment la construcció d'emmagatzematge d'aigua (**Imatge 79**) i la Font de les Canelles de Santa Coloma de Queralt, on neix el Riu Gaià (**Imatge 80, 81 i 82**).

Imatge 76. Font de les Dous.

Font: Ajuntament de Torrelles de Foix.

Imatge 77. Antics Abeuradors.

Font: Pobles de Catalunya.

Imatge 78. Capella de la Font de Brufaganya.

Font: Elaboració pròpia.

Imatge 79. Construcció d'emmagatzematge d'aigua a Santa Coloma de Queralt.

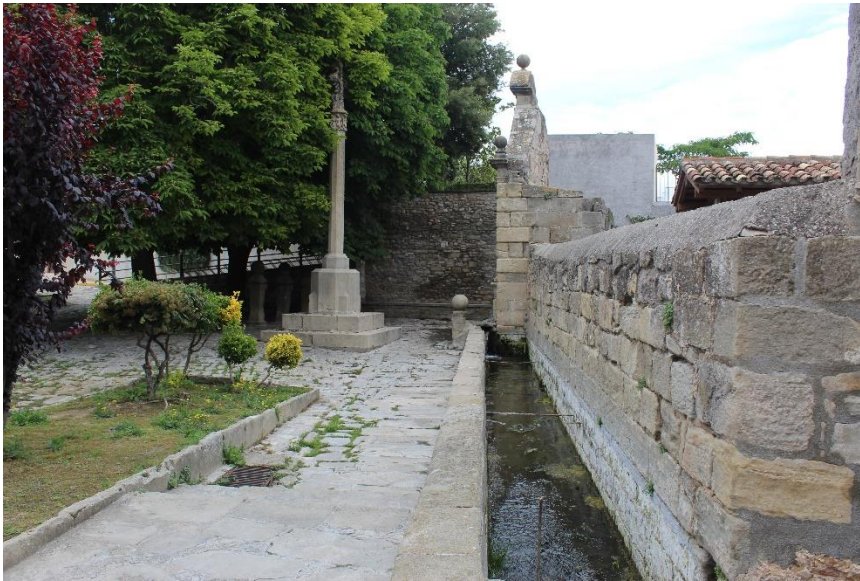
Font: Wikipedra. Josep M. Mateu.

Imatge 80. Font de les Canelles.

Font: Elaboració pròpia.

Imatge 81. Font de les Canelles.

Font: Elaboració pròpia.

Imatge 82. Font de les Canelles.

Font: Elaboració pròpia.

Per altra banda, és molt important conèixer si existeixen cabanyes de pedra seca, ja que en moltes ocasions, eren utilitzades per als pastors. A més, aquestes construccions, tenen un paper molt important en el patrimoni i el paisatge, i també en la identitat territorial i la història de cada municipi.

Les cabanyes de pedra seca, han estat sempre lligades a l'agricultura i la ramaderia, on els humans han anat transformant el paisatge. Per a construir les cabanyes només

s'utilitzava la pedra i es feia de manera que no s'enderroqués. Cal destacar també, que les comarques de Tarragona tenen una gran quantitat de cabanyes de pedra seca, i a la vegada, i com es pot observar en les imatges localitzades en els annexos, també se l'hi ha de sumar la seva gran varietat tant en aspectes funcionals, com estructurals i formals¹⁷.

Finalment, també s'han analitzat a les fitxes de les principals festes, fires i esdeveniments. En aquest apartat es realitzarà una breu explicació, ja que en els annexos es poden trobar les fitxes amb més detall per a cada festa, dividint les mateixes per municipis.

A tots els municipis es realitza la seva Festa Major, i en alguns casos, tenen tant la d'hivern com la d'estiu, com és el cas de Cunit que a més les dues tenen un lligam molt important amb la cultura rural i la pagesia, ja que antigament, Cunit era un municipi on els conreus eren una part important de la seva economia. A L'Arboç, la Festa Major és declarada Festa Patrimonial d'Interès Nacional pel Ball de Bastons, els Gegants, l'Exhibició Castellera, el Ball del Diable i La Carretillada.

Per altra banda es realitzen fires gastronòmiques i d'artesanía, A L'Arboç si celebra l'Enramada i la Fira de la Cervesa Artesana. La primera, és una mostra gastronòmica del Penedès, on es pot degustar la coca enramada i altres productes típics del Penedès. A la Festa Major de La Munia, hi ha un apartat gastronòmic amb un concurs de coques i una botifarrada popular, i al nucli de Castellví de la Marca se celebra la Festa del Most, amb una fira enogastronòmica on es donen a conèixer productes de les caves, els cellers i els restaurants del municipi. A Torrelles de Foix si celebra la Fira Artesana i el Clowinc, on es realitza una barreja de la gastronomia amb la festa i aspectes culturals. A La Llacuna es realitza una mostra de vins i embotits, i també s'hi poden trobar productes artesanals. A Santa Coloma de Queralt, es realitza la Festa Major de Biure de Gaià, on es poden degustar productes de la zona com l'embotit, la botifarra, el pa amb tomàquet, vins i caves, i la Pujada al Cim de Montclar on es pot contemplar el paisatge i degustar, també, la coca i el moscatell, altres productes típics de la zona.

A Castellet i la Gornal i a Sant Martí Sarroca se celebra una Fira Medieval. Cal destacar que molts municipis també celebren actes marcats per la seva tradició com en el cas de Pontils amb La Baixada de l'Aigua de Sant Magí de la Brufaganya a Tarragona amb la seva història que es pot conèixer a l'annex número 12.

---

¹⁷ Pedra seca a les comarques de Tarragona. Patrimoni i Paisatge. Diputació de Tarragona. (11 d'agost de 2020). Recuperat de:
<https://www.dipta.cat/RBIV/biblioteca/pedra/files/assets/basic-html/index.html#1>

També, en el municipi de l'Arboç, si celebra la Fira de Santa Llúcia de l'Arboç, Fira de la Punta al Coixí de Catalunya, l'única d'aquesta temàtica de tot Catalunya. En el mateix municipi se celebra la Fira Modernista del Penedès gràcies als edificis d'aquest estil.

A Castellví de la Marca i a Sant Martí Sarroca, també si celebra la festa de la Gent Gran en honor als padrins de més de 90 anys i als matrimonis que compleixen 50 anys de casats on es realitza un dinar.

Tots els municipis tenen dins les seves festes actes de culte. També hi ha municipis que tenen actes esportius com la Marxa BTT i la Cursa a la Fosca a Torrelles de Foix. A Santa Coloma de Queralt també es disputa una cursa de BTT anomenada Pedals de Tros.

Pel que fa a les dates dels esdeveniments estan disperses durant tot l'any i es poden consultar en les fitxes a l'apartat d'annexos. Considero que és important conèixer-les perquè hi ha moments de l'any com a la primavera o a la tardor, on fer la ruta pot ser el més apropiat, i conèixer les dates dels esdeveniments permet saber si es pot gaudir d'aquests.

6.2. Oferta d'allotjaments turístics.

En aquest apartat, es realitzarà una anàlisi de l'oferta d'allotjaments turístics que poden ser útils per als visitants de la carrerada, es realitzaran tres representacions cartogràfiques, una pels hotels, l'altra per les cases rurals i finalment una pels càmpings.

En el municipi de Cunit, hi ha dos hotels, el més allunyat del camí, l'hotel Adia de 3 estrelles, i l'altre que es troba a uns 200 m del camí, i s'anomena La Diligència, seria més aviat un hostel i consta de 4 estrelles.

En el municipi de l'Arboç només n'hi trobem un, l'hotel Don Pelayo de 2 estrelles, la seva localització, és idònia, ja que es troba al costat del camí ramader. Segons la pàgina web de l'hotel, es caracteritza per ser un hotel familiar. A més es destaca que en el seu restaurant, es pot gaudir de la cuina tradicional del seu entorn i informen de la possibilitat de gaudir del vi del seu municipi.

A Sant Jaume dels Domenys, s'hi localitza la Fonda Sport, de 2 estrelles, a uns 3 km de la carrerada; i l'hotel Castell de Gimanelles, d'1 estrella, i a uns 4 km del camí. La Fonda Esport, consta d'una botiga gastronòmica, i d'un restaurant on els plats s'elaboren amb productes de proximitat, sempre tenint en compte les receptes

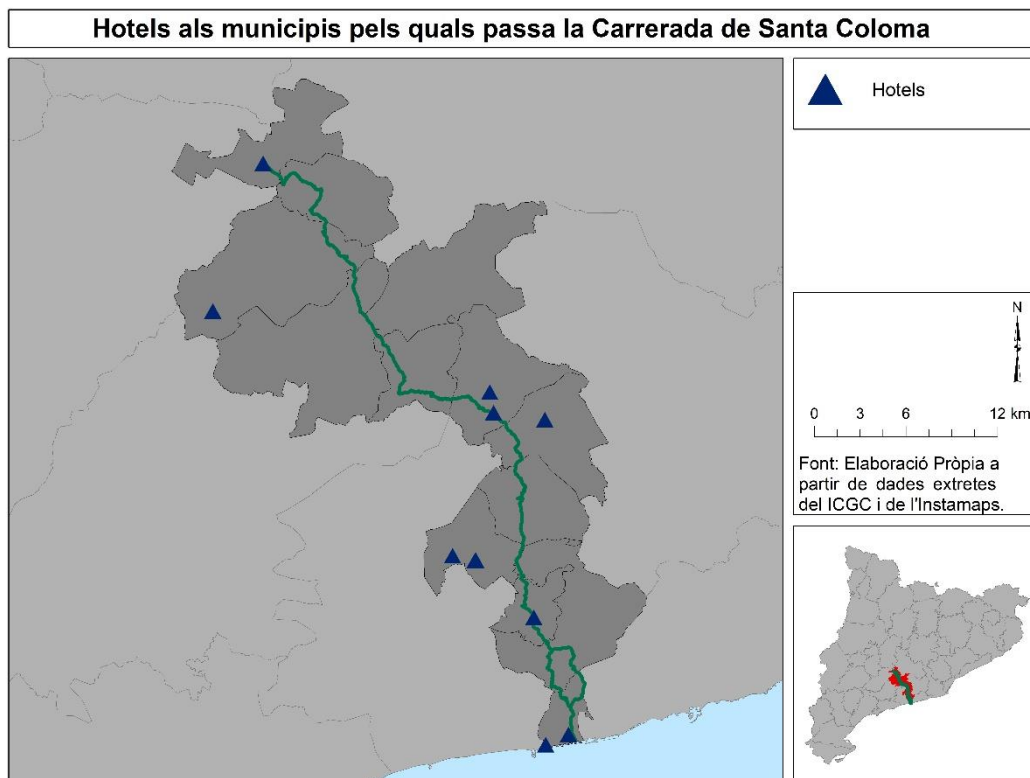
tradicionals catalanes amb una imatge més moderna, pel que fa a l'hotel i com també diuen en la seva pàgina web, es consideren un allotjament rural amb encant. Segons la pàgina web de l'hotel Castell de Gimanelles, també ofereixen cuina tradicional de la terra i de qualitat, ja que elaboren ells mateixos els plats, a més, com ja diuen, es troben en un entorn de vinya, fet que fa que disposin d'una botiga del Celler on venen vins, caves i olis, per altra banda promocionen un ventall d'activitats per a fer en el seu entorn.

A Castellví de la Marca no hi trobem cap hotel, i a Sant Martí Sarroca està l'hotel Can Manescal, d'1 estrella, tot i que es localitza a 2,5 km aproximadament de la carrerada l'hotel incorpora en els seus serveis, activitats per a nens.

Ja en el municipi de Torrelles de Foix, hi trobem Cal Sala, de 3 estrelles, localitzat al mateix carrer per on antigament passava l'antiga cabanera. També, tot i que a 1 km aproximadament de la carrerada està l'hostal Arinel·la de Can Coral, de 2 estrelles, aquest últim, en la seva pàgina web ofereix un gran ventall d'activitats típiques de la zona com els castelletes, excursions, visita a bodegues i esports. A Pontils aproximadament a 9 km de la carrerada esta l'hotel Casa Guimerà.

I ja fins a Santa Coloma de Queralt, no hi tornem a trobar un altre hotel, l'hotel Santa Coloma, de 3 estrelles i localitzat al mateix carrer per on finalitza el camí, on en el seu restaurant també ofereixen cuina tradicional del seu entorn. Cal d'estacar, que entre l'hotel Arinel·la de Can Coral i l'hotel Santa Coloma hi ha un total de 20 km de camí sense cap altre hotel, tot i que per solucionar aquest inconvenient, es pot anar jugant a dormir amb hotels i cases rurals.

Mapa 28. Oferta hotelera dels municipis de la Carrerada de Santa Coloma.

Font: Elaboració Pròpia a partir de dades extretes del ICGC i de l'Instamaps i del track de Soler, J.

Quant a les cases rurals, n'hi ha més quantitat que d'hotels, en total n'hi ha 40, per tant, es comentarà aquelles que es troben en els municipis per on passa el camí ramader, ja que són municipis petits on molts visitants arriben amb vehicle privat i pot existir la possibilitat de tot i estar una mica lluny del camí, aquesta casa l'ofereixi com a producte turístic i els seus hostes decideixin fer algun tram.

A més la seva categoria és diferent de la dels hotels, segons l'Agència Catalana de Turisme de la Generalitat de Catalunya es divideixen en:

- Bàsica: representada amb una espiga. Basada a tenir estances i equipaments indispensables per a l'estada.
- Confort: representada amb dues espigues. Implica un bon nivell d'estances i equipaments.
- Gran Confort: representada amb tres espigues. El que implica un Molt bon nivell d'estances i equipaments.

- Superior: representada amb quatre espigues. Amb un nivell excel·lent en estances i equipaments i àmplia oferta de serveis. El seu entorn o la seva edificació són de gran qualitat.
- Superior Prèmium: representat en cinc espigues. Aquest nivell és excepcional en estances i equipaments. L'edificació i els seus espais són emblemàtics.

En el municipi de Castellet i la Gornal, n'hi ha dues Ca l'Helena, sense categoritzar i a uns 2 km aproximadament de la carrerada; i Mas Pigot, amb dues espigues, i a uns 4 km de la carrerada. Ca l'Helena, segons la seva pàgina web, era un antic paller actualment restaurat com a casa rural, es troba en l'entorn del Parc Natural del Foix i expliquen la singularitat i l'encant d'aquest paisatge, també disposen d'informació de les possibles activitats a fer per l'entorn i de la possibilitat de fer tast de vins i caves del Penedès. Pel que fa a Mas Pigot, en la seva pàgina remarquen la seva ubicació com a privilegiada, ja que es pot gaudir del paisatge tant de vinya com de bosc, com l'anterior, tenen una sèrie d'activitats com tast de vins i caves, senderisme, visita a bodegues del Penedès, visites a poblacions properes i visites a ciutats.

En el municipi de Sant Jaume dels Domenys i a uns 4,3 km de la carrerada està la casa rural Les Orenetes, amb una categoria de 4 espigues, és a dir, es tracta d'un establiment excel·lent en estances i equipaments i amb una àmplia oferta de serveis. La qual es troba envoltada de vinyes.

A Castellví de la Marca, n'hi ha 4. Cal Peret Tetes, sense categorització i a 1,4 km de la carrerada aproximadament, en la pàgina web, donen informació sobre l'enoturisme del Penedès; el patrimoni i la natura; les festes i cultura popular; la gastronomia, el turisme familiar, ja que disposen d'activitats i esports d'aventura per als més petits en un entorn natural i també opcions d'oci per als adults; i l'escapada rural; La Masia de Cal Badia, amb 2 espigues i molt propera al camí; Ca les Annes amb 2 espigues i també molt propera al camí; i la Masia i celler Mas Orpí de 2 espigues, tot i que és la que es troba més allunyada, a aproximadament 2 km en línia recta, en la seva pàgina web destaquen la seva localització privilegiada per gaudir d'un paisatge de vi, a més tenen un apartat d'oferta turística amb els llocs d'interès de la zona.

Ja en el municipi de Sant Martí Sarroca, totes les cases rurals es troben allunyades de la carrerada, en primer lloc trobem Cal Tuya, sense categorització, on en la seva pàgina web ofereixen activitats gastronòmiques com la vitivinícola o el xató, i també altres esportives i culturals; Cal Ton Xacó, amb 2 espigues; Can Teulera amb 1 espiga; Cal Garguinyola, sense categorització; Cal Salvat, amb 1 espiga; Cal Dragona, sense categorització; i la Masia Cal Piu, sense categorització, en la pàgina web destaquen

que duran l'estada es pot gaudir de tasts de vins, caves, mel i oli d'oliva i també de la gastronomia típica del Penedès i a la vegada fer visites per tal de conèixer les feines típiques. Totes es troben dins de l'entorn de vinya del Penedès, el seu principal encant

A Torrelles de Foix n'hi ha 3 molt pròximes al camí i 2 més allunyades. Les més pròximes són, Cala Tia Pepa, sense categorització; Can Japet, amb 3 espigues; i Ca La Laia també amb 3 espigues; on en la pàgina web destaquen que és una casa rural idònia per a anar-hi en família, a més, determinen que estan dins la ruta de *Slowbike*, i mostren una sèrie d'activitats per a fer, com visitar la Font de les Dous, sense deixar de costat l'enorutisme i el senderisme. Les més allunyades localitzades a aproximadament 3 km de la carrerada són, Can Cruset – Mas Colom amb 3 espigues, especialistes en agroturisme on en la pàgina web presenten activitats com excursions de tota mena i també visites a barraques i marges de pedra seca i activitats agrícoles basades en el cultiu de la vinya, l'olivera i l'ametller, on destaquen que es pot fer en camil·lià; i El Refugi de Mas Aixolà, sense categorització.

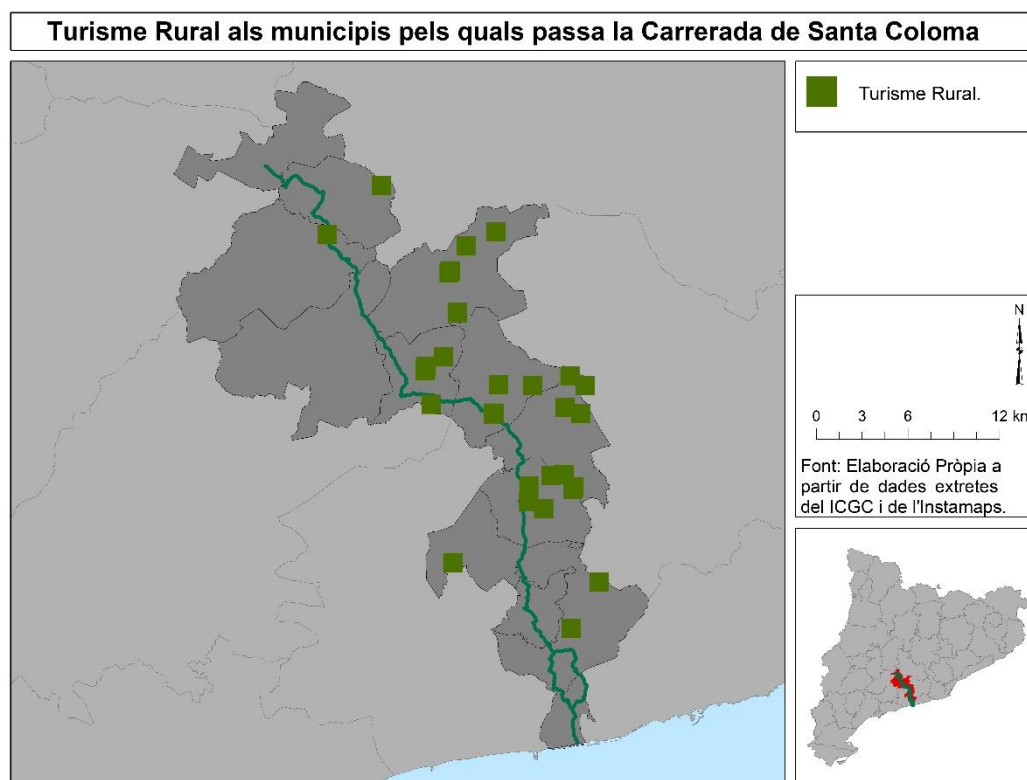
A Pontons s'hi troba, la Masia Sopera en el mateix camí i amb 4 espigues, on també disposen en la pàgina web d'activitats per a realitzar en temes de vinya i senderisme; i ja més allunyades, El Planot, sense categorització, destaquen en la pàgina web ser un lloc ideal per a adults i nens, i també gràcies a les característiques paisatgístiques del seu entorn s'hi poden fer una gran quantitat d'activitats, també en temes de vi i senderisme; Les Canyes, també sense categorització, en la pàgina web especifica que és la primera casa rural cervesera de Catalunya, on també especifiquen les ofertes turístiques del seu entorn; Can Pavet, sense categorització; El Molí, sense categorització, situat en un antic molí fariner, i en la seva pàgina web també determinen possibles activitats realitzar; i Can Pascol amb 3 espigues, en la seva pàgina web expressen el seu compromís amb la sostenibilitat i també les possibles activitats a fer, a més d'una oferta gastronòmica de proximitat per a cada una d'elles, algunes activitats que realitzen són per exemple els Banys del Bosc per connectar amb la natura, plantar u arbre i altres activitats per reduir l'estrès i l'ansietat.

A La Llacuna també en podem trobar, tot i que allunyades de la carrerada. L'Encant, sense categorització; El Mirador, sense categorització; Cal Morcaire, sense categorització; Arcsllacuna, sense categorització; i Cal Grapisso, també sense categorització.

A Querol no n'hi ha cap, a Pontils està Mas Batet, en el mateix camí i amb 3 espigues; i a Bellprat però allunyada de la carrerada està Can Casellas amb 1 espiga.

En general, tots els allotjaments rurals es troben en una zona paisatgística privilegiada per a gaudir de l'entorn i de les possibles activitats que s'hi poden realitzar.

Mapa 29. Oferta de cases rurals als municipis per on passa la Carrerada de Santa Coloma.

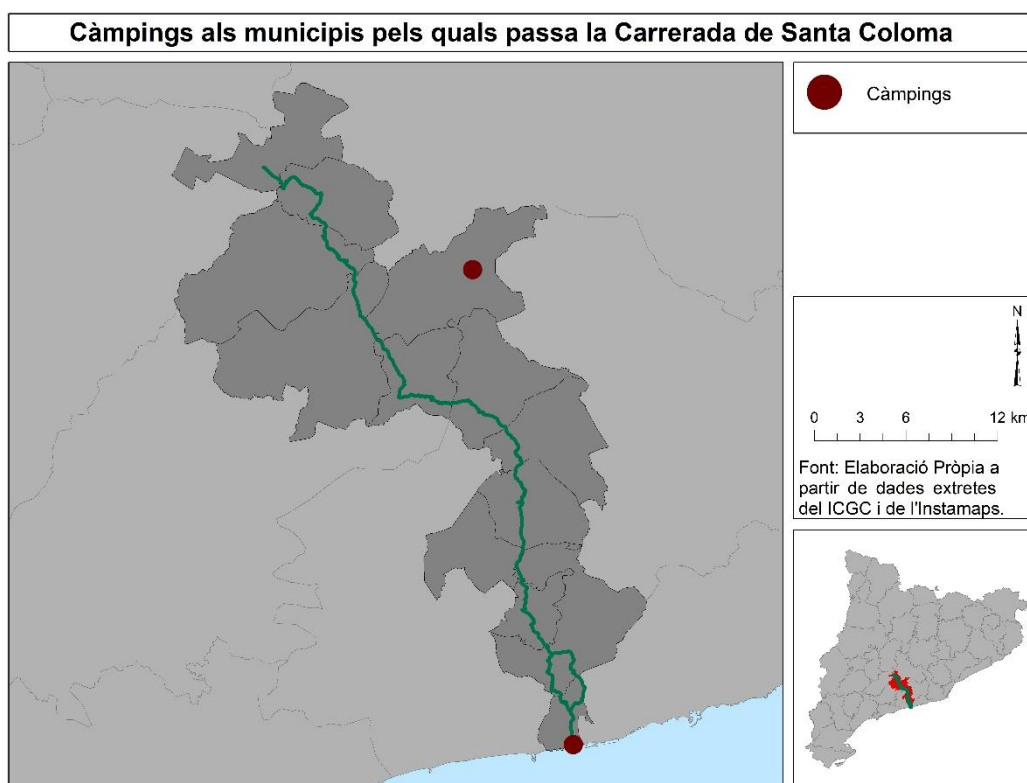
Font: Elaboració Pròpia a partir de dades extretes del ICGC i de l'Instamaps.

Pel que fa als càmpings, només n'hi ha dos, un a Cunit al mateix punt de sortida de la carrerada anomenat Mar de Cunit, de tercera categoria, tot i que no té restaurant, requisit d'aquesta categoria; i un a La Llacuna anomenat Vilademàger també de tercera categoria.

Com els hotels i les cases rurals, els càmpings també es classifiquen per categories, en aquest cas els dos són de tercera categoria, el que implica que les instal·lacions són bàsiques i en molts casos ofereixen una experiència més rústica. Cada parcel·la ha de tenir un mínim de 65 metres quadrats de superfície, quant a instal·lacions ha de tenir un bar, un supermercat i accés per a persones amb mobilitat reduïda. Pel que fa a l'aigua calenta està disponible durant 6 hores al dia¹⁸.

¹⁸ Blog Alannia Resort. Categories dels càmpings. (14 de setembre de 2020). Recuperat de: <https://blog.alanniaresorts.com/que-categorias-de-camping-existen-conocelas-a-traves-de-4-ejemplos>

Mapa 30. Oferta de càmpings als municipis per on passa la Carrerada de Santa Coloma.

Font: Elaboració Pròpia a partir de dades extretes del ICGC i de l'Instamaps.

Finalment, i després d'haver realitzat una sèrie d'entrevistes a establiments rurals, hotelers i restaurants, ja que dels dos càmpings que es poden trobar a la carrerada no s'ha rebut resposta, es pot determinar que la gran majoria no coneix l'existència de la Carrerada de Santa Coloma, i per tant, tampoc els recursos que pot tenir la mateixa.

D'altra banda, també la gran majoria creu que el fet d'adequar la carrerada com a producte turístic pot afavorir al seu establiment, també creuen que poden cooperar de manera conjunta a recomanar-se entre ells als clients i a segellar el passaport de pastor si es fes. El que és més complicat és el tema de fer descomptes, sobretot en les cases rurals, els dos restaurants que han volgut participar sí que estan disposats a fer un descompte o a regalar algun producte de proximitat, com per exemple una ampolla de vi.

Pel que fa a la gastronomia, per aquells que tenen restaurant, utilitzen productes de proximitat i típics de la zona, i aquelles cases rurals sense restaurant, en alguns casos

com a benvinguda regalen productes de proximitat als hostes com una ampolla de vi o verdures del seu propi hort.

Una de les coses més complicades crec que serà poder crear una mena d'unió entre aquests agents, ja que en alguns casos hi ha allotjaments molt involucrats i en d'altres no tant. Pel que fa a fer publicitat el camí tots estan disposats a fer-ho (Vegeu annex 3).

6.3. Restauració.

En aquest apartat, s'ha realitzat un inventari dels restaurants més pròxims a la carrerada, tot i que cal destacar que en alguns casos és important saber que el camí no passa pel nucli d'alguns municipis, fet que fa que sigui complicat trobar aquest servei.

En el següent mapa, es poden veure els restaurants de la carrerada. En el municipi de Cunit hi ha un total de 6 restaurants pròxims a la carrerada, el restaurant A'Queimada de cuina gallega, El Rey de la Tapa, Las Rejas, i Candel Resto-Bar, els tres de tapes, Cunit d'Or, de menjar típic de la zona i la Toscana, de cuina italiana.

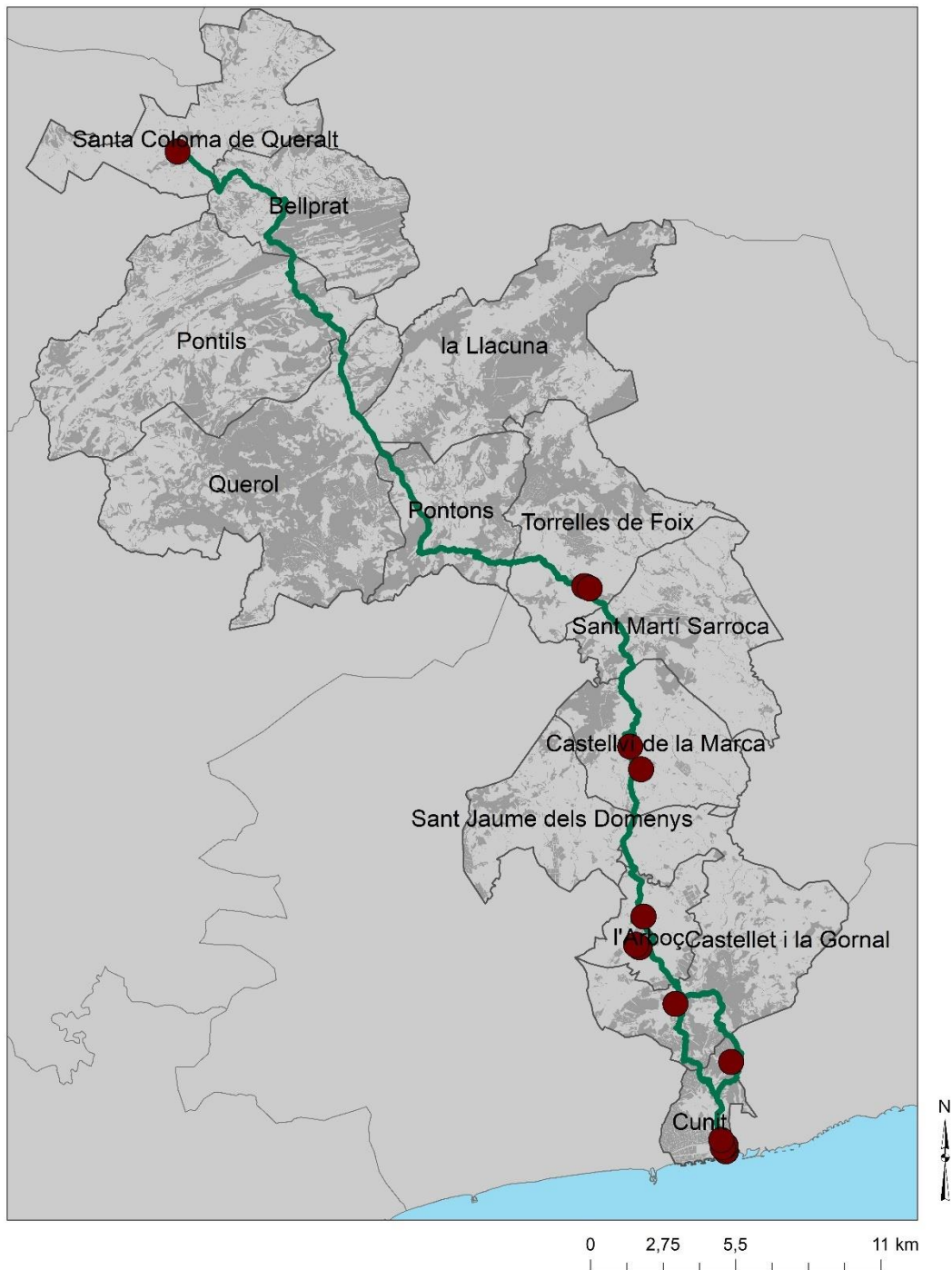
En el municipi de Castellet i la Gornal, més concretament a Clariana, s'hi localitza el restaurant La Casona de Clariana, de cuina típica espanyola. A l'Arboç, a uns metres del camí trobem La Braseria la Mossegada, especialistes en carns a la brasa i cuina mediterrània, el Restaurant la Verema de l'Arboç, també de cuina mediterrània i Can Caliu.

En el pas del camí per Sant Jaume dels Domenys no n'hi trobem cap, tot i que en el nucli n'hi trobem un. A Castellví de la Marca, en trobem dos, Caves Joan Sardà, restaurant que elaboren els seus plats amb productes de proximitat i de temporada lligats a la qualitat dels seus vins, i Restaurant Societat de Castellví de la Marca. A Torrelles de Foix trobem el Bar Restaurant Cal Torrent Xic i la Nova Cantonada, els quals serveixen una cuina variada, tant de tapes, com paelles, carns i fins i tot hamburgueses i pizzes, i Can Pardo.

En el pas del camí per Pontons no hi ha cap restaurant, tot i que en el nucli de població sí, el mateix passa a Querol, a Llacuna, a Pontils i a Bellprat. I finalment a Santa Coloma de Queralt entre altres restaurants que hi ha al municipi he destacat el que es troba a l'inici de la carrerada, Restaurant Colomí, de cuina típica mediterrània amb opcions veganes, vegetarianes i sense gluten.

El principal problema és que entre Torrelles de Foix i Santa Coloma hi ha un tram d'aproximadament 25 quilòmetres sense restaurants pròxims al camí, si bé és cert que és possible desviar-se i entra als nuclis d'aquests municipis que com s'ha dit anteriorment, sí que disposen d'aquest servei.

Mapa 31. Principals restaurants que es troben en la Carrerada de Santa Coloma.

Font: Elaboració Pròpia a partir de dades extretes del ICGC, del Google Maps i del track de Soler, J.

En les entrevistes realitzades als restaurants, només en un cas li sona la Carrerada de Santa Coloma. Pel que fa a fer descomptes no tots estarien disposats, però la veritat és que els restaurants entrevistats ofereixen productes de proximitat i típics de la zona (Vegeu annex 3).

Penso que la manca d'informació d'aquesta ruta tant pels hotels, com per les cases rurals i restaurants fa que no tinguin molt clar si pot ser molt o poc beneficiós per a ells, també és cert, que és una ruta que encara no s'ofereix com a producte i per tant, no tenen del tot segur el fer d'involucrar-se en alguna cosa que encara no existeix, tot i que en la majoria de casos, es veu la voluntat de poder participar en diferents nivells. Pel que fa a cooperar entre ells, considero que ha de ser una actuació que vingui després, és a dir, quan ells vaguin que aquest camí pot afavorir-los i és necessari crear sinergies per créixer competitivament.

7. Anàlisi DAFO.

En aquest apartat es realitzarà una matriu DAFO (Debilitats – Amenaces – Fortaleses – Oportunista), quan es tracta d'amenaces i oportunitats, són factors externs al camí en qüestió d'estudi però que hi afecten; i quan parlem de debilitats i fortaleses són factors de dins del mateix àmbit d'estudi, és a dir, de la mateixa carrerada.

D'aquesta manera podrem veure quins aspectes es poden millorar a través de les oportunitats externes o fortaleses, i a la vegada quins aspectes externs poden alterar negativament al camí a través de les amenaces, tot i que aquestes poden tenir menys intensitat gràcies a les fortaleses.

Fortaleses
1. Carrerada amb un gran valor històric, cultura, natural i ecològic, amb una gran importància històrica de les fires que s'hi realitzaven a Santa Coloma de Queralt i a l'Arboç.
2. Trams del camí localitzats en zones de protecció especial com PEIN, ENPE, Xarxa Natura 2000, i el Paisatge d'Atenció Especial Vinyes del Penedès; a més de disposar d'una elevada diversitat paisatgística.
3. Existència d'un teixit socioeconòmic lligat al vi.
4. Existència d'una zona amb gran desenvolupament turístic a la costa.
5. Carrerada de Santa Coloma dins dels grans eixos ramars que unien el Pirineu Oriental amb el mar del Tarragonès i del Penedès.
6. Existència de construccions típiques de la transhumància com les cabanyes

de pedra seca o els abeuradors.

7. Disponibilitat de xarxa ferroviària en caps de setmana i festius, amb possibilitat d'unir aquests punts amb Barcelona i Tarragona, de la mateixa manera que amb l'autobús, a més, aquestes estan adequades per a discapacitats.
8. Existència de la N-340 una de les vies de comunicació més important de la zona costanera de l'estat Espanyol.
9. Possibilitat d'aparcament per a vehicles en diferents punts del camí i existència d'un aparcament per a caravanes a Santa Coloma de Queralt.
10. Parades d'autobús en tots els municipis de la carrerada amb excepció de Pontils i Bellprat, amb possibilitat de connectar diferents municipis del camí (Pontons, Querol, Torrelles de Foix i Sant Martí Sarroca; i Lletger amb L'Arboç).
11. Diferències altitudinals que permeten gaudir de vistes excel·lents.
12. Gran part del camí disposa d'una gran amplada.
13. Gran quantitat de recursos turístics; naturals, paisatgístics, culturals, gastronòmics i esdeveniments.
14. Gran quantitat de cases rurals.
15. Existència de restaurants des de Cunit fins a Torrelles de Foix.
16. Voluntat dels allotjaments i la restauració per promocionar la carrerada.
17. Importància dels camins ramaders en la prevenció d'incendis forestals (Els ramats s'alimenten de camps en guaret, rostolls i erm.)

Debilitats

1. La Carrerada de Santa Coloma passa per un total de tretze municipis, cinc comarques i dues províncies, fet que fa que la seva gestió sigui més difícil.
2. Manca de coneixement sobre la història de la carrerada, i manca d'ús ramader.
3. Gestió dels camins ramaders deficitària, fet que fa que la gestió de la Carrerada de Santa Coloma sigui també deficitària.
4. Senyalització de la carrerada només en el municipi de Cunit i dèficit de panells informatius. Concretament només un a Cunit i a la font de Sant Magí de Brufaganya.
5. Gran quantitat d'infraestructures de comunicació en la zona sud que dificulten el pas per la carrerada. Alguns trams de la carrerada s'han de fer per la carretera o han de creuar-la, sense cap pas habilitat, (Castellví de la

Marca), i d'altres trams on tot i no ser carretera també hi circulen vehicles (Torrelles de Foix, Pontons).

6. Trams del camí en mal estat, i existència d'una pedrera que travessa la carrerada provocant la desaparició del camí original.
7. Zones d'aparcament de vehicles limitat al municipi de Castellví de la Marca i al pas del camí per Pontils.
8. A La Llacuna i a Querol les parades d'autobús, es troben en el nucli de població, el qual es troba allunyat del camí ramader.
9. Connectivitat deficitària a través de l'autobús i del tren, tant per grans trams sense parades, i per horaris deficitaris (No hi ha parada entre Pontons i Santa Coloma de Queralt).
10. Proximitat del camí a una deixalleria i a un dipòsit d'aigua en el municipi de Cunit.
11. El camí passa per una masia en el municipi de Pontons on tenen a gossos lliures sense cap ballat.
12. Desviació de la carrerada a Pontons, concretament a Mas Fonoll i tram tallat en el municipi de Pontils a causa de la localització d'un mas (Mas Batet).
13. Actualment la carrerada passa per una gran quantitat de zones urbanitzades.
14. Camí en un procés de desaparició, ja que no hi passa el ramat, i per tant la vegetació està creixent en el mateix.
15. Poca quantitat d'hotels i distribució deficitària. Només 2 càpings en tota la carrerada.
16. Inexistència de restaurants propers al camí entre Torrelles de Foix i Santa Coloma de Queralt.
17. Desconeixença per part dels allotjaments i la restauració de la carrerada, i per tant, desconfiança a l'hora de participar o cooperar.
18. Gran part dels recursos culturals no es poden visitar.

Oportunitats

1. Existència d'institucions que han promogut estudis demostrant les oportunitats que tenen els camins ramaders.
2. Existència d'institucions que promouen els entorns rurals com a zones amb activitat econòmica dinàmica i diversificada.
3. Importància dels camins ramaders en l'ordenació i gestió del sòl, ja que connectes diferents espais i entorns del territori i necessitat de preservar els camins ramaders a causa del seu gran valor, tant patrimonial, com cultural i

natural; i material i immaterial.

4. La creació de productes turístics a través de les carrerades, ha generat una millora de les economies locals.
5. Possibilitat de complementar l'activitat transhumant amb altres activitats.
6. Camins ramaders com a eina de desenvolupament rural i turístic molt potent.
7. Vies pecuàries com a connectors biològics i paisatgístics.
8. Interès creixent pel turisme sostenible.
9. Interès de les institucions catalanes per protegir, preservar i senyalitzar les vies pecuàries de Catalunya.
10. Interès creixent pel caminar i el senderisme.
11. Interès creixent per conèixer la història de la transhumància i viure l'experiència de com era la mateixa, i de consumir productes km 0 o artesanals mitjançant fires i xerrades.
12. Existència a Catalunya d'altres vies pecuàries actualment utilitzades com a producte turístic.
13. Interès de la població per mantenir el seu entorn i patrimoni natural i antròpic en el moment en què veuen que el turisme transhumant pot ser positiu per la seva economia.
14. Existència d'una normativa que regula els usos de les carrerades.
15. Els camins ramaders són de domini públic.
16. Demanda creixent de productes turístics desestacionalitzats d'interior.

Amenaces

1. Desaparició a escala estatal i comunitari de l'activat ramadera en les vies pecuàries degut a les noves formes d'explotació de la indústria ramadera.
2. Falta d'homogeneïtzació de fonts, tant estadístiques com cartogràfiques dels camins ramaders de Catalunya.
3. Inventari deficitari dels camins ramaders a Catalunya.
4. Manca d'educació, sensibilització i respecte de les persones pel medi ambient i els espais naturals.
5. Producció poc competent dels productes de la ramaderia extensiva vers la intensiva.
6. Gestió pública deficitària vers la realitat dels camins ramaders catalans, amb un dèficit de senyalització d'aquests.
7. Dificultat d'aconseguir una gestió pública adequada lligada a la manca de coneixement d'aquests camins i al dèficit de senyalització de la xarxa de

carrerades.

8. Manca de voluntat d'algunes institucions com els ajuntaments per recuperar els camins ramaders.
9. Existència deficitària d'entitats que promoguin el manteniment dels camins ramaders.

La carrerada de Santa Coloma té un gran valor històric, cultural, natural i ecològic, principalment perquè al darrere del camí i més enllà de la transhumància, hi ha un relat que explica la gran importància d'aquest, gràcies a les seves fires, a la seva diversitat paisatgística, també per ser corredors biològics i a la vegada un camí que permetien generar relacions entre les persones dels diferents municipis pels quals passa.

També és important diferenciar aquesta carrerada d'altres, ja que la seva funció és la transtermitància, que com ja s'ha vist en apartats anteriors el moviment del bestiar no depenia tant de factors climatològics, sinó que depenia més de factors agrícoles, és a dir, quan ja s'havia veremat el bestiar baixava a les terres del Penedès, i quan ja s'havia tallat el blat els ramats tornaven cap a la Baixa Segarra, tot això ha generat una dependència entre l'agricultura i la ramaderia. A més, cal destacar que encara podem trobar testimonis lligats a la transhumància com les cabanyes de pedra seca o els abeuradors, i també que el camí disposa d'una gran quantitat de recursos turístics, cases rurals i restaurants.

És de gran importància veure com una fortalesa la localització d'aquest camí, ja que una part del mateix es troba dins la Costa Daurada, un indret molt turístic.

D'altra banda i per finalitzar amb les fortaleses, la carrerada disposa de transport públic, a la zona sud amb més quantitat gràcies al fet que hi ha dues estacions de tren i més disponibilitat horària d'autobusos, però també existeix la possibilitat de connectar municipis de la carrerada en la zona centre del camí.

Pel que fa a les debilitats, la carrerada passa per tretze municipis, cinc comarques i dues províncies, fet que fa que pugui arribar a ser més difícil el fet de posar-se d'acord entre ells i impulsar el camí com un recurs turístic o simplement el fet de gestionar-lo de manera adient.

També, el fet que la gestió i l'ús de la carrerada actualment sigui deficitària fa que la història del camí a poc a poc vagi quedant en l'oblit. Tanmateix, la senyalització és una gran debilitat, ja que pocs turistes coneixen l'existència de la carrerada i si la coneixen i la volen fer, sense senyalització pot ser complicat, i si això li lliguem que hi ha zones

del camí tallades com és el cas de Mas Batet, zones on la vegetació ha guanyat territori al mateix, infraestructures de comunicació que tallen per complet el camí i la pedrera, encara més.

Tot i que s'ha dit que és una fortalesa l'existència de parades d'autobús i de trens, cal destacar que són poques i amb limitacions horàries, on en alguns casos és quasi impossible utilitzar algun d'aquests serveis, i sobretot els caps de setmana.

Finalment, hi ha poca quantitat d'hotels i càmpings en els municipis pels quals passa la carrerada.

Quant a les oportunitats, hi ha estudis que demostren les possibilitats que ofereixen els camins ramaders en el moment en què es crea un producte turístic d'aquest, ja que pot afavorir de manera positiva a les economies del món rural, fet que deriva a una millora de la xarxa viària, de transport públic i a la vegada de les condicions laborals, i no només això, si les persones que habiten en aquests entorns i veuen un profit tindran més cura del medi ambient.

Molts estudis determinen que és necessari preservar els camins ramaders, ja que tenen un gran valor, que com ja s'ha vist en l'apartat de fortaleses pot ser tant històric, com natural, cultural, gastronòmic, entre d'altres. Aquests camins són una eina de desenvolupament que permeten compatibilitzar l'activitat transhumant amb altres activitats com el senderisme, la BTT, conèixer els productes artesanals i km 0 de cada territori, conèixer les fires i assistir a xerrades per conèixer millor la història dels camins entre altres, a més a tot això se li pot sumar que el turisme sostenible en entorns rurals o naturals es troba en creixement, ja que molts estudis demostren la importància de poder passar temps en la naturalesa per temes físics i psíquics.

Per últim cal destacar que tenim exemples d'altres camins ramaders que avui en dia són productes turístics i també que existeix una normativa que regula els mateixos i que destaca que són de domini públic i per tant, qualsevol persona té dret de pas, tot i que amb una jerarquia on principalment el dret el tenen els ramats i cal respectar-lo.

Finalment, trobem les amenaces, la principal és que a escala estatal l'activitat transhumant ha anat desapareixent a causa d'altres formes de transportar i explotar al bestiar, a més la competitivitat que hi pot haver entre la ramaderia intensiva amb l'extensiva és massa gran per a poder arribar a incentivar la tornada dels ramats. Per altra banda hi ha una falta d'homogeneïtzació de fonts estadístiques i cartogràfiques dels camins ramaders de Catalunya, és a dir, encara no estan inventariats tots els

camins existents en aquesta Comunitat Autònoma, no es troben ni delimitats ni classificats.

Com passa en la carrerada de Santa Coloma, passa en moltes altres, moltes no estan senyalitzades. També cal destacar, que en el moment en què el camí és conegut, i a causa de la falta de respecte pel medi ambient hi pot haver més acumulació de brossa i de deixalles residuals a l'aigua a més d'incrementar l'erosió d'aquest.

Per últim i com ja s'ha vist en les debilitats, hi ha una manca de voluntat per part de les institucions per promoure una gestió dels camins ramaders.

8. Estratègies i principals propostes d'actuació.

En aquest apartat, i després d'haver-se fet una anàlisi de diferents aspectes del camí ramader i una diagnosi amb una matriu DAFO per poder veure quin és el seu estat i que es pot millorar, es realitzaran una sèrie d'estratègies que puguin ajudar a guiar o decidir quines actuacions s'han de fer o contemplar per a poder crear un producte turístic de la carrerada.

Cal destacar, que el projecte d'adequar aquest camí turísticament, encara no s'ha portat a terme per cap institució, i tampoc està sent explotat ni per la indústria ramadera ni per la turística a petita escala, és un camí sense senyalitzar, on només un municipi, que és Cunit, l'oferta a través d'un mapa en el Patronat de Turisme. Tampoc s'ha realitzat abans cap estudi per veure si és viable promocionar-lo o explotar-lo, per tant, per tant, les estratègies que es realitzaran i els exemples de propostes d'actuació només són el principi d'un llarg camí, és a dir, arran de les estratègies es ficaran alguns exemples de propostes que s'hi ha de fer, però a mesura que el projecte es vagi desenvolupant i s'implanti la carrerada com a producte turístic aniran sortint de noves.

Estratègies	Exemples de propostes d'actuació
Fer difusió de l'interès històric, patrimonial i turístic de la carrerada. Aquesta estratègia, sorgeix de l'apartat d'anàlisi, ja que s'han pogut observar exemples d'altres carrerades que actualment són	1. Creació d'un grup de treball o associació de persones que hagin viscut o coneguin de primera mà l'activitat transhumant de la Carrerada de Santa Coloma i el seu paper en el desenvolupament turístic, per tal de poder conèixer més experiències, formar als ajuntaments i al sector privat i compartir aquesta història amb els visitants.

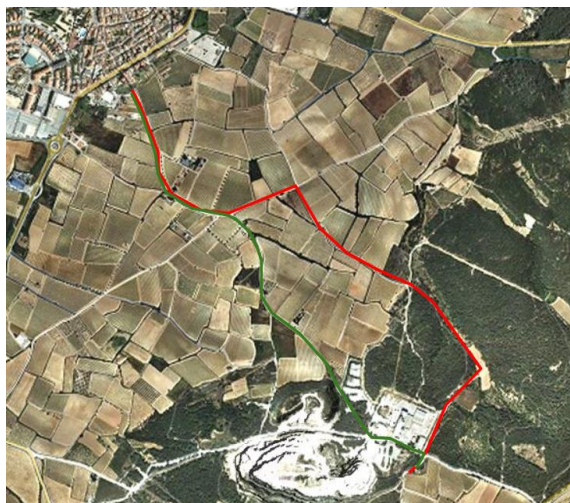
<p>productes turístics, funcionen correctament i han ajudat a desenvolupar el territori en tots els aspectes. A més, el fet d'haver realitzat entrevistes a coneixedors d'aquest camí s'entén que existeix la possibilitat d'aconseguir l'objectiu inicial del treball, és a dir, poder-lo adequar turísticament, ja que el seu relat és molt interessant.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Impulsar xerrades i jornades per als agents públics i privats, per tal que coneguin les possibilitats econòmiques que pot tenir reactivar el camí com un producte turístic, i també el gran valor cultural, històric, natural i patrimonial d'aquest per crear una responsabilitat social i que els habitants dels municipis tinguin cura de l'entorn, ja que com s'ha vist en l'apartat d'anàlisi, Anton, S. destaca que l'important en aquests casos és aconseguir un equilibri entre la preservació de l'entorn i els interessos del mercat turístic. Perquè compreguin que el fet de promocionar el camí com a producte turístic i fer arribar visitants pot ajudar a millorar aspectes com el desenvolupament econòmic dels municipis, tant del sector turístic com comercial és important que persones que han realitzat projectes similars de rutes de transhumància i han tingut beneficis puguin assistir a aquestes jornades per explicar la seva experiència. 3. Incorpora una ruta interpretativa en les diferents jornades per als agents públics i privats, ja que d'aquesta manera poden conèixer de primera mà el camí.
<p>Definir i senyalitzar el traçat definitiu.</p> <p>El model de turisme que s'espera per aquest camí, és principalment el familiar, de parelles o grups amb guia o sense, per tant, és necessari poder senyalitzar el camí per evitar que es perdin i dóna'ls-hi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Senyalitzar tota a xarxa de camins i amb una xapa, especificar per on passa la carrerada, d'aquesta manera poder donar la possibilitat d'adaptar la ruta segons les necessitats de cada persona. 2. Senyalitzar tots els trams on les vies de comunicació travessen la carrerada per minimitzar el risc d'accident amb senyals lluminosos i d'avis.

una seguretat en el moment en què realitzin la ruta.

Senyalitzar el tram de la pedrera de Castellet i la Gornal per minimitzar el risc d'accident, ja que és una zona amb una elevada freqüència de trànsit de camions. Per aquesta proposta hi poden haver dues solucions, la primera és que l'ajuntament del municipi busqui una solució, ja que com indica la llei de les vies pecuàries, vista en l'apartat d'anàlisi, les vies pecuàries o carrerades són d'ús públic i tothom i té dret de pas; la segona proposta és fer una petita desviació del camí per evitar passar pel mig de la pedrera.

En el següent mapa, en color vermell podem observar la possible alternativa per evitar el pas dels visitants per la pedrera de Castellet i la Gornal i amb verd la carrerada original.

Mapa 32: Alternativa per evitar el pas per la pedrera de Castellet i la Gornal.

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Instamaps.

3. Ficar panells informatius a tots els recursos de la carrerada amb una breu explicació de la seva història, ja que la gran majoria no es poden visitar per dins.

	<p>Aquestes propostes, venen recolzades de l'apartat d'anàlisi, ja que després d'haver llegit el Manual de Senyalització de Camins per a la Mobilitat no Motoritzada i d'haver entrevistat a la persona que ha col·laborat la seva elaboració, i que a més s'encarrega de dissenyar itineraris, és de molta importància que segons el tipus de turisme els camins estiguin senyalitzats, apostant per la senyalització en xarxa, és a dir, no només ficar indicacions de la Carrerada de Santa Coloma per si sola, sinó que cal senyalitzar tota la xarxa de camins que hi creuen, amb un distintiu per diferenciar la carrerada i que les persones puguin escollir lliurement si volen desviar-se o donar la volta i baixar per un altre camí. A més, aquest factor permet accedir a allotjaments, restaurants, o recursos turístics per altres camins que no són estrictament la mateixa carrerada i augmentar així el ventall de possibilitats d'aquests.</p>
<p>Implicació dels ajuntaments i els sectors econòmics en la promoció de la carrerada.</p> <p>Per tal de crear un producte turístic de qualitat, i com diu l'Informe de Camins Ramaders i Transhumància de Catalunya, cal en primer lloc, impulsar als ajuntaments perquè realitzin estratègies turístiques innovadores lligades a la transhumància.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fomentar xerrades i jornades per donar a conèixer la carrerada i les seves oportunitats turístiques, per tant, els ajuntaments en el moment que vegin una possibilitat de realitzar aquest camí com a ruta poder cooperar entre ells per realitzar una estratègia competitiva eficaç i eficient. 2. Crear una estratègia comercial on participin tant els agents públics com privats i d'aquesta manera, donar suport al comerç típic i de proximitat de cada municipi, factor que es destaca en l'apartat d'anàlisi. 3. Incorporar el producte turístic de la carrerada en la promoció turística local tant en l'àmbit públic com privat. Analitzar i conèixer quins comerços o indústries de la zona, alguns vistos en la part d'anàlisi en

	<p>termes gastronòmics i vitivinícoles, per poder oferir productes típics als visitants, i vincular-los amb l'ofici transhumant encarq que en l'actualitat sigui inexistent.</p> <p>4. Fomentar les explicacions als artesans sobre el gran valor que té actualment per als visitants conèixer el procés de producció i a la vegada, i com veurem més endavant, poder fer visites en els seus obradors, cellers, etc.</p>
<p>Enfocar la carrerada cap al turisme sostenible.</p> <p>En l'entrevista a Avendaño, X. persona que s'encarrega de la gestió del camí de la marina, destaca que el tipus de turisme que volen ha de ser respectuós amb el medi ambient.</p>	<p>1. Realitzar accions en el camp dels residus, com per exemple donar bosses als visitants en els punts d'informació per evitar que embrutin l'entorn, fomentar l'ús d'ampolles d'aigua reutilitzables i que en els mateixos punts d'informació es facilités tant un mapa com una ampolla d'aigua i la bossa, i finalment i després d'haver realitzat el camí, un dèficit molt gran, són els punts de recollida de residus, i més específicament de recollida selectiva, per tant, es proposa augmentar-los. D'aquesta manera es podria evitar que els visitants llencin les escombraries a terra i a la vegada contribuir a afavorir aquesta proposta.</p> <p>2. Definir accions en relació amb l'interès dels espais naturals com per exemple que el turisme ha de tenir una petjada mínima per al seu entorn, conservar els recursos naturals i cultures de la carrerada, garantir la convivència harmònica entre els turistes i les poblacions locals i a la vegada que aquesta és beneficií d'aquesta activitat¹⁹.</p>
<p>Adequar la carrerada a</p>	<p>- Pac de senderisme amb guia o sense: tant</p>

¹⁹ Què és el turisme sostenible? Diputació de Barcelona. (1 d'octubre de 2020). Recuperat de: <https://www.sostenible.cat/reportatge/que-es-el-turisme-sostenible>

<p>diversos segments de visitants.</p> <p>Aquesta estratègia, implica realitzar pacs amb modalitats de rutes, com s'ha vist en l'apartat d'anàlisi, concretament en l'article de Trepal, E. 2019, Pablo Vidal destaca que els camins ramaders són una eina de desenvolupament rural i turístic molt potent, ja que es poden especialitzar en diferents àmbits, ja sigui l'esportiu amb el senderisme i la BTT (Bicicleta tot terreny), el cultural, o el gastronòmic entre d'altres.</p>	<p>si és amb guia com si no, hi haurà diferents modalitats, per a principiants, a pas moderat i per a experts.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pac de BTT: Aquest pac i com l'anterior està dirigit a persones sense guia o amb guia, i dividit per a principiants, moderats i experts. - Pac de senderisme + yoga. - Pac de senderisme + Mindfulness + Shinrin yoku (Banyes del Bosc). Cal destacar que a Can Pascol, allotjament de Pontons, ja ofereixen aquesta pràctica. <p>Les dues anteriors van lligades, ja que en els dos casos es necessita un expert de la meditació com pot ser un entrenador de yoga. Aquestes rutes, van dirigides a persones que busquen millorar la seva salut tant mental com física, la seva felicitat i el seu benestar. La pràctica del Shinrin yoku, determina que és beneficiós submergir-se en l'atmosfera del bosc, és d'origen japonès i es basa a curar espiritualment a la persona que la practica. Aquesta activitat implica connectar amb la naturalesa, no s'ha de tenir pressa, prestar atenció al que s'està vivint i observant en aquell moment i no només caminar, sinó tenir moments per seure i meditar.</p> <p>En la societat en què vivim aquesta pràctica és molt beneficiosa per millorar l'estat d'ànims, ja que està demostrat que els passejos de més de 40 minuts pel bosc ho afavoreixen; també disminueixen l'hormona de l'estrès, el cortisol; reforça el</p>
---	---

	<p>sistema immunitari i millora la creativitat, entre molts altres beneficis²⁰.</p> <p>Els dies d'estança poden anar variant segons la modalitat, sent com a màxim 5 dies i 6 nits la de principiants, aquest fet ve justificat per l'entrevista feta a López, R., ja que determina que no poden superar aquests dies d'estança per a ser un producte de qualitat. Si s'està a aquests dies, aproximadament són 12 km al dia realitzats en unes 4 hores. A partir d'aquí, les altres seran pactades segons la modalitat. Aquests pac, inclouran activitats com l'explicació dels recursos del camí, tasts de vins, degustació típica de la gastronomia, a més de nits en cases rurals o hotels típics de la zona. També serà important donar un servei de transport d'equipatge entre allotjament i allotjament, i en el cas que sigui necessari incloure el transport per a poder retornar al punt d'inici; pel que fa al pac de BTT també és important tenir punts per a poder rentar les bicicletes. Avendaño, X. en la seva entrevista, i com a Coordinador del Projecte del Camí de la Marina, li dóna molta importància a aquests factors perquè la ruta sigui còmoda i atractiva.</p> <p>També és important poder crear una pàgina web amb l'explicació de la ruta i amb consell de seguretat per fer-la, com per exemple, la importància de visitar els centres d'informació abans de començar-la, informar-se de la meteorologia, indicar els</p>
--	---

²⁰ Shinrin Yoku (Baño de Bosque). Cuidateplus. (8 d'octubre de 2020). Recuperat de: <https://cuidateplus.marca.com/ejercicio-fisico/diccionario/shinrin-yoku-bano-bosque.html>

	<p>telèfons d'emergència, indicar la importància de portar un calçat còmode, aigua i aliments, portar el mapa o el track i una petita farmaciola amb tiretes, cristalmina o antiinflamatoris.</p> <p>Pel tram entre Torrelles de Foix i Santa Coloma de Queralt on hi ha un total de 25 km sense restaurants, que els restaurants d'aquests municipis puguin oferir una carmanyola per als turistes.</p>
<p>Singularitzar el producte en relació a altres ofertes similars.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Creació d'una marca pròpia. Aquesta marca ha d'incloure productes relacionats amb l'activitat transhumant i l'artesanía de cada municipi. A més l'ideal és que els productes portin el segell específic de la carrerada. Segell: <div data-bbox="837 996 1184 1093" data-label="Image"> </div> 2. Dissenyar una marca de qualitat dels productes lligats amb la Carrerada de Santa Coloma.
<p>Recuperar el patrimoni tant material com immaterial relacionat amb la carrerada.</p> <p>Com s'ha vist en l'apartat d'anàlisi en l'article de Trepas, E. i Borrell, M. 2009, cal promoure la recuperació del patrimoni tant material com immaterial del camí.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cerca ajuts a públics o privats per a millorar el patrimoni de la carrerada. Aquest sistema és importat tant per la senyalització, com per ajudar a incentivar l'artesanía, els comerciants i els productors típics del camí. 2. Millorar l'estat del patrimoni lligat amb la transhumància, com són els abeuradors i les cabanyes de pedra seca. 3. Restaurar els trams del camí en mal estat.
<p>Establir un model de gestió col·laboratiu de la carrerada.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Integrar les diferents administracions implicades en la gestió conjunta de la carrerada, tant des del punt de vista de la infraestructura com de l'aspecte turístic. És important que hi hagi un increment de la

	<p>participació de tots els agents del territori per tal de poder identificar i tractar de la mateixa manera tots els camins ramaders de Catalunya. Més concretament cal garantir una cohesió dels agents territorials, i fer-los participar el màxim possible en aquest projecte, ja que s'ha vist que al passar per tants municipis i comarques pot ser difícil, però com es pot veure en l'apartat d'anàlisi, més concretament en l'Informe de Camins Ramaders i Transhumància de Catalunya, és important crear una estratègia turística integral, com ells determinen com a mínim comarcal. En aquest cas, aquesta estratègia hauria d'englobar el total dels municipis i hauria de tenir una jerarquia de baix cap a dalt, és a dir, que les propostes i la gestió sigui entre els municipis i després informar a les comarques i a les províncies.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Crear fires i mercats relacionats amb el camí ramader, per tal de poder vendre tant els productes artesanals del conjunt dels municipis del camí, com els productes de la línia de la carrerada, i a la vegada realitzar xarrades per adults i per als més petits perquè coneguin l'activitat transhumant, la seva història i el seu valor i garantir d'aquesta manera la història de la carrerada. 3. Solucionar el problema amb les gossos solts de Mas Fonoll principalment de manera local i pacífica. 4. Cerca acords amb els particulars propietaris de recursos turístics no visitables per tal de poder arribar a algun
--	---

	<p>acord i poder-los visitar encara que sigui en horaris estipulats.</p> <p>5. Millorar l'oferta de transport públic de la carrerada d'una manera conjunta amb el total de municipis per a que pugui ser accessible per als visitants.</p>
--	--

9. Conclusions.

Actualment, l'activitat transhumant per la Carrerada de Santa Coloma és un simple record de com antigament es pasturaven els ramats, i a partir d'aquesta activitat de com es creaven relacions entre persones de diferents pobles i fins i tot de tot Catalunya amb les fires que s'hi realitzaven. Per sort, el camí encara és palpable i no ha desaparegut per la pressió de la vegetació, el cert és que no és un camí verge, més aviat és un camí modelat primer pel pas dels ramats, després pel pas de les persones als diferents masos i pel creixement urbanístic que han patit alguns dels municipis de la carrerada.

L'objectiu principal d'aquest treball era poder fer estratègies i propostes per a crear una possible adequació turística del camí, i després d'haver conegut de primera mà la importància d'aquest camí, la seva història tan singular, el seu estat, els allotjaments amb encant, i la gran quantitat de recursos, considero que amb l'esforç i la voluntat de tots els agents territorials, serà possible donar a conèixer el camí i cridar l'atenció d'aquells que estan interessats per aquests tipus de productes.

Cal destacar que no només és destacable per la seva història, sinó pel gran valor del seu territori, per una banda les vinyes del Penedès que donen un vi únic i un enoturisme actualment en auge, també per la seva diversitat paisatgística i pels seus indrets i racons únics.

Mantenir la identitat territorial, el que els nostres padrins i padrines van fer i actualment s'ha anat perdent per noves formes d'explotar el ramat, no hauria de ser una pèrdua de temps, sinó una possibilitat de fer un homenatge, de conèixer el que som avui en dia, el territori que tenim, els camins i prats que han format i en definitiva el nostre paisatge, la nostra cultura i els nostres costums i d'aquesta manera, els que no hem pogut viure aquest moment en què tot era més pur i més familiar puguem gaudir d'experiències similars i sentir allò que sentien els pastors i els habitants dels municipis.

És evident que les formes i maneres de fer turisme han anat canviant, però considero que l'èxode rural, la industrialització i la creació de les grans ciutats fan que les persones sentin un desig de passar més temps envoltats per la naturalesa. Per tant, i segons tots els factors descrits en aquest apartat, la consolidació d'un producte turístic de la carrerada pot beneficia a mantenir el camí, els recursos locals, el record de la transhumància, les poblacions locals, i els habitants de les grans ciutats. Les estratègies i propostes s'han d'adaptat també a les necessitats actuals de la població com per exemple els temes de la meditació vinculats en reduir l'estrès, la malaltia dels nostres temps.

10. Índex de mapes i imatges.

Mapa 1. Inventari de les vies pecuàries de Catalunya fet pel Sr. Joan Vilà-Valentí l'any 1951.

Mapa 2. Inventari de les vies pecuàries de la meitat oriental de Catalunya fet pel Sr. Lluís Solé Sabarís l'any 1959.

Mapa 3. Inventari de les vies pecuàries de la meitat oriental de Catalunya fet pel Sr. Ricard Vives i Sabaté entre els anys 1950 - 1960.

Mapa 4. Municipis i recorregut de la carrerada de Santa Coloma.

Mapa 5. Unitats paisatgístiques que es troben en la Carrerada de Santa Coloma.

Mapa 6: Pas de la carrerada per la serra de Sant Antoni, la C-32 i el Turó de la Garsa.

Mapa 7: Divisió del camí per dos itineraris diferents.

Mapa 8. Trams del camí en el municipi de Castellví de la Marca per on la carrerada passa per diverses urbanitzacions disperses i per les vies de comunicació BV-2176 i BV-2178.

Mapa 9. Zones PEIN de la carrerada.

Mapa 10. Pas del camí ramader pel municipi de Torrelles de Foix.

Mapa 11. Urbanització La Ponderosa de Pontons.

Mapa 12. Zona PEIN i Xarxa Natura 2000 des de la Plana d'Ancosa fins a la Serra de Queralt.

Mapa 13. Urbanització La Rimbalda, nucli de La Llacuna i la Plana d'Ancosa.

Mapa 14. Tram de la carrerada que passa per Sant Magí de Brufaganya i per la via de comunicació TV-2011.

Mapa 15. Última part del trajecte en arribar a Santa Coloma de Queralt.

Mapa 16. Xarxa ferroviària i estacions del camí ramader de Santa Coloma de Queralt.

Mapa 17. Xarxa viària zona sud del camí ramader.

Mapa 18. BV-2116 a l'altura de Clariana en l'encreuament amb el camí ramader de Santa Coloma de Queralt.

Mapa 19. N-340 i TP-2124 en el municipi de l'Arboç.

Mapa 20. Zona on el camí creua per la BV-2176 i la BC-2128, amb les zones urbanitzades properes a la carrerada per tal de poder estacionar vehicles.

Mapa 21. Xarxa viària zona central del camí ramader.

Mapa 22. B-2122 entre Can Cruset de la Carrera (Entitat municipal de Sant Martí Sarroca) i Torrelles de Foix.

Mapa 23. TV-2012 i TV-2011 en el Santuari de Sant Magí de Brufaganya i el nucli de Valldeperes.

Mapa 24. Zona d'aparcament a Bellprat.

Mapa 25. Xarxa viària zona nord del camí ramader.

Mapa 26. Zona d'aparcament d'autocaravanes a Santa Coloma de Queralt.

Mapa 27. Representació cartogràfica dels municipis que disposen de parada d'autobús.

Mapa 28. Oferta hotelera dels municipis de la Carrerada de Santa Coloma.

Mapa 29. Oferta de cases rurals als municipis per on passa la Carrerada de Santa Coloma.

Mapa 30. Oferta de càmpings als municipis per on passa la Carrerada de Santa Coloma.

Mapa 31. Principals restaurants que es troben en la Carrerada de Santa Coloma.

Mapa 32: Alternativa per evitar el pas per la pedrera de Castellet i la Gornal.

Imatge 1. Inici del camí ramader entre Cunit i Santa Coloma de Queralt, amb el seu panell informatiu i l'indicador de km0 de la ruta.

Imatge 2. Pont que travessa les vies del tren permeten tant el pas del ramat com de les persones i vehicles en el municipi de Cunit.

Imatge 3. Pas de vianants que travessa la C-31 al municipi de Cunit, zona per on passa la carrerada.

Imatge 4. Vistes a les masies de Sant Antoni i Cal Pla des de la Serra de Sant Antoni.

Imatge 5. Paisatge de vinya en la Plana del Penedès, més concretament a Clariana, entitat municipal de Castellet i la Gornal.

Imatge 6. Nucli de Clariana.

Imatge 7. Pedrera entre Castellet i la Gornal i l'Arboç per on antigament passava la Carrerada.

Imatge 8. Camps de conreus de vinya, olivera i altres i la Riera de Marmellar.

Imatge 9. Ortofoto del creuament del camí a la carretera B-212.

Imatge 10. Final de la BV-2117 i inici del camí.

Imatge 11. Nucli de Castellví de la Marca.

Imatge 12. Cova de la Font del Ferro.

Imatge 13. Castell de Querol.

Imatge 14. Pas del camí a la C-37.

Imatge 15. Zones d'aparcament a l'inici de la Carrerada de Santa Coloma en el municipi de Cunit.

Imatge 16. Zones d'aparcament municipal al municipi de Torrelles de Foix.

Imatge 17. Estat de la carretera B-220.

Imatge 18. Zona d'aparcament a Santa Coloma de Queralt.

Imatge 19. Zona d'aparcament a Santa Coloma de Queralt.

Imatge 20. Inici de la carrerada de Santa Coloma en el municipi de Cunit.

Imatge 21. Panell informatiu de la Carrerada.

Imatge 22. Transcurs del camí per la trama urbana de Cunit.

- Imatge 23.** Inici del camí per la zona boscosa del turó de Sant Antoni.
- Imatge 24.** Masia de Sant Antoni a la dreta i Cal Santó a l'esquerra.
- Imatge 25.** Vistes des del Turó de Sant Antoni.
- Imatge 26.** Deixalleria.
- Imatge 27.** Dipòsit d'aigua.
- Imatge 28.** Pont que permet el pas per la C-32.
- Imatge 29.** Final del camí al municipi de Cunit.
- Imatge 30.** Pas del camí per la urbanització Trencarroques de Castellet i la Gornal.
- Imatge 31.** Vistes des de la urbanització Trencarroques.
- Imatge 32.** Tram del camí dins del Parc Natural del Foix.
- Imatge 33.** Transcurs del camí pel municipi de Castellet i la Gornal.
- Imatge 34.** Vistes a la Plana del Penedès.
- Imatge 35.** Carrerada de Santa Coloma i vistes a la pedrera de Clariana.
- Imatge 36.** Pedrera de Clariana.
- Imatge 37.** Pedrera de Clariana.
- Imatge 38.** Tram del camí al municipi de Castellví de la Marca.
- Imatge 39.** Tram de la carrerada que passa per la BV-2171 i es torna a endinsar per un camí.
- Imatge 40.** Nucli de Castellví de la Marca.
- Imatge 41.** Església nova de Sant Sadurní (Castellví de la Marca).
- Imatge 42.** Estat del camí al municipi de Sant Martí Sarroca.
- Imatge 43.** Creu en el camí de la carrerada dins del municipi de Sant Martí Sarroca.
- Imatge 44.** Estat del camí en el municipi de Sant Martí Sarroca.
- Imatge 45.** Estat del camí i vistes al municipi de Torrelles de Foix.
- Imatge 46.** Estat del camí al municipi de Torrelles de Foix.
- Imatge 47.** Pas per la Riera de Pontons a Torrelles de Foix.

- Imatge 48.** Camí i mur de pedra seca a Torrelles de Foix.
- Imatge 49.** Edificacions pròximes a la carrerada.
- Imatge 50.** Camí.
- Imatge 51.** Vistes des de la carrerada en el municipi de Torrelles de Foix.
- Imatge 52.** Estat del camí a Pontons, i vistes a la Plana del Penedès.
- Imatge 53.** Estat del camí a Pontons i vistes des del mateix.
- Imatge 54.** Senyal de Gossos Perillosos.
- Imatge 55.** Vistes a Montserrat, i camps de vinya i blat.
- Imatge 56.** Camí alternatiu de la carrerada, en el seu pas pel Mas Fonoll.
- Imatge 57.** Tram de la carrerada.
- Imatge 58.** Urbanització Can Cendrós.
- Imatge 59.** Tram de la carrerada al municipi de Querol.
- Imatge 60.** Murs de Pedra Seca.
- Imatge 61.** Carrerada a l'alçada del municipi de Querol.
- Imatge 62.** Poble de Sant Joan, al municipi de Pontils.
- Imatge 63.** Monestir de Sant Magí de Brufaganya.
- Imatge 64.** Capella de les Fonts.
- Imatge 65.** Panell informatiu en la carrerada sobre el camí entre la Bisbal del Penedès i Sant Magí de Brufaganya.
- Imatge 66.** Panell informatiu sobre l'Espai Natural Protegit del Sistema Prelitoral Central a la Capella de les Fonts.
- Imatge 67.** Tall del camí a causa del Mas Batet.
- Imatge 68.** Tram de la carrerada a la sortida de Mas Batet.
- Imatge 69.** Mas Batet vist des d'una zona més elevada de la carrerada.
- Imatge 70.** Estat del camí en el municipi de Bellprat.
- Imatge 71.** Tram del camí amb dificultat pel creixement de la vegetació i la massa forestal densa.

Imatge 72. Naixement del Riu Gaià a Santa Coloma de Queralt i abeuradors per als animals.

Imatge 73. Naixement del Riu Gaià a Santa Coloma de Queralt.

Imatge 74. Carrer on finalitzava la carrerada de Santa Coloma.

Imatge 75. Plaça on se celebrava la fira.

Imatge 76. Font de les Dous.

Imatge 77. Antics Abeuradors.

Imatge 78. Capella de la Font de Brufaganya.

Imatge 79. Construcció d'emmagatzematge d'aigua a Santa Coloma de Queralt.

Imatge 80. Font de les Canelles.

Imatge 81. Font de les Canelles.

Imatge 82. Font de les Canelles.

Imatge 83. Cabanya de Pedra Seca a Cunit (Coordenades: X: 385945 Y: 4562982).

Imatge 84. Cabanya de Pedra Seca a Castellet i la Gornal (Coordenades: X: 384297 Y: 4565799).

Imatge 85. Cabanya de Pedra Seca a Castellet i la Gornal (Coordenades: X: 384119 Y: 4566155)

Imatge 86. Cabanya de Pedra Seca a L'Arboç (Coordenades: X: 383269 Y: 4569460).

Imatge 87. Cabanya de Pedra Seca a L'Arboç amagada sota la construcció de la nova cooperativa del municipi (Coordenades: X: 382313 Y: 4569969).

Imatge 88. Cabanya de Pedra Seca a L'Arboç (Coordenades: X: 382535 Y: 4570484).

Imatge 89. Cabanya de Pedra Seca a Castellví de la Marca (Coordenades: X: 382582 Y: 4577885).

Imatge 90. Cabanya de Pedra Seca a Castellví de la Marca (Coordenades: X: 382046 Y: 4579170).

Imatge 91. Cabanya de Pedra Seca a Castellví de la Marca (Coordenades: X: 382046 Y: 4579170).

Imatge 92. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 379310 Y: 4583367).

Imatge 93. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 379097 Y: 4583668).

Imatge 94. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 379003 Y: 4583732).

Imatge 95. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 378900 Y: 4583866).

Imatge 96. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 378874 Y: 4583866).

Imatge 97. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 378560 Y: 4583826).

Imatge 98. Cabanya de Pedra Seca a Pontons (Coordenades: X: 374000 Y: 4586392).

Imatge 99. Cabanya de Pedra Seca a Bellprat (Coordenades: X: 367091 Y: 4598295).

Imatge 100. Cabanya de Pedra Seca a Santa Coloma de Queralt (Coordenades: X: 366383 Y: 4598354).

Imatge 101. Construcció per emmagatzemar aigua a Santa Coloma de Queralt (Coordenades: X: 365592.3 Y: 4599000.3).

11. Annexos.

Annex 1. Entrevistes a experts:

- Rafael López. 05/05/2020

DESCRIPCIÓ: Elaborar continguts per a patronats. És autònom i professor d'universitat a més de treballar temes de turisme cultural, escriu guies, articles i és consultor (Ha participat en l'elaboració de manuals i itineraris de cat)

1. Veus les vies de transhumància com a possibles dinamitzadores del desenvolupament rural?

Si, és una evidència, s'ha escrit bastant sobre això. El que passa que no de qualsevol manera, habitualment es té la idea que, si tens un camí d'aquest tipus, ja pots cridar l'atenció del turista, i això no funciona així, vull dir, que tinguis una carrerada o un camí

ramader no vol dir que tinguis una ruta interessant per al turisme. Que hi passessin les ovelles no significa que hi hagin de passar les persones, i que a les persones els hi agradi per on passaven les ovelles.

El que sí que podem deduir, és que, en un context en què cada vegada l'interès per caminar és més gran, i fixat que a més té relació en què cada vegada som més urbans, i una societat més urbana cada vegada necessita caminar més. I a més, en aquest moment amb tot el tema d'emergència climàtica el tema de caminar i d'utilitzar el nostre temps de lleure en aquesta activitat es veurà enfortit, probablement creixerà. Però, ha de quedar clar que s'han de complir una sèrie de funcions perquè funcioni, condicions que tenen a veure en com es construeix una ruta com a producte turístic. És a dir, l'atractiu del fet que sigui un camí ramader està bé però no és ni molt menys suficient.

2. Coneixes quines característiques o criteris que ha de tenir una via de transhumància perquè pugui arribar a ser un producte turístic?

Més que les característiques de la via de transhumància, és com muntis el producte, és a dir, a partir de les característiques que tu tinguis podrà elaborar determinats productes i altres no. Per tant, funciona una mica a la inversa, a partir de la matèria primera, del recurs que tu tens, de les seves condicions i dels seus condicionants t'obrirà possibilitats per elaborar productes per a públics diferents dels quals hauràs de tenir en compte. És a dir, si tu per exemple no tens allotjaments, o tens pocs allotjaments o quines són les característiques que tenen et permet pensar en diferents públics. Si no tens cap allotjament, estàs pensant en un públic que ha de dormir en tendes de campanya, per tant, això ja et marca cap a qui anirà destinat el producte. Si és un públic de tipus explorador o aventurer no cal ni marcar la ruta, ja que, serà més interessant que no estigui marcada que marcant-la.

El que hem de fer és saber les característiques d'aquest públic i conèixer que és el que li agrada i que li podem donar nosaltres, si tens per exemple allotjaments que més o menys tinguin les mateixes característiques, que estiguin situats en el lloc que ens interessa serà un factor positiu. Fer turisme en el món rural és molt complicat.

Per tant, construir rutes que funcionin és molt complicat en el món rural i de fet, si t'hi fixes, a Catalunya tenim un munt de rutes, però que funcionin realment com a producte turístic són poques. Un exemple de ruta que hagi sortit bé és la del Cinquè Llac, amb els seus problemes, però és de manual, i aquí el que és important és que hi ha una gestió al darrere, en aquest cas surt de la iniciativa privada. Per a fer un itinerari turístic hi ha d'haver un relat important al darrere, és a dir, perquè faig la ruta, quina proposta

d'experiència m'estàs plantejant relacionat amb què, i les ovelles, només les ovelles, no funcionen.

Fer un recurs turístic és una altra història, imaginat que tens un recull de refugis, doncs això t'obra un públic, imaginat que tens uns petits hotels amb encant te n'obra un altre, ja que, per aquest últim cas, si no tens cap hotel amb encant, no pots plantejar una ruta de gent amb un cert poder adquisitiu. **El que em va motivar molt d'aquesta ruta és la diversitat paisatgística i l'enoturisme de la zona:** El paisatge està bé, però fixat que aquest tipus de paisatge el tenim a bastants llocs del país, ningú es sorprendrà perquè tens vinya, ja que, pots fer una ruta pel Priorat per exemple. Quan obres un producte has de tenir molt clar a qui et dirigeixes. Per exemple, el públic senderista que compra vacances per caminar són persones de més de cinquanta anys, són els que estan disposats a pagar per un allotjament i per serveis. Si vas pel teu compte, amb el teu propi dinar, pot ser una activitat de lleure o cultural, però no una activitat turística. Si parlem de turisme estem parlant de pernoctacions, estem parlant d'una activitat que ha de deixar una economia, ha de deixar uns diners en el territori. No dic que l'altre no sigui interessant, pot ser igual o més però no confonguem els termes.

Per exemple, al Gaià porten molts anys fent una marxa anomenada, Marxa de les Terres del Gaià, on s'apunta un munt de gent i que és una cosa molt interessant, ja que és un acte reivindicatiu, cultural... però no és un producte turístic, la gent acaba dormint en poliesportius, d'aquí pot sortir una cosa turística però això no és un producte turístic.

En definitiva, no pots elaborar un producte si no saps el teu públic, has de triar un públic i justificar perquè l'has triat i aleshores, totes les propostes que tu facis han de ser coherents amb el que tu has triat. Jo he triat aquesta gent, que sé que els hi agrada això... i com he vist tot això crec que pot funcionar això, llavors et pots equivocar més o menys, però està justificat.

Les propostes han de ser coherents i demostrables. No només centrar-te en la idea inicial, ja que, això tendeix al fracàs. És com quan dissenyes un cotxe, cada cotxe està fet pensant en un públic, després el pot comprar tothom, però hi ha hagut un estudi de les necessitats d'aquest públic. En el teu cas has d'estudiar el teu públic i saber el que li agrada. Si tu agafes un públic senderista, hi ha d'experts i n'hi ha de no tant, hi ha que aguanten 30 km diaris i n'hi ha que només 15km.

Un públic amb més diners per exemple, et pot contractar un servei de trasllat d'equipatge i paga perquè cada dia li portin les maletes d'un allotjament a l'altre i ell

camina pràcticament sense pes. Això és molt interessant des del punt de vista turístic perquè incorpores valor afegit al producte, perquè caminar és gratis. En alguns casos es fan grups amb guia però ja seria un altre tipus de turista. És a dir, hi ha el que els francesos han dit senderisme en llibertat, on cadascú va quan vol i com vol, tria les dates, sempre que els allotjaments tinguin capacitat, i l'altre és el senderisme organitzat en grups, gent de diferents llocs que no es coneixen, acaben constituint un grup amb unes dates prèviament assenyalades, amb prou antelació perquè la gent s'hi afegeixi. El que has de tenir molt en compte és que a partir dels atractius, de les oportunitats, de les fortaleces, però també de les debilitats i de les amenaces que té la ruta, fer una petita DAFO i així veure a quins grups podem tocar, si allò s'ha de convertir en una oferta turística.

Una cosa és una oferta de lleure, jo marco una ruta i que la faci qui vulgui, però no és una oferta turística, si parlem d'oferta i d'un producte turístic, estem parlant que hi ha un preu. Un GR per exemple, és una oferta de lleure, però si entrem dintre d'un producte turístic, hem de dissenyar coses que siguin comercialitzables.

Per mi, el que és important, es fugi de la idea que si marquem un camí, una antiga cabanera, això ja es converteix en un producte turístic i ja ve la gent, perquè no és així i estem plens de fracassos en aquest país.

Aquest projecte seria un gra de sorra per transformar Cunit, però fixat que el més interessant aquí, des del punt de vista de canviar la imatge de Cunit i que deixi de ser una destinació només de sol i platja, seria conèixer tota la cultura ramadera que hi pugui haver quedat a Cunit i començar a pensar-ho, no per a turistes. Si vols transformar el turisme de Cunit, deixa de pensar en el turisme i pensa amb cultura, i ha de ser important per la gent de Cunit, i si això és important per ells, si la carrerada és important per ells, acabaran fent coses importants i acabarà arribant turisme. **El problema de Cunit és que és un municipi dormitori i la gent del municipi no té cap identitat territorial i volem impulsar el fet que tenim coses maques.** Jo ho enfocaria més cap a un tema de recuperació cultural que no pensant a elaborar un producte turístic. És molt important que la gent nova de Cunit conegui que és Cunit i la seva història, buscar històries personals. Això és més interessant que no elaborar un producte de turisme. La carrerada és interessant si l'omple de contingut perquè caminar per caminar... la gent s'estima més anar al Pirineu a caminar, per tant hi ha d'haver un relat al darrere, si t'has centrat en aquest món, això és molt interessant, conèixer la història que amaga el camí i que també és necessari per construir un bon producte turístic. Per fer un camí ramader has de parlar de la cultura i de la història

transhumant. No pots muntar un producte si no coneixes el que tens entre mans. La carrerada pot ser una excusa per revitalitzar territoris. Perquè una cabanera era un nexa d'unió entre territoris, nexa econòmic i social, la gent es casava entre els diferents punts del recorregut perquè es coneixien a través d'ell. Has de tenir clar el que tens en el territori.

M'hauria agradat poder fer jo la ruta, però amb la situació actual m'ha sigut impossible. Pensa que quan una persona va caminant no ho vol veure tot, ja està realitzant la ruta, que li està costant un esforç. Cada públic té les seves característiques, a l'hora de dissenyar les etapes hem de tenir en compte que la gent no arribi abans de dinar perquè si no nota que no ha fet prou, perquè el dinar ha de ser en ruta, però tampoc massa tard, que no se l'hi ajunti amb el sopar, perquè ha de descansar, s'ha de dutxar... un dels grans plaers de caminar és la cervesa quan arribes.

La ruta consta de 60 km i la meva idea seria repartir una carta de pastors per als visitants, i que a cada establiment els i segellessin, els i fessin descompte i poguessin demostrar que han fet la ruta. Això està massa tocat, si vols fer-ho fes-ho, però no comencis la casa per la teulada, això seria, quan ja tens el producte hi podem afegir alguna cosa, però la gent no vindrà perquè tens una cartilla. Si ha de vindre és perquè els hi has de proposar una història que els hi emocioni, sigui cultural, esportiva, o per connexió natural. El camí de Santiago és tan peculiar que ja no t'hi fixes tant en ell, és massa singular. Lo de la cartilla és el de menys, la gent busca un bon menjar, un bon hotel o casa rural, que el formatge sigui d'un formatger del mateix territori, i a més que hi puguin passar pel corral i veure'l. El que és important és conèixer vivències humanes.

Has de buscar als consumidors de senderisme i BTT i veure que els hi agrada i que no. Per exemple, per rutes amb BTT pot ser vàlid un dia d'anada i un de tornada dorms a Santa Coloma i tornes a Cunit.

Si és en senderisme, d'aquesta gent que la fa amb 4 dies i es queda a dormir, també has de pensar com tornarien, els productes turístics de senderisme que funcionin bé, només han de durar 5 o 6 dies com a màxim, 5 dies 6 nits.

- 3. Creus que seria important crear un centre d'interpretació per a explicar als visitants el gran valor històric, cultural i natural de la via abans de realitzar la ruta? Quins serien els principals elements a destacar?**

No crec que sigui important, és una paraula caduca, passada de moda. No funcionen, no tenim diners ni per fer-lo ni per mantenir-lo. El centre d'interpretació és cada casa rural, la gent d'aquella casa hauria de ser gent que sabes d'aquestes coses o bé perquè ja li ve d'història o nouvinguts però sensibles en el tema. Que puguin explicar per on passaven, on dormien... No hi ha res més eficient a l'hora de sensibilitzar a la gent. Que et puguin proposar acompanyar a un pastor en la seva ruta, ens gastem els diners amb la gent i no amb les infraestructures.

4. Creu que és important crear algun tipus d'interrelació entre municipis i agents privats, com per exemple un consorci, per tal d'impulsar de millor manera el desenvolupament de la via?

És fonamental, si li vols donar un sentit de projecte territorial, la millor manera és que els municipis es fiquin d'acord. Això es pot fer d'una manera molt fàcil, fent una petita taula, amb els alcaldes, els tècnics i que es poguessin posar d'acord.

L'interessant seria que hi tornessin a passar ovelles, s'ha de conèixer si encara s'utilitza i pots elaborar un producte de com és la vida dels pastos i així aconseguir crear un relat potent. Les ovelles són enormes transportadors de llavors enganxades a la llana, per tant és un element de fertilització i de gestió de la biodiversitat enorme. Només per això ja hauries de tenir un ramat d'ovelles subvencionat perquè hi passes. Des del punt de vista ambiental és importantíssim. Tenim els boscos estressats amb l'emergència climàtica, estan tirant cap a dalt i necessiten aquest transit de llavors per adaptar-se, el món de la ramaderia extensiva hauria de guanyar importància. Si tens un pastor, una història viva, sempre serà més forta que una història ja morta.

Alguns pastors tenen el problema d'on deixar els ramats. Però quan arriba l'agricultura industrial es posa tot en producció i les ovelles no tenen on quedar-se.

5. Si és un GR no pot estar senyalitzat com un itinerari?

Els itineraris poden ser el que tu vulguis. El manual de senyalització el que fa és proposar un sistema que ja s'utilitzava en diverses comarques, i jo proposo aquest sistema l'any 2002. Suposa un canvi de concepció, fins ara, el que fèiem era senyalitzar bàsicament itineraris concrets com per exemple un GR, és a dir, un itinerari a partir de 50 km de llargada, però oblidat que el teu sigui un GR perquè té 60 km. El manual es basa a deixar de senyalitzar itineraris i senyalitzar xarxes de camins, és la mateixa idea que les carreteres, tu quan entres en una xarxa de carreteres vas on vols, no han senyalitzat l'itinerari només per arribar en un lloc concret. Les carreteres tenen un codi i en el cas dels camins un nom, i el que fem és utilitzar aquesta idea de

xarxa de comunicació, que cadascú vagi on vol, serveix perquè gent amb itineraris molt diferents puguin utilitzar aquesta xarxa.

Es poden senyalitzar itineraris, es poden seguir senyalitzant GR, però un GR és una marca privada, en alguns territoris has de pagar. Però en tot cas els itineraris se senyalitzen amb xapes i amb els pals de senyalització direccional. Aquest projecte hauria de servir per senyalitzar aquesta carrerada com el que és, és a dir, una via pública seguint el manual oficial de la generalitat. A través del teu camí pots generar una xarxa de camins que es creuen amb el teu, i ens inventem unes xapes pels pals direccionals que t'indiquen cap a on va la ruta de la carrerada.

És probable que el teu itinerari en algun punt no segueixi la carrerada original, o perquè la carrerada passa per algun lloc lleig i al costat tens un camí ral preciós, doncs el que fas és seguir un tram del camí ral i ho expliques a la guia. Una cosa és la senyalització de la via i l'altra la senyalització de la teva ruta a través d'un equipament. Això et permet per exemple, que si fas un itinerari per bicicletes i aquesta no poden passar per algun punt, puguin agafar un altre camí ral i després tornar a l'itinerari. No és necessari una marca de GR, tu pots elaborar una xapa i ja està.

6. Creus que a través de la COVID-19 el turisme rural incrementarà?

Si, jo crec que incrementarà, però el que passa que de moment ningú sap res. Però si donem per cert un escenari en què en un any es troba una vacuna, els efectes de la COVID-19 es veuran molt reduïts i el teu projecte és de futur. El que és rellevant són els canvis de mentalitat associats al que ens està passant, és més interessant saber si canviem la manera de viatjar, jo crec que hem de viatjar menys, però viatjar millor. Amb més sentit i més contingut. El turisme a peu és el menys impactant, Cunit és una localitat que té tren, per tant, pots arribar a Cunit, fer aquesta ruta i tornar en tren, el que implica que pots fer turisme amb una penjada de carboni molt baixa.

En un escenari on hi ha un canvi climàtic, hi haurà un canvi del model de turisme o de com fer turisme. Per què no valorem les vacances amb grau de felicitat, em fa feliç l'experiència? Una experiència feta al teu costat et pot fer igual de feliç que una a l'altra punta del món. El turisme és com el foc, si no el controles, ho crema tot. Les coses s'han de fer a peu per notar la sensació de fer el camí.

- Xavi Avendaño. 05/05/2020

Descripció: Sociòleg - Tècnic de Desenvolupament Local a l'Ajuntament de Santa Margarida i els Monjos – Coordinador del Projecte del Camí Ramader de la Marina).

1. Veus les vies de transhumància com a possibles dinamitzadores del desenvolupament rural?

Si, bàsicament perquè un important número d'aquestes vies ja no s'utilitza com a camins ramaders com a tal, sí que es poden utilitzar a nivell més local per a desplaçaments. Però clar, hi ha moltes vies i molts camins que no s'estan utilitzant com a carrerada o com a via de transhumància i que, per tant, si els hi donem aquests nous usos, les donem a conèixer i la gent doncs, sap que es pot moure d'una banda a una altra per aquestes vies. Pensem que això pot repercutir positivament a nivell de desenvolupament local a nivell de crear nous serveis i potenciar els municipis per on passen aquestes rutes. Tot això a través de la gent que vagi a visitar aquestes vies, de fet, el projecte que tenim com a Camí Ramader de la Marina, diguem que el que té com a base fonamental és això, és promoure el desenvolupament local a través d'aquesta carrerada.

2. Coneixes quines característiques o criteris ha de tenir una via de transhumància perquè pugui arribar a ser un producte turístic?

Et puc dir una mica l'experiència que anem tenint, nosaltres el que veiem és que primer de tot ha d'haver-hi serveis suficients, fet que depèn de la grandària de cada camí, el nostre camí consta de 200 km, per exemple, llavors ha de tenir suficients serveis on la gent pugui aturar-se per dormir, llocs on la gent pugui comprar menjar i no només això, ja que, si hi ha persones que van amb bicicleta, és important que hi hagi algun lloc de reparació de bicicletes per si passa alguna cosa. En definitiva el que ha d'haver-hi és això, serveis perquè la gent hi pugui fer ús i de manera repartida per evitar que t'estiguis 20 km sense trobar res. D'altra banda ha d'haver-hi certa implicació dels municipis per on passa el camí, perquè al final són els que ens ajuden també a promocionar-ho com a producte turístic.

3. Coneixes si existeix algun tipus de gestió d'aquesta via?

No sé com ho estan portant, el poc que ser és que està liderat per Cunit, però no sé si hi ha més municipis implicats, sé que van anar a Santa Coloma de Queralt a explicar el projecte però no sé si hi ha altres municipis implicats.

4. Creus que seria important crear un centre d'interpretació per a explicar als visitants el gran valor històric, cultural i natural de la via abans de realitzar la ruta? Quins serien els principals elements a destacar?

Jo crec que sí, jo crec que hi ha molts camins ramaders i per tant, has d'oferir alguna cosa nova. Tal com ho entenc, és que la part innovadora de tot això és fer un camí d'aquest tipus explicant una història, és a dir, que la gent sàpiguen perquè està fent aquest camí. Explicar que abans es feia la transhumància, i a partir d'aquí explicar tota la història que hi ha al darrere del món pastoral, perquè al final tindràs una ruta més que la gent farà caminant, però li has de donar un valor afegit que és, precisament, tot aquest tema, jo ara estic fent aquesta ruta perquè sé que abans per aquí hi passaven els pastors, i tot això li dóna un atractiu diferent.

Llavors un centre d'interpretació pot servir per això, per explicar tota la història que hi ha al darrere, i d'alguna manera visc més l'experiència que no si simplement faig el camí per fer esport.

5. Creus que a través de la implementació d'aquesta ruta dins l'oferta turística dels diferents municipis es podria descentralitzar i descentralitzar el turisme de la costa?

Jo crec que totalment, i a més en el cas concret de Cunit o Vilanova i la Geltrú. Al final aquest tipus de turisme és un turisme de tot l'any a excepció potser dels mesos de més calor o més fred, tot i que és una zona on no fa extremadament fred, i a banda d'això també, diversificar una mica el tipus de turisme, és a dir, no és el mateix el turisme de sol i platja que pot haver-hi a Cunit, que si comences a treballar una mica més amb un turisme més familiar o excursionista. El tipus de gent i el perfil és molt diferent, poder treballar en una ruta d'aquest tipus podria ajudar desestacionitzar el turisme.

6. Creu que és important crear algun tipus d'interrelació entre municipis i agents privats, com per exemple un consorci, per tal d'impulsar de millor manera el desenvolupament de la via?

Jo crec que això és bàsic, t'ho dic més per la nostra experiència, la ruta evidentment és molt més llarga, però sí que treballem amb tots els municipis per on passa el camí, el que hem fet és una associació de municipis. Penso que és bàsic poder compta que cada municipi conegui la ruta i per on passa el camí. Ens hem trobat que hi ha municipis que no coneixien l'existència de la ruta, per tant, si no es treballa en xarxa i conjuntament amb tots els municipis és difícil, evidentment o pots fer però serà més

complicat i li treus molta força i potencialitat que pot tenir el projecte. La forma jurídica depèn de cadascú, nosaltres hem fet una associació de municipis.

7. Parlant del Camí Ramader de la Marina, quines propostes va realitzar per dinamitzar-lo turísticament?

Pensem en la possibilitat de fer una ruta gastronòmica del camí ramader, és a dir, parlar també amb tots els restaurants i fer com una mena de segell on indiqui que està dins del Camí Ramader de la Marina, i que la gent que estigui fent el camí sàpiga que pot anar a aquell restaurant en concret i tenir algun tipus de menús vinculat al món pastoral. També hem de donar facilitats al grup excursionista, si la gent va en bicicleta que tinguin un lloc on guardar-les o rentar-les. També a nivell de col·laboració amb els municipis pensem a anar potenciant fires i mercats a cada municipi i que tingui com a eix el Camí Ramader de la Marina, també que hi hagi una sèrie d'intercanvi de productes locals per dinamitzar l'economia local de cada territori, és a dir, si es fa una fira per la zona de la Cerdanya doncs que hi pugui haver producte local del Penedès. Després evidentment ve tot el tema de la senyalització de rutes perquè la gent que vulgui fer la ruta sàpiga per on pot anar, i també fer plafons informatius amb explicacions del camí, i així la gent sàpiga perquè està fent el camí. Nosaltres vam fer una mena de passaport del camí, que bàsicament és tenir com una mena de credencial que determini que has passat pel camí i quan et pares als establiments te'l van segellant, d'aquesta manera pots ajudar a gent que no pot fer tot el camí de cop i a la vegada doncs, puguis tenir un paper que determini que l'has fet.

Nosaltres també pensàvem a fer pacs d'un cap de setmana a la zona del Lluçanès amb un sopar a tal lloc i un hotel per conèixer les experiències ramaderes, com fer un acompanyament a un pastor, a més de fomentar el producte KM0 i que tingui la marca Camí Ramader de la Marina, és a dir, poder comprar una ampolla de vi del Penedès amb la línia concreta del Camí de la Marina.

Aquestes serien les coses que nosaltres proposem, tot i que s'ha de treballar molt amb els municipis, ja que, són els que coneixen molt bé el seu territori i quines són les seves potencialitats. Són els que ens poden dir els establiments interessats a participar en el projecte per exemple.

8. En algun moment us heu plantejat el model de turista que voleu?

La veritat és que de moment no, no hem buscat quin perfil voldríem. És una cosa que haurem de fer de manera immediata. El que sí que volem és que sigui un turista respectuós amb el medi ambient, el que pot implicar que sigui un turisme més d'esport

i familiar, això serien com dos segments o el tipus de turista que nosaltres pensem que li pot interessar fer aquesta activitat.

9. Creus que a través de la COVID-19 el turisme rural incrementarà?

Jo crec que pot contribuir en el fet que al final el turisme rural estàs en llocs menys massificats i et dóna una sensació més de seguretat. De fet, ja està passant que en llocs rurals el desconfinament va en un altre ritme, doncs pots fer que la gent digui si en les zones rurals la cosa va en un ritme més obert, potser en comptes d'anar de vacances a platges atapeïdes, anem a un lloc més rural. Tot i que nosaltres tenim clar que això no pot implicar una sobrecàrrega de gent al món rural, seria contraproductiu.

- Jaume Casañas Carballido. 11/05/2020.

Descripció: Geògraf - Regidor de Turisme i Patrimoni de l'Ajuntament de Cunit.

1. Veus les vies de transhumància com a possibles dinamitzadores del desenvolupament rural?

Si, ho veig com una oportunitat per donar a conèixer territoris i municipis, i d'alguna manera doncs, poder-los connectar amb alguns eixos de dinamització, com poden ser aquests projectes de les rutes.

2. Coneixes quines característiques o criteris ha de tenir una via de transhumància perquè pugui arribar a ser un producte turístic?

Depèn de com entenguis el turisme, si el vols enfocar des del punt de vista, o com entens la geografia, si el vols enfocar des d'un punt de vista més global, jo crec que hi ha d'haver elements de patrimoni, elements paisatgístics, elements gastronòmics, etc. Elements que et permetin fer un relat atractiu, però ja et dic, depèn de com entenguis el turisme o de quin enfocament li vols donar, perquè maneres de fer turisme n'hi ha moltes. **Has pogut presenciar des de l'ajuntament de Cunit quin tipus de turista pregunta més per aquest tipus d'itineraris?** Jo crec que és un turisme bastant transversal, molt lligat al senderisme i després, també, una de les coses que em va sobtar va ser que hi havia gent que ho plantejava inclús com a proves esportives extremes de muntanya com Ultra Trails. Però jo crec que se centra més en senderisme, turisme familiar... perquè el fet que no hi hagi cotxes, que sigui una zona transitable, ajuda al turisme familiar, el turisme esportiu i el senderisme, i al final toques diferents franges d'edat. Doncs crec que aquest és el target.

3. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma? Creus que podria arribar a ser un potenciador turístic de la zona?

Si, la conec, jo crec que podria ser un potenciador turístic de la zona, i no només potenciador turístic, sinó també un element de presa de consciència del territori més enllà del turisme, comprendre l'evolució del territori i de l'empremta de l'ésser humà en l'evolució del territori. És a dir, veure com una carrerada que abans passava per boscos ha donat nom a un carrer de la trama urbana i que després d'aquesta trama, el camí es torna a diluir pel bosc, es troba en mig d'una urbanització, i acaba en aquests trams que et permeten això, conscienciar-te de l'empremta humana i del que fa l'home.

4. Coneixes si existeix algun tipus de gestió d'aquesta via?

Bé, pel que sé, és una via pecuària i està protegida per la legislació, en aquest sentit. Ara, en l'àmbit d'explotació, em consta que potser hi ha algun tipus d'explotació turística, però no en el seu conjunt sinó per trams, segurament en alguns trams sí que està senyalitzada però no amb la visió de conjunt, i amb el sentit que potser se li hauria de donar o el sentit que ha tingut i que encara té en el temps.

5. Si coneixes la via, per a tu quins factors naturals, culturals i històrics poder ser d'interès per realitzar un aprofitament turístic de la ruta? Especifiqui la localització i el factor a tractar?

Des del punt de vista estrictament natural tot el tema de les unitats paisatgístiques per on passa, el tipus de vegetació que trobem, el tipus de fauna que podem trobar, també tot el tema de les herbes medicinals, i dels llocs d'aigua, on el ramat agafava l'aigua, aquesta carrerada passa per llocs on hi ha marçals i sortidors d'aigua importants. El tema de les masies centenàries que funcionaven de punt de trobada, també la gran quantitat de patrimoni arquitectònic, des de Sant Magí de Brufaganya fins a Santa Coloma, passant per ermites i castells importants i al final doncs, aquesta arribada al mar.

Pel coneixement que tinc, alguns d'aquests factors sé on es localitzen, per exemple a Torrelles tot el tema de les DOUS, de les aigües, a Sant Magí de Brufaganya també tens el tema de les aigües i del monestir, el tema de l'església. Després també un element important és tota la riquesa toponímica de la mateixa carrerada amb l'hostal del Lladre, la pujada del llop, el coll dels francesos, entre la zona de Castellví i Sant Martí Sarroca, tens tota una sèrie de toponímia que et pot donar moltes pistes del que era, el camí passa per zones realment significatives.

6. Creus que seria important crear un centre d'interpretació per a explicar als visitants el gran valor històric, cultural i natural de la via abans de realitzar la ruta? Quins serien els principals elements a destacar?

Si, en aquest sentit, sé que estan treballant des dels Monjos en un centre d'interpretació, potser més ampli i que ens podria servir de lloc de trobada per promocionar aquesta ruta per no duplicar, però sí que per exemple, a Cunit estem intentant treballar per a fer un museu o centre d'interpretació de la història cunitenca i on sortiria la història i l'existència d'aquesta carrerada. És un projecte a mitjà termini però amb molta profunditat.

7. Has viscut o t'han explicat alguna experiència peculiar de la via?

Si, a Cunit encara tens a una persona que li diuen "El Barón", no és que sigui un baró, però sí que treballa a les finques del baró, que és qui dóna nom a la urbanització de la Baronia. Ell precisament és fill de la part de la Baixa Segarra, del costat de Santa Coloma i va venir amb la seva família a Cunit, s'hi van quedar, i ell era pastor i explicava com hi anava i que amb el pas dels anys en lloc de fer tota la ruta, els carregaven en camions i pujaven al ramat. Ell és la personificació, l'últim reducte que hi ha a Cunit d'aquesta Carrerada de Santa Coloma, d'aquesta transhumància animal i humana entre la Baixa Segarra i el Penedès i cada vegada que el veig, penso en aquesta història. És un home gran. Li vam fer una entrevista on parla d'aquest tema.

8. Creus que a través de la implementació d'aquesta ruta dins l'oferta turística dels diferents municipis es podria desestacionalitzar i descentralitzar el turisme de la costa?

És una de les vies de treball d'aquest projecte. Precisament la millor època de l'any per fer la carrerada és la tardor i la primavera, i el que pretenem és que hi hagi un atractiu turístic al territori més enllà de la platja.

9. Creu que és important crear algun tipus d'interrelació entre municipis i agents privats, com per exemple un consorci, per tal d'impulsar de millor manera el desenvolupament de la via?

Podria ser que sí, en una segona fase. Primer s'han de posar d'acord els municipis i després, en una segona fase, poder crear aquest consorci precisament per això, perquè l'activitat privada turística que hi pugui haver al llarg del recorregut pugui treballar en xarxa, amb un mateix objectiu i un mateix posicionament.

10. Podries realitzar algunes propostes sobre la via?

Haviem pensat que la gent pugues fer convencions del camí. És a dir, depèn d'on sortissis poguessis fer un tram i que després poguessis tenir algun tipus de mitjà de transport públic per tornar, quan camines o vas en bici, vas a algun lloc però després has de tornar. Vam veure que per exemple pots fer el tram Cunit – l'Arboç i tornar amb el tren, pots fer l'Arboç – Torrelles i tornar amb transport públic fins a Vilafranca del Penedès, i tornar, però clar, més enllà de Torrelles la combinació amb transport públic és més complicada. També si vols fer-ho amb bicicleta, que hi hagués algun tipus d'empresa que et pogués tornar amb les bicicletes al punt d'inici.

11. Creus que a través de la COVID-19 el turisme rural incrementarà?

Si, perquè ara el potencial turístic buscarà llocs no massificats i llocs que tinguin un prestigi saludable. I a partir d'aquí fugiran de massificacions i aniran a buscar cases rurals i allotjament més íntims, per dir-ho d'alguna manera. A més de buscar destinacions on no hi hagi una gran incidència del virus.

- Joan Rovira i Merino. 12/05/2020.

Descripció: Es dedica a estudiar temes de recerca dels camins i història del seu municipi. Al llarg de la seva vida s'ha dedicat a l'excursionisme, l'escalada i l'esquí. A més durant 20 anys ha acompanyat als pastors per seguir els camins i tenir una idea més amplia de què és la transhumància.

1. Veus les vies de transhumància com a possibles dinamitzadores del desenvolupament rural?

Si, des de fa molt de temps, intentem explicar que els camins ramaders són veritables corredors que permeten conèixer el territori des d'una manera molt diferent de la que estem acostumats. Al cap i a la fi, són els grans camins històrics que es perden en el temps. A més els camins ramaders normalment passen pels llocs més apartats i més allunyats i permeten conèixer indrets i llocs, que normalment la gent desconeix i que en part, evitarien la seva despoblació rural.

En aquest món ultramodern en el qual tot és la presa i la rapidesa, i que en part una de les xacres que tenim, és l'abandonament de les activitats tradicionals, els camins ramaders, poden formar part de la gestió del territori per una banda, evitant incendis per treure massa vegetativa, i bé, històricament els camins ramaders han estat una de les eines fonamentals per a la ramaderia extensiva. Al cap i a la fi, seria recuperar

activitats que es perden en el neolític i que poden servir per tornar a dur a terme aquesta activitat, ja que en l'àmbit social ens estalviaria molts diners.

Si fa un treball només parlant de la gent que va caminant o en bicicleta realitzarà una visió falsa de tota la història. Aquests camins s'han de reivindicar, com diu la llei de vies pecuàries, si només agafa l'apartat de la gent que fa servir aquests camins per córrer i per desplaçar-se, i vostè no és capaç de posar que el seu veritable sentit és el seu trànsit ramader serà un error. Els camins ramaders no deixen de ser els veritables corredors ecològics d'aquest país i ningú en parla. Ja no solament pel fet que els humans hagin anat amunt i avall, sinó que històricament han passat els animals. Vostè sap d'on venen els camins ramaders segons diuen els entesos sobre aquest tema? Pensar que venen per a moure al ramat i portar-lo a l'estiu a zones més fresques i a l'hivern a zones més càlides és una visió moderna. Els camins ramaders, segons comenten van néixer 12.000 anys enrere, quan a Europa es va omplir de glaç, i tota la fauna europea es va arraconar al sud d'Andalusia i a l'Algarve. Quan aquest gel es va anar retirant els animals van anar tirant cap al nord, i en aquestes anades i tornades ja es conformen els grans camins ramaders. Quan al Neolític l'home socialitza als animals es troben amb el problema de com alimentar als animals a l'estiu, en un lloc on la vegetació està seca a la part del Mediterrani, van fer servir aquests camins que abans havien fet servir la fauna salvatge.

La carrerada de Santa Coloma té trets diferents d'altres camins ramaders, ja que té una triple funció, formava part d'un dels grans eixos ramaders que unia les calmes del Pirineu amb la zona de la marina, era un dels passos per poder accedir d'un lloc a l'altre, per tant, a la tardor baixaven els ramats de l'hivern i a finals de la primavera aquests pastors tornaven una altra vegada a les seves pastures pirinenques. L'altra funció és la de la transtermitància, la de què les ramades del Penedès quan aquí al mes de juny ja no hi havia espai per la pastura en les vinyes i poca massa vegetativa digerible pel bestiar s'encaminaven cap a la Segarra històrica a rostollar els grans camps de cereal que havien acabat de cegar, i la tercera, era molt important, perquè la fira de Santa Coloma de Queralt era molt important històricament, sent un dels esdeveniments econòmics i culturals més importants d'aquesta part de Catalunya per diferent tipus d'animals com pot ser, l'oví, el cabrit, els bous, els cavalls o les mules. Pocs camins es donen a Catalunya que tinguin aquesta triple importància.

Vostè fa servir la paraula transhumància, però el veritable sentit del camí de Cunit a Santa Coloma de Queralt és una transtermitància, normalment són desplaçaments de curta distància estacionals i estan adaptats a un altre factor que no és ni el climàtic ni

l'altitudinal, és la complementació de diferents estrats vegetatius, i sobretot de conreus. La relació entre la Segarra i el Penedès és una transterminància que es complementa agrícolament. Al Penedès el cultiu majoritari és la vinya i a la Segarra és el cereal, això també es dona en altres llocs. Això succeeix quan un conreu predominant en una comarca és una oportunitat per un altre tipus d'activitat com és la ramadera.

Jo el que voldria en el treball és que no parlessis de tòpics. La història no sempre és igual, hi ha molts cicles, i en el tema de la transhumància o dels desplaçaments estacionals, varia al llarg del temps, depenent dels esdeveniments epidemiològics, com el que estem vivint ara, dels conflictes bèl·lics, i de moltes altres circumstàncies, la transhumància no ha estat sempre de la mateixa manera. La transhumància no deixa de ser aprofitar-te d'unes oportunitats que et dona la terra, diferenciem el que és una transhumància a Castella a la que és una transhumància aquí a Catalunya, amb idees, conceptes, clima, territori i fins i tot amb organitzacions ramaderes com la Mesta (El Consell de la Mesta regulava la transhumància en l'edat mitjana i moderna als regnes de la península Ibèrica) el que van fer és predominar els seus interessos per sobre dels altres. A Catalunya el pacte ramader, sempre va ser un pacte entre ramaders i entre pagesos. A Catalunya l'agricultura ha estat supeditada a la ramaderia, no tenen interessos contraposats. L'agricultura en part depenia de la ramaderia quan no hi havia recursos de fertilitzants químics com els que tenim ara, vull dir, que passessin les ovelles i anessin a un corral i deixessin els seus excrements era molt positiu. Per això dic que marxïn els tòpics d'anar amunt i avall.

2. Si coneixes la via, per a tu quins factors naturals, culturals i històrics poder ser d'interès per realitzar un aprofitament turístic de la ruta? Especifiqui la localització i el factor a tractar?

El primer seria, i és el que intentem explicar en les nostres guies, reivindicar tot el contrari del que vol la gent ara. La gent solament vol córrer, la gent solament vols anar a posar-se uns auriculars a les orelles i no presta atenció al que té en el seu entorn. Nosaltres el que reivindicuem amb els nostres treballs sobre el tema d'excursionisme seguint els camins ramaders, és de fer un turisme lent, un turisme de gaudir de l'entorn, un turisme d'anar al pas del bestiar. És un turisme basat a conèixer el territori, quan diuen que farem una Ultra Trail no seria el tipus de turisme que nosaltres volem per aquestes rutes.

Jo crec que s'ha de reivindicar el turisme en família, d'anar a poc a poc, per sentir les olors, veure paisatges, sense cap mena de presa. De poder gaudir dels monestirs, de

les ermites, de l'entorn, de la geometria de les vinyes, dels camps de conreu. En altres països com Itàlia sí que el reivindiquen. Quan baixava un pastor del Pirineu no anava corrent, podien tardar 10 o 15 dies depenen si era la tardor que hi havia menys llum o la primavera amb més llum. Jo crec que és una de les màgies que s'haurien de reivindicar, crec que és un concepte que s'està oblidant.

3. Creu que és important crear algun tipus d'interrelació entre municipis i agents privats, com per exemple un consorci, per tal d'impulsar de millor manera el desenvolupament de la via?

Jo sempre li parlaré amb el tret agropecuari, si vostè a llegit la llei de vies pecuàries els camins ramaders sempre comencen a partir d'un municipi, mai a escala comarcal. Sempre que fan una classificació de camins ramaders sempre és a escala municipal. Per tant, vostè no va desencaminada, jo crec que la unió de municipis per poder reivindicar tot aquest gran eix pecuari és positiu.

4. Entrevista oberta a partir d'un diàleg entre entrevistat i entrevistador:

Vostè ha de partir de la idea que el 50% o més dels llocs per on pesarà, són un dels llocs més deprimits i més apartats, i de més abandonament poblacional, vull dir, el gran hàndicap d'aquesta ruta és que hi haurà llocs que el servei és molt limitat o no n'hi ha. Establiments de restauració, fins que vostè no arribi a Torrelles difícilment hi haurà.

Jo crec que el que s'ha de fer és primer promocionar aquest eix i que després hi hagi gent que aposti per fer establiments en aquestes zones per donar serveis. Jo crec que quan passes per Sant Magí de la Brufaganya i arribes a Pontons o Torrelles no hi ha serveis.

Quina diferència hi ha entre transtermitància i transhumància?

És la gran desconeixença que té molta gent. La transhumància pot ser un dels tres perquè d'aquesta ruta, possiblement el camí que millor s'ha conservat és el que va des de Cunit fins a Santa Coloma de Queralt, el de Cunit s'ha conservat fins a la sorra de la platja.

Tornant a la pregunta, la transtermitància són recorreguts de curta o mitja distància, que uneixen normalment, dos territoris que es complementen agrícolament.

Com es complementen?

A la Segarra hi ha cereal i al Penedès vinya, la vinya quan brota ara en aquest temps ja no és apta per la pastura, els ramats podien aguantar a la zona de la marina fins a

mitjans de juny. Al juny el gra s'ha de segar, els de la Segarra, segaven el cereal i es transformava en milers d'hectàrees aptes per la pastura, això es diu anar a rostollar, fins que no vingués el setembre. Al setembre al Penedès anaven a verema i una altra vegada milers d'hectàrees eren aptes per la pastura. Per tant, quan acabava la fira de Santa Coloma aquestes ramades del Penedès, del Garraf o del Tarragonès, que anaven a pasturar a la Segarra, tornaven una altra vegada a les seves cases d'origen a la marina.

Quan el raïm estava collit el terra estava ple d'herba per alimentar a les ovelles.

La vinya permet una doble activitat, el seu cicle vegetatiu i mentrestant permeten que les ovelles la poguessin pasturar.

M'han comentat que les ovelles en la seva llana poden transportar llavors d'un lloc a un altre, és cert?

Bé doncs, això forma part de mites, és cert que hi ha determinades plantes que no són d'un lloc en concret, sinó que podem trobar al Lluçanès, a Sant Boi, colònies de farigola i allí no se n'hi fa. I això es diu que passa perquè quan les ovelles anaven cap amunt i s'aturaven, deixaven caure a terra aquestes llavors. Són coses anecdòtiques, el que té més sentit és que són corredors biològics, al Penedès i en altres llocs de Catalunya on hivernaven ramats que venien del Pirineu, quan els ramats baixaven cap aquí, resulta que tenien al seu darrere, una sèrie d'animals que els seguien, ja que biològicament es complementaven. La gent gran t'explicava que quan venien ramats del Pirineu venien quantitats de llebres que eren diferents a les del territori. Resulta que aquestes llebres seguien al ramat, perquè quan baixaven, normalment, les ovelles criaven i les llebres són carronyaires i es menjaven la placenta. Si mires el procés, segur que darrere de la llebre anava el seu depredador.

Per tant, nosaltres reivindiquem que els camins ramaders a part de ser els grans eixos pecuaris són els grans eixos ecològics.

- Eduard Trepal Deltell. 12/05/2020

Descripció: Tècnic de desenvolupament rural. Treballa a Arca (Associació d'iniciatives rurals de Catalunya). Fa 12 anys que es dedica amb temes de ruralitat amb la Fundació del Món Rural, entre altres. Coordina un grup de treball de transhumància i camins ramaders.

1. Veus les vies de transhumància com a possibles dinamitzadores del desenvolupament rural?

Doncs si, jo penso que tant la transhumància com els camins ramaders, conjuntament i per separat, són eines de desenvolupament local i rural molt important, perquè tenen a veure amb molts aspectes de la nostra vida i de la construcció del nostre entorn que fins i tot moltes persones no saben. Per tant, jo sí que considero que són una eina de desenvolupament rural molt gran.

2. Coneixes quines característiques o criteris ha de tenir una via de transhumància perquè pugui arribar a ser un producte turístic?

És una pregunta difícil, perquè quan parlem de productes turístics la cosa es complica molt. Jo crec que els camins ramaders, la xarxa de camins ramaders, tenen el potencial per a ser explotats turísticament, què vol dir que tenen el potencial, doncs que són una sèrie de camins, més o menys ben organitzats, que poc o molt s'hi pot circular, per tant, és una xarxa a l'abast de tothom, que en teoria passen per camins públics, tot i que no sempre és així, i això és una problemàtica, sobretot amb la classificació de camins ramaders. Per tant, són una xarxa de camins més o menys transitables, i que al darrere tenen un discurs i una història per la qual van ser creats, que és el transit de bestiar amunt i avall per buscar aliments. Això fa que siguin potencialment explotables turísticament.

Ara el que haurien de reunir tècnicament per ha ser un producte turístic ja no és el camí ramader, és la gestió i la feina que hi posin al darrere entitats, associacions, administració o el que sigui per generar aquests productes turístics a partir d'aquests camins ramaders.

3. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma? Creus que podria arribar a ser un potenciador turístic de la zona?

Sé que és una carrerada molt important a Catalunya i també històricament, però no conec concretament cada aspecte dels trams de la carrerada. Sé que existeix, en un dels mapes que nosaltres vam fer des del grup de treball apareix la carrerada de Santa Coloma com una de les principals de Catalunya i a més està molt a prop d'una altra carrerada molt important que es diu el Camí Ramader de la Marina.

Si crec que pot arribar a ser un potenciador turístic de la zona, sempre que vagi de la mà d'altres projectes similars. Jo entenc que la xarxa de camins ramaders, com la xarxa que és, l'explotació turística que se'n faci, sempre tenint en compte que els camins ramaders no són pels turistes sinó que són perquè passin ramats, i sempre

hem de tenir en compte el pas prioritari del ramat. Però els productes turístics al voltant dels camins ramaders s'han de fer de manera conjunta, no només un municipi, sinó un grup de municipis que es posen d'acord per convertir els camins ramaders en una eina de desenvolupament local. Si ho fa un municipi sol, jo crec que pot ser una activitat puntual però sempre quedarà molt limitada.

4. Coneixes si existeix algun tipus de gestió d'aquesta via?

Jo sé que des de l'Ajuntament de Cunit ja l'han començat a explotar, no sé si turísticament o no, però han marcat la ruta, han elaborat uns petits dossiers amb un mapa que la dibuixa i conviden a la gent a fer senderisme per aquesta ruta, per tant, es fa una gestió des de l'administració.

Ara mateix, desconec si el camí està classificat o no, jo diria que sí, però ho hauria de mirar. Que un camí estigui classificat no vol dir que hi hagi una gestió al darrere, que estigui classificat vol dir que la Generalitat de Catalunya reconeix aquell camí com un bé de domini públic i això té tota una sèrie de característiques que bàsicament volen dir que com a bé públic, aquell tros de camí que està classificat no es pot utilitzar per res més que no sigui el transit de ramat o activitats complementàries marcades en la llei de vies pecuàries.

La classificació dels camins ramaders és un procés administratiu, el que ha passat amb la xarxa de camins ramaders de Catalunya, és que aquests camins han adquirit uns drets que és que el ramat tenia preferència de pas, i tota una sèrie de normatives indiquen quan hi podies passar i quan no, ja que, engloba el camí ramader i totes les infraestructures associades com pletes, abeurador... Quan tota aquesta infraestructura para d'utilitzar-se, perquè no hi ha suficients ramats i cada vegada en passen menys, els criteris tendeixen a oblidar-se. Si el camí ramader no es reconeix com a bé de domini públic, quan no hi passen els ramats, aquests drets, que socialment ja es tenien entesos, desapareixen, i quan això passa és probable, i passa molt sovint que agricultors o altres activitats ocupin els camins, perquè no se sap, o no es vol saber que per allà hi havia un dret de pas que és el dels ramats. Per tant, hi ha trossos de camins ramaders que estan sembrats, hi ha trossos que són camps de fruiters, hi ha trossos que són aeroports, hi ha trossos que són càmpings..., el problema és que el procés administratiu no s'ha portat correctament.

5. Creus que seria important crear un centre d'interpretació per a explicar als visitants el gran valor històric, cultural i natural de la via abans de realitzar la ruta? Quins serien els principals elements a destacar?

La carrerada de la Cerdanya és la primera que està documentada per l'any 1001 al santuari de Poblet, la carrerada de Santa Coloma és com una branca d'aquesta.

1. Creus que seria important crear un centre d'interpretació per a explicar als visitants el gran valor històric, cultural i natural de la via abans de realitzar la ruta? Quins serien els principals elements a destacar?

La carrerada de la Cerdanya és la primera que està documentada per l'any 1001 al santuari de Poblet, la carrerada de Santa Coloma és com una branca d'aquesta.

Jo crec que cal un centre d'interpretació dels camins ramaders de Catalunya, hi ha petits museus que ho tenen en compte però de manera petita i sobretot des del punt de vista dels pastors i no de tota la xarxa de camins ramaders. Però clar, no un centre a cada lloc, és a dir, si Cunit en fa un, Santa Margarida i els Monjos no n'ha de fer un altre. Se n'ha de fer un en col·laboració amb tothom.

Santa Margarida i els Monjos ja té un espai per fer això, ha demanat unes ajudes europees per arreglar el Castell de Penyafort i convertir-lo en un centre d'interpretació d'aquest tema i tot està en procés. Per tant, s'ha d'explicar molt bé que això existeix per evitar fer centres d'interpretació innecessaris.

Santa Margarida i els Monjos ja té un espai per fer això, ha demanat unes ajudes europees per arreglar el Castell de Penyafort i convertir-lo en un centre d'interpretació d'aquest tema i tot està en procés. Per tant, s'ha d'explicar molt bé que això existeix per evitar fer centres d'interpretació innecessaris.

2. Creus que a través de la implementació d'aquesta ruta dins l'oferta turística dels diferents municipis es podria deestacionalitzar i descentralitzar el turisme de la costa?

Podria ajudar a deestacionalitzar el turisme de la costa, però és difícil perquè el fort atractiu que té la zona és el turisme de sol i platja, però jo crec que pot ajudar amb més mesura a donar a conèixer als turistes que van a la costa, la part interior. Pot ser un complement molt bo perquè la gent que vingui a la platja pugui realitzar també aquesta ruta i excursions a l'interior i conèixer aquesta part del món rural que no està propera a la costa i per això, els projectes vinculats als camins ramaders, poden ser una bona eina que vincula molts aspectes, vinculen aspectes ambientals, aspectes

culturals, aspectes també d'una activitat pràctica, perquè si pots acompanyar un ramat o a un pastor, és una activitat pràctica per tant, també s'ha de tenir en compte.

3. Creu que és important crear algun tipus d'interrelació entre municipis i agents privats, com per exemple un consorci, per tal d'impulsar de millor manera el desenvolupament de la via?

Jo crec que és bàsic, per posar en marxa una eina de desenvolupament local ha de ser supramunicipal sempre, s'han de posar d'acord els municipis implicats, consells comarcals, o una entitat que sigui supramunicipal. Però crec que no cal un consorci, perquè crear un consorci és un procés bastant complicat amb un fort poder per part de l'administració pública, i jo crec, que és millor fer col·laboracions publicoprivades, i potser les associacions són una eina molt més barata i eficaç a l'hora de gestionar projectes com aquest.

4. Podries realitzar algunes propostes sobre la via?

Sí, no són coses que s'hagin inventat ara, primer s'ha de tenir la ruta ben marcada i transitable, que això a Cunit ja passa, per tant, no hi ha cap problema. Jo crec que els possibles usos d'aquestes vies és que la gent hi vagi a caminar, en bicicleta o en cavall, jo crec que el que farà triomfar aquestes iniciatives és que la xarxa privada, restauració, hotels, turisme rural... i les entitats que ofereixen les agències de viatges locals es posin d'acord per oferir unes activitats que facilitin que la gent faci el camí. També que hi hagi unes etapes ben marcades, i sobretot que al darrere hi hagi un discurs que t'expliqui el camí que estàs fent. Perquè era important, perquè segueix sent important i perquè s'estan perdent. Els caminadors hi passaran si se senten atrets per aquesta història.

Annex 2. Entrevistes a Consumidors:

- Ricard Monfort Porta. 09/05/2020

Descripció: Guia i consumidor de turisme eqüestre i també professor de futurs guies eqüestres.

Estic format amb turisme eqüestre, sóc tècnic amb disciplines d'hípica especialitzat en cavall i muntanya, per realitzar rutes a la muntanya. I experts amb cavall i muntanya som molt pocs. Admiro el món del cavall i el format empresarial de negoci amb l'animal no em feia està bé, havia de fer-li passar amb situacions al cavall on patís i no volia.

També sóc competidor d'una disciplina que es diu TREC (Tècniques de ruta eqüestre en competició) que està vinculada amb el turisme eqüestre en cavall però passat a la competició. He estat 5 anys a la federació catalana com a vocal de la comissió de TREC, també he estat a la junta de l'associació de marxes a cavall a Catalunya (AMAC) que diguem que és l'associació sense ànim de lucre més potent.

1. Quines són les teves preferències a l'hora de realitzar un itinerari de turisme cultural, és a dir, quines característiques ha de tenir el camí perquè cridi la teva atenció?

Ha d'estar impregnat d'interès, que per mi es resumeix en un conjunt d'atractius important que és, el paisatgístic, l'històric i el cultural. Tots els camins pugen i baixen però el que fa especial un lloc o un altre és l'escènica d'aquell lloc, i l'escènica és el conjunt d'aquestes tres coses. Per mi una ruta on ningú m'expliqui res del territori, que no el pugui palpar i sentir no em crida res. Dins del cultural m'interessen les tradicions, les llegendes dels punts, la gastronomia, entre d'altres. Hi ha molts camins però que els puguis seguir és difícil, molts terratinents se'ls han anat menjant i han anat quedant en simples records.

2. Quins serveis t'hi agrada trobar?

A mi m'agrada molt com a guia funcionat amb serveis mínims, és a dir, si jo aconseguixo trobar a cada pernocta, un espai on pugui plantar una tenda i hi hagi una font d'aigua ja està. A partir d'aquí, que et recomanaria buscar una mica de mix de tot, però clar, també depèn a qui destinis o a qui vulguis destinar aquest producte. Hi ha rutes molt atractives però al final si fas 4 dies 3 nits en una casa rural o hotel i n'hi ha una que pel que sigui doncs has de muntar unes tendes als clients i fer acampada en un terreny que et deixa un pagès, encara que el client vulgui anar còmode li encanta. Jo treballaria dintre d'uns quilometratges, quines possibilitats d'allotjament o serveis tens per donar servei als clients i també donar-li la possibilitat al client a escollir el que vulgui i cada model tindrà un preu.

3. Per quin tipus de servei estaries disposat a pagar i per quin no?

Si hagués de pagar per una casa rural o un hotel sempre hauria d'anar subjecte a un servei addicional, és a dir, no pagaré només per una habitació amb un llit i una dutxa. Amb els punts d'interès no només hi ha els que et trobes durant la ruta que els pots veure a vista o hi pots passar o fer parades tècniques, és a dir, passo per una ermita i prenc dos minuts a explicar les referències arquitectòniques i històriques d'aquest lloc i des del punt de vista del cavall se li diu al client que pot baixar a estirar les cames.

Però un punt d'interès molt bonic, és que a mi m'agrada arribar a les tardes, al voltant de les 18:00 o 18:30 perquè el client pugui conèixer per exemple, si hi ha un lloc que fan cervesa artesanal amb tots els cereals de la contrada i que al darrere hi ha una història familiar. Per exemple, el sopar o dinar de pastor el faria on se'l menjaria el pastor, que és a la cabana dins del camp o fent una acampada.

També nosaltres tenim en compte, a l'hora de fer una ruta circular, com la fem, ja que depenent de la forma podem agafar una posta de sol més bonica començant des d'un punt que des d'un altre.

Jo pagaria per un pac, és a dir, per alguna cosa ben pensada, òbviament si em diuen aniràs una nit amb hotel i la tarda abans de sopar farem una petita visita a la cerveseria que t'he dit abans, hi estarem mitja hora i ens faran tastar una cervesa, i a la nit hi haurà el segon plat i els postres típics d'aquí per a mi tindria un interès. Pagaria també, si l'endemà a més a més em dius, la parada al migdia la farem, per exemple, en el meu cas, les rutes que faig a la Garriga passant Borges Blanques fem una parada en camps de vinya on fem una degustació dels olis de la zona amb torradetes de pa i l'encant, és que ho estàs fent allà. És a dir, no pagaria per un sopar amb pasta a la bolonyesa, dos llibrets i un flam.

4. Normalment t'agrada més emportar-te el dinar o dines en els restaurants que hi puguin haver en el camí amb explicacions de la terra, i estaries disposat a pagar per allotjar-te en cases rurals o hotels que t'expliquin o que puguis viure de primera mà la història del camí?

Com a client, m'agradarien restaurants que trobi pel camí i que em puguin explicar coses de la terra i històries del lloc. Els restaurants de poble són brutals, perquè normalment la persona que està allà et fa un plat molt típic i tradicional de la zona.

A més aquests restaurants tenen una cosa molt bona, un aspecte social molt típic de Lleida, que és que tothom es reuneix allà per fer el cafè o jugar a la botifarra i normalment a aquesta gent els hi fa gràcia que algú estigui explorant la seva terra i normalment s'apropen a explicar-te les seves experiències fins i tot, t'expliquen desviacions del camí que poden tenir un atractiu major que pel que anaves a passar, aquesta gent són qui es coneixen de primera mà el territori és casa seva, per tant obren portes per mostrar-te la seva història, la seva identitat i la seva gent.

5. Has realitzat alguna vegada un itinerari per un antic camí transhumant? Que hi has trobat?

No.

6. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma? Hi has passat? Què és el que t'agrada d'ella?

No.

Annex 3. Entrevistes al sector privat.

Cases Rurals.

- Casa Rural Ca l'Helena (Castellet i la Gornal) 14/09/2020.

1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?

No.

2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?

Si, segur que si, hi ha molta gent que ve a caminar i nosaltres recomanem als clients possibles rutes que poden fer segons els dies que estiguin i si està identificat i amb història té més ganxo.

3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?

Si, nosaltres intentem col·laborar amb associacions que ja existeixen relacionades amb el territori, el turisme, l'enoturisme, tenim el vallosfer, distintiu que et donen com a establiment per acreditar-te relacionats amb el territori amb la sostenibilitat i el medi ambient.

4. Estaries disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?

Si, però amb alguna altra experiència que hem tingut, és una casa sencera de 8 places i és difícil de poder-ho fer. Però disposats sí.

5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?

Si, és una de les coses que ens demana el vallosfer treballem per la promoció del territori, ho faríem segur.

6. Contribuiries a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?

No tenim restaurant, però en certa manera contribuïm, ja que fem servei de compra i oferim embotits de la comarca.

- Casa Rural Ca la Laia (Torrelles de Foix) 14/09/2020.

1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?

No.

2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?

Sí, és evident.

3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?

Ho veig difícil perquè estem ficades amb altres associacions i costa molt.

4. Estaries disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?

És un allotjament íntegre, si estariem disposats a fer-ho, estariem disposats a oferir publicitat de la carrerada sempre i quant no tingui un cost.

5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?

Estaríem disposats a oferir publicitat de la carrerada sempre i quant no tingui un cost.

6. Contribuiries a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?

No, no tenim servei de restauració.

7. Coneixes algun element natural, cultural o històric de la carrerada?

No.

8. Coneixes algun element natural, cultural o històric de la carrerada?

No

- Cal Tuya (Sant Martí Sarroca) 14/09/2020.

1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?

Em sona.

2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?

Sí, perquè realment estem prou a prop. Estem a 5 km com a màxim de la carrerada en si.

3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?

Si, nosaltres formem part del consorci de promoció turística del Penedès, es diu Penedès Turística, i dins d'aquest consorci, hi ha restaurants, caves, museus, ajuntaments...

4. Estaríeu disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?

A segellar si, a fer descomptes no ho sé, amb el tema del consorci es va fer participar amb una altra aposta de fer descompte, ja fem un 10 %, fins al 30 de novembre. Oferim un descompte a la gent del món sanitari. Normalment els allotjaments rurals no fem només una nit, fem mínim dues nits, juliol i agost mínim són 7 nits. A cada allotjament hi caben 5 persones.

5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?

Si i tant, som punt d'Informació Turística de la Diputació de Barcelona, arran del consorci et formen i fas una sèrie de visites per quan arribi els hostes poder informar del que s'ofereix aquí.

Jo estic a favor de promocionar, anar junts, fer sinergia amb tots. Per aquí hi passa la Carretera del Vi, són cellers de Sant Martí Sarroca fins a Sitges, fan lo del passaport, vas visitant els cellers del consorci i et van segellant i quan acabes et regalen una caixa amb un vi de cada bodega.

6. Contribuiries a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?

No tenim restaurant. Podem dir botigues especialitzades, com per exemple si t'agraden els formatges podeu anar als xerigots. Tenim un hort i quan arriben els nostres hostes tenen verdura de l'hort.

7. Coneixes algun element natural, cultural o històric de la carrerada?

No.

- El Planot (Pontons) 14/09/2020.

1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?

No la conec.

2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?

Si crec que podria ser un reclam.

3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?

Sí, donaríem a conèixer altres establiments.

4. Estaríeu disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?

Estaríem dipositats a segellar i a fer descomptes no, ens podríem adaptar a poder oferir una nit, ja que nosaltres mínim són dues nits.

5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?

Sí.

6. Contribuiries a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?

No tenim restaurant, de vegades oferim com a benvinguda una ampolla de vi o un producte de la zona com melmelades.

7. Coneixes algun element natural, cultural o històric de la carrerada?

No.

Hotels.

- Hotel Don Pelayo (L'Arboç) 16/09/2020.

1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?

No.

2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?

No sé fins a quin punt, no crec que pugui beneficiar molt.

3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?

Sí.

4. Estaríeu disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?

Es podria fer.

5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?

Sí, clar.

6. Contribuiries a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?

Només obrim el restaurant per a les persones que tenim allotjades a la nit, i tot el que oferim és gastronomia típica de la zona.

7. Coneixes algun element natural, cultural o històric de la carrerada?

No.

- Can Manescal (Sant Martí Sarroca) 16/09/2020.

1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?

No.

2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?

Podria ser interessant.

3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?

Sí, podríem cooperar.

4. Estaríeu disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?

Nosaltres estaríem disposats a fer un descompte, o convidar a una ampolla de vi, i també a segellar el passaport.

5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?

Sí.

6. Contribuiries a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?

Tenim restaurant, tot és km 0, tot ho tenim de l'hort.

7. Coneixes algun element natural, cultural o històric de la carrerada?

No.

Restaurants.

- El Rey de la Tapa (Cunit) 14/09/2020.

1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?

No.

2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?

Sí.

- 3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?**

Sí.

- 4. Estaríeu disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?**

Sí, tant el segell com el descompte.

- 5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?**

Sí.

- 6. Contribuiries a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?**

Fem menjar típic del territori, realment som especialistes en tapes, plats combinats i barbacoes.

- La Casona de Clariana. (17/09/2020) Castellet i la Gornal.

- 1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?**

No.

- 2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?**

Sí, segurament tindriem més clients.

- 3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?**

En el cas que em demanin llocs on poder anar a dormir, podria aconsellar-los.

- 4. Estaríeu disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?**

Estaríem disposats tant a segellar, coma fer descomptes o regalar alguna ampolla de vi del Penedès.

5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?

Sí.

6. Contribuiríes a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?

Si, de fet oferim principalment gastronomia de la terra i també cuina italiana.

7. Coneixes algun element natural, cultural o històric de la carrerada?

No.

- Restaurant la verema de l'Arboç (L'Arboç) 16/09/2020.

1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?

No.

2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?

No sé la veritat.

3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?

Si és bona idea.

4. Estaríeu disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?

Es podria mirar perquè pot semblar bona idea, depèn del que sigui.

5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?

Tenim revistes al restaurant i hi ha gent que ho agafa però no les oferim, les agafen ells, però no hi hauria problema en deixar-ho allà.

6. Contribuiries a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?

Oferim cuina de mercat, és a dir de temporada, tots els plats són amb productes de temporada, i faig cuina d'autor, és qualsevol mena de cuina, per exemple, agafo un plat tradicional català i el fusiono amb una altra cuina, o un a un plat tradicional li dono un toc personat.

7. Coneixes algun element natural, cultural o històric de la carrerada?

No.

- Restaurant Colomí (Santa Coloma de Queralt) 14/09/2020.

1. Coneixes la Carrerada de Santa Coloma?

Si em sona.

2. Creus que l'adequació de la carrerada com a producte turístic podria afavorir el vostre establiment?

Pot ser, per aquí passen molts GR una més sempre és bona, passa molta gent que passa els grans recorreguts.

3. Creus que es podria cooperar entre els diferents establiments turístics, ja siguin restaurants, cases rurals, hotels, etc... per poder millorar i créixer competitivament?

Sí, cooperar sempre és bo. A l'ajuntament de Santa Coloma i al Consell Comarcal fan tot això et diuen on pots parar, on pots dormir, fan tríptics.

4. Estaríeu disposat a oferir descomptes a aquelles persones que realitzen la carrerada i mostren el seu passaport de pastor?

Nosaltres ja és tot restaurants, ja no oferim hostal. Descomptes no en fem cap encara, el segell sí que el ficaria.

5. Estaríeu disposats a oferir publicitat del camí com a producte turístic als visitants?

Sí.

6. Contribuiries a oferir gastronomia típica de la zona per promocionar els productes típics del territori?

Ja ho fem, els nostres aliments són tots km 0, com els tomàquets, la tòfona...

7. Coneixes algun element natural, cultural o històric de la carrerada?

No.

Annex 4. Horaris línia de tren RT2.

L'Arboç	El Vendrell	Sant Vicenç de Calders	Torredembarra	Altafulla-Tamarit	Tarragona	PortAventura	Salou	Cambrils	Mont-roig del Camp	L'Hospitalet de l'Infant
7:00	7:06	7:12	7:20	7:23	7:32	4:41	X	X	X	X
9:55	10:01	10:07	10:16	10:19	10:28	10:39	X	X	X	X
11:55	12:01	12:07	12:15	12:18	12:27	12:36	X	X	X	X
14:50	14:56	15:02	15:10	15:13	15:22	15:31	X	X	X	X
18:55	19:01	19:07	19:15	19:16	19:26	19:26	X	X	X	X

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de Rodalies de Catalunya a la pàgina de la Generalitat de Catalunya.

L'Hospitalet de l'Infant	Mont-roig del Camp	Cambrils	Salou	PortAventura	Tarragona	Altafulla-Tamarit	Torredembarra	Sant Vicenç de Calders	El Vendrell	L'Arboç
X	X	X	X	8:09	8:19	8:27	8:31	8:39	8:44	8:50
X	X	X	X	11:00	11:12	11:20	11:24	11:32	11:37	11:42
X	X	X	X	13:00	13:12	13:20	13:24	13:32	13:37	13:42
X	X	X	X	16:25	16:35	16:43	16:47	16:55	17:00	17:06
X	X	X	X	20:30	20:42	20:50	20:54	21:02	21:07	21:13

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de Rodalies de Catalunya a la pàgina de la Generalitat de Catalunya.

*No circula dissabtes, diumenges i festius.

Annex 5. Horaris línia de tren R4.

Sant Vicenç de Calders	L'Arboç	Terrassa	Manresa	FEINERS
5:19	5:30	7:33	8:10	
5:34	5:45	7:17	X	
5:49	6:00	8:03	8:36	Directe de Terrassa a St. Vicenç de Castellet
6:04	6:15	8:17	X	
6:19	6:30		9:10	
6:34	6:45	8:47	X	
7:04	7:15	9:17	X	
7:21	7:32	9:33	10:10	
8:21	8:32	10:33	11:10	

9:21	9:32	11:33	12:10	
10:21	10:32	12:33	13:10	
11:21	11:32	13:33	14:14	
12:21	12:32	14:33	15:10	
13:21	13:32	15:33	16:10	
14:21	14:32	16:33	17:10	
15:21	15:32	17:33	18:10	
16:21	16:32	18:33	19:10	
17:23	17:34	19:36	20:13	
18:24	18:35	20:38	21:15	
19:31	19:42	21:43	22:20	
20:36	20:47	22:48	23:21	Directe de Terrassaa a St. Vicençs de Castellet
21:37	21:48	23:40	X	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de Rodalies de Catalunya a la pàgina de la Generalitat de Catalunya.

Manresa	Terrassa	L'Arboç	Sant Vicenç de Calders	FEINERS
X	4:39	6:34	6:46	
X	6:00	7:51	8:03	
5:52	6:30	8:21	8:33	
6:52	7:30	9:21	9:33	
7:54	8:32	10:24	10:36	
8:52	9:30	11:21	11:33	
9:52	10:30	12:21	12:33	
10:52	11:30	13:21	13:33	
11:52	12:30	14:21	14:33	
12:52	13:30	15:21	15:33	
13:42	14:30	16:21	16:33	
14:53	15:31	17:22	17:34	
15:52	16:30	18:21	18:33	
16:52	17:30	19:21	19:33	
17:52	18:30	20:21	20:33	
18:22	19:00	20:51	21:03	
18:56	19:30	21:21	21:33	Directe de Terrassa a St. Vicenç de Castellet
19:22	20:00	21:51	22:03	
20:05	20:30	22:22	22:34	Directe de Terrassa a St. Vicenç de Castellet
20:22	21:00	22:51	23:03	
21:11	21:45	23:37	23:49	Directe de Terrassa a St. Vicenç de Castellet
X	22:29	0:23	0:34	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de Rodalies de Catalunya a la pàgina de la Generalitat de Catalunya.

Sant Vicenç de Calders	L'Arboç	Terrassa	Manresa	Dissabtes, diumenges i festius
6:17	6:29	8:29	9:06	
7:17	7:28	9:29	10:06	

7:47	7:58	9:58	X	
8:17	8:28	10:29	11:06	
9:17	9:28	11:29	12:06	
10:17	10:28	12:29	13:06	
11:17	11:28	13:29	14:06	
12:07	12:28	14:29	15:06	
13:17	13:28	15:29	16:06	
14:17	14:28	16:29	17:06	
15:17	15:28	17:29	18:06	
16:17	16:28	18:29	19:06	
17:17	17:28	19:29	20:06	
18:17	16:28	20:29	21:06	
19:17	19:28	21:29	22:06	
20:17	20:28	22:29	23:06	
21:12	21:23	X	X	23:00 fins a Montcada Bifurcació

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de Rodalies de Catalunya a la pàgina de la Generalitat de Catalunya.

Manresa	Terrassa	L'Arboç	Sant Vicenç de Calders	Dissabtes, diumenges i festius
X	5:54	7:48	7:59	
5:59	6:37	8:28	8:40	
6:59	7:37	9:28	9:40	
7:58	8:36	10:28	10:40	
8:59	9:37	11:28	11:40	
9:59	10:37	12:28	12:40	
10:50	11:37	13:28	13:40	
11:59	12:37	14:28	14:40	
12:59	13:37	15:28	15:40	
13:59	14:37	16:28	16:40	
14:59	15:37	17:28	17:40	
15:59	16:37	18:28	18:40	
16:59	17:37	19:28	19:40	
17:58	18:36	20:27	20:39	
18:59	19:37	21:28	21:40	
X	20:07	22:01	22:13	
20:47	21:25	23:16	23:28	
X	22:29	0:24	0:36	

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de Rodalies de Catalunya a la pàgina de la Generalitat de Catalunya.

*En les taules anteriors no surten totes les parades per les quals passa l'autobús.

Annex 6. Horaris línia de tren R2 SUD.

Feiners:

BCN- Estació de França	BCN- Passeig de Gràcia	BCN- Sants	Gavà	Castelldefels	Sitges	Vilanova i la Geltrú	Cubelles	Cunit	Segur de Calafell	Calafell	St. Vicenç de Calders
5:47	5:58	6:04	6:22	6:26	6:38	6:45	6:50	6:54	6:57	7:00	7:06
6:17	6:28	6:37	6:52	6:56	7:08	7:15	7:20	7:24	7:27	7:30	7:36
6:47	6:58	7:04	7:22	7:26	7:37	7:44	7:48	7:52	7:55	7:58	8:02
7:17	7:28	7:34	7:52	7:56	8:08	8:15	8:20	8:24	8:27	8:30	8:36
7:48	7:59	8:06	8:22	8:26	8:38	8:45	8:50	8:54	8:57	9:00	9:06
8:17	8:28	8:34	8:52	8:56	9:08	9:15	9:20	9:24	9:27	9:30	9:36
8:48	8:59	9:06	9:22	9:26	9:38	9:45	9:50	9:54	9:57	10:00	10:06
9:17	9:28	9:34	9:52	9:56	10:08	10:15	10:20	10:24	10:27	10:30	10:36
9:47	9:58	10:04	10:22	10:26	10:38	10:45	10:50	10:54	10:57	11:00	11:06
10:17	10:28	10:34	10:52	10:56	11:08	11:15	11:20	11:24	11:27	11:30	11:36
10:47	10:58	11:04	11:22	11:26	11:38	11:45	11:50	11:54	11:57	12:00	12:06
11:17	11:28	11:34	11:52	11:56	12:08	12:15	12:20	12:24	12:27	12:30	12:36
11:48	11:59	12:06	12:22	12:26	12:38	12:45	12:50	12:54	12:57	13:00	13:06
12:17	12:28	12:34	12:52	12:56	13:08	13:15	13:20	13:24	13:27	13:30	13:36
12:47	12:58	13:04	13:22	13:26	13:38	13:45	13:50	13:54	13:57	14:00	14:06
13:17	13:28	13:34	13:52	13:56	14:08	14:15	14:20	14:24	14:27	14:30	14:37
13:47	13:58	14:04	14:22	14:26	14:38	14:45	14:50	14:54	14:57	15:00	15:26
14:17	14:28	14:34	14:52	14:56	15:08	15:15	15:20	15:24	15:27	15:30	15:36
14:48	14:59	15:06	15:22	15:26	15:38	15:45	15:50	15:54	15:57	16:00	16:06
15:18	15:29	15:36	15:52	15:56	16:08	16:15	16:20	16:24	16:27	16:30	16:36
15:47	15:58	16:04	16:22	16:26	16:38	16:45	16:50	16:54	16:57	17:00	17:06
16:17	16:28	16:34	16:52	16:56	17:08	17:15	17:20	17:24	17:27	17:30	17:36
16:48	16:59	17:06	17:22	17:26	17:38	17:45	17:50	17:54	17:57	18:00	18:06
17:17	17:28	17:34	17:52	17:56	18:08	18:15	18:20	18:24	18:27	18:30	18:36
17:47	17:58	18:04	18:22	18:26	18:38	18:45	18:50	18:54	18:57	19:00	19:06
18:17	18:28	18:34	18:52	18:56	19:08	19:15	19:20	19:24	19:27	19:30	19:36
18:47	18:58	19:04	19:22	19:26	19:38	19:45	19:50	19:54	19:57	20:00	20:04
19:17	19:28	19:34	19:52	19:56	20:08	20:15	20:20	20:24	20:27	20:30	20:36
19:47	19:58	20:04	20:22	20:26	20:38	20:45	20:50	20:54	20:57	21:00	21:06
20:17	20:28	20:04	20:52	20:56	21:08	21:15	21:20	21:24	21:27	21:30	21:36
20:47	20:58	21:04	21:22	21:26	21:38	21:45	21:50	21:54	21:57	22:00	22:06
21:17	21:28	21:34	21:52	21:56	22:08	22:15	22:20	22:24	22:27	22:30	22:36
21:47	21:58	22:04	22:22	22:26	22:38	22:45	22:50	22:54	22:57	23:00	23:06
22:47	22:58	23:04	23:22	23:26	23:38	23:45	23:50	23:54	23:57	0:00	0:06

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de Rodalies de Catalunya a la pàgina de la Generalitat de Catalunya.

Feiners:

St. Vicenç de Calders	Calafell	Segur de Calafell	Cunit	Cubelles	Vilanova i la Geltrú	Sitges	Castelldefels	Gavà	BCN- Sants	BCN-Passeig de Gràcia	BCN- Estació de França
5:18	5:23	5:26	5:29	5:32	5:37	5:44	6:01	6:06	6:27	6:32	6:42
5:40	5:45	5:48	5:51	5:54	5:59	6:06	6:23	6:28	6:49	6:54	X
6:01	6:06	6:09	6:12	6:16	6:21	6:27	6:41	6:46	7:06	7:11	7:21

6:16	6:20	6:23	6:26	6:29	6:34	6:41	6:55	6:59	7:20	7:25	7:34
6:31	6:36	6:39	6:42	6:46	6:51	6:57	7:11	7:16	7:36	7:41	7:51
6:59	7:04	7:07	7:10	7:13	7:18	7:25	7:41	7:46	8:08	8:11	8:20
7:29	7:34	7:37	7:40	7:44	7:49	7:55	8:09	8:13	8:33	8:38	8:48
7:51	7:56	7:59	8:02	8:06	8:11	8:17	8:31	8:36	8:56	9:01	9:11
8:14	8:19	8:22	8:25	8:29	8:34	8:40	8:54	8:59	9:19	9:24	9:34
8:31	8:36	8:38	8:40	8:43	8:49	8:56	9:09	9:13	9:34	9:39	9:49
9:02	9:27	9:10	9:13	9:17	9:22	9:29	9:43	9:47	10:06	10:11	10:21
9:32	9:37	9:40	9:43	9:47	9:52	9:59	10:13	10:17	10:36	10:41	10:51
10:02	10:27	10:10	10:13	10:17	10:22	10:29	10:43	10:47	11:06	11:11	11:21
10:32	10:37	10:40	10:43	10:47	10:52	10:59	11:13	11:17	11:36	11:41	11:51
11:02	11:07	11:10	11:13	11:17	11:22	11:29	11:43	11:47	12:06	12:11	12:21
11:32	11:37	11:40	11:43	11:47	11:52	11:59	12:13	12:17	12:36	12:41	12:51
12:02	12:17	12:10	12:13	12:17	12:22	12:29	12:43	12:47	13:06	12:11	12:21
12:32	12:37	12:40	12:43	12:47	12:52	12:59	13:13	13:17	13:36	13:41	13:51
13:02	13:07	13:10	13:13	13:17	13:22	13:29	13:43	13:47	14:06	14:11	14:21
13:32	13:37	13:40	13:43	13:47	13:52	13:59	14:13	14:17	14:36	14:41	14:51
14:02	14:07	14:10	14:13	14:17	14:22	14:29	14:43	14:47	15:06	15:11	15:21
14:32	14:37	14:40	14:43	14:47	14:52	14:59	15:13	15:17	15:36	15:41	15:51
15:02	15:07	15:10	15:13	15:17	15:22	15:29	15:43	15:57	16:06	16:11	16:21
15:30	15:35	15:38	14:51	15:54	15:50	15:57	16:13	16:17	16:36	16:41	16:51
16:00	16:05	16:08	16:11	16:15	16:20	16:27	16:43	16:47	17:06	17:11	17:21
16:30	16:35	16:38	16:41	16:45	16:50	16:57	17:13	17:17	17:36	17:41	17:51
17:00	17:05	17:08	17:11	17:15	17:20	17:27	17:43	17:47	18:06	18:11	18:21
17:30	17:35	17:38	17:41	17:45	17:50	17:57	18:13	18:17	18:36	18:41	18:51
18:00	18:05	18:08	18:11	18:15	18:20	18:27	18:43	18:47	19:06	19:11	19:21
18:30	18:35	18:38	18:41	18:45	18:50	18:57	19:13	19:17	19:36	19:41	19:51
19:00	19:05	19:08	19:11	19:15	19:20	19:27	19:43	19:47	20:06	20:11	20:21
19:30	19:35	19:38	19:41	19:45	19:50	19:57	20:13	20:17	20:36	20:41	20:51
20:02	20:07	20:10	20:13	20:17	20:22	20:29	20:43	20:47	21:06	21:11	21:21
20:32	20:37	20:40	20:43	20:47	20:52	20:59	21:13	21:17	21:36	21:41	21:51
21:02	21:07	21:10	21:13	21:17	21:22	21:29	21:43	21:47	22:06	22:11	22:21
21:32	21:37	21:40	21:43	21:47	21:52	21:59	22:13	22:17	22:36	22:41	22:51
22:00	22:04	22:07	22:10	22:13	22:18	22:25	22:39	22:43	23:04	23:09	23:19

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de Rodalies de Catalunya a la pàgina de la Generalitat de Catalunya.

Dissabtes, diumenges i festius:

BCN- Estació de França	BCN- Passeig de Gràcia	BCN- Sants	Viladecans	Gavà	Castelldefels	Sitges	Vilanova i la Geltrú	Cubelles	Cunit	Segur de Calafell	Calafell	St. Vicenç de Calders
5:47	5:58	6:03	6:19	6:22	6:26	6:38	6:45	6:50	6:54	6:57	7:00	7:06
6:17	6:28	6:34	6:49	6:52	6:56	7:07	7:15	7:20	7:24	7:27	7:30	7:36
6:47	6:58	7:04	7:19	7:22	7:26	7:37	7:44	7:48	7:52	7:55	7:58	8:02
7:17	7:28	7:34	7:49	7:52	7:56	8:08	8:15	8:20	8:24	8:27	8:30	8:36
7:48	7:59	8:06	8:19	8:22	8:26	8:38	8:45	8:50	8:54	5:57	9:00	9:06
8:17	8:28	8:34	8:49	8:52	8:56	9:08	9:15	9:20	9:24	9:27	9:30	9:36
8:48	8:59	9:06	9:19	9:22	9:26	9:38	9:45	9:50	9:54	9:57	10:00	10:06
9:17	9:28	9:34	9:49	9:52	9:56	10:08	10:15	10:20	10:24	10:27	10:30	10:36
9:47	9:58	10:04	10:19	10:22	10:26	10:38	10:45	10:50	10:54	10:57	11:00	11:06

10:17	10:28	10:34	10:49	10:52	10:56	11:08	11:15	11:20	11:24	11:27	11:30	11:36
10:47	10:58	11:04	11:19	11:22	11:26	11:38	11:45	11:50	11:54	11:57	12:00	12:06
11:17	11:28	11:34	11:49	11:52	11:56	12:08	12:15	12:20	12:24	12:27	12:30	12:36
11:48	11:59	12:06	12:19	12:22	12:26	12:38	12:45	12:50	12:54	12:54	13:00	13:06
12:17	12:28	12:34	12:49	12:52	12:56	13:08	13:15	13:20	13:24	13:27	13:30	13:36
12:47	12:58	13:04	13:19	13:22	13:26	13:38	13:45	13:50	13:54	13:57	14:00	14:06
13:17	13:28	13:34	13:49	13:52	13:56	14:08	14:15	14:20	14:24	14:27	14:30	14:36
13:47	13:58	14:04	14:19	14:22	14:26	14:38	14:45	14:50	14:54	14:57	15:00	15:06
14:17	14:28	14:37	14:49	14:52	14:56	15:08	15:15	15:20	15:24	15:27	15:30	15:36
14:48	14:59	15:06	15:19	15:22	15:26	15:38	15:45	15:50	15:54	15:57	16:00	16:06
15:18	15:29	15:36	15:49	15:52	15:56	16:08	16:15	16:20	16:24	16:27	16:30	16:36
15:47	15:58	16:04	16:19	16:22	16:26	16:38	16:45	16:50	16:54	16:57	17:00	17:06
16:17	16:28	16:34	16:49	16:52	16:56	17:08	17:15	17:20	17:24	17:27	17:30	17:36
16:47	16:58	17:06	17:19	17:22	17:26	17:38	17:45	17:50	17:54	17:57	18:00	18:06
17:17	17:28	17:34	17:49	17:52	17:56	18:08	18:15	18:20	18:24	18:27	18:30	18:36
17:47	17:58	18:04	18:19	18:22	18:26	18:38	18:45	18:50	18:54	18:57	19:00	19:06
18:17	18:28	18:34	18:49	18:52	18:56	19:08	19:15	19:20	19:24	19:27	19:30	19:36
18:47	18:58	19:04	19:20	19:22	19:26	19:38	19:45	19:50	19:54	19:57	20:00	20:36
19:17	19:28	19:34	19:49	19:52	19:56	20:08	20:15	20:20	20:24	20:27	20:30	20:36
19:47	19:58	20:04	20:19	20:22	20:26	20:38	20:45	20:50	20:54	20:57	21:00	21:06
20:17	20:28	20:34	20:49	20:52	20:56	21:08	21:15	21:20	21:24	21:27	21:30	21:36
20:47	20:58	21:04	21:19	21:22	21:26	21:38	21:45	21:50	21:54	21:57	22:00	22:06
21:17	21:28	21:34	21:49	21:52	21:56	22:08	22:15	22:20	22:24	22:27	22:30	22:36
21:47	21:58	22:04	22:20	22:22	22:26	22:38	22:45	22:50	22:54	22:57	23:00	23:06
22:47	22:58	23:24	23:19	23:22	23:26	23:38	23:45	23:50	23:54	23:57	0:00	0:06

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de Rodalies de Catalunya a la pàgina de la Generalitat de Catalunya.

St. Vicenç de Calders	Calafell	Segur de Calafell	Cunit	Cubelles	Vilanova i la Geltrú	Sitges	Castelldefels	Gavà	BCN-Sants	BCN-Passeig de Gràcia	BCN-Estació de França
6:59	7:04	7:07	7:10	7:13	7:18	7:24	7:41	7:46	8:06	8:11	8:20
7:29	7:34	7:37	7:40	7:44	7:49	7:55	8:09	8:13	8:33	8:38	8:48
7:51	7:56	7:59	8:02	8:06	8:11	8:17	8:31	8:36	8:56	9:01	9:11
8:14	8:19	8:22	8:25	8:29	8:34	8:40	8:54	8:59	9:19	9:24	9:34
8:31	8:36	8:38	8:40	8:43	8:49	8:56	9:09	9:13	9:34	9:39	9:49
9:02	9:07	9:10	9:13	9:17	9:22	9:29	9:43	9:47	10:06	10:11	10:21
9:32	9:37	9:40	9:43	9:47	9:52	9:58	10:13	10:17	10:36	10:41	10:51
10:02	10:07	10:10	10:13	10:17	10:22	10:29	10:43	10:47	11:06	11:11	11:21
10:32	10:37	10:40	10:43	10:47	10:52	10:59	11:13	11:17	11:36	11:41	11:51
11:02	11:07	11:10	11:13	11:17	11:22	11:29	11:43	11:47	12:06	12:11	12:21
11:32	11:37	11:40	11:43	11:47	11:52	11:59	12:13	12:17	12:36	12:41	12:51
12:02	12:07	12:10	12:13	12:17	12:22	12:29	12:43	12:47	13:06	13:11	13:21
12:32	12:37	12:40	12:43	12:47	12:52	12:59	13:13	13:17	13:36	13:41	13:51
13:02	13:07	13:10	13:13	13:17	13:22	13:29	13:43	13:47	14:06	14:11	14:21
13:32	13:37	13:40	13:43	13:47	13:52	13:59	14:13	14:17	14:36	14:41	14:51
14:02	14:07	14:10	14:13	14:17	14:22	14:29	14:43	14:47	15:06	15:11	15:21

14:32	14:37	14:40	14:43	14:47	14:52	14:59	15:13	15:17	15:36	15:41	15:51
15:02	15:07	15:10	15:13	15:17	15:22	15:29	15:43	15:47	16:06	16:11	16:21
15:30	15:35	15:38	15:41	15:45	15:50:00	15:57	16:13	16:17	16:36	16:41	16:51
16:00	16:05	16:08	16:11	16:15	16:20	16:27	16:43	16:47	17:06	17:11	17:21
16:30	16:35	16:38	16:41	16:45	16:50	16:57	17:13	17:17	17:36	17:41	17:51
17:00	17:05	17:08	17:11	17:15	17:20	17:27	17:43	17:47	18:06	18:11	18:21
17:30	17:35	17:38	0:00	17:45	17:50	17:57	18:13	18:17	18:36	18:41	18:51
18:00	18:05	18:08	18:11	18:15	18:20	18:27	18:43	18:47	19:06	19:11	19:21
18:30	18:35	18:38	18:41	18:45	18:50	18:57	19:13	19:17	19:36	19:41	19:51
19:00	19:05	19:08	19:11	19:15	19:20	19:27	19:43	19:47	20:06	20:11	20:21
19:30	19:35	19:38	19:41	19:45	19:50	19:57	20:13	20:17	20:36	20:41	20:51
20:02	20:07	20:10	20:13	20:17	20:22	20:29	20:43	20:47	21:06	21:11	21:21
20:32	20:37	20:40	20:43	20:47	20:52	20:59	21:13	21:17	21:36	21:41	21:51
21:02	21:07	21:10	21:13	21:17	21:22	21:29	21:43	21:47	22:06	22:11	22:21
22:00	22:04	22:07	22:10	22:13	22:18	22:25	22:39	22:43	23:04	23:09	23:19

*En les taules anteriors no surten totes les parades per les quals passa l'autobús.

Annex 7. Línia d'Autobús entre El Vendrell i Vilafranca del Penedès.

HORARIS DE PAS APROXIMAT										
VILAFRANCA DEL PENEDEÈS - L'ARBOÇ - EL VENDRELL										
AMB ENLLAÇOS A TARRAGONA										
SENTIT	PARADA	De dilluns a divendres feiners								
	VILAFRANCA DEL PENEDEÈS (Pl. Penedès)	---	---	---	09:45	---	---	15:45	---	18:45
	VILAFRANCA DEL PENEDEÈS (Estació d'autobusos)	---	06:50	08:40	09:50	12:20	---	15:50	17:30	18:50
	STA. MARGARIDA I ELS MONJOS (La Pista)	---	06:55	08:45	09:55	12:25	---	15:55	17:35	18:55
	STA. MARGARIDA I ELS MONJOS (L'Església)	---	06:56	---	09:56	---	---	15:56	---	18:56
	LA RÀPITA	---	06:58	08:48	10:00	12:28	---	15:58	17:38	19:00
	BANYERES (parada crta.)	05:55	---	---	---	---	---	---	---	---
	L'ARBOÇ (Crta. N340)	06:00	07:05	08:55	10:10	12:35	---	16:05	17:45	19:10
	L'ARBOÇ (IES L'Arboç)	---	---	---	---	---	15:10	---	---	---
	L'ARBOÇ (Pl. Catalunya)	06:05	07:10	---	10:15	---	15:15	16:10	---	19:15
	LA GORNAL	06:10	07:15	09:00	10:20	12:40	15:20	16:15	17:50	19:20
	BELLVEI (Centre)	06:15	07:20	09:05	10:28	12:45	15:25	16:18	17:55	19:28
	EL VENDRELL (Hospital)	06:20	07:25	09:10	10:35	12:50	15:30	16:23	18:00	19:35
	EL VENDRELL (Les Mates)	06:22	07:30	09:11	10:36	12:51	15:31	16:24	18:01	19:36
	EL VENDRELL (Estació d'autobusos)	06:35	07:35	09:15	10:40	12:55	15:35	16:25	18:05	19:40
	ENLLAÇOS Parada EL VENDRELL (Les Mates) Canvi de bus i mateix bus depenent de l'expedició d'enllaç	Enllaç directe Linia TGN	Enllaç directe e1 Linia TGN	Enllaç directe e1 Linia TGN	Enllaç directe Linia TGN	Enllaç directe e1 Linia TGN	Enllaç directe Linia TGN	Enllaç directe e1 Linia TGN	Enllaç directe e1 Linia TGN	Enllaç directe Linia TGN
		Enllaç 10 min. Linia TGN	Enllaç 30 min. Linia TGN	Enllaç 45 min. Linia TGN	Enllaç 10 min. Linia TGN	Enllaç 35 min. Linia TGN	Enllaç 20 min. Linia TGN	Enllaç 10 min. Linia TGN	Enllaç 35 min. Linia TGN	Enllaç 20 min. Linia TGN

Font: Autocars Penedès.

HORARIS DE PAS APROXIMAT EL VENDRELL - L'ARBOÇ - VILAFRANCA DEL PENEDE'S AMB ENLLAÇOS A TARRAGONA

SENTIT ↓

ENLLAÇOS Parada EL VENDRELL (Estació d'autobusos) Canvi de bus i mateix bus dependent de l'expedició d'enllaç	Enllaç directe Línia TGN	Enllaç directe e1	Enllaç directe Línia TGN	Enllaç directe Línia TGN	Enllaç directe Línia TGN	Enllaç directe e1	Enllaç directe Línia TGN
	PARADA						
De dilluns a divendres feiners							
EL VENDRELL (Estació d'autobusos)	07:44	10:55	12:09	14:09	17:10	18:10	19:05
EL VENDRELL (Les Mates)	07:46	10:57	12:11	14:11	17:13	18:12	19:08
EL VENDRELL (Hospital)	07:48	11:00	12:13	14:13	17:15	18:15	19:10
EL VENDRELL (IES Mediterrànea)	07:55	---	---	---	---	---	---
BELLVEI (Centre)	08:10	11:05	12:15	14:15	17:20	18:20	19:15
LA GORNAL	08:15	11:10	12:20	14:20	17:25	18:25	19:20
L'ARBOÇ (Pl. Catalunya)	---	---	12:25	14:25	17:30	---	19:25
L'ARBOÇ (Crta. N340)	08:20	11:15	12:30	14:30	---	18:30	19:30
BANYERES DEL PENEDE'S (parada crta.)	---	---	12:35	14:35	---	---	19:35
LA RÀPITA	08:27	11:22	12:45	14:45	---	18:37	19:45
STA. MARGARIDA I ELS MONJOS (L'Església)	---	---	12:49	14:49	---	---	19:49
STA. MARGARIDA I ELS MONJOS (La Pista)	08:30	11:25	12:50	14:50	---	18:40	19:50
VILAFRANCA DEL PENEDE'S (Pl. Penedès)	---	---	---	---	---	---	---
VILAFRANCA DEL PENEDE'S (Estació d'autobusos)	08:35	11:30	12:55	14:55	---	18:45	19:55

Font: Autocars Penedès.

Annex 8: Horaris Autocars Poch línies Vendrell, l'Arboç, Lletger.

FEINER:

Banyeres	L'Arboç (Renfe)	Banyeres	Lletger	El Vendrell
7:00	7:05	7:10	7:12	7:45

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys i d'Autocars Poch.

El Vendrell	L'Arboç (Renfe)	Lletger	El Vendrell
7:50	8:18	8:26	9:06
11:00	11:40	11:48	12:15
12:55	12:23	13:31	X
17:00	17:28	17:36	18:20
21:00	21:27	21:36	22:20

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys i d'Autocars Poch.

El Vendrell	Lletger	L'Arboç (CAP)	L'Arboç (Renfe)	El Vendrell
15:30	16:05	16:10	16:15	16:45

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys i d'Autocars Poch.

EI Vendrell	L'Arboç (Renfe)	Lletger	EI Vendrell
17:00	17:28	17:36	18:20

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys i d'Autocars Poch.

EI Vendrell	L'Arboç (CAP)	L'Arboç (Renfe)	Lletger	EI Vendrell
18:30	18:57	19:02	19:09	19:45

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys i d'Autocars Poch.

EI Vendrell	L'Arboç (Renfe)
8:45	9:13
L'Arboç (Renfe)	EI Vendrell
9:25	9:55

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys i d'Autocars Poch.

DISSABTES

Banyeres	L'Arboç (Renfe)	Lletger	EI Vendrell
8:50	8:55	9:02	9:35
EI Vendrell	Lletger	L'Arboç (Renfe)	EI Vendrell
12:00	12:35	12:42	13:15

Font: Elaboració pròpia a partir de dades extretes de l'Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys i d'Autocars Poch.

*En les taules anteriors no surten totes les parades per les quals passa l'autobús.

Annex 9: Línia Pontons – Vilafranca del Penedès.

Línia de Pontons a Vilafranca del Penedès.

Mas Gassons/Mas Vermell	Can Lienes	La Ponderosa	Pontons	Can Coral	Torrelles de Foix	Can Croset	Sant martí Sarroca	Can Sogues	Pacs del Penedès (nucli)	Pacs del Penedès	Vilafranca del Penedès
De dilluns a divendres feiners durant vacances escolars d'estiu, Nadal i Setmana Santa											
6.50	7.00	7.10	7.15	7.30	7.33	7.35	7.38	7.42	7.46	7.48	7.58
-	-	-	-	8.25	8.30	8.33	8.35	8.38	-	8.42	8.52
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	12.25	12.30	12.33	12.35	12.38	-	12.42	12.52
-	-	-	14.50	15.05	15.10	15.12	15.15	15.18	15.23	15.27	15.49
18.30	18.40	18.45	18.55	19.10	19.13	19.15	19.18	19.22	19.26	19.28	19.38

Font: Hispano Igualadina.

Línia de Vilafranca del Penedès a Pontons.

Vilafranca del Penedès	Pacs del Penedès	Pacs del Penedès (nucli)	Can Sogues	Sant martí Sarroca	Can Croset	Torrelles de Foix	Can Coral	Pontons	La Ponderosa	Mas Gassons/Mas Vermell	Can Lienes
De dilluns a divendres feiners durant vacances escolars d'estiu, Nadal i Setmana Santa											
8.00	8.10	-	8.12	8.15	8.17	8.20	8.25	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11.50	12.00	-	12.02	12.05	12.07	12.10	12.15	-	-	-	-
13.00	13.10	-	13.12	13.15	13.17	13.20	13.25	13.40	-	-	-
17.40	17.50	-	17.52	17.55	17.57	18.00	18.05	18.15	18.25	18.30	-
19.30	19.40	19.42	19.44	19.45	19.47	19.50	19.55	20.00	-	-	-

Font: Hispano Igualadina.

Itinerari Pontons – Vilafranca del Penedès (Dissabte).

H.SORT.	ITINERARI
8:05	PONTONS - VILAFRANCA DEL PENEDÈS
11:00	MAS GASSONS/MAS VERMELL - VILAFRANCA DEL PENEDÈS
14:15	PONTONS - VILAFRANCA DEL PENEDÈS
17:00	TORRELLES DE FOIX - VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Font: Hispano Igualadina.

Itinerari Vilafranca del Penedès – Pontons (Dissabte).

H.SORT.	ITINERARI
7:30	VILAFRANCA DEL PENEDEÈS - PONTONS
10:00	VILAFRANCA DEL PENEDEÈS - CAN LLENES
12:15	VILAFRANCA DEL PENEDEÈS - PONTONS
16:30	VILAFRANCA DEL PENEDEÈS - TORRELLES DE FOIX
20:00	VILAFRANCA DEL PENEDEÈS - PONTONS

Font: Hispano Igualadina.

Itinerari Pontons – Vilafranca del Penedès (diumenge).

H.SORT.	ITINERARI
10:55	PONTONS - VILAFRANCA DEL PENEDEÈS
17:20	MAS GASSONS/VERMELL- VILAFRANCA DEL PENEDEÈS

Font: Hispano Igualadina.

Itinerari Vilafranca del Penedès – Pontons (diumenge).

H.SORT.	ITINERARI
10:00	VILAFRANCA DEL PENEDEÈS - PONTONS
16:30	VILAFRANCA DEL PENEDEÈS - CAN LLENES

Font: Hispano Igualadina.

Itinerari Pontons- Vilafranca durant tot l'any excepte l'estiu.

Mas Gassons/Mas Vermell	Can Lienes	La Ponderosa	Pontons	Can Coral	Torrelles de Foix	Can Crosset	Sant martí Sarroca	Can Sogues	Pacs del Penedès (nucli)	Pacs del Penedès	Vilafranca del Penedès
De dilluns a divendres feiners excepte vacances escolars d'estiu, Nadal i Setmana Santa.											
-	-	-	-	6.05	6.10	6.13	6.15	6.18	-	6.22	6.32
-	-	-	6.25	6.40	6.45	6.47	6.50	-	-	-	7.25
6.50	7:00	7:10	8.15	8.30	8.35	8.38	8.40	8.43	8.47	8.49	8.59
-	-	-	-	10.45	10.50	10.53	10.57	11.00	-	11.05	11.20
-	-	-	14.50	15.05	15.10	15.13	15.15	15.18	-	15.22	15.32
16.25	16.35	16.40	16.43	17.00	17.05	17.07	17.10	17.12	17.17	17.19	17.33
-	-	-	-	18.20	18.25	18.28	18.30	18.33	-	18.37	18.47
-	-	-	-	19.30	19.35	19.38	19.40	19.43	-	19.47	19.57
De dilluns a divendres feiners durant vacances escolars d'estiu, Nadal i Setmana Santa											
6.50	7.00	7.10	7.15	7.30	7.33	7.35	7.38	7.42	7.46	7.48	7.58
-	-	-	-	8.25	8.30	8.33	8.35	8.38	-	8.42	8.52
-	-	-	-	9.15	9.20	9.23	9.25	9.28	-	9.32	9.42
-	-	-	-	12.25	12.30	12.33	12.35	12.38	-	12.42	12.52
-	-	-	14.50	15.05	15.10	15.12	15.15	15.18	15.23	15.27	15.49
18.30	18.40	18.45	18.55	19.10	19.13	19.15	19.18	19.22	19.26	19.28	19.38
Dissabtes feiners tot l'any											
-	-	-	-	-	6.45	6.48	6.50	6.53	-	6.57	7.07
-	-	-	8.05	8.20	8.25	8.28	8.30	8.33	8.40	8.42	8.52
11.00	11.10	11.15	11.20	11.35	11.40	11.43	11.45	11.48	-	11.52	12.00
-	-	-	14.15	-	14.30	14.33	14.35	14.38	-	14.43	14.55
-	-	-	-	-	17.00	17.03	17.05	17.08	-	17.12	17.25
Diuenenges i festius tot l'any											
-	-	-	10.55	-	11.00	11.03	11.05	11.08	-	11.13	11.26
-	-	-	-	-	16.00	16.03	16.05	16.08	-	16.13	16.26
17.20	17.30	17.40	17.45	17.55	18.00	18.03	18.05	18.08	-	18.12	18.22

Font: Hispano Igualadina.

Itinerari Vilafranca del Penedès – Pontons tot l'any menys l'estiu.

Vilafranca del Penedès	Pacs del Penedès	Pacs del Penedès (nucli)	Can Sogues	Sant martí Sarroca	Can Crosset	Torrelles de Foix	Can Coral	Pontons	La Ponderosa	Mas Gassons/Mas Vermell	Can Lienes
De dilluns a divendres feiners excepte vacances escolars d'estiu, Nadal i Setmana Santa											
6.00	6.10	-	6.12	6.15	6.17	6.20	6.25	6.40	6.45	6.50	7.00
10.15	10.25	-	10.27	10.30	10.32	10.35	10.40	-	-	-	-
12.30	12.40	12.43	12.48	12.50	12.52	12.55	13.00	13.15	-	-	-
15.30	15.40	-	15.45	15.48	15.50	15.53	15.58	16.15	16.20	16.25	16.35
17.45	17.55	-	18.00	18.03	18.05	18.08	18.13	-	-	-	-
19.00	19.10	19.13	19.18	19.20	19.22	19.25	19.30	-	-	-	-
20.00	20.10	-	20.15	20.17	20.19	20.22	20.27	20.40	-	-	-
De dilluns a divendres feiners durant vacances escolars d'estiu, Nadal i Setmana Santa											
8.00	8.10	-	8.12	8.15	8.17	8.20	8.25	-	-	-	-
8.45	8.55	-	8.57	9.00	9.02	9.05	9.10	-	-	-	-
11.50	12.00	-	12.02	12.05	12.07	12.10	12.15	-	-	-	-
13.00	13.10	-	13.12	13.15	13.17	13.20	13.25	13.40	-	-	-
17.40	17.50	-	17.52	17.55	17.57	18.00	18.05	18.15	18.25	18.30	-
19.30	19.40	19.42	19.44	19.45	19.47	19.50	19.55	20.00	-	-	-
Dissabtes feiners tot l'any											
7.30	7.40	-	7.42	7.45	7.47	7.50	-	8.05	-	-	-
10.00	10.10	-	10.12	10.15	10.17	10.20	-	10.45	10.50	11.00	11.10
12.15	12.25	12.27	12.29	12.30	12.32	12.35	12.40	12.55	-	-	-
16.30	16.40	-	16.42	16.45	16.47	16.50	-	-	-	-	-
20.00	20.10	-	20.12	20.15	20.17	20.20	-	20.45	-	-	-
Diuenenges i festius tot l'any											
10.00	10.10	-	10.12	10.15	10.17	10.20	10.25	10.40	-	-	-
16.30	16.40	-	16.42	16.45	16.47	16.50	-	17.05	17.10	17.20	17.30
21.45	21.55	-	21.57	22.00	22.02	22.05	-	22.20	-	-	-

Font: Hispano Igualadina.

Annex 10. Línia Santa Coloma de Queralt – Barcelona.

Línia Santa Coloma de Queralt - Barcelona.

GUIMERA - BARCELONA

Les Borges Blanques	Arcosa	Bellanes	Maldà (emb.)	Sant Martí de Maldà	Rocafort de Valbona (emb.)	Nalec (emb.)	Ciudadella (emb.)	Guimerà Centre	Valfogona (centre)	Valfogona (Bairen)	Albió	Savella	Conesa	Segura	Lluc	Rauric	Santa Coloma de Queralt	Aguiló	Poble de Carboya	Els Plans de Ferran	Heucària	Sant Martí de Tous	Salo	Igualada Estac.Aulob.	Castelló	El Bruc	Fons del Godol (C'elbato)	Colbató	Esparguera	Aberra Pl. Rebato	Mercall Hosp.Pequiatric	Bon Zona Universitaria	Barcelona Palau Reial	Barcelona M'Crinia	Barcelona Sants	
DILLUNS, DIMECRES I DIVENDRES FEINERS, excepte agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant																																				
5.45(2)	5.50(2)	5.58(2)	6.00(2)	6.03(2)	6.05(2)	6.07(2)	6.09(2)	6.20	6.22	6.23	6.26	-	-	-	-	6.29	6.29	6.45	6.49	6.53	6.55	7.00	7.00	7.10	7.30	7.38	7.45	7.50	7.50	7.55	8.00	-	8.30	8.32	8.35	-
-	-	-	-	-	-	-	-	13.05	13.10	13.13	13.16	-	-	-	-	13.18	13.29	13.35	13.39	13.43	13.45	13.50	-	14.05	14.30	14.38	-	14.50	14.50	14.55	15.00	-	15.30	15.32	15.35	-
DIMARTS I DIJOUS FEINERS, excepte agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant																																				
5.45(2)	5.50(2)	5.58(2)	6.00(2)	6.03(2)	6.05(2)	6.07(2)	6.09(2)	6.20	6.22	6.23	6.26	6.26	6.27	6.27	-	6.29	6.45	6.49	6.53	6.55	7.00	7.00	7.10	7.30	7.38	7.45	7.50	7.50	7.55	8.00	-	8.30	8.32	8.35	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	13.05	13.10	13.13	13.16	-	-	-	-	13.18	13.29	13.35	13.39	13.43	13.45	13.50	-	14.05	14.30	14.38	-	14.50	14.50	14.55	15.00	-	15.30	15.32	15.35	-
DE DILLUNS A DIVENDRES FEINERS, Agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant.																																				
-	-	-	-	-	-	-	-	6.20	6.22	6.23	6.26	-	-	-	6.29	6.29	6.45	6.49	6.53	6.55	7.00	7.00	7.10	8.00	8.08	8.15	8.20	8.23	8.25	8.30	-	8.51	8.52	9.00	-	
-	-	-	-	-	-	-	-	15.00	15.05	15.08	15.10	-	-	-	15.12	15.23	15.30	15.33	15.38	15.40	15.45	15.55	16.00	16.15	-	-	-	-	-	-	-	-	17.01	17.02	17.05	17.15
DISSABTES FEINERS.																																				
-	-	-	-	-	-	-	-	7.45	7.50	7.53	7.56	-	-	-	7.58	8.09	8.15	8.19	8.23	8.25	8.30	8.40	8.45	9.00	9.05	9.15	9.20	9.23	9.25	9.30	-	10.01	10.02	10.05	-	
DIUMENGES I FESTIUS, excepte l'1 de Gener, Divendres Sant i 25 de Desembre																																				
-	-	-	-	-	-	-	-	15.45	15.50	15.53	15.56	-	-	-	15.58	16.09	16.15	16.19	16.23	16.25	16.30	16.40	16.45	17.15	-	-	-	-	-	-	-	-	18.06	18.08	18.10	18.15

BARCELONA - GUIMERA

Barcelona Sants	Barcelona M'Crinia	Barcelona Palau Reial	Bon Zona Universitaria	Mercall Hosp.Pequiatric	Aberra Pl. Rebato	Esparguera	Colbató	Fons del Godol (Colbató)	El Bruc	Castelló	Igualada Estac.Aulob.	Salo	Sant Martí de Tous	Heucària	Els Plans de Ferran	Poble de Carboya	Aguiló	Santa Coloma de Queralt	Rauric	Lluc	Segura	Conesa	Savella	Albió	Valfogona (Bauren)	Valfogona (centre)	Guimerà (centre)	Ciudadella (emb.)	Nalec (emb.)	Rocafort de Valbona (emb.)	Sant Martí de Maldà	Maldà (emb.)	Bellanes	Arcosa	Les Borges Blanques			
DILLUNS, DIMECRES I DIVENDRES FEINERS, excepte Agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant.																																						
-	9.45	9.47	9.48	-	10.10	10.15	10.25	10.25	10.30	10.37	10.42	-	11.05	11.10	-	11.15	11.25	11.32	11.36	11.43	-	-	-	11.49	11.52	11.57	12.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	15.50	15.52	15.53	-	16.15	16.20	16.35	16.35	16.40	16.47	17.00	-	17.15	17.20	-	17.28	17.35	17.42	17.46	17.53	-	-	-	18.00	18.02	18.07	18.15	18.18(1)	18.20(1)	18.22(1)	18.24(1)	18.27(1)	18.29(1)	18.37(1)	18.48(1)	-		
DIMARTS I DIJOUS FEINERS, excepte agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant																																						
-	9.45	9.47	9.48	-	10.10	10.15	10.25	10.25	10.30	10.37	10.42	-	11.05	11.10	-	11.15	11.25	11.32	11.36	11.43	-	-	-	11.49	11.52	11.57	12.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
-	15.50	15.52	15.53	-	16.15	16.20	16.35	16.35	16.40	16.47	17.00	-	17.15	17.20	-	17.28	17.35	17.42	17.46	17.53	-	-	-	17.53	17.54	17.55	18.00	18.02	18.07	18.15	18.18	18.20	18.22	18.24	18.27	18.29	18.37	18.48
DE DILLUNS A DIVENDRES FEINERS, Agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant.																																						
11.05	11.20	11.22	11.23	-	11.45	11.50	11.55	11.55	12.05	12.12	12.15	-	12.30	12.40	-	12.50	12.55	13.10	13.14	13.21	-	-	-	13.27	13.30	13.35	13.40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
18.20	18.35	18.37	18.38	-	19.00	19.05	19.15	19.15	19.20	19.27	19.40	-	19.55	20.00	-	20.05	20.10	20.15	20.20	20.25	-	-	-	20.25	20.30	20.35	20.40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
DISSABTES FEINERS.																																						
-	11.05	11.07	11.08	-	11.30	11.35	11.50	11.50	11.55	12.05	12.15	-	12.30	12.40	-	12.60	12.53	13.10	13.14	13.21	-	-	-	13.27	13.30	13.35	13.40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
DIUMENGES I FESTIUS, excepte l'1 de Gener, Divendres Sant i 25 de Desembre																																						
19.20	19.30	19.32	19.33	19.57	20.00	20.05	20.15	20.15	20.20	20.27	20.35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

Horaris de pas aproximats, dependent de la circulació
 (1) Només els divendres feiners de l'1 d'Octubre al 30 de Juny
 (2) Només els dilluns feiners de l'1 d'Octubre al 30 de Juny
 Nota: A Les Borges Blanques es pot arribar a diari amb la nostra línia Barcelona - Torregrosa. Consultau-la.

Font: Hispano Igualadina.

Annex 11. Línia Santa Coloma de Queralt - Igualada.

Línia Santa Coloma de Queralt – Igualada.

SANTA COLOMA QUERALT - ST.MARTÍ TOUS - JORBA - IGUALADA										IGUALADA - JORBA - ST.MARTÍ TOUS - SANTA COLOMA QUERALT											
Santa Coloma de Queralt	Sant Martí de Tous	Jorba	Sant Genis	Pla de Torruella	Igualada Institut	Igualada Correus	Igualada Est. Autobusos	Igualada Av. Barcelona	Igualada Hospital		Igualada Est. Autobusos	Igualada Av. Barcelona	Igualada Hospital	Igualada Institut	Pla de Torruella	Sant Genis	Jorba	Sant Martí de Tous	Santa Coloma de Queralt		
DE DILLUNS A DIVENDRES FEINERS										DE DILLUNS A DIVENDRES FEINERS											
06:10	-	06:25	-	-	06:49	-	06:55	-	-		05:40	-	-	05:46	-	-	05:50	-	-	06:10	
09:00	-	09:30	09:32	09:34	09:36	09:38	09:40	09:42	09:44		(4) 7:00	07:02	07:04	07:06	07:08	07:10	07:12	-	-	07:35	
-	12:10	-	-	-	-	-	12:40	-	-		(3) 08:15	08:17	08:19	08:21	08:23	08:25	08:30	-	-	09:00	
13:35	-	-	-	-	14:14	-	14:20	-	-		(2) 10:42	-	-	-	-	-	-	-	-	11:05	11:32
13:45	-	14:10	14:12	14:14	14:16	14:18	14:20	14:22	14:24		11:45	-	-	-	-	-	-	-	-	12:00	-
-	15:00	-	-	-	-	-	15:30	-	-		(1) 12:30	-	-	-	12:36	-	-	-	-	12:45	13:25
19:15	-	19:35	19:37	19:39	19:41	19:43	19:45	19:47	19:49		13:05	13:07	13:09	13:11	13:13	13:15	13:17	-	-	13:40	
22:15	-	22:35	22:37	22:39	22:41	22:43	22:45	22:47	22:49		(2) 17:00	-	-	-	-	-	-	-	-	17:15	17:42
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		18:30	18:32	18:34	18:36	18:38	18:40	18:42	-	-	19:05	
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		21:30	21:32	21:34	21:36	21:38	21:40	21:42	-	-	22:05	
DISSABTES										DISSABTES											
08:15	08:40	-	-	-	-	-	09:00	-	-		12:30	-	-	-	-	-	-	-	-	12:45	13:15
15:00	-	15:15	15:17	15:19	-	15:23	15:25	-	15:29		14:15	14:17	14:19	14:21	14:23	14:25	14:27	-	-	14:50	
22:00	-	22:20	22:22	22:24	-	22:28	22:30	22:32	22:34		21:30	21:32	21:34	21:36	21:38	21:40	21:42	-	-	22:05	
FESTIUS										FESTIUS											
08:15	-	08:30	08:32	08:34	-	08:38	08:40	-	08:44		07:45	07:47	07:49	-	07:53	07:55	07:57	-	-	08:15	
13:00	-	13:15	13:17	13:19	-	13:23	13:25	13:27	13:29		12:30	12:32	12:34	-	12:38	12:40	12:42	-	-	13:00	
22:00	-	22:10	22:12	22:14	-	22:18	22:20	22:22	22:24		21:30	21:32	21:34	-	21:38	21:40	21:42	-	-	22:00	

Horaris de pas aproximats, dependent de la circulació

(1) Només a l'agost i del 26-31 Desembre

(2) No funciona a l'agost ni del 26-31 Desembre

(3) No lectiu

(4) Lectiu

V080319

Font: Hispano Igualadina.

Annex 12. Fitxes de Recursos Turístics.

Nom del recurs	Serra i Avenc de Sant Antoni.
Localització	Cunit.
Tipus de recurs	Natural.
Possibilitat de visita	Sí.
Jerarquia del recurs	Nivell 4: Regional.
Descripció	La Serra de Sant Antoni, és la zona més muntanyosa del municipi de Cunit on es localitza l'Avenc de Sant Antoni, un dels indrets més emblemàtics del municipi. Es tracta d'un avenc reconvertit en cova amb una longitud màxima de 50 metres (Ajuntament de Cunit).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:

Imatges	 <p data-bbox="491 824 778 844">Font: Ajuntament de Cunit.</p>
----------------	--

Nom del recurs	Puig de la Tiula.
Localització	Entre Cunit i Cubelles.
Tipus de recurs	Natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 4. Regional.
Descripció	<p>Muntanya que separa els municipis de Cunit i Cubelles, amb una alçada de 287 metres respecte al nivell del mar, fet que fa que des d'aquest punt de la carretera les vistes siguin magnífiques (Pequeña Montaña).</p> <p>A més, i com es pot veure en les imatges següents, en alguns casos s'hi ha trobat ramats que permeten gaudir als visitants de la transhumància.</p>
Estat actual de conservació	<p>Excel·lent:</p> <p>Bo: X</p> <p>Regular:</p> <p>Deficient:</p>
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	 <p data-bbox="491 1982 762 1995">Font: Pequeña montaña.</p>

Nom del recurs	Parc Natural del Foix.
Localització	Castellet i la Gornal, entre altres municipis.
Tipus de recurs	Cultural i natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	El parc natural es troba en una zona confinada entre vinya, muntanya i costa, actualment es troba dins de la xarxa d'espais naturals protegits des de l'any 2006 (Escapada Rural).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	
<p>Font: Viquipèdia.</p>	

Nom del recurs	El Montmell.
Localització	Centrant-nos en el camí, aquest espai natural protegit (PEIN) es localitza a Castellví de la Marca i Sant Martí Sarroca.
Tipus de recurs	Natural.
Jerarquia del	Nivell 3: Comunitari.

recurs	
Descripció	La ruta passa per les muntanyes de La Setrilla (400 m), Puig d'en Morgades (455 m), el Puig de Can Barceló (475 m) i el Turó de Cal Bord (460 m) (ICGC), sempre passant per les valls. En termes generals, el Montmell pertany al sistema prelitoral, la seva singularitat orogràfica fa que tingui un especial interès paisatgístic, contant també amb el gran valor que té l'alzinar litoral i algunes espècies singulars de fauna invertebrada (Generalitat de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	
	Font: Generalitat de Catalunya.

Nom del recurs	Font de les Dous.
Localització	Torrelles de Foix.
Tipus de recurs	Cultural i natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 4: Regional.
Descripció	La Font de les Dous, és una zona d'especial interès (Pobles de Catalunya). A la font, hi discorre la riera de Pontons, consta de 35 sortidors i en èpoques de pluges s'hi pot gaudir de salts d'aigua de la riera. Un tret important que té la font, és que es pot gaudir d'un entorn salvatge atípic del seu voltant. Cal destacar també, que la zona de les Dous ha estat arreglada per gaudir encara millor de l'entorn (Ajuntament de Torrelles de Foix).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.

Imatges

Font: Elaboració Pròpia.

Font: Ajuntament de Torrelles de Foix.

Nom del recurs	Serra d'Ancosa i Plana d'Ancosa.
Localització	Bellprat, La Llacuna, Pontons, Torrelles de Foix, entre altres municipis per on no hi passa la carrerada.
Tipus de recurs	Natural.

Jerarquia del recurs	Nivell 4: Regional.
Descripció	Es tracta d'una zona de muntanya baixa que enllaça la Serralada Prelitoral amb la Depressió Central. Conté una densa xarxa de rieres que solquen les serres i les valls. Pel que fa a la vegetació, els seus boscos estan formats per pi blanc, amb camps de secà a les zones més planes i a les depressions (Observatori de Paisatge).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	 <p>Font: Observatori de Paisatge.</p>

Nom del recurs	Serra de Brufaganya.
Localització	Pontils.
Tipus de recurs	Natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 4: Regional.
Descripció	Aquesta serra, forma part de la Depressió Central Catalana, la qual, separa la conca del Gaià de la Vall de Miralles. La Vall de Sant Magí és la que reuneix gran part de la població i el Santuari de Sant Magí de Brufaganya (Enciclopèdia de Catalunya). Santuari pel qual passa el camí ramader.
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.

Nom del recurs	Serra de Queralt.
Localització	Santa Coloma de Queralt.
Tipus de recurs	Natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	<p>La Serra de Queralt, està situada al Prepirineu, es tracta d'un Espai d'Interès Natural gràcies a la seva singularitat geològica que l'hi dona el conjunt acinglerat on es troba. La vegetació predominant, és la pineda de pi roig, cal destacar també, el seu interès micològic. I des del Santuari de Queralt, es poden observar unes grans vistes a Montserrat, entre altres (Diputació de Barcelona).</p> <p>Alguns dels elements culturals importants d'aquesta serra són el Castell de Queralt i l'Ermida de Sant Jaume de Queralt, d'estil romànic.</p>
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.

Imatges

Font: Panorama.cat

Castell de Queralt.

Font: Anoia Turisme.

Nom del recurs	El Gaià.
Localització	Santa Coloma de Queralt, Pontils, Querol, entre altres municipis fins a la seva desembocadura.
Tipus de recurs	Natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	El Riu Gaià, neix a Santa Coloma de Queralt, és típicament mediterrani, simbòlicament, es diu que neix a la Font de les Canelles de Santa Coloma de Queralt (El Gaià. Custòdia del Territori).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	<p>Font de les Canelles.</p> <p>Font: Elaboració Pròpia.</p> <p>El riu.</p> <p>Font: El Gaià.</p>

Nom del recurs	Masia de Sant Antoni.
Localització	Cunit (Baix Penedès). Carretera de Sant Antoni S/N, camí l'Arboç.
Tipus de recurs	Cultural i natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	Es tracta d'un Bé d'Interès Cultural i que va néixer sent una masia senyorial típica del Penedès, sent en els seus inicis una casa rústica i a poc a poc agafant el paper d'una casa propietat de la noblesa, com s'ha dit, es va reformar l'any 1901 en l'època del noucentisme català, però es va construir al segle XIX (Masia Sant Antoni).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de Visita	Sí.
Imatges	 <p>Font: Masia Sant Antoni.</p>

	<p>Vistes des de la torre de la Masia de Sant Antoni a la Masia Cal Pla.</p> <p>Font: Elaboració Pròpia.</p>
--	---

Nom del recurs	Masia Cal Santó.
Localització	Cunit (Baix Penedès). Carretera de Clariana.
Tipus de recurs	Cultural i natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	<p>Edifici inspirat en una decoració del gòtic civil, envoltat de jardins i d'una capella. Va ser construït entre el 1911 i el 1929 (Pobles de Catalunya).</p> <p>L'edifici es troba abandonat i en mal estat, fet que fa que sigui impossible poder accedir al seu interior.</p>
Estat actual de conservació	<p>Excel·lent: Bo: Regular: Deficient: X (Actualment no s'hi pot accedir al seu interior per perill d'ensorrament i en general l'edifici es troba ple de pintades).</p>
Possibilitat de visita	Només pels espais exteriors com els jardins o la capella.
Imatges	 <p>Font: Pobles de Catalunya.</p>

Nom del recurs	Església de la Mare de Deu de Montserrat.
Localització	Clariana (Entitat municipal de Castellet i la Gornal) (Alt Penedès). 2116 08729, BV-2116, 35, 08729 Clariana, Barcelona. Coordenades: 41° 14' 42,13" Latitud - 1° 37' 6,88" Longitud.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	Es tracta d'un edifici religiós construït entre els anys 1940 i 1974, construïda en el mateix lloc on estava la Capella de Sant Jaume de Clariana destruïda l'any 1936 (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí. (en dies de culte).
Imatges	 <p>Font: Pobles de Catalunya.</p>

Nom del recurs	Nucli de Clariana.
Localització	Clariana (Entitat municipal de Castellet i la Gornal).
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	Clariana està format per dues barriades, pel que fa a la més antiga, conserva una estructura medieval i diverses cases amb elements antics (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.

Imatges	
----------------	--

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Tanca i templets del Parc Gener.
Localització	L'Arboç (Baix Penedès). Carrer Herois de 1809, 100-102.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	Edifici d'arquitectura eclèctica (combinació d'estils arquitectòniques d'altres cultures) del segle XIX (Pobles de Catalunya). Actualment no es pot visitar degut al seu estat d'abandonament.
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: Regular: Deficient: X (Es troba en estat de desmantellament).
Possibilitat de visita	No.
Imatges	

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Ca l'Urgell.
Localització	L'Arboç (Baix Penedès). Avinguda dels Herois / Carrer del Migdia.
Tipus de recurs	Cultural.

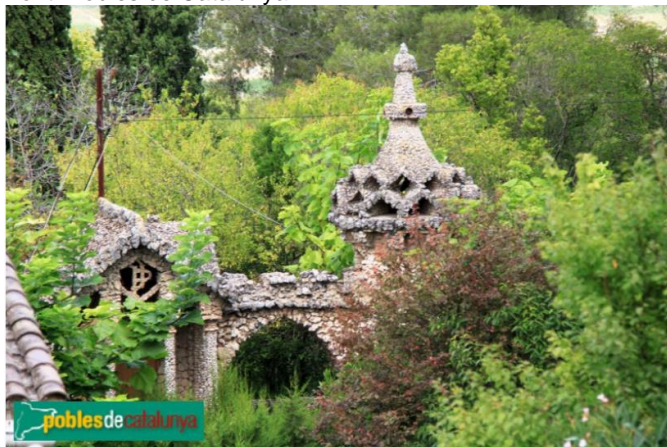
Jerarquia del Recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	Edifici de l'any 1891 d'arquitectura amb un estil d'historicisme (moviment que pretén recuperar l'arquitectura típica de períodes anteriors) (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	No.
Imatges	

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Torre de Bellesguard.
Localització	L'Arboç (Baix Penedès). Av. Mossèn Cinto Verdaguer, 39 43720.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	També és conegut com a Cal Ponç, o Cal Lluc. Es tracta d'un edifici residencial, amb jardí on hi ha un petit estany, d'estil neogòtic, construït l'any 1898. Dins del jardí hi ha una construcció de pedra típica del modernisme, coneguda com la caseta de la música, tot i que es creu que va ser construïda com un colomar (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	No.

Imatges

Font: Pobles de Catalunya.

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Creu de la Badalota.
Localització	L'Arboç (Baix Penedès). Av/ Jacint Verdaguer, Plaça de la Badalota.
Tipus de recurs	Cultural i natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 4: Regional.
Descripció	Es tracta d'una creu monumental construïda entre els anys 1940 i 1975. La seva situació original era prop de l'antic Portal de Vilafranca, i es va traslladar al mirador de la Badalota a finals del segle XIX. La seva localització, permeten observar les vistes dels camps dels Penedès (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.

Imatges

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	La Giralda de l'Arboç.
Localització	L'Arboç (Baix Penedès). Avinguda Jacint Verdaguer.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	Després de fer un viatge a Andalusia, Joan Roquer i Marí, es va entusiasmar per l'arquitectura califal, fet que el va portar a reproduir-la en la seva residència. Es va construir entre els anys 1877 i 1889, dirigida pel mateix Roquer. El que pretenia era fer una reproducció de la Giralda de Sevilla a escala 1:2, sent actualment un dels elements més emblemàtics del municipi a més d'un espai d'interès cultural (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.

Per altra banda, i no passant estrictament per la ruta, el municipi de l'Arboç es caracteritza per tenir una forta riquesa patrimonial que genera una gran quantitat de recursos culturals dins del mateix municipi a pocs metres de la carrerada.

Nom del recurs	Villa Teresina.
Localització	L'Arboç (Baix Penedès). Avinguda Mossèn Cinto Verdaguer, 15.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	Es tracta d'un edifici residencial construït entre els anys 1888 i 1910, es podria considerar un recurs turístic perquè consta d'elements de reminiscències clàssiques que li atorguen un encant distintiu (Pobles de Catalunya). Tot i que pel seu estat d'abandonament, per arribar a ser un producte turístic, seria necessari una millora del seu estat.
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: Regular: X (Actualment es troba abandonada) Deficient:
Possibilitat de visita	No.

Imatges

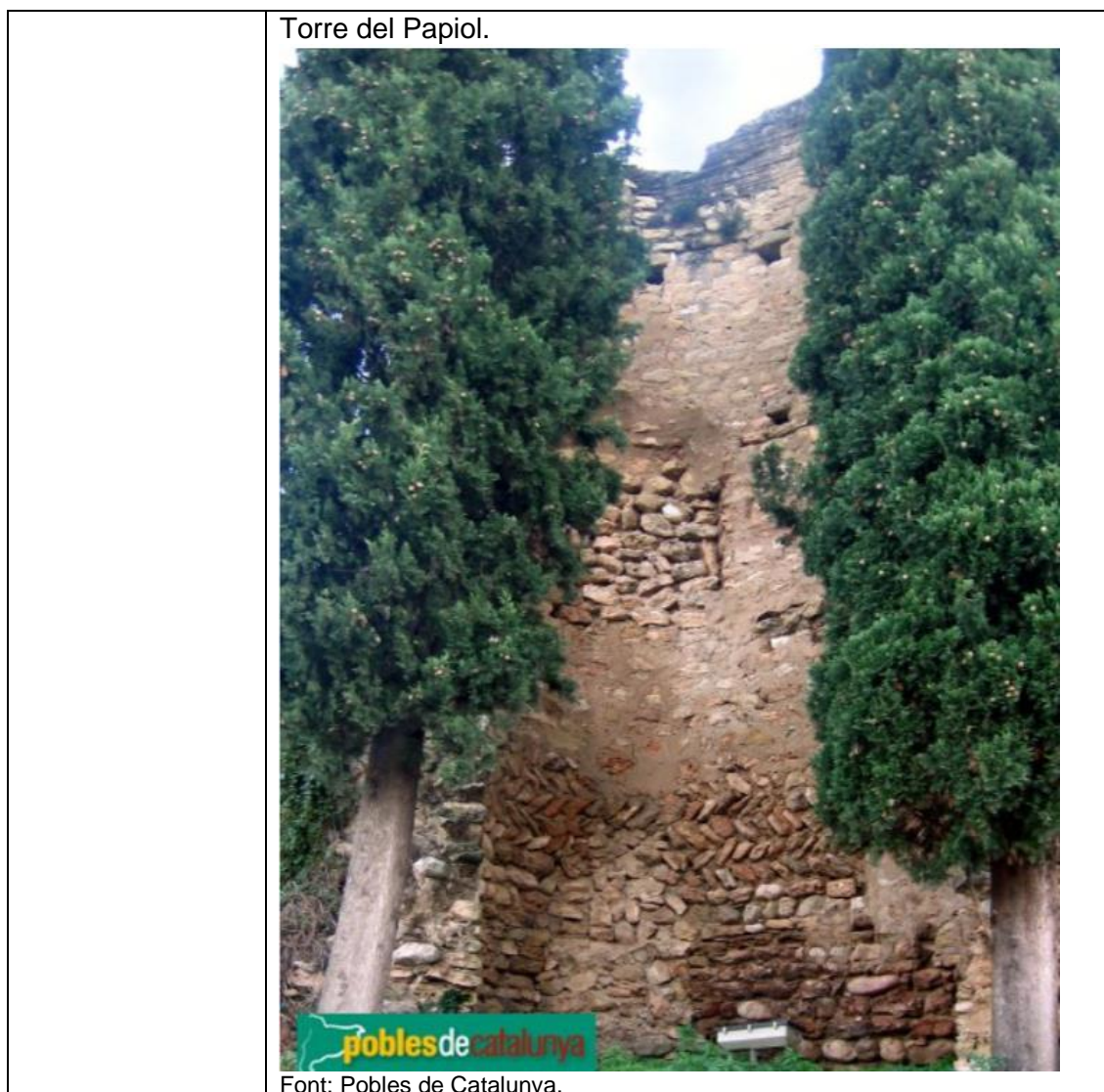
Font: Pobles de Catalunya.

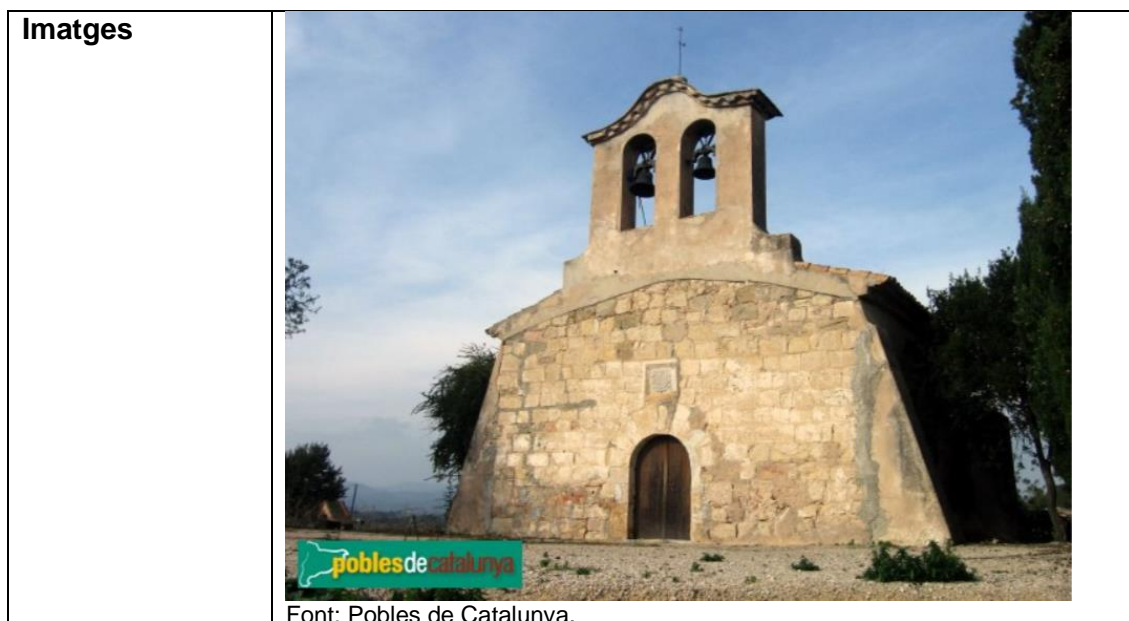
Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Casa Gran del Papiol, Cal Julià del Papiol i Torre del Papiol.
Localització	L'Arboç (Baix Penedès). Veïnat del Papiol.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	La Casa Gran de Papiol, és una masia senyorial construïda l'any 1798 per Joan Vidal i Batlle, la qual està inclosa dins l'inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Per altra banda, trobem Cal Julià del Papiol, la casa dels masovers de la Casa Gran del Papiol, aquest edifici va ser reconstruït l'any 1930 imitant l'arquitectura rural tradicional, barrejant elements de diferents estils i èpoques. La Torre del Papiol es troba adossada al nucli de la masia del Papiol, és del segle XI, d'estil romànic, tot i que actualment es troba enrunada (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Casa Gran del Papiol. Bo: Regular: Cal Julià del Papiol. Deficient: Torre del Papiol.

Possibilitat de visita	A la casa Gran del Papiol, actualment si celebren esdeveniments.
Imatges	<p data-bbox="491 257 782 291">Casa Gran del Papiol.</p> <p data-bbox="491 952 678 985">Font: Viquipèdia.</p> <p data-bbox="491 1008 758 1041">Can Julià del Papiol.</p> <p data-bbox="491 1635 782 1668">Font: Pobles de Catalunya.</p>

Nom del recurs	Capella de Sant Ponç.
Localització	L'Arboç (Baix Penedès). Veïnat del Papiol.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 4: Regional.
Descripció	Es tracta d'una capella d'origen romànic, aproximadament del segle XIII, la qual ha estat molt modificada posteriorment (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí (en dies de culte).

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Masia Vallfort.
Localització	Sant Jaume dels Domenys (Baix Penedès). Prop del veïnat de Lletger.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	<p>Aquesta masia es localitza aproximadament a un quilòmetre de la carrerada, pròxima al veïnat de Lletger. Es tracta d'una casa fortificada d'origen incert, construïda entre els segles XVI – XVII, situada dalt d'un turo sobre la riera de Marmellar. (Pobles de Catalunya).</p> <p>Actualment, la masia ha estat remodelada i utilitzada per com a casa rural i per a fer esdeveniments, un espai amb un paisatge de vinya tan típic de la zona de la Plana del Penedès (Consulta telefònica al propietari de la masia).</p>
Estat actual de conservació	<p>Excel·lent: X</p> <p>Bo:</p> <p>Regular:</p> <p>Deficient:</p>
Possibilitat de visita	Sí, sempre que sigui amb cita prèvia i organitzada i poder fer tasts de vi.
Imatges	

Masia Vallfort any 2006.

Font: Pobles de Catalunya.

Masia Vallfort en l'actualitat.

Font: vallfort.com

Font: clubrural.com

Nom del recurs	Església de Sant Marçal.
Localització	Castellet i la Gornal (Alt Penedès). Sant Marçal, ctra. BV-2171, km 14.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	Aquesta església, es troba a un quilòmetre aproximadament de la carrerada, actualment es tracta d'un edifici modern construït entre el 1911 i el 1929, tot i que el seu origen és d'aproximadament el segle XIII (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí (en dies de culte).
Imatges	 <p>Font: Pobles de Catalunya.</p> <p>Font: Pobles de Catalunya.</p>

Nom del recurs	Mas Lloet de Baix (Cal Teixo), Caves Bolet i Mont Marçal.
Localització	Castellví de la Marca (Alt Penedès). Ctra. BV-2171, km 15,5, a 300 m.
Tipus de recurs	Cultural i gastronòmic.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	Mas Lloet de Baix (Seu de Caves Bolet), es tracta d'una masia

	<p>d'estil modernista del període 1911 - 1929, al costat hi ha una antiga masia que té gravada la data de 1619, però l'edifici en si, és de l'any dit al principi (Pobles de Catalunya). Per altra banda Caves Bolet, es tracta d'una bodega ecològica on es realitzen visites enoturístiques. I Mont Marçal, va ser fundada l'any 1975, també es tracta d'una bodega.</p>
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X. Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	<p>Mas Lloet de Baix.</p> <p>Font: Pobles de Catalunya.</p> <p>Caves Bolet.</p> <p>Font: Viajeros del Vino.</p> <p>Mont Marçal.</p>

Font: Mont Marçal.

Nom del recurs	Església nova de Sant Sadurní.
Localització	Castellví de la Marca (Alt Penedès). Ctra. BV-2178, km 6 – Masos dels Cosins.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs.	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	Es tracta d'un edifici religiós construït l'any 1925 als Masos dels Cosins, ja que volien substituir l'antiga església romànica localitzada uns quilòmetres més amunt. Pel que fa al seu estil, se centra en l'historicisme (Pobles de Catalunya), la qual, també està inclosa dins del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya.
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí (en dies de culte).

Imatges

Font: Pobles de Catalunya.

Font: Elaboració Pròpia.

Nom del recurs	Cal Morgades del Grau, Cal Morgades: el celler i Cal Morgades: Cal Masover vell.
Localització	Castellví de la Marca (Alt Penedès). Ctra. BV-2128, km. 5.

	Af la Munia, 99 08732 Cal Morgades Barcelona
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	<p>Cal Morgades del Grau, és una masia inclosa en el Patrimoni Arquitectònic de Catalunya, formada pels tres edificis citats en el nom del recurs del període XVI – XVII (Pobles de Catalunya).</p> <p>Cal Masover Vell, es localitza al darrere de Cal Morgades del Grau, aquest edifici és més antic, tot i que s’hi ha anat fent petites remodelacions.</p> <p>Finalment, trobem el celler, es va construir l’any 1905, en el període modernista (Pobles de Catalunya), actualment és un celler privat per tant no s’hi fan visites ni s’hi ven vi.</p>
Estat actual de conservació	<p>Excel·lent: Cal Morgades del Grau.</p> <p>Bo: Cal Morgades: el celler.</p> <p>Regular: Cal Morgades: Cal Masover vell.</p> <p>Deficient:</p>
Possibilitat de visita	No.
Imatges	<p>Cal Morgades del Grau.</p> <p>Font: Pobles de Catalunya.</p> <p>Cal Morgades: Cal Masover vell.</p>

Font: Pobles de Catalunya.

Cal Morgades: el celler.

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Capella de Sant Andreu.
Localització	Castellví de la Marca (Alt Penedès). Ctra. BV-2128, KM. 5.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	La Capella de Sant Andreu, es tracta d'un edifici religiós del segle XVIII. El seu origen és romànic, però a causa de les remodelacions posteriors d'aquest origen només queda el testimoni de l'absis (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: Regular: X Deficient:
Possibilitat de visita	Sí (en dies de culte).

Nom del recurs	Sant Martí Sarroca.
Localització	Sant Martí Sarroca (Alt Penedès).
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 4: Regional.
Descripció	<p>Tot i que la carrerada no passa estrictament pel nucli de població de Sant Martí Sarroca, és cert que es troba molt pròxim a la ruta i existeix una variant de la mateixa que permet endinsar-se en el nucli per conèixer-lo.</p> <p>Alguns dels exemples són, la capella de Sant Joan de Lledó, d'estil gòtic, construïda entre els segles XIII – XV; o el Castell de Sant Martí Sarroca, és del segle XIII – XV, d'estil gòtic (Pobles de Catalunya).</p>
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	La capella en dies de culte sí. Castell: No.
Imatges	Sant Joan de Lledó.

Font: Pobles de Catalunya.

Castell de Sant Martí Sarroca.

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Molí de Morgades.
Localització	Torrelles de Foix (Alt Penedès). 08737 Torrelles de Foix, Barcelona. Camí que continua al carrer dels Bessons.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	El molí, es troba prop de la Riera de Pontons i està datat de l'any 1683, actualment, s'hi conserva l'estructura originària, però ha estat remodelat (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	No.

Imatges	 <p data-bbox="491 745 751 766">Font: Elaboració Pròpia.</p>
----------------	--

Nom del recurs	Molí dels Bessons
Localització	Torrelles de Foix (Alt Penedès). Molí dels Bessons, Unnamed Road, 08737, 08737 Torrelles de Foix, Barcelona. Camí que continua el carrer dels Bessons.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	Actualment té una estructura rural, però dins, encara s'hi conserva l'antic molí, a més l'any 1886 es va construir al costat un antic molí fariner, aprofitant les aigües de la riera de Pontons (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	?
Imatges	 <p data-bbox="491 1977 783 2002">Font: Pobles de Catalunya.</p>

Nom del recurs	Nucli de Torrelles de Foix.
Localització	Torrelles de Foix.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	<p>La carrerada, passa per dins del nucli de Torrelles de Foix, on podem trobar diferents elements culturals distintius i característics del municipi.</p> <p>Alguns exemples poden ser, Cal Ròpia, un antic centre d'oci; la Capella del Roser, antigament era la casa senyorial dels senyors de Foix i des del segle XVI barons de Rocafort, la casa es va construir a la segona meitat del segle XVI i al mateix temps es va construir la capella, beneïda l'any 1579, l'edifici ha estat modificat al llarg dels anys; i finalment els anomenats abeuradors antics, el qual tenia també la funció de safareig públic, ha estat restaurat i actualment és un dels elements més emblemàtics del municipi (Pobles de Catalunya).</p>
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	

Cal Ròpia.

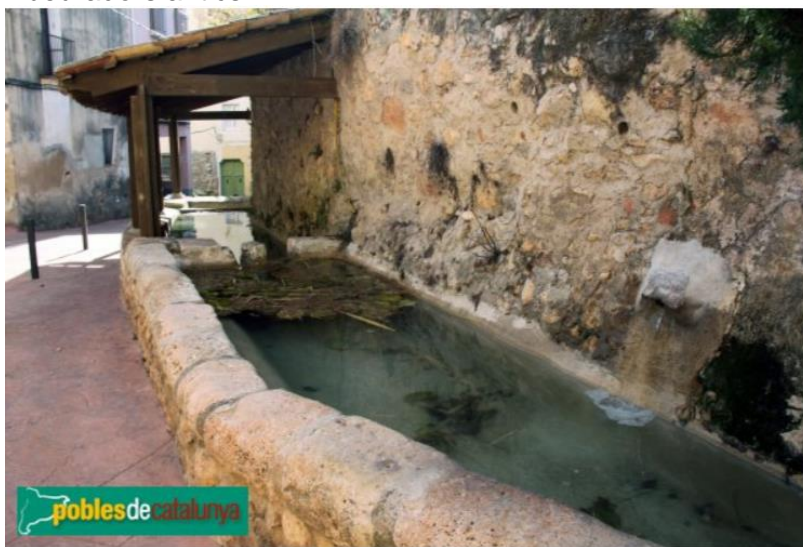

Font: Pobles de Catalunya.

Capella del Roser.

Font: Pobles de Catalunya.
Abeuradors antics.

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Masia de les Dous.
Localització	Torrelles de Foix (Alt Penedès). Ctra. BV-2122 km. 4,5, a 20 m.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs.	Nivell 5: Local.
Descripció	Masia del segle XIX, es localitza a la riba de la riera de Pontons. Al capcí de la façana surt la data de construcció, l'any 1870, però l'any 1920 va ser remodelada, adquirint un aspecte noucentista, amb elements de ceràmica (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	No.

Imatges

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Rocamora.
Localització	Pontils.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 4: Regional.
Descripció	A la zona de Brufaganya, hi ha el poble enrunat de Rocamora, documentat des de l'any 1168 que consta d'un castell que ja ha desaparegut, i una església romànica que encara es conserva tot i necessitar una intervenció per millorar la seva estructura. Actualment es poden veure les restes d'un mas i alguns murs que formaven part d'antigues cases del poble (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: Regular: Deficient: X
Possibilitat de	Sí, tot i que amb precaució sense entrar a les edificacions en

visita	mal estat.
imatges	<p data-bbox="491 226 582 259">Masia.</p> <p data-bbox="491 857 783 891">Font: Pobles de Catalunya.</p> <p data-bbox="491 913 799 947">Església de Rocamora.</p> <p data-bbox="491 1543 783 1576">Font: Pobles de Catalunya.</p>

Font: Pobles de Catalunya.

Vistes al poble de Rocamora des de la Carrerada.

Font: Elaboració Pròpia.

Nom del recurs	Sant Magí de Brufaganya.
Localització	Pontils (Conca de Barberà). Trencall de la carretera de Pontils a la Llacuna.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	Es tracta d'un santuari del segle XVIII d'estil neoclàssic, a més, té un interès especial. Cal remarcar que és el santuari més conegut i popular de la comarca (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	 <p>Font: Elaboració pròpia.</p>

Nom del recurs	Capella de la Font de Brufaganya.
Localització	Pontils (Conca de Barberà). Trencall de la carretera de Pontils a la Llacuna.
Tipus de recurs	Cultural i natural.
Jerarquia del recurs	Nivell 4: Regional.
Descripció	Es tracta d'una font pròxima al santuari, amb una història i que pel que fa al treball permetia fer-se servir d'abeurador per al bestiar. Damunt de les fonts es va construir una capella l'any 1562, ampliada al segle XVII i reedificada al segle XVIII (Pobles de Catalunya)
Estat actual de conservació	Excel·lent: X Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.

Imatges

Font: Elaboració pròpia.

Font: Elaboració pròpia.

Nom del recurs	Masia de Riudeboix.
Localització	Bellprat (Anoia). Carretera de la Llacuna a Santa Coloma de Queralt.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	Es tracta una masia del segle XVI – XVII, prop de la mateixa s'hi troba un antic molí fariner (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: Regular: X Deficient:
Possibilitat de visita	No.

Imatges

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Església de Sant Salvador i nucli antic de Bellprat.
Localització	Bellprat (Anoia).
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 4. Regional.
Descripció	<p>L'Església és d'estil gòtic, construïda l'any 1631 per substituir una església més antiga que l'any 1425 havia obtingut la condició de parroquial, en substitució de Sant Cristòfol de Queralt.</p> <p>Pel que fa al nucli es configura al voltant de l'església, construït al segle XVI, actualment aquest nucli manté el seu aspecte original amb petites actuacions per a mantenir i conservar les edificacions (Pobles de Catalunya).</p>
Estat actual de conservació	<p>Excel·lent:</p> <p>Bo: X</p> <p>Regular:</p> <p>Deficient:</p>
Possibilitat de visita	<p>Església: No.</p> <p>Nucli antic: Sí.</p>

Imatges

Font: Pobles de Catalunya.

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Sant Esteve (o Sant Blai) dels Ferriols.
Localització	Bellprat (Anoia). Camí que surt de la carretera de la Llacuna a Santa Coloma de Queralt, km 2.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	Aquest recurs no passa estrictament pel camí, però si a pocs metre. L'Església és d'estil romànic, documentada des del segle XIV, però es creu que va ser construïda cap a finals del segle XII o inicis del XIII (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	No.
Imatges	 <p>Font: Pobles de Catalunya.</p>

Nom del recurs	Capella de Sant Magí.
Localització	Santa Coloma de Queralt (Conca de Barberà). Carretera de la Llacuna.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs	Nivell 5: Local.
Descripció	Església construïda l'any 1698, tot i que l'edifici actual és una reconstrucció feta l'any 2006 (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: X. Bo: Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí (des de l'exterior).

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Santa Coloma de Queralt.
Localització	Santa Coloma de Queralt.
Tipus de recurs	Cultural.
Jerarquia del recurs.	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	Santa Coloma de Queralt, és l'últim municipi de la carrerada, el qual té una gran quantitat de recursos turístics com per exemple, al final del camí la Font de les Canelles, utilitzada com abeuradors per als animals, el Castell de Santa Coloma de Queralt o les restes de l'antiga muralla, declarades Be Cultural d'Interès Nacional (Pobles de Catalunya).
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	Font de les Canelles.

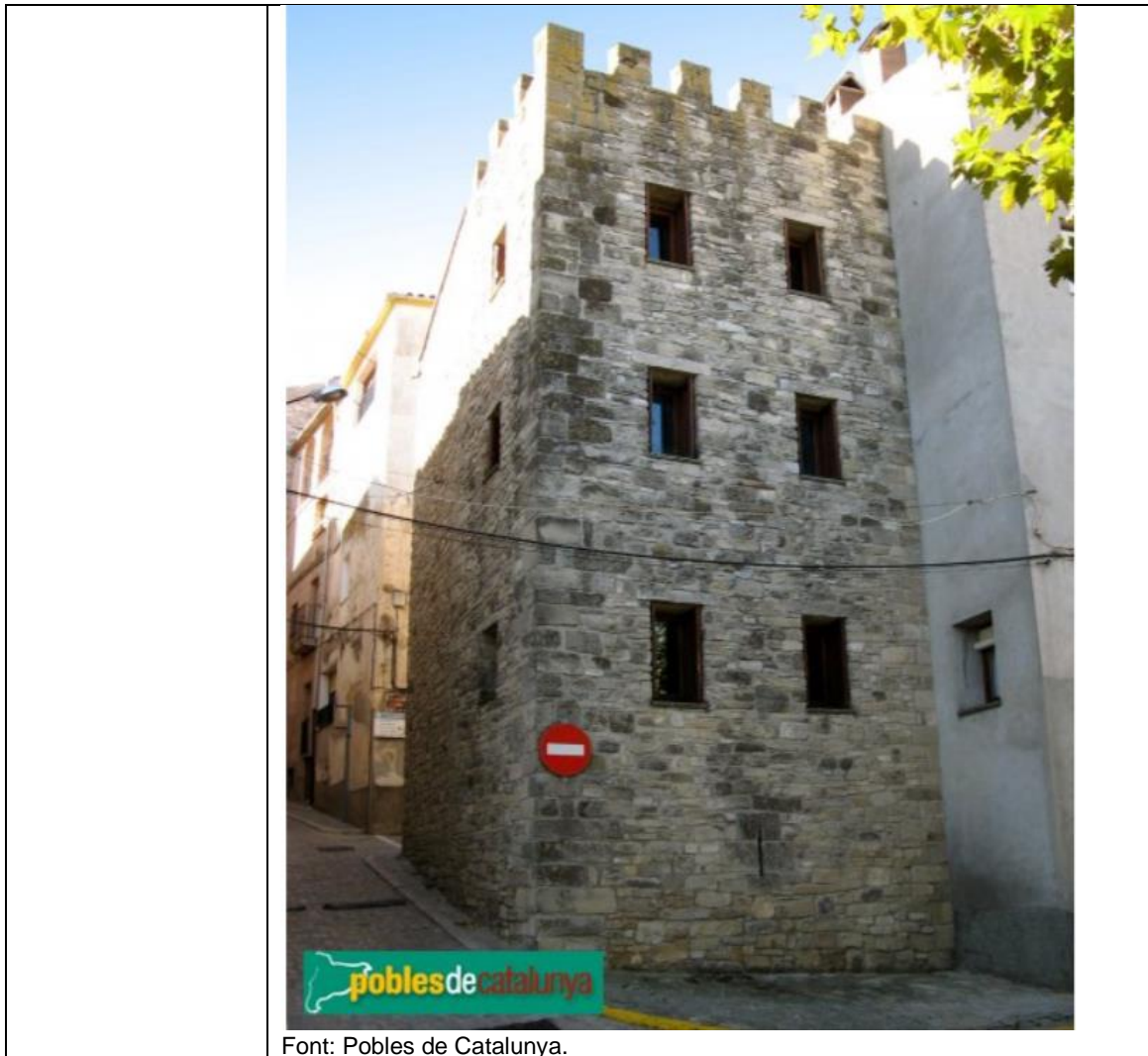
Font: Elaboració pròpia.

Castell de Santa Coloma de Queralt.

Font: Elaboració pròpia.

Muralla.

Font: Pobles de Catalunya.

Nom del recurs	Construcció d'emmagatzematge d'aigua.
Localització	Santa Coloma de Queralt.
Tipus de recurs	Cultural i arquitectònic.
Jerarquia del recurs.	Nivell 5: Local.
Descripció	Al final de la carrerada i prop de la Font de les Canelles, es pot trobar una construcció per emmagatzemar aigua que probablement també era utilitzada per als animals.
Estat actual de conservació	Excel·lent: Bo: X Regular: Deficient:
Possibilitat de visita	Sí.

Imatges	 <p data-bbox="491 992 853 1025">Font: Wikipedra. Josep M. Mateu.</p>
----------------	---

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Cunit.
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	<p data-bbox="491 1270 1340 1500">Pel que fa a Cunit, se celebra La Festa Major d'estiu, la qual té un lligam important amb la cultura rural i de pagesia, a més també si celebra la d'hivern. La d'estiu se celebra la segona setmana de juliol en honor al seu patró, Sant Cristòfol, en aquests dies, es realitzen espectacles, música, concerts, manifestacions tradicionals, balls populars com les sardanes i el correfoc.</p> <p data-bbox="491 1541 1340 1736">Quant a la Festa Major d'Hivern, se celebra el 20 de gener, en honor al segon patró de la localitat, Sant Sebastià, tradicionalment, la festa era en honor a les feines de la pagesia, ja que a Cunit els conreus eren una part important de la seva economia. En la festa s'hi pot gaudir de sardanes, concert-vermut, el vall de tarda i d'activitats infantils.</p> <p data-bbox="491 1776 1340 1836">D'altra banda, com a tota Catalunya, s'hi celebra La Diada Nacional de Catalunya, i Sant Jordi.</p> <p data-bbox="491 1877 1340 1971">Per últim també se celebra la fira d'estiu amb una temàtica esotèrica on es pot trobar artesanía, alimentació, taverna i food truck (Ajuntament de Cunit).</p>
Possibilitat de visita	Sí.

Imatges

Font: Tarragona Digital.

Font: surtdecasa.cat

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Castellet i la Gornal.
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	<p>En aquest municipi si celebra la Fira Medieval on s'organitza una mostra d'oficis antics a més de realitzar-se espectacles al carrer i la cercavila medieval.</p> <p>Per altra banda es realitzen festes locals, i en aquest cas tindrem en compte la Festa Major de Clariana, ja que la carrerada passa per aquest punt, aquesta festa té en compte elements gastronòmics, ludicoesportius, jocs per a nens i una exposició d'art (Ajuntament de Castellet i la Gornal).</p> <p>A més, també destacarem la Festa Major de Sant Marçal, que té com a elements d'interès la cercavila amb les colles pròpies de Sant Marçal: drac i gegants de Sant Marçal, ball, activitats infantils i concerts (Generalitat de Catalunya).</p>
Possibilitat de visita	Sí.

Imatges

Festa Major de Sant Marçal.

Font: Youtube.

Fira Medieval de Castellet i la Gornal.

Font: festacatalunya.cat

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	L'Arboç.
Tipus de recurs	Esdeveniments cultural i gastronòmic.
Jerarquia del recurs.	Nivell 3: Comunitari.
Descripció	<p>Al municipi si celebra la Festa Major de l'Arboç, el quart diumenge d'agost i és coneguda com una de les típiques de Catalunya, ha estat declarada Festa Patrimonial d'Interès Nacional i conté cinc Elements Patrimonials d'Interès Nacional; El Ball de Bastons, els Gegants, l'Exhibició Castellera, el Ball del Diable i La Carretillada (Festa Catalunya)</p> <p>També si celebra la Fira de Sant Llúcia de l'Arboç. Fira de la Punta al Coixí de Catalunya. La fira, té lloc el 14 de desembre i és l'única fira de temàtica de punta i coixí de Catalunya, la punta arbocenca està declarada com a Ofici Singular de Catalunya. Actualment està promocionat com un atractiu cultural i turístic (L'Arboç Turístic).</p> <p>Per altra banda, i per tal de fer un homenatge al modernisme</p>

	<p>que engalana els seus edificis, l'últim cap de setmana de maig, si celebra la Fira Modernista del Penedès. Els habitants del municipi, es vesteixen de l'estil de l'època i s'organitzen visites guiades als edificis emblemàtics, a més de fer teatre al carrer (L'Arboç Turístic).</p> <p>Una altra fira és L'Enramada de l'Arboç. Mostra Enogastronòmica del Penedès, la fira va ser creada per apropar la coca enramada al gran públic, la fira consta d'un espai de degustació d'aquesta coca i dels productes típics de la zona. Tot i ser una fira gastronòmica també té un espai per als més petits amb una sèrie d'activitat (L'Arboç Turístic).</p> <p>I ja per últim, una altra fira gastronòmica celebrada al municipi, és la Fira de la Cervesa Artesana el primer dissabte de maig, on no només es té en compte la cervesa, sinó que també es mostrés altres aliments típics del municipi com la botifarrada popular (L'Arboç Turístic).</p>
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	 <p>Font: festacatalunya.cat.</p>

Font: festacatalunya.cat.

Font: festacatalunya.cat.

Font: festacatalunya.cat.

Fira de Santa Llúcia de l'Arboç.

Font: L'Arboç Turístic.

Fira Modernista del Penedès.

Font: L'Arboç Turístic.

L'Enramada de l'Arboç. Mostra Enogastronòmica del Penedès.

Font: L'Arboç Turístic.

Fira de la Cervesa Artesana.

Font: L'Arboç Turístic.

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Sant Jaume dels Domenys.
Tipus de recurs	Esdeveniment.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4. Regional.
Descripció	<p>En aquest municipi, la carrerada passa per Lletges, per tant, ens centrarem a analitzar la Festa Major de Lletger celebrada a l'octubre. La festa consta d'un sopar popular, d'espectacles musicals, d'un concert-vermut, d'un ball, de la cercavila de foc, dels diables infantils de Sant Jaume dels Domenys, del Drac i l'Àguila de Lletger, de l'Espantarucs del Penedès, i de gegants entre altres activitats per a nens.</p> <p>Per altra banda també si celebra la Festa Major de Sant Jaume al juliol.</p>
Possibilitat de visita	Sí.

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Castellví de la Marca.
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	<p data-bbox="491 819 1337 949">En aquest municipi, a la primavera se celebra la Festa de la Gent Gran, on es realitza un dinar de germanor per a fer un homenatge als veïns i veïnes que fan 90 anys i als matrimonis que fan 50 anys de casats.</p> <p data-bbox="491 987 1337 1117">Per altra banda, també es realitza l'esdeveniment Nits d'estiu, on la piscina municipal està oberta fins a mitjanit i es combina amb altres activitats culturals com el cinema a la fresca, tallers dinamitzats i concerts (Ajuntament de Castellví de la Marca).</p> <p data-bbox="491 1155 1337 1352">Pel que fa a les festes majors, en total n'hi ha 5, entre elles la de la Múnia i la de Castellví. A la festa major de la Múnia hi ha un apartat gastronòmic amb el concurs de coques i una botifarrada popular, també si realitzen balls com les Havaneres, activitats ludicoesportives i per als més petits, i un mercat d'intercanvi (surtdecasa.cat).</p> <p data-bbox="491 1391 1337 1756">El tercer cap de setmana d'octubre se celebra la festa del most a Castellví de la Marca, la primera es va celebrar l'any 1958 vinculada a la parròquia i als Jocs Florals, actualment, també es fan pubilles les noies del municipi, es realitza un concert i un vall. A partir dels 90 es va introduir la figura dels hereus i les noies van poder participar més en aquesta festa. La festa té una fira enogastronòmica on es donen a conèixer els productes de les caves, els cellers i els restaurants de Castellví de la Marca. Per altra banda, cal destacar que en les festes de nadal, es realitzen representacions nadalenes dels pastors (Ajuntament de Castellví de la Marca).</p>
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	Festa Major de la Múnia.

Font: Youtube.

Festa del Most.

Font: El Cargol.

Font: viulafesta.cat

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Sant Martí Sarroca.
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	Tota la informació que hi ha en l'apartat de la descripció, està extreta de la pàgina web del municipi de Sant Martí Sarroca. En el municipi, a més de celebrar-se les festes típiques de tota

	<p>Catalunya, és a dir, la Cavalcada dels Reis Mags d'Orient, Carnaval, la Diada de Sant Jordi, el dia Internacional de la Dona Treballadora, la Diada Nacional de Catalunya i la Castanyada, també s'hi celebren altres festes pròpies del municipi.</p> <p>En primer lloc, celebren la Festa de Primavera i de la Santa Creu, amb actes religiosos i festius, en l'esdeveniment si celebra una trobada de motos antigues i la trobada dels gegants, finalment també s'escull a la pubilla i a l'hereu.</p> <p>En segon lloc, i com en el municipi de Castellví de la Marca, si celebra la Festa de la Gent Gran amb la mateixa finalitat, fer un homenatge a la gent gran del municipi, aquesta festa se celebra en l'arribada del bon temps.</p> <p>En tercer lloc, se celebren les Festes Majors de tots els barris del municipi.</p> <p>En quart lloc, si celebra la Fira Medieval en el mes d'octubre, al voltant del conjunt monumental, on es pretén poder viure una experiència medieval.</p> <p>I finalment, la Diada de Sant Martí Sarroca. Festa Major Petita, on es realitzen balls típics de la cultura catalana a més d'un vermut popular i actes religiosos (eixdiari.cat).</p>
<p>Possibilitat de visita</p>	<p>Sí.</p>
<p>Imatges</p>	<p>Festa de Primavera i de la Sana creu.</p> <p>Font: Ajuntament de Sant Martí Sarroca.</p>

Festa de la Gent Gran.

Font: Ajuntament de Sant Martí Sarroca.

Fira Medieval.

Font: Ajuntament de Sant Martí Sarroca.

Diada de Sant Martí Sarroca. Festa Major Petita.

Font: Ajuntament de Sant Martí Sarroca.

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Torrelles de Foix.
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	Com en els altres municipis, des de la pàgina web de l'ajuntament, surten totes les festes nacionals i internacionals,

	<p>però centrant-nos en les pròpies del municipi, en el segon diumenge de maig, trobem la Marxa BTT a Torrelles de Foix, un esdeveniment esportiu on tant la sortida com l'arribada es fan al mateix municipi.</p> <p>Al 23 de juny, si celebra la Rebuda de la Flama del Canigó, arriba al Casal d'Avis i fa un recorregut fins a arribar al Santuari de Santa Maria de Foix, festa que coincideix amb la revetlla de Sant Joan.</p> <p>A inicis de juliol se celebra la Festa Major del Terme amb actes culturals i festius per a públics de totes les edats.</p> <p>També si celebra la festa de Foix a la Fresca a principis d'agosts. Es tracta d'un festival cultural celebrat al Santuari de Santa Maria de Foix, on diversos artistes presenten les seves obres d'art, a més si realitzen actuacions musicals i folklòriques.</p> <p>Al 25 d'agost, se celebra la Festa Major de Torrelles de Foix, la festa del patró del municipi, a més, als volts d'aquesta data se celebren actes festius i folklòrics per a celebrar Sant Genís. Aquests esdeveniments estan pensats per a tots els públics.</p> <p>Al 8 de setembre, se celebra la Festa local de la Mare de Déu de Foix. Patrona del Penedès, on es fa una conferència, una missa i una festa acompanyada d'un vermut popular.</p> <p>L'11 de setembre, es fa la Pujada al turó dels 4 Termes, la pujada es fa amb l'objectiu de renovar la senyera i posteriorment es realitza una ofrena floral de les entitats municipals davant de la Capella del Roser.</p> <p>En el municipi també si celebra una Fira Artesana i el Clownic Festival el 4t cap de setmana d'octubre, es tracta d'una mostra artesana recuperada de l'any 1990, ubicada al mig del nucli antic, el Clownic es va incorporar fa pocs anys i es tracta de barrejar la gastronomia amb la festa i la cultura, on si poden trobar parades d'artesanía, productes d'alimentació que es combinen amb food trucks i estands de cervesa artesana, amenitzats amb concerts i música en directe.</p> <p>Al mes de novembre, es realitza la Cursa Fosca, una cursa de muntanya seminoturna, aquesta cursa es divideix en dos recorreguts, un per a persones més expertes i per tant, més llarg i tècnic i un altre mes suau i curt. El paisatge que es pot observar en aquesta cursa és el de la vinya, tan típic de la zona.</p>
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	

Fira Artesana i el Clownic Festival.

Font: eixdiari.cat

Cursa fosca.

Font: el3devuit.cat

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Pontons.
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	A Pontons, si celebren dues Festes majors, la d'hivern coincidint amb Sant Sebastià en el mes de gener, i la d'estiu coincidint amb Santa Magdalena en el mes de juliol. En les dues festes es realitzen activitats com el pregó, activitats gastronòmiques com un pica pica, i un sopar; concerts, balls, activitats esportives i per a nens, cercavila i altes activitats a la piscina (surtdecasa.cat).
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	No disponibles.

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Querol.

Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	<p>En el municipi si realitzen diverses festes en les quals es ballen sardanes i es realitzen actes eclesiàstics.</p> <p>Aquestes són la Festa Major del nucli municipal el 15 d'agost, l'Aplec de Valldossera el primer diumenge després de pasqua, la Festa del Municipi el primer dissabte després de Sant Jaume, i a partir d'aquí cada les urbanitzacions fan les seves pròpies festes (trucada telefònica a l'ajuntament).</p>
Possibilitat de visita	Si.
Imatges	No disponibles.

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	La Llacuna.
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	<p>En el municipi si celebren dues fires, al mes d'octubre es realitza una mostra de vins i embotits d'altura, i al primer diumenge de desembre es realitza la fira de Sant Andreu amb la matança del porc.</p> <p>En la mostra de vins i embotits, es poden trobar productors artesans i cellers del municipi que permeten degustar aquests productes de proximitat d'aquest. El primer dia es realitza el Tast de Parellades, on es tasten vins de Parellada maridats amb productes locals, seguidament es realitza el Tast a Les Voltes, una degustació de vins del Celler Puig-Romeu i del Celler Grapissó de La Llacuna, amb platets de productes locals, aquest tast va acompanyat d'una sessió musical, i finalment es realitza el sopar, també seguint el costum d'utilitzar productes típics de la terra del municipi.</p> <p>Al segon dia, es segueixen els tasts de vins acompanyats amb els tasts de productes d'altura amb embotit, formatges i altres productes dolços i salats. Finalment també es realitzen activitats per a nens.</p> <p>A més, celebrem la Festa Major del municipi el primer cap de setmana d'agost (Festa Catalunya).</p>
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	

Mostra de vins i embotits.

Font: festacatalunya.cat.

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Pontils
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	<p>A Pontils si celebren dues festes majors, la d'hivern al 9 d'abril i la d'estiu al 19 d'agost.</p> <p>A més, en el municipi hi ha diverses tradicions com La Baixada de l'Aigua de Sant Magí de la Brufaganya a Tarragona, on la llegenda diu que Sant Magí va fer Brollar aigua miraculosament donant tres cops a terra amb el seu bastó. Per altra banda, es diu que el dia 19 d'agost cal banyar-se els peus a la font set vegades i endur-se'n una mica d'aigua d'aquesta a casa, durant segles la població de Barcelona, Tarragona, Lleida, Cervera i Igualada, han anat a buscar aigua de la Font.</p> <p>Per altra banda una a part de les llegendes de l'aigua miraculosa de la font de Sant Magí de Brufaganya es realitza l'Entrada a Tarragona, on les tarragonines i els tarragonins surten al carrer per rebre els portants que arriben a la Plaça de la Font on l'arquebisbe de Tarragona beneeix l'aigua de Sant Magí (Ajuntament de Pontils).</p>
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	

	<p>Baixada de l'Aigua de Sant Magí de la Brufaganya.</p> <p>Font: Consell comarcal de la Conca de Barberà.</p>
--	---

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Bellprat.
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	A Bellprat, i com en els altres municipis, si celebra la Festa Major a mitjans d'agost, on es realitzen activitats com una batucada, cinema a la fresca, un sopar, balls com les sardanes i les havaneres; concerts, tallers de taula amb jocs i xocolatada; activitats esportives i actes religiosos (surtdecasa.cat)
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	No disponibles.

Nom del recurs	Festes, fires i esdeveniments.
Localització	Santa Coloma de Queralt.
Tipus de recurs	Esdeveniments.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	<p>La majoria d'informació que apareix en aquesta descripció sa extret de la pàgina web de l'Ajuntament de Santa Coloma de Queralt. En el municipi, a més de celebrar-hi les festes típiques de Catalunya com el Cap d'Any, la Nit de Reis, Sant Joan entre altres, també hi ha altres esdeveniments propis del municipi esmentats en la pàgina web de l'ajuntament.</p> <p>El dia 12 de gener es celebra Sant Antoni Abat, on es beneeixen els animals i es realitzen els Tres Tombs, on es donen tres voltes per la població.</p> <p>També si celebra la Festa Major d'hivern d'Aguiló, amb jocs per als més petits, botifarrada com a sopar, balls de nit i un vermut popular (Generalitat de Catalunya).</p> <p>Per altra banda, celebren la Festa Major d'hivern pocs dies despès de les festes de nadal, la festa té molta animació i propostes familiars pensades perquè tots els veïns i totes les persones que visitin el municipi puguin gaudir de l'esdeveniment (Viulafesta.cat). En la festa es realitzen balls com les sardanes,</p>

s'expliquen històries del municipi, es fa la mostra dels balls de la cercavila, es realitza el Pregó, una visita guiada pel municipi on s'expliquen tradicions del mateix i finalment activitats esportives i per a nens.

El 28 d'abril es realitza una cursa de muntanya i una caminada popular.

També, es realitza la Festa Major de Biure de Gaià, esdeveniment realitzat principis de maig, en el qual es realitzen actes de culte com misses, actuacions, un sopar on si poden degustar productes de la zona com l'embotit, la botifarra, el pa amb tomàquet, vins i caves. A més quan puguen al cim de Montclar, contemplant el paisatge es realitza la celebració de la Paraula, cantada dels Goigs dedicats a Sant Miquel, en el mateix moment es pot degustar la coca i el moscatell (lespilesbloc).

En el mateix mes es realitzen la Festa Major de Guialmons i la Festa Major de Segura.

Ja en el mes de juny, es realitzen la Festa Major de la Pobla de Carivenys del 31 d'agosts fins al 2 de setembre, i la Festa Major de Les Roques d'Aguiló.

En la primera se celebren actes com la cercavila, el pregó, un concurs gastronòmic dels veïns del pobre, una caminada popular, el repic de campanes, es posa en valor el patrimoni de La Torre de la Pobla, s'entreguen les bases i materials del concurs de Murals per la mainada, es fa una competició de petanca, un partit de futbol, espectacles, valls, cinema infantil i actes de culte.

Al juliol es realitza l'Aplec de la Capelleta de Sant Magí, la Festa Major de la Conesa el segon cap de setmana, el Festivar de Giru, un festival de música i comerç; la Mare de Déu del Carme el dia 16, sent la patrona de la llar; l'andominíac on es fa una baixada de trastos i andròmines; l'Aplec del Romesco el 20 de juliols amb una romescada popular i un aplec de sardanes; Santa Maria Magdalena el dia 22 sent la festa del barri de la Plaça Major i Sant Cristòfol amb la benedicció de vehicles i els tres tombs.

A l'agost es fa la festa Major de la Cirera i la Festa Major de Santa Coloma de Queralt el cap de setmana després del dia 15.

Al setembre, es torna a celebrar la Festa Major de la Pobla de Carivenys; la Festa Major d'Albió; la Festa Major de Sant Gallard; la Festa Major de Les Piles de Gaià i la Festa Major d'Aguiló.

A l'octubre, exactament els dies 1,2 i 3 es celebra la Festa Major de Savallà del Comtat; els Concerts de Tardor; i una cursa de BTT anomenada Pedals de Tros.

Al novembre, el dia 8 se celebra l'aniversari de les relíquies de

	<p>Santa Coloma, la festa dedicada al safrà, anomenada Com terra de safrà el dia 2; i la Festa Major d'Hivern de Conesa.</p> <p>Finalment, al mes de desembre, se celebra a Festa Major d'Hivern de Les Piles de Gaià; i la festivitats de Santa coloma el dia 31.</p>
Possibilitat de visita	Sí.
Imatges	<p>Festa Major de Biure de Gaià.</p> <p>Font: lespilesbloc.</p> <p>Font: lespilesbloc.</p>

Nom del recurs	Cabanyes de Pedra Seca i murs de Pedra Seca.
Localització	Cunit, Castellet i la Gornal, L'Arboç, Castellví de la Marca, Torrelles de Foix, Pontons, Bellprat, Santa Coloma de Queralt.
Tipus de recurs	Cultural i arquitectònic.
Jerarquia del recurs.	Nivell 4: Regional.
Descripció	Les cabanyes de pedra seca, han tingut un paper molt important en la cultura, històrica i arquitectura catalana, construïdes únicament d'aquest material, eren utilitzades per la ramaderia fet que les lliga de manera directa al tema en qüestió d'estudi, ja que, els pastors que feien la carrerada utilitzaven aquestes

	<p>edificacions.</p> <p>Al llarg del camí trobem diferents construccions de pedra seca (veure annex 13).</p>
Possibilitat de visita	<p>Sí (En alguns casos si pot entrar dins, depenent del seu estat que es pot veure en l'annex 13).</p>
Imatges	<p>Cabanya de Pedra Seca a Cunit.</p> <p>Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.</p> <p>Cabanya de Pedra Seca a Castellví de la Marca.</p> <p>Font: Wikipedra. Joan Domenech Escofet.</p> <p>Murs de Pedra Seca a Querol.</p>

Annex 13. Construccions de Pedra Seca.

En el municipi de Cunit, i passant tot just per la carrerada, s'hi pot apreciar una cabanya de pedra seca en perfecte estat.

Imatge 83. Cabanya de Pedra Seca a Cunit (Coordenades: X: 385945 Y: 4562982).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

Ja en el municipi de Castellet i la Gornal, es poden veure varies, però que passin pròximes a la carrerada podem observar la cabanya de la **imatge 84**, on l'estat ja no és tan bo com en la de Cunit, ja que està enderrocada pel sostre, i la de la **imatge 85**, que es troba en perfecte estat.

Imatge 84. Cabanya de Pedra Seca a Castellet i la Gornal (Coordenades: X: 384297 Y: 4565799).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

Imatge 85. Cabanya de Pedra Seca a Castellet i la Gornal (Coordenades: X: 384119 Y: 4566155)

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

A pocs metres de la carrerada i ja al municipi de l'Arboç, hi ha una altra cabanya però en estat d'enderrocament i sense possibilitat d'entrar-hi (**Imatge 86**), més endavant, en podem trobar més; la primera ha desaparegut a casa de la construcció d'una cooperativa, a causa d'això, es troba en mal estat (**Imatge 87**), la segona, es troba en bastant bon estat tot i que té parts enderrocades (**Imatge 88**).

Imatge 86. Cabanya de Pedra Seca a L'Arboç (Coordenades: X: 383269 Y: 4569460).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

Imatge 87. Cabanya de Pedra Seca a L'Arboç amagada sota la construcció de la nova cooperativa del municipi (Coordenades: X: 382313 Y: 4569969).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

Imatge 88. Cabanya de Pedra Seca a L'Arboç (Coordenades: X: 382535 Y: 4570484).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

En el municipi de Castellví de la Marca, en podem trobar d'altres com la següent en perfecte estat de conservació en plena Plana del Penedès (**Imatge 89**). Més endavant en trobem una altra, en perfecte estat de conservació ja en el paisatge del Montmell (**Imatge 90**) i en el mateix paisatge, una altra en perfecte estat (**Imatge 91**).

Imatge 89. Cabanya de Pedra Seca a Castellví de la Marca (Coordenades: X: 382582 Y: 4577885).

Font: Wikipedra. Joan Domenech Escofet.

imatge 90. Cabanya de Pedra Seca a Castellví de la Marca (Coordenades: X: 382046 Y: 4579170).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

imatge 91. Cabanya de Pedra Seca a Castellví de la Marca (Coordenades: X: 382046 Y: 4579170).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

A Torrelles de Foix i en el paisatge del Montmell, es poden trobar d'altres, la de la **imatge 92**, actualment està en perfecte estat; la de la **imatge 93**, es troba parcialment enderrocada; la de la **imatge 94**, es troba en un estat mitjà, ja que té algunes parts enderrocades; i les de la **imatge 95 i 96** es troben en perfecte estat. Totes les dites

anteriorment es troben en el paisatge del Montmell, la següent, estant en el mateix municipi ja es troba en la Serra d'Ancosa i el seu estat és bo i just al costat s'hi pot observar un mur de pedra seca (**Imatge 97**).

Imatge 92. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 379310 Y: 4583367).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

Imatge 93. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 379097 Y: 4583668).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

Imatge 94. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 379003 Y: 4583732).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

Imatge 95. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 378900 Y: 4583866).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

Imatge 96. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 378874 Y: 4583866).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

Imatge 97. Cabanya de Pedra Seca a Torrelles de Foix (Coordenades: X: 378560 Y: 4583826).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

A Pontons i en el paisatge de l'Alt Gaià, trobem una altra edificació de pedra seca en la carretera (**Imatge 98**), pel que fa al seu estat, es troba enderrocada parcialment.

Imatge 98. Cabanya de Pedra Seca a Pontons (Coordenades: X: 374000 Y: 4586392).

Font: Wikipedra. Drac Verd de Sitges.

En el municipi de Bellprat, i en el mateix paisatge que les imatges anteriors, es pot trobar una altra construcció de pedra seca, pel que fa al seu estat, es troba enderrocada per la part del sostre (**Imatge 99**).

Imatge 99. Cabanya de Pedra Seca a Bellprat (Coordenades: X: 367091 Y: 4598295).

Font: Wikipedra. Josep M. Mateu.

I finalment, ja en el municipi de Santa Coloma de Queralt, en el paisatge de la Baixa Segarra, trobem una altra cabanya en perfecte estat (**Imatge 100**).

Imatge 100. Cabanya de Pedra Seca a Santa Coloma de Queralt (Coordenades: X: 366383 Y: 4598354).

Font: Wikipedra. Manel Martínez.

En la carrerada, i ja en l'últim tram del camí en el municipi de Santa Coloma de Queralt, també trobem una construcció per emmagatzemar aigua en perfecte estat, es podria considerar, que en el seu moment també va tenir una funció d'abeuradors per als animals.

Imatge 101. Construcció per emmagatzemar aigua a Santa Coloma de Queralt (Coordenades: X: 365592.3 Y: 4599000.3).

Font: Wikipedra. Josep M. Mateu.

Per finalitzar aquesta recopilació de construccions de pedra seca i també de construccions per emmagatzemar aigua, cal destacar que les imatges són de diferents anys i de diferents autors, la més actual, és de l'any 2019, i la seva gran majoria són del 2005, per tant, el seu estat actual pot haver canviat, ja sigui per a un major deteriorament, o perquè s'han remodelat.

12. Bibliografia.

Antón, F.J. (2007) Trashumancia y turismo en España. *Cuadernos de Turismo*. nº20. pp. 27-54.

Anton, S. (1998) Rutas e itinerarios culturales. Prioridades y desafíos. *Salón Internacional de Turismo en Cataluña. Jornada Técnica*. pp. 1-10.

Bertran, E. Cuxart, M. (2009) Transhumància estival al Bearn: Els pastors de la Cabana de Peiralue. *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*. pp. 34 – 43.

Jurado, C. et al. (2010) El turismo rural y su relación con la dinámica pecuaria en la vereda Gallinazo, municipio de Villamaría, Caldas, Colombia. *Vet.zootec*, 4(2). pp. 63-76.

Rovira, J. Et al. (2019) Carrerada de Santa Coloma. *Ajuntament de Cunit*. (demandar al Jordi com ho cito, és un mapa que va encarregar l'ajuntament amb una mica de la història de la carrerada.

Sánchez, M.A. (2019) Las vías pecuarias de la región de Murcia. Valoración y potencialidades como recurso turístico. *Espacio, tiempo y forma, revista de la Facultad de Geografía e Historia, UNED*. (12) pp. 265-283.

Trepat, E. Borrell, M. (2009) Camins Ramaders i Transhumància a Catalunya. *Fundació del món rural*. pp. 1-44

Trepat, E. Vilaseca, A. (2011) Transhumància a Catalunya, un llarg camí per recórrer. *Fundació del Món Rural, Caramelles*. Nº. 24. pp. 141-142.

Trepat, E. (2019) Societat, transhumància i camins ramaders. *Fundació del Món Rural*. núm 75. pp. 1-3.

Lleis:

Ley número 7241. Boletín Oficial del Estado, España, 23 de marzo de 1995.

Webgrafia:

Serra d'Ancosa. Generalitat de Catalunya. Disponible en:

http://www.gencat.cat/territori/consulta_documents/Cataleg_paisatge_comarques_cent_rals/25_Serres_d_Ancosa.pdf

López, R. (16 de maig de 2020) El camí de Mestral, algo más que caminar. Kamaleon.
Recuperat de:

<http://kamaleon.viajes/el-cami-de-mestral-algo-mas-que-caminar/>

El Cinquè Llac (16 de maig de 2020). Recuperat de:

<http://www.elcinquellac.com/es/la-ruta/situacio-geografica/>

Ajuntament de Cunit. El relleu (19 de maig de 2020). Recuperat de:

<https://www.cunit.cat/descobreix-cunit/el-municipi/el-medi-fisic/el-relleu/>

Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. Camí Ramader de Marina (26 de maig de 2020).
Recuperat de:

https://www.vilanova.cat/ciutat_verda/cami_ramader_de_marina

Observatori del Paisatge. Unitats de paisatge de Catalunya (1 de juny de 2020)

http://www.catpaisatge.net/cat/catalegs_mapa.php

Observatori dels Paisatges de Catalunya (4 de juny de 2020). Recuperat de:

http://www.catpaisatge.net/cat/catalegs_cercador.php

Catàleg de paisatge del Penedès (4 de juny de 2020). Recuperat de:

<http://paisatgepenedes.cat/project/litoral-del-penedes/>

Unitat paisatgística del Garraf (4 de juny de 2020). Recuperat de:

http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CT/Memoria2/Unitats/M2_U29.pdf

Plana del Penedès (4 de juny de 2020). Recuperat de:

http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/RMB/Memoria2/Unitats/M2_U3.pdf

Les vinyes del Penedès, paisatge d'especial atenció per a la Generalitat. EixDiari. (4 de juny de 2020). Recuperat de: <https://www.eixdiari.cat/territori/doc/47906/les-vinyes-del-penedes-paisatge-despecial-atencio-per-a-la-generalitat.html>

Unitat Paisatgística del Montmell (4 de juny de 2020) Recuperat de:

http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CT/Memoria2/Unitats/M2_U26.pdf

Unitat Paisatgística de la Serra d'Ancosa (4 de juny de 2020). Recuperat de:

http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CC/Memoria2/Unitats/M2_U25.pdf

Unitat Paisatgística de l'Alt Gaià (4 de juny de 2020) Recuperat de:

http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CT/Memoria2/Unitats/M2_U1.pdf

Unitat Paisatgística de la Baixa Segarra (4 de juny de 2020) Recuperat de:
http://www.catpaisatge.net/fitxers/catalegs/CT/Memoria2/Unitats/M2_U2.pdf

Línies i estacions. Rodalies de Catalunya. (11 de juny de 2020) Recuperat de:
http://rodalies.gencat.cat/ca/linies_estacions_i_trens/

Línia R2S. Rodalies de Catalunya. (11 de juny de 2020) Recuperat de:
http://rodalies.gencat.cat/ca/linies_estacions_i_trens/index.html?linia=r2s

Línia R4. Rodalies de Catalunya. (11 de juny de 2020) Recuperat de:
http://rodalies.gencat.cat/ca/linies_estacions_i_trens/index.html?linia=r4

Cabanyes de pedra seca:
<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

Horaris Rodalies de Catalunya, RT2. (29 de juny de 2020) Recuperat de:
<http://rodalies.gencat.cat/web/.content/pdf/horaris/RT1RT2.pdf>

Horaris Rodalies de Catalunya, R4. (29 de juny de 2020) Recuperat de:
http://rodalies.gencat.cat/web/.content/02_Horaris/horaris/R4_12_12.pdf

Horaris Rodalies de Catalunya, R2 Sud. (29 de juny de 2020) Recuperat de:
http://rodalies.gencat.cat/web/.content/02_Horaris/horaris-modificats-20_06/200620-R2-web.pdf

Movit. (13 de juliol de 2020) Recuperat de:
https://moovitapp.com/index/es/transporte_p%C3%BAblico-line-L1050-Barcelona-362-856869-15807000-0

Moventis. (13 de juliol de 2020) Recuperat de:
<https://www.moventis.es/es/lineas-horarios#block-home-tabs2/86870/10/0>

Autocars del Penedès. Línia regular Vilafranca – El Vendrell – Tarragona. (13 de juliol de 2020) Recuperat de:
<http://autocarsdelpenedes.com/horarios/06-09-19/L.Tgn%202019.pdf>

Horaris Autocars Poch. (13 de juliol de 2020) Recuperat de:
[http://www.santjaumedelsdomenys.cat/rutes-comarcals-\(autocars-poch\).aspx](http://www.santjaumedelsdomenys.cat/rutes-comarcals-(autocars-poch).aspx)

Bus Castellví. (13 de juliol de 2020) Recuperat de:

http://www.buscastellvi.cat/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=62

Ajuntament de Cunit. (20 de juliol de 2020). Recuperat de:

<https://www.cunit.cat/acte/tot-natura-cunit-avenc-de-sant-antoni/>

Masia Sant Antoni. (20 de juliol de 2020). Recuperat de:

<http://masiasanantonio.es/masia-de-san-antonio/es/>

Pobles de Catalunya. (20 de juliol de 2020). Recuperat de:

<https://www.poblesdecatalunya.cat/mapa.php#>

Pequeña Montaña. (21 de juliol del 2020). Recuperat de:

<http://pequemontana.blogspot.com/2015/02/puig-de-la-tiula.html>

Bodas.net. (27 de juliol del 2020). Recuperat de:

<https://www.bodas.net/masias/masia-papiol-selma-alta-gastronomia--e32444>

Cabas Bolet. (27 de juliol del 2020). Recuperat de:

<https://www.cavasbolet.com/vins-ecologics-naturals-penedes>

Mont Marçal. (27 de juliol del 2020). Recuperat de:

<https://www.mont-marcal.com/contacto/>

Ajuntament de Torrelles de Foix. Turisme i cultura. (29 de juliol del 2020). Recuperat de:

<https://torrellesdefoix.cat/turisme-i-cultura/les-fonts-del-municipi/>

Escapada Rural. Parc Natural del Foix. (29 de juliol del 2020). Recuperat de:

<https://www.escapadarural.com/blog/el-parque-natural-del-foix-una-escapada-cerquita-de-barcelona-ciudad/>

El Montmell. Departament de territori i sostenibilitat. Generalitat de Catalunya. (30 de juliol de 2020). Recuperat de:

http://mediambient.gencat.cat/ca/05_ambits_dactuacio/patrimoni_natural/senp_catalunya/espais_sistema/camp_de_tarragona/mml

Serra d'Ancosa. Observatori de Paisatge. (30 de juliol de 2020). Recuperat de:

http://www.gencat.cat/territori/consulta_documents/Cataleg_paisatge_comarques_cent_rals/25_Serres_d_Ancosa.pdf

Serra de Brufaganya. Enciclopèdia de Catalunya. (30 de juliol de 2020). Recuperat de:

<https://www.enciclopedia.cat/ec-gec-0012503.xml>

Serra de Queralt. Diputació de Barcelona. (30 de juliol de 2020). Recuperat de:

http://www.altbergueda.cat/ca/pl14/id350/Llocs_dinteres/Natura/serra-de-queralt.html

El Gaià. Custòdia del Territori. (30 de juliol de 2020). Recuperat de:

<http://www.riugaia.cat/projecte/el-riu-gaia/>

Masia Vallfort. (4 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://vallfort.com/ca/?cn-reloaded=1>

Hispano Igualadina. (7 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.igualadina.com/index.php>

Ajuntament de la Llacuna (Transport Públic). (7 d'agost del 2020). Recuperat de:

<http://hillsabus.com/Webnova/pdf/MercatVilafranca.jpg>

Wikipedra. (11 d'agost del 2020). Recuperat de:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/#>

Pedra seca a les comarques de Tarragona. Patrimoni i Paisatge. Diputació de Tarragona. (11 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://www.dipta.cat/RBIV/biblioteca/pedra/files/assets/basic-html/index.html#1>

Turisme Rural. Agència Catalana de Turisme. Generalitat de Catalunya. (12 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://act.gencat.cat/programes/turisme-rural/>

Hotel Don Pelayo. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://www.donpelayohotel.com/>

Fonda Esport. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://www.fondasport.net/>

Hostal del Castell de Gimanelles. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.gimenelles.com/6bot.htm>

Hostal Arienal·la de Can Coral. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://arianella.com/>

Ca l'Helena. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://www.calhelena.com/la-casa/>

Mas Pigot. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.maspigot.com/?lang=es>

Masies del Penedès. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.masiesdelpenedes.com/masia/cal-peret-tetes/>

Mas Orpí. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.masorpi.com/>

Cal Tuya. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://caltuya.com/>

Masia Rural Cal Piu. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.calpiu.com/Default.aspx>

Ca la Laia. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://www.calalaia.com/es/actividades/>

Can Cruset. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.cancruset.cat/ca/la-casa/mas-colom.html>

Masia Saperà. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://masiasapera.com/es/presentacion/>

Masia El Planol. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.elplanot.com/ca/activitats/>

Casa Rural Les Canyes. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.lescanyes.com/lacasa/lacasa-es.php>

Casa el Molí. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://casadelmoli.com/es/entorno/>

Masia Can Pascol. (17 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://masiacanpascol.com/>

Masia Joan Sardà. (18 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://calblay.com/masia-joan-sarda/>

Les festes populars. Ajuntament de Cunit (21 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://www.cunit.cat/informacio-i-serveis/cultura/les-festes-populars/>

Ajuntament de Castellet i la Gornal. (21 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.casteltilagornal.cat/el-municipi/turisme/festes-i-fires/>

Ajuntament de Castellet i la Gornal. Festa Major de Clariana. (21 d'agost de 2020).

Recuperat de:

<http://www.casteltilagornal.cat/actualitat/noticies/1439-festa-major-de-clariana.html>

Generalitat de Catalunya. Patrimoni festiu de Catalunya. (21 d'agost de 2020).

Recuperat de:

<http://patrimonifestiu.cultura.gencat.cat/Festa-Major-de-Sant-Marc-Call-estlet-i-la-Gornal>

Festa Catalunya. Festa Major de l'Arboç (21 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://www.festacatalunya.cat/articulos-mostra-7557-cat-festa-major-de-larboç.htm>

L'Arboç Turístic. (21 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.larbocturistic.cat/fires/ca>

Ajuntament de Sant Jaume dels Domenys. (21 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.santjaumedelsdomenys.cat/festes-majors.aspx>

Ajuntament de Castellví de la Marca. Festes i activitats. (21 d'agost de 2020).

Recuperat de:

<https://www.castellvidelamarca.cat/el-municipi/turisme-i-oci/festes-i-activitats/>

Festa Major de la Múnia. (21 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://surtdecasa.cat/penedes/agenda/festa-major-de-la-munia/61484>

Ajuntament de Sant Martí Sarroca. Festes, fires i activitats. (21 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://www.santmartisarroca.cat/el-municipi/festes-i-fires/>

Diada de Sant Martí Sarroca. Eix Diari. (24 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://www.eixdiari.cat/serveis/agenda/acte/20346/diada-a-sant-marti-sarroca.html>

Ajuntament de Torrelles de Foix. Turisme i Cultura. (24 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://torrellesdefoix.cat/turisme-i-cultura/festes-i-tradicions/>

Festa Major de Pontons. Surtdecasa.cat. (25 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://surtdecasa.cat/penedes/agenda/2019/festa-major-de-pontons/140035>

Festa Major de Bellprat. Surtdecasa.cat. (25 d'agost de 2020). Recuperat de:

<https://surtdecasa.cat/centre/agenda/festa-major-de-bellprat/61264>

Fires i festes. Ajuntament de Santa Coloma de Queralt. (25 d'agost de 2020). Recuperat de:

<http://www.stacqueralt.altanet.org/municipi/fires-i-festes>

Mostra de Vins d'Altura a La Llacuna. (26 d'agost del 2020). Recuperat de:

<https://www.festacatalunya.cat/articles-mostra-6288-cat-mostra-de-vins-daltura-a-la-llacuna.htm>

Ajuntament de Pontils. (26 d'agost del 2020). Recuperat de:

<http://www.pontils.altanet.org/turisme/festes>

Festa Major d'Aguiló. Generalitat de Catalunya. (26 d'agost del 2020). Recuperat de:

<http://patrimonifestiu.cultura.gencat.cat/Festa-Major-d-Aguilo.-Santa-Coloma-de-Queralt>

Festa Major de Biure de Gaià i Aplec de Sant Miquel de Montclar. (28 d'agost del 2020). Recuperat de:

<http://lespilesbloc.blogspot.com/2015/06/festa-major-de-biure-de-gaia-i-aplec-de.html>

Festa Major de la Pobla de Carivenys. (28 d'agost del 2020). Recuperat de:

<http://www.stacqueralt.altanet.org/agenda/festa-major-de-la-pobla-de-carivenys>

Blog Alannia Resort. Categories dels càmpings. (14 de setembre de 2020). Recuperat de:

<https://blog.alanniaresorts.com/que-categorias-de-camping-existen-conocelas-a-traves-de-4-ejemplos>

Què és el turisme sostenible? Diputació de Barcelona. (01/10/2020). Recuperat de:

<https://www.sostenible.cat/reportatge/que-es-el-turisme-sostenible>